ایران
ویژه‌نامه
نفت
اردیبهشت
۱۴۰۴

آغوش باز وزارت نفت برای سرمایه‌گذاران

ایران

اردیبهشت ۱۴۰۴

آمادگی ایران برای جذب سرمایه‌گذاران بزرگ نفت و گاز با مدل‌های نوآورانه/ ۴
آماده مذاکره برای نوع قراردادها هستیم/ ۵
متعهد به تأمینامنیت سرمایه‌گذاری در نفت هستیم/ ۶
افزایش رقابت‌پذیری صنعت نفت با توسعه فن‌آوری‌های داخلی و تولید بار اول/ ۷
دیپلماسی انرژی؛ از بازتعریف نقش در نهادهای جهانی تا تقویت روابط منطقه‌ای/ ۱۰
معرفی ۲۰۰ فرصت سرمایه‌گذاری در صنعت نفت به ارزش ۱۳۷ میلیارد دلار/ ۱۳
تحقق اولویت‌ها؛ بر بستر توانمندی‌ها/ ۲۰
گام‌های نوین برای افزایش و تثبیت تولید و بهره‌وری پایدار/ ۲۷
نمایشگاه بیست و نهم، راهبردی‌ترین رویکرد جذب سرمایه برای توسعه پایدار/ ۲۹
شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون در یک نگاه/ ۳۰
شرکت مهندسی و توسعه نفت؛ پیشران توسعه صنعت نفت و گاز کشور/ ۳۲
دومین تولیدکننده نفت خام مناطق نفتخیز/ ۳۴
مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت؛ معماری برای فردای صنعت مادر کشور/ ۳۶
قلب تپنده صنعت نفت ایران/ ۳۸
نگینی درخشان در قلب مناطق نفت‌خیز جنوب/ ۴۱
تحقق رشد تولید در گرو افزایش سرمایه گذاری/ ۴۲
ذخیره ۲ تریلیون فوت مکعبی گاز در دارخوین در انتظار سرمایه‌گذاران/ ۴۳
شرکت نفت مناطق مرکزی ایران دومین تولیدکننده گاز کشور/ ۴۴
عملکرد شرکت ملی نفت ایران در حوزه پژوهش و فن‌آوری/ ۴۶
بارگیری و ذخیره‌سازی گاز در استان‌های شمالی توسط شرکت نفت خزر/ ۴۷
۴۸/ توسعه میادین گازی کشور در بخش فراساحل
۵۲/ تولید هدفمند، انتقال پایدار، توزیع بی‌وقفه در صنعت پالایش نفت ایران
۵۶/ پالایش و پخش روی خط اصلاحات؛ از ناترازی سوخت تا پروژه‌های نیمه‌کاره
۶۲/ سفر پرپیچ‌وخم سوخت در ایران
۶۴/ رشد ۶ درصدی تولید بنزین و جهش ۸۳ درصدی تحویل نفت گاز نیروگاهی
۶۵/ رونمایی از ۲۴ فرصت سرمایه‌گذاری در صنعت پالایش و پتروپالایش
۶۸/ با توسعه صنعت پتروشیمی؛ بساط خام‌فروشی برچیده می‌شود
۷۰/ تحول در نگاه به صنعت پتروشیمی؛ عبور از خام‌فروشی و تکمیل زنجیره
۷۱/ NPC نماینده حاکمیت در صنعت پتروشیمی
۷۲/ تکمیل زنجیره ارزش با افزایش سرمایه‌گذاری در تولید اتیلن و پلی‌اتیلن
۷۴/ ۱۸ طرح پتروشیمی در مسیر بهره‌برداری
۸۰/ سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنایع پایین پتروشیمی
۸۱/ افزایش ۹ میلیون تنی ظرفیت تولید پتروشیمی
۸۲/ ثروت‌آفرینی با خاموشی گازهای مشعل
۸۸/ صنعت پتروشیمی پشتیبان اقتصاد کشور
۹۰/ رکوردشکنی تاریخی انتقال گاز در سرمای زیر صفر درجه
۹۲/ همدلی و نوآوری؛ دو بال پرواز شرکت ملی گاز ایران در زمستان سخت ۱۴۰۳
۹۸/ ثبت ۷ رکورد انتقال گاز در کشور
۱۰۰/ حتی یک مترمکعب گاز در زمستان ۱۴۰۳ از دست نرفت
۱۰۱/ رقابت پرگاز ایران و قطر بر سر پارس جنوبی
۱۰۲/ نقش کلیدی پارس جنوبی در شکوفایی اقتصاد؛ از تأمین گاز تا تأمین بنزین

W W W . I O N . I R

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
مدیرمسئول: صادق حسین جابری انصاری
سردبیر: هادی خسرو شاهین
سرپرست بازرگانی: محمد بابایی
دبیر ویژه‌نامه: امین محمودی
خبرنگاران: معصومه غفاری-کامران زراعی-
زینب صفری-امیر محمدی-نرگس جلیلیان
مهدیه محبوبی زاده-الناز صدری-شایان جدید
فاطمه شیخ‌زاده-فاطمه کریمی
مریم کیانی‌آرا و کوثر کریمی-سهیلا زمانی

مدیرعامل: علی متقیان
معاون اجرایی: امین شاجانی
طراحی: هادی خطیبانی-مجید بیات
تصحیح: حمیدرضا کاشی‌ها-بهرام موسی سروش-فاطمه داشخانه
مدیر چاپ و چاپخانه: بابک اسکندرنیا
رئیس لیتوگرافی: محمد آقاضی
لیتوگرافی و چاپ: مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران ۷-۸۴۷۱۱۵۰۵
نشانی روزنامه ایران: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰-نمابر: ۸۸۷۶۱۲۴۵
تلفن سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: ۴-۸۸۵۰۰۶۰۱ - ۱۸۷۷

رهبر معظم انقلاب تأکید کردند:

توسعه اقتصادی در کشور با سرمایه‌گذاری در تولید

«یکی از مسائل مهمّ اقتصاد در کشور سرمایه‌گذاری‌های تولیدی است. تولید آن وقتی جهش پیدا می‌کند که سرمایه‌گذاری انجام بگیرد. البتّه سرمایه‌گذاری عمدتا از سوی مردم باید انجام بگیرد - و دولت شیوه‌های مختلفش را برنامه‌ریزی کند - لکن در آن جایی که مردم یا انگیزه‌ای ندارند یا توانایی سرمایه‌گذاری ندارند، دولت هم می‌تواند در این میدان وارد بشود؛ نه به‌عنوان رقابت با مردم، بلکه به‌عنوان جایگزین مردم؛ آنجایی که مردم نمی‌آیند، دولت وارد میدان بشود و سرمایه‌گذاری کند.

به هرحال سرمایه‌گذاری تولید یکی از مسائل لازم برای اقتصاد کشور و برطرف کردن مشکل معیشت مردم است. اصلاح معیشت مردم برنامه‌ریزی می‌خواهد لکن این برنامه‌ریزی بدون مقدّماتی از این قبیل امکانپذیر نیست. بایستی حتما هم دولت و هم مردم با عزم و انگیزه‌ی فراوان، سرمایه‌گذاری برای تولید را جدّی بگیرند و دنبال کنند. کار دولت، فراهم کردن زمینه‌ها است، برداشتن موانع تولید است؛ کار مردم هم این است که سرمایه‌های خُرد و سرمایه‌های بزرگ خود را بتوانند در راه تولید به کار ببرند».

رئیس جمهوری مطرح کرد:

ارائه بسته‌های تشویقی برای رونق سرمایه‌گذاری در تولید

دولت با تمام توان تلاش خواهد کرد تا این شعار را در عمل محقق کند. ما معتقدیم که یک اقتصاد قوی و پایدار، پایه اصلی عزت و سربلندی کشور است و با همکاری مردم، این هدف را دنبال خواهیم کرد. در راستای تحقق شعار سال و مردمی سازی اقتصاد، دولت بسته‌های تشویقی جذابی برای سرمایه‌گذاری در این حوزه طراحی و ارائه کرده و از این سرمایه‌گذاری‌ها به صورت ویژه حمایت خواهد کرد.

آمادگی ایران برای جذب سرمایه‌گذاران بزرگ نفت و گاز با مدل‌های نوآورانه

معاون اول رئیس جمهوری با اعلام اینکه جمهوری اسلامی ایران آمادگی دارد با ارائه بسته‌های جذاب سرمایه‌گذاری، مدل‌های مشارکت نوآورانه، تصویرهای بین‌المللی و تسهیلات ویژه زمینه ورود سرمایه‌گذاران بزرگ به پروژه‌های کلان نفت و گاز را فراهم آورد، گفت: ما به دنبال سرمایه‌گذاری مالی و خواهان شراکت‌های راهبردی پایدار و مبتنی بر منافع بلندمدت متقابل هستیم. محمدرضا عارف اظهار کرد: بسیار خرسند هستم که افتخار حضور در جمع شما را پیدا کردم. همچنین مراتب قدردانی خود را از تلاش‌ها و زحمات شرکت ملی نفت ایران برای برگزاری این رویداد مهم اعلام می‌کنم. وی با بیان اینکه صنعت نفت نه تنها آینده اقتصادی ایران را رقم می‌زند، بلکه نقشی حیاتی در امنیت انرژی منطقه و جهان ایفا می‌کند، افزود: حوزه بالادستی نفت و گاز در جمهوری اسلامی ایران با در اختیار داشتن دومین ذخایر بزرگ گاز طبیعی و سومین ذخایر نفتی دنیا نه تنها یک بازیگر مهم، بلکه یک ستون در معادلات جهانی انرژی است.

اراده سیاسی برای تحول و همکاری سازنده

معاون اول رئیس جمهوری با تأکید بر اینکه آنچه این ظرفیت را به مزیت واقعی تبدیل می‌کند نه فقط کمیت، بلکه موقعیت ممتاز نیروی انسانی متخصص، زیرساخت‌های گسترده و اراده سیاسی برای تحول و همکاری سازنده است، بیان کرد: کشور ایران با مساحتی وسیع و جمعیتی حدود ۸۵ میلیون نفر جزو ۱۸ کشور جهان به لحاظ وسعت و جمعیت است. بالا بودن دانشجویان و فارغ‌التحصیلان جوان، آموزش عالی، همچنین قرار گرفتن در رده کشورهای با توسعه انسانی بالا، ظرفیت بسیاری برای جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی دارد. عارف ادامه داد: به لحاظ جغرافیایی نیز جمهوری اسلامی ایران موقعیت منحصربه‌فردی دارد، با داشتن مرزهای آبی و خاکی با ۱۵ کشور، در مرکز اتصال خاورمیانه آسیا و اروپا واقع شده است و با توجه به قرار داشتن در کریدورهای حمل‌ونقل بین‌المللی شمال به جنوب و شرق به غرب در کنار زیرساخت‌های مناسب می‌تواند نقش مؤثری در تأثیر تجارت بین مناطق مذکور ایفا کند. وی گفت: از معدود کشورهایی هستیم که هم ذخایر بالای نفت داریم و هم ذخایر بالای گاز. ایران با ۲۰۸ میلیارد بشکه ذخایر نفت اثبات‌شده سومین مالک بزرگ ذخایر نفتی در جهان به‌شمار می‌رود و با داشتن ۳۲ تریلیون مترمکعب ذخایر گاز، دومین دارنده ذخایر گازی جهان است.

صنعت نفت و گاز مزیت اقتصادی کشور

معاون اول رئیس جمهوری با بیان اینکه ایران با مجموع معادل ۳۸۰ میلیارد بشکه نفت خام درمجموع رتبه اول ذخایر را در سطح جهان در اختیار دارد، بیان کرد: وابستگی اقتصاد کشورمان به درآمدهای نفتی سبب شده است این صنعت از اهمیتی راهبردی برخوردار باشد. صنعت نفت و گاز و سرمایه‌های این صنعت، درواقع یکی از پشتوانه‌های اصلی رشد و توسعه اقتصادی کشور است. عارف با تأکید بر اینکه صنعت نفت و گاز از مزیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری‌های کشور ما در جذب منابع به‌شمار می‌رود، ادامه داد: سرمایه‌گذاری در صنایع بالادست نفت و گاز عمدتاً شامل توسعه میدان‌های نفتی و گازی، بلوک‌های اکتشافی، جمع‌آوری گازهای مشعل، احداث خطوط لوله مخازن ذخیره‌سازی تقویت فشار گاز، آب‌شیرین‌کن‌ها، طرح‌های بهینه‌سازی و... است. وی اظهار کرد: سرمایه‌گذاری در توسعه فن‌آوری‌های کلیدی و بومی‌سازی و انتقال فن‌آوری‌های مدرن از اقدام‌های راهبردی برای تبدیل ایران به یک قدرت تأثیرگذار در حوزه نفت و گاز است. برنامه هفتم پیشرفت به‌عنوان سند بالادستی نظام برنامه‌ریزی کشور، رویکردی جامع و آینده‌نگر به صنعت انرژی کشور به‌ویژه نفت و گاز دارد.

تبدیل ایران به مرکز مبادلات انرژی منطقه

معاون اول رئیس جمهوری با بیان اینکه رشد ۸ درصدی اقتصادی مورد تأکید در برنامه هفتم پیشرفت می‌تواند با استفاده از ظرفیت‌های مالی داخلی و سازوکارهای شفاف و سودآور در حوزه‌های مختلف ازجمله حوزه نفت و گاز مورد توجه قرار گیرد، اظهار کرد: براساس قانون برنامه هفتم با هدف تبدیل ایران به مرکز مبادلات انرژی منطقه، باید حجم صادرات و واردات گاز به‌ترتیب ۴۰ میلیارد مترمکعب و ۲۰ میلیارد مترمکعب در سال افزایش یابد. برای دستیابی به اهداف برنامه هفتم پیشرفت برای صنعت نفت و گاز سرمایه‌گذاری بین ۱۱۰ تا ۱۲۰ میلیارد دلار نیاز است. عارف ادامه داد: بخش عمده‌ای از این سرمایه‌گذاری باید از منابع داخلی و خارجی تأمین شود. افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز، توسعه پالایشگاه‌ها و ارتقای فن‌آوری‌های مرتبط، از اولویت‌های اصلی این برنامه است. در شرایط کنونی فرآیندهای تأمین مالی سرمایه‌گذاری وزارت نفت از صندوق توسعه ملی و انعقاد قراردادهای نفتی و اوراق مشارکت است، البته طی چند سال اخیر مشارکت بانک‌های کشور نیز در این حوزه برجسته شده است. وی گفت: با توجه به اهمیت جذب سرمایه‌های مردمی همسو با تحقق شعار سال، یعنی سرمایه‌گذاری برای تولید، نقدینگی در فضای اقتصاد کشور این ظرفیت را دارد که به سمت طرح‌های نفت و گاز هدایت شود.

ایجاد تحول بنیادین در صنعت انرژی کشور

معاون اول رئیس جمهوری با تأکید بر اینکه با توجه به شرایط پیش‌رو و زمینه مناسب برای استفاده از ظرفیت‌های بانکی و بازار مالی داخلی، جذب سرمایه‌های خارجی و فن‌آوری‌های نوین اهمیت ویژه‌ای دارد و به‌عنوان راهکارهایی برای تأمین مالی مورد توجه هستند، افزود: برنامه هفتم نیازمند پیگیری جدی و هماهنگی دستگاه‌های متولی، بخش‌های ذی‌نفع و تأمین به‌موقع الزام‌های اجرایی است. این برنامه می‌تواند به ایجاد تحول بنیادین در صنعت انرژی کشور و بهبود موقعیت ایران در بازارهای انرژی منطقه‌ای و جهانی منجر شود. عارف اظهار کرد: اکنون ایران با تکیه بر توان داخلی خود با تعریف سیاست‌های اقتصادی و صنعتی آماده آغاز دورانی تازه از مشارکت‌های بزرگ و هوشمندانه با جهان است. این مشارکت با تصویب قوانین جدید، اصلاح سازوکارهای قراردادی، تضمین حقوق سرمایه‌گذاران و تنوع بخشی به مدل‌های مالی قابل تحقق است. ما خواهان شراکت‌های راهبردی پایدار و مبتنی بر منافع بلندمدت متقابل هستیم. عارف با بیان اینکه دیپلماسی انرژی ایران، نقشه راهی جامع، مدرن و عملگرایانه در برابر سرمایه‌گذاران گذاشته است، تصریح کرد: ایران به‌عنوان کشوری با سابقه دیرینه و با ثبات عقلانیت و همکاری منطقه‌ای می‌تواند بخشی از راه‌حل جهانی باشد. از شما دعوت می‌کنم که به ایران نه فقط به‌عنوان یک فرصت، بلکه به‌عنوان شریک قابل اتکا و بلندنگر نگاه کنید. این کنفرانس آغازی است برای ما، آماده‌ایم این گفت‌وگو را به اقدام مشترک برای پروژه‌های عملیاتی با دستاوردهای ملموس تبدیل کنیم و به آینده روشن و شراکتی پایدار برسیم.

پیام وزیر نفت به بخش خصوصی

آماده مذاکره برای نوع قراردادها هستیم

وزیر نفت با تأکید بر لزوم هم‌افزایی ملی برای تحقق شعار سال، از ارائه بیش از ۲۰۰ فرصت سرمایه‌گذاری، معرفی بسته‌های جدید مشوق و تأمین مالی، همچنین آغاز به کار صندوق تضمین نفت برای پشتیبانی از سرمایه‌گذاران در این صنعت راهبردی خبر داد و تأکید کرد: آماده مذاکره با بخش خصوصی درباره انواع قراردادها هستیم. محسن پاک‌نژاد با اشاره به تدبیر رهبر معظم انقلاب در نام‌گذاری امسال به‌عنوان «سال سرمایه‌گذاری برای تولید» گفت: این نام‌گذاری تنها یک شعار نیست، بلکه نقشه راهی جامع برای همه بخش‌های اقتصادی کشور، به‌ویژه صنعت نفت و گاز محسوب می‌شود. امروز با برگزاری این رویداد، گامی مؤثر در راستای تحقق این تدبیر حکیمانه برداشته‌ایم. وی با اشاره به تمرکز این رویداد بر سه محور «سرمایه‌گذاری»، «تولید» و «تحول ساختاری» بیان کرد: وزارت نفت تاکنون ۱۶ قرارداد در قالب **IPC** برای توسعه ۲۳ میدان نفتی و گازی با مجموع سرمایه‌گذاری بیش از ۲۷ میلیارد دلار امضا کرده است که از این تعداد، ۹ قرارداد با ارزشی بالغ بر ۱۳ میلیارد دلار در مرحله اجرا قرار دارند و بقیه نیز در آستانه نهایی شدن و در شرف تنفیذ هستند. وزیر نفت از امضای قرارداد فشارافزایی میدان مشترک پارس جنوبی با سرمایه‌گذاری حدود ۱۷ میلیارد دلار به‌عنوان بزرگ‌ترین پروژه اخیر یاد کرد و گفت: امیدواریم این قرارداد نیز به‌زودی تنفیذ شود و اجرای آن با مشارکت پیمانکاران بزرگ داخلی آغاز شود.

معرفی فرصت سرمایه‌گذاری به ارزش بیش از ۱۳۵ میلیارد دلار

پاک‌نژاد از ارائه بیش از ۲۰۰ فرصت سرمایه‌گذاری و تأمین مالی با ارزشی بیش از ۱۳۵ میلیارد دلار در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری خبر داد و اظهار کرد: ارزش راهبردی این فرصت‌ها فراتر از حجم سرمایه‌گذاری بوده و اصلی‌ترین مزیت این بسته‌ها در طراحی نوین ابزارها، قراردادها و تسهیلات است که با هدف کاهش ریسک سرمایه‌گذار، تسریع بازگشت سرمایه و افزایش شفافیت ساختار پروژه‌ها ارائه شده‌اند.

وی ادامه داد: فرصت‌های سرمایه‌گذاری در رابطه با طیف متنوعی از پروژه‌ها ارائه شده است که می‌توان به «توسعه ۱۰۰ میدان نفتی و گازی»، «طرح‌های نوآورانه در جمع‌آوری گازهای مشعل»، «احداث واحدهای فرآورشی سریع‌الاحداث»، «خطوط انتقال»، «ایستگاه‌های تقویت فشار» و حتی «پروژه‌های توپکرانی هوشمند» اشاره کرد.

وزیر نفت با تأکید بر رونمایی از بسته مشوق‌ها و تسهیلات جدید قراردادی در بخش بالادستی نفت و گاز در این رویداد گفت: تنوع در سبد قراردادی که برای بخش خصوصی طراحی شده است، می‌تواند بسیاری از نگرانی‌های قبلی سرمایه‌گذاران را در مورد محدودیت قالب قراردادی شرکت ملی نفت ایران برطرف کند. پاک‌نژاد تأکید کرد: قراردادهای **IPC** و قراردادهای مشارکت عمومی-خصوصی به همراه شیوه‌نامه جدید تأمین مالی با دستورالعمل‌های جدید، شفاف و عملیاتی، مسیری جدید در توسعه میدان‌های مشترک و مستقل باز خواهد کرد. وی ادامه داد: برای نمونه، آغاز اجرای مدل تأمین مالی پروژه میدان مشترک سهراب، به‌عنوان یکی از نخستین پروژه‌های بهره‌مند از شیوه‌نامه جدید، گام نخست در عملیاتی شدن این تحول است. این انعطاف‌پذیری و شفافیت، پیامی واضح به بخش خصوصی و غیردولتی دارد که ما آماده مذاکره حتی بر سر نوع قراردادها هستیم.

راه‌اندازی صندوق تضمین نفت

وزیر نفت با بیان اینکه امروز شاهد امضای مشارکت‌نامه اعضای سهامدار صندوق تضمین نفت با سرمایه ۳۰۰ میلیون یورویی و ظرفیت صدور ضمانت‌نامه تا سقف ۶ میلیارد دلار خواهیم بود، گفت: این صندوق با مشارکت شرکت ملی نفت ایران، بانک‌ها، بورس انرژی و شرکت‌های اکتشاف و تولید برای پشتیبانی از سرمایه‌گذاران در پروژه‌های بالادستی طراحی شده است. پاک‌نژاد معرفی ابزار جدید تأمین مالی جمعی با نام «پتروکراد» را یکی دیگر از دستاوردهای رویداد تحول در سرمایه‌گذاری برشمرد و بیان کرد: این ابزار برای نخستین بار امکان جذب سرمایه‌های خرد مردمی از مسیر بازار سرمایه را در صنعت نفت فراهم می‌سازد.

وی ادامه داد: همچنین از دیگر اقدام‌های شاخص در این رویداد می‌توان به واگذاری گازهای مشعل با نرخ پایه صفر به سرمایه‌گذاران طرح‌های جمع‌آوری اشاره کرد. وزیر نفت ایجاد تحول در حوزه سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز را در گرو هم‌افزایی و همکاری همه جانبه میان ارکان حاکمیت دانست و افزود: حضور نمایندگان محترم مجلس، مدیران ارشد نظام بانکی، بازار سرمایه، بیمه‌ها، شرکت‌های بزرگ صنعتی و سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی، گواه روشنی بر اجماع ملی برای توسعه صنعت نفت به‌عنوان پیشران اقتصاد کشور است.

امروز، زمان تصمیم‌های بزرگ است

پاک‌نژاد با بیان اینکه ما در وزارت نفت بر این باوریم که برای موفقیت در این مسیر باید ضمن استفاده ترکیبی و هوشمندانه از ظرفیت قراردادهای **IPC** و مشارکت عمومی-خصوصی، از ظرفیت‌های بازار پول و سرمایه نیز به‌صورت خلاقانه بهره‌برداری کرد، بیان کرد: هرکدام از این ابزارها می‌توانند در قالب سیاستی یکپارچه، مسیر توسعه پایدار و خوداتکای صنعت نفت را هموار کنند. وی هدف وزارت نفت را عبور از وابستگی به منابع بودجه‌ای و خلق اکوسیستم مشارکت و سرمایه‌گذاری در این صنعت توصیف کرد و گفت: این رویداد نه تنها آغازگر مسیری نوین محسوب می‌شود، بلکه بیانگر عزم دولت چهاردهم برای اعتمادسازی، شفاف‌سازی و حمایت حداکثری از سرمایه‌گذاران داخلی و بین‌المللی است.

وزیر نفت از تمامی نهادهای دولتی، حاکمیتی، مالی، صنعتی و پژوهشی کشور دعوت کرد تا با انسجام، هماهنگی و مسؤولیت‌پذیری، وزارت نفت را در اجرای این تحول عظیم، همراهی کنند.

پاک‌نژاد با تأکید بر اهمیت تصمیم‌سازی در شرایط کنونی تصریح کرد: امروز زمان تصمیم‌های بزرگ است؛ تصمیم‌هایی که جایگاه ایران را در صنعت نفت جهانی برای دهه‌های آینده رقم خواهد زد. وی در پایان خطاب به نخبگان، فعالان اقتصادی و سرمایه‌گذاران گفت: از همه فرهیختگان دعوت می‌کنم با نگاهی نو، با جسارت و با اعتماد به این فرصت‌ها، صنعت نفت کشور را در رسیدن به اهداف برنامه هفتم پیشرفت همراهی کنند. امروز صنعت نفت ایران، آماده‌تر از همیشه، با سرعت، شفافیت و سودآوری در مسیر توسعه گام برمی‌دارد.

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران:

متعهد به تأمین امنیت سرمایه‌گذاری در نفت هستیم

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد: این شرکت آمادگی دارد تا همه تضمین‌های لازم برای تأمین امنیت سرمایه‌گذاری در طرح‌های بالادستی نفت را ارائه کند.

حمید بورد افزود: همه تلاش ما این است تا با جذب سرمایه و افزایش تولید نفت و گاز، شرایط لازم را برای تأمین سود حداکثری سرمایه گذاران فراهم کنیم.

وی گفت: عزم شرکت ملی نفت ایران بر بهره‌مندی از سرمایه‌های بخش خصوصی در طرح‌های بزرگ صنعت نفت است.

معاون وزیر نفت با اشاره به اینکه صنعت نفت، لکوموتیو اقتصادی ایران است، ادامه داد: در صنعت نفت، تولید و توسعه، دو مقوله جدا از هم نیستند و برای دستیابی به رقم تولید مدنظر، لازم است تا نسبت به جذب گسترده سرمایه‌گذاری اقدام شود.

متعهد به تأمین امنیت سرمایه‌گذاری در نفت هستیم

بورد خاطرنشان کرد: از ابتدای شروع به کار دولت چهاردهم و با توجه به ضرورت سرمایه‌گذاری، یک تیم حرفه‌ای را برای تعیین نقاط ضعف و ارائه راهکارهای مربوط به توسعه سرمایه‌گذاری تعیین کردیم و امیدواریم با تلاش سازنده، شاهد تحولات چشمگیری در این حوزه باشیم.

وی همچنین از کاهش ریسک سرمایه‌گذاری در قالب قراردادهای منعطف نفتی در حوزه سرمایه‌گذاری خبر داد و گفت: با تأمین امنیت و ایجاد حداکثر سود، فضای کافی برای بهره‌برداری مالی سرمایه گذاران را ایجاد خواهیم کرد.

ایران را به یک کارگاه بزرگ تبدیل می‌کنیم

معاون وزیر نفت خاطرنشان کرد: با جذب سرمایه‌گذاری مؤثر در طرح‌های صنعت نفت، ضمن توسعه و افزایش متوازن تولید میادین نفتی و گازی، از ظرفیت پیمانکاران مختلف در حوزه‌های ساخت و اجرایی نیز بهره می‌بریم که این امر به رونق اشتغال و توسعه اقتصادی کشور کمک شایانی خواهد کرد.

بورد افزود: قصد داریم تا با رونق سرمایه‌گذاری در صنعت نفت، ایران را به یک کارگاه بزرگ تبدیل کنیم.

برنامه‌ریزی برای استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاران خرد و سرمایه‌های سرگردان مردمی

وی، یکی از برنامه‌های این شرکت در جذب سرمایه‌گذاری را استفاده از جریان سرمایه‌ای ایرانیان خارج از کشور دانست و ادامه داد: این منابع به‌صورت بالقوه وجود دارد و برای بهره‌مندی از این ظرفیت ها، کافی است تا شرایط قراردادهای سرمایه‌گذاری را به سمت مشوق‌های مالی سوق دهیم.

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران با اشاره به اینکه بخش مهمی از تأمین سرمایه طرح‌های بالادستی صنعت نفت می‌تواند از محل سرمایه‌های سرگردان مردمی تأمین شود، گفت: به این منظور پیشنهادهای خوبی در دست بررسی است که در زمان مقتضی اعلام شده و به‌صورت گسترده از توان مالی مردمی در این حوزه استفاده خواهیم کرد.

بورد اضافه کرد: مشوق‌های در نظر گرفته شده در این بخش، بسیار جذاب بوده و پیش‌بینی می‌شود که با استقبال خوبی از طرف آحاد جامعه روبه‌رو شود.

وی، رویکرد شرکت ملی نفت ایران را در اصلاح الگوهای ساختاری قراردادی بسیار منعطف دانست و خاطرنشان کرد: با توجه به ضرورت سرمایه گذاری، این آمادگی به‌طور کامل وجود دارد تا با دریافت نظرات و پیشنهادات صاحبنظران در حوزه‌های مختلف اقتصادی، شرایط لازم برای تسهیل سرمایه‌گذاری و ایجاد جذابیت‌های دوسویه در قراردادهای صنعت نفت فراهم شود.

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران با تأکید بر اینکه در این خصوص نباید به هیچ وجه دست از تلاش برداشت، ادامه داد: رویکرد صنعت نفت دولت چهاردهم در این خصوص بسیار منعطف است؛ به‌طوری که هیچ مدل خاص قراردادی به‌صورت مصرانه مدنظر نیست و این آمادگی وجود دارد تا با شناسایی نقاط ضعف، پیشنهادهای لازم برای ارتقای جذابیت قراردادها اجرایی شود.

بورد افزود: این تغییر رویکرد در مصوبه‌های اخیر هیأت‌مدیره شرکت ملی نفت ایران و سیاست گذاری‌های مقام عالی وزارت کاملاً قابل مشاهده است.

وی با تأکید بر اینکه در مدل‌های جدید قراردادی، ضریب بازگشت سرمایه به نحو قابل توجهی ارتقا یافته است، خاطرنشان کرد: با توجه به ماهیت ارزی بودن این قراردادها، سود سرمایه‌گذاری در آن‌ها تضمین شده خواهد بود.

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران ابراز امیدواری کرد تا با حمایت دیگر دستگاه‌های اجرایی و قانونگذاری، موانع بر سر راه سرمایه‌گذاری در صنعت نفت کشورمان برداشته شود.

وی با تأکید بر لزوم اصلاحات ساختاری در شیوه‌های اجرایی صنعت اظهار کرد: طی این مدت مسیر خوبی آغاز شده و امروز نیز شاهد گام برداشتن به سوی آینده‌ای روشن هستیم.

وی با بیان اینکه هر میدان نفتی شرایط خاص خود را دارد، تأکید کرد: می‌توان برای هر میدان قرارداد متناسب با ویژگی‌های همان میدان طراحی کرد، به‌ویژه در برخی میدان‌های دریایی و مناطق خاص در خلیج‌فارس که شرایط متفاوتی دارند.

معاون وزیر نفت با اشاره به بهبود شرایط مالی برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نفتی گفت: تصمیم اخیر مبنی بر تعیین نرخ سود پروژه‌ها براساس نرخ سود صندوق توسعه ملی به اضافه ۲ درصد، گامی بی‌نظیر در تاریخ صنعت نفت کشور است که می‌تواند سرمایه‌گذاران بیشتری را جذب کند.

بورد بر اهمیت بهره‌گیری از ظرفیت سرمایه‌های سرگردان تأکید کرد و گفت: برآورد ما این است که معادل ۹۰ میلیارد دلار نقدینگی سرگردان در دست مردم وجود دارد. ما آمادگی داریم با ارائه سودی بیشتر از سود بانکی، این منابع را به سمت پروژه‌های صنعت نفت هدایت و ارزش افزوده قابل توجهی برای کشور ایجاد کنیم. این آغاز نقطه تحول صنعت نفت است.

دستیابی به خودکفایی در صنعت نفت؛ امضای ۱۶ قرارداد در نمایشگاه نفت تهران

افزایش رقابت‌پذیری صنعت نفت ایران با توسعه فن‌آوری‌های داخلی و تولید بار اول

صنعت نفت به‌عنوان شریان حیاتی اقتصاد ایران، همواره در معرض چالش‌ها و فرصت‌های گوناگونی قرار داشته است. در سال‌های اخیر، به دلیل محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها و ضرورت خودکفایی در تأمین تجهیزات و فن‌آوری‌های مورد نیاز، توجه به توانمندی‌های داخلی و توسعه تولید بار اول از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است. وزارت نفت و شرکت‌های تابعه با درک این ضرورت، رویکردی جدی در حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و سازندگان داخلی اتخاذ کرده‌اند تا از این طریق، ضمن رفع نیازهای صنعت، زمینه را برای توسعه فن‌آوری‌های نوین و صادرات محصولات با ارزش افزوده فراهم آورند.

تولید بار اول نه تنها به کاهش وابستگی به واردات و صرفه‌جویی ارزی منجر می‌شود، بلکه به تقویت بنیان‌های فناورانه کشور، ایجاد اشتغال پایدار و توسعه صنایع پایین‌دستی نیز کمک می‌کند. وزارت نفت با اتخاذ سیاست‌های حمایتی، تسهیل فرآیند همکاری میان شرکت‌های نفتی و سازندگان داخلی و ارائه مشوق‌های لازم، تلاش می‌کند تا زمینه را برای رشد و شکوفایی شرکت‌های توانمند ایرانی در این حوزه فراهم آورد.

همچنین، تأکید وزارت نفت بر سرمایه‌گذاری در تحقیقات کاربردی که منجر به ایجاد ارزش افزوده، افزایش تولید و بهبود کیفیت محصولات می‌شود، نشان از رویکردی دانش‌محور در توسعه صنعت نفت دارد. از این منظر، قراردادهای تولید بار اول نه‌تنها به تأمین نیازهای فعلی صنعت کمک می‌کنند، بلکه بستری برای انتقال و توسعه فن‌آوری‌های نوین و ارتقای توان رقابتی شرکت‌های داخلی در سطح بین‌المللی نیز فراهم می‌آورند.

بیست‌ونهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی، فرصتی مغتنم برای به نمایش گذاشتن دستاوردهای صنعت نفت و همچنین بستری برای انعقاد قراردادها و تفاهم‌نامه‌هایی است که می‌تواند مسیر توسعه و خودکفایی این صنعت را هموارتر سازد. در همین راستا، امضای ۱۶ قرارداد و ۲ تفاهم‌نامه در حوزه تولید بار اول کالا و تجهیزات صنعت نفت میان شرکت‌های زیرمجموعه نفت و شرکت‌های داخلی در این نمایشگاه، نشان از عزم جدی وزارت نفت برای تحقق اهداف کلان در این زمینه دارد.

این قراردادها بیشتر در حوزه تأمین تجهیزات پرمصرف و راهبردی صنعت نفت متمرکز شده‌اند و هدف از آن‌ها، انتقال و توسعه فن‌آوری‌های ساخت و تولید این کالاها از طریق ارتقای توانمندی سازندگان داخلی است. همچنین قراردادها شامل طیف وسیعی از تجهیزات مورد نیاز در صنایع مختلف نفت، گاز و پالایش می‌شود. ازجمله این تجهیزات می‌توان به انواع پمپ‌ها، کمپرسورها، شیرآلات، تجهیزات سرچاهی، مواد شیمیایی تخصصی، کاتالیست‌ها و سیستم‌های کنترلی اشاره کرد. این تنوع نشان از تلاش برای رفع نیازهای گوناگون صنعت از طریق توان داخلی دارد.

همکاری صنعت نفت با شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور که بخش قابل توجهی از این قراردادها را شامل می‌شود نه تنها به توسعه فن‌آوری‌های بومی کمک می‌کند، بلکه زمینه را برای تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیقاتی و نوآورانه فراهم می‌آورد. در عین حال، با توجه به اهمیت ایمنی و عملکرد تجهیزات در صنعت حساس و پیچیده نفت، از شرکت‌های داخلی انتظار می‌رود همکاری‌های فناورانه خود را با تأکید بر کیفیت و استانداردهای بین‌المللی پیش ببرند. افزون بر این، اجرای این قراردادها، افزون بر تأمین نیازهای داخلی، دستیابی به ظرفیت تولید محصولات با کیفیت و رقابتی است که بتوانند در بازارهای بین‌المللی نیز عرضه شوند. این امر می‌تواند به افزایش درآمدهای ارزی کشور و تقویت جایگاه ایران در صنعت نفت جهانی کمک کند. قراردادهای مربوط به تولید انواع پمپ‌ها و کمپرسورها این تجهیزات از جمله ملزومات اساسی در صنایع نفت و گاز هستند و خودکفایی در تولید آن‌ها می‌تواند وابستگی به واردات را به میزان قابل توجهی کاهش دهد.

امضای ۴ قرارداد جدید با شرکت‌های داخلی از سوی شرکت ملی نفت ایران

شرکت ملی نفت ایران، به‌عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت و گاز کشور همواره نقش کلیدی در تأمین نیازهای داخلی و توسعه ظرفیت‌های صنعتی ایفا کرده است. در راستای تحقق اهداف بلندمدت خود و تقویت توانمندی‌های داخلی، این شرکت در چند سال اخیر گام‌های مهمی را برای کاهش

وابستگی به واردات و تقویت صنعت نفت و گاز کشور برداشته است. یکی از این گام‌ها، امضای قراردادهای بار اول با شرکت‌های داخلی است که به‌منظور تولید تجهیزات، ملزومات و فن‌آوری‌های مورد نیاز در صنعت نفت انجام شده است.

این قراردادها با هدف تقویت بومی‌سازی تجهیزات و فرآیندهای صنعت نفت، ایجاد فرصت‌های شغلی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های فنی و تولیدی داخلی، امضا شده‌اند. در این راستا، شرکت ملی نفت ایران چهار قرارداد و یک تفاهم‌نامه با شرکت‌های داخلی امضا کرده است؛ به‌طوری که قرارداد تولید چراغ‌های ضد انفجار با شرکت صنایع روشنایی مازی نوری، قرارداد تولید لوله فولادی درون چاهی بدون درز گرید TYPE ۱-L۸۰ با مجتمع فولاد و نورد آسین ابهر، قرارداد تولید لوله فولادی درون چاهی بدون درز گرید CT-L۸۰-۱۳٪Cr API ۵ با مجتمع فولاد و نورد آسین ابهر، تولید لوله فولادی درون چاهی بدون درز گرید API ۵CT-L۸۰-۱ با مجتمع صنعتی ذوب‌آهن پاسارگاد و دستگاه لوله مغزی سیار (Coil Tubing) با شرکت فالیز پژوهش پارس امضا شده است.

حمایت عملیاتی نفت‌خیز جنوب از تولید داخل با امضای ۵ قرارداد و یک تفاهم‌نامه

شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، بزرگ‌ترین تولیدکنندگان نفت کشور، همواره در راستای تقویت توانمندی‌های داخلی و کاهش وابستگی به واردات، اقدام‌های مهمی را درزمینه بومی‌سازی تجهیزات و فن‌آوری‌ها انجام داده است. این شرکت با هدف ارتقای بهره‌وری، ایجاد اشتغال و حمایت از صنعت داخلی، امضای قراردادهای تولید بار اول را در دستور کار قرار داده است. تولید بار اول در واقع به تولید تجهیزات، لوازم و قطعات خاص مورد نیاز صنعت نفت اشاره دارد که پیش از این از طریق واردات تأمین می‌شده‌اند. این قراردادها فرصتی برای شرکت‌های داخلی فراهم می‌آورد تا توانمندی‌های خود را در عرصه صنعت نفت کشور به اثبات رسانده و نیازهای این بخش را از داخل تأمین کنند.

در این راستا، شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب در سال‌های اخیر با امضای قراردادهایی با شرکت‌های ایرانی، گام‌های مؤثری را در راستای تحقق اهداف اقتصادی و صنعتی کشور برداشته است و در بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی ۵ قرارداد با هدف طراحی و ساخت دستگاه آزمایشگاهی اندازه‌گیری خودکار نمک در نفت خام با شرکت ابتکار تجهیزآزما، ساخت ظروف پیستونی تحت فشار و مقاوم در برابر ترکیبات گوگردی با شرکت پترو پاک آزما، ساخت پمپ درون چاهی تلمبه‌های میله‌ای مکشی با شرکت پمپ‌سازان تدبیر اروند، ساخت کمپرسورهای گازی سینگل شفت Tandem با شرکت توسعه ماشین ایرسا و ساخت توربین گازی SOLAR CENTAUR ۵۰ با شرکت توسعه ماشین ایرسا به امضا رسانده است. در عین حال یک تفاهم‌نامه همکاری نیز به‌منظور بومی‌سازی توربوکمپرسور در رده توانی ۵-۴ مگاوات با شرکت توربین ماشین خاورمیانه امضا کرده است.

دو قرارداد فناورانه؛ فلات قاره در مسیر بومی‌سازی تجهیزات فراساحل

شرکت نفت فلات قاره ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین بهره‌برداران منابع هیدروکربوری در آب‌های خلیج‌فارس در سال‌های اخیر، نقش مهمی در توسعه فن‌آوری‌های بومی و حمایت از توانمندی‌های داخلی ایفا کرده است. این شرکت با تکیه بر سیاست‌های کلان صنعت نفت مبنی بر حمایت از تولید داخل و کاهش وابستگی به واردات، به‌ویژه در حوزه‌های تخصصی فراساحل، همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور ایرانی را در دستور کار قرار داده است.

حمایت از شرکت‌های فناور داخلی در مسیر تولید تجهیزات مورد نیاز، نه‌تنها گامی در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی است، بلکه بستری برای توسعه پایدار صنعت نفت، ارتقای دانش فنی و ایجاد اشتغال در داخل کشور نیز به شمار می‌آید. شرکت نفت فلات قاره با شناسایی نیازهای راهبردی عملیاتی خود، زمینه را برای حضور و مشارکت شرکت‌های ایرانی در پروژه‌های پیچیده فراساحلی فراهم کرده و از ظرفیت‌های موجود برای بومی‌سازی تجهیزات و فن‌آوری‌ها بهره گرفته است.

این رویکرد، علاوه بر صرفه‌جویی ارزی، سبب انتقال دانش فنی، افزایش تاب‌آوری صنعت در برابر تحریم‌ها و توسعه زنجیره ارزش داخلی شده است؛ مسیری که شرکت نفت فلات قاره ایران با جدیت و برنامه‌ریزی دقیق در آن گام برداشته و آن را به بخشی از راهبرد کلان خود تبدیل کرده است. این شرکت در بزرگ‌ترین رویداد صنعتی کشور ۲ قرارداد همکاری با شرکت‌های فناور را به امضا رساند؛ این قراردادها درزمینه خدمات اندازه‌گیری دوبی چاه‌های فراساحلی با کسر گاز تولیدی بالا (High GOR) با شرکت پترو فن‌آوری پایا و بومی‌سازی توربوژنراتورهای کلاس ۶-۹ مگاوات توربین سولار تاروس ۷۰ با شرکت توربین ماشین خاورمیانه انجام شد.

حمایت شرکت پالایش نفت آبادان از ساخت داخل؛ تقویت توان شرکت‌های ایرانی

شرکت پالایش نفت آبادان به‌عنوان قدیمی‌ترین و یکی از مهمترین پالایشگاه‌های کشور، در سال‌های اخیر رویکردی هدفمند برای حمایت از ساخت داخل و بهره‌گیری از توان شرکت‌های ایرانی در تأمین تجهیزات و فن‌آوری‌های مورد نیاز صنعت پالایش در پیش گرفته است. این شرکت با توجه به سیاست‌های کلان وزارت نفت مبنی بر تقویت زنجیره تأمین داخلی، تلاش کرده است تا با شناسایی نیازهای فنی و عملیاتی، زمینه حضور مؤثر شرکت‌های داخلی را در پروژه‌های توسعه‌ای و نگهداشت پالایشگاه فراهم آورد. تکیه بر توان شرکت‌های ایرانی در تأمین اقلام راهبردی، علاوه بر کاهش وابستگی به واردات و صرفه‌جویی ارزی، منجر به ارتقای دانش فنی بومی، تقویت اشتغال و افزایش تاب‌آوری صنعت پالایش در برابر تحریم‌ها و محدودیت‌های بین‌المللی شده است. شرکت پالایش نفت آبادان در اجرای طرح توسعه و تثبیت ظرفیت این پالایشگاه و نیز در نگهداشت و نوسازی واحدهای موجود، همکاری گسترده‌ای با سازندگان، مشاوران و پیمانکاران داخلی داشته و با اعتماد به توان تخصصی شرکت‌های ایرانی، گامی مؤثر در جهت تحقق شعار «ایران ساخت» برداشته است. در نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی نیز این شرکت قرارداد تولید کاتالسیت FCC را با شرکت رز اروند و قرارداد تولید کاتالسیت کراکینگ کاتالسیت بسترسیال را با شرکت شیمیایی بهداش به امضا رساند تا حضور شرکت‌های ایرانی در تأمین نیازمندی‌های صنعت پالایش بیش از پیش افزایش یابد.

پخش فرآورده‌های نفتی و قرارداد ساخت دستگاه بازیافت بخار بنزین

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، به‌عنوان یکی از ارکان اصلی زنجیره تأمین و توزیع فرآورده‌های نفتی در کشور، در راستای تحقق اهداف اقتصادی و تقویت توانمندی‌های داخلی، رویکردی ویژه برای حمایت از ساخت داخل و بومی‌سازی تجهیزات و فن‌آوری‌های مورد نیاز در این صنعت اتخاذ کرده است. این شرکت با توجه به سیاست‌های کلان وزارت نفت و در راستای تقویت اقتصاد مقاومتی، اقدام به همکاری با شرکت‌های داخلی برای تأمین نیازهای تخصصی خود کرده و زمینه را برای ارتقا تولیدات ملی فراهم آورده است.

حمایت از تولید داخلی نه‌تنها سبب کاهش وابستگی به واردات و صرفه‌جویی ارزی می‌شود، بلکه با انتقال دانش فنی و ارتقای توانمندی‌های صنعتی، بستر مناسبی برای توسعه پایدار فراهم می‌آورد. شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی با شناسایی نیازهای راهبردی در بخش‌های مختلف توزیع و پخش فرآورده‌های نفتی، اقدام به ایجاد همکاری‌های مؤثر با سازندگان داخلی کرده و گام‌هایی اساسی در جهت

تقویت ظرفیت‌های تولید داخل و افزایش تاب‌آوری صنعت نفت برداشته است. این رویکرد در بلندمدت نه‌تنها سبب بهبود کیفیت خدمات و فرآورده‌ها خواهد شد، بلکه در شرایط تحریمی و محدودیت‌های بین‌المللی، صنعت نفت کشور را مقاوم‌تر خواهد ساخت. شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران قرارداد ساخت دستگاه بازیافت بخار بنزین به روش جذبی با ظرفیت ۳۰۰ نرمال مترمکعب بر ساعت را با شرکت کهاب گستر آیریک امضا کرد.

همکاری‌های جدید شرکت‌های گاز ایلام و پالایش گاز پارسیان با شرکت‌های داخلی

شرکت گاز ایلام و شرکت پالایش گاز پارسیان، به‌عنوان دو بازیگر کلیدی در صنعت گاز کشور، در راستای حمایت از تولید داخلی و تقویت توانمندی‌های ملی، اقدام‌های مؤثر برای بومی‌سازی تجهیزات و فن‌آوری‌های مورد نیاز در این حوزه انجام داده‌اند. این دو شرکت با تکیه بر سیاست‌های کلان وزارت نفت و به‌منظور ارتقای ظرفیت‌های داخلی، همکاری‌های گسترده‌ای با شرکت‌های ایرانی در تأمین نیازمندی‌های صنعت گاز داشته‌اند.

حمایت از تولید داخل نه‌تنها سبب کاهش وابستگی به واردات و صرفه‌جویی ارزی می‌شود، بلکه بستری مناسب برای انتقال دانش فنی، افزایش تاب‌آوری صنعت در برابر تحریم‌ها و تقویت اشتغال داخلی فراهم می‌آورد. در این راستا، شرکت گاز ایلام و شرکت پالایش گاز پارسیان با شناسایی نیازهای راهبردی خود، همکاری‌های ویژه‌ای را با شرکت‌های داخلی آغاز کرده‌اند تا تجهیزات و فن‌آوری‌های پیشرفته‌ای که پیش از این از خارج کشور وارد می‌شد، به‌طور کامل در داخل تولید شوند.

شرکت پالایش گاز پارسیان قرارداد بومی‌سازی کنترل ولوهای CCI را با شرکت پتروسازه میهن و شرکت گاز ایلام قرارداد ساخت ماده شیمیایی متیل دی اتانول آمین MDEA را با شرکت آراد صنعت ماهان امضا کرده‌اند.

تولید بار اول در صنعت نفت: فرصت‌ها و چالش‌ها در راستای خودکفایی

توسعه تولید بار اول در صنعت نفت، با وجود مزایای فراوان، با چالش‌هایی نیز روبه‌رو است؛ تولید برخی از تجهیزات پیشرفته نیازمند سرمایه‌گذاری‌های قابل توجه در زمینه تحقیق و توسعه، ایجاد زیرساخت‌های تولیدی و تأمین مواد اولیه است. محصولات خارجی در برخی موارد از نظر قیمت، کیفیت و یا دسترسی، مزیت‌هایی دارند که رقابت را برای تولیدکنندگان داخلی دشوار می‌سازد. همچنین برای موفقیت در توسعه تولید بار اول، لازم است که دولت و شرکت‌های بزرگ نفتی از طریق ارائه تسهیلات، مشوق‌ها و تضمین خرید محصولات داخلی، از سازندگان حمایت کنند. ضمن اینکه برای رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی، تولیدکنندگان داخلی باید به ارتقای کیفیت محصولات و رعایت استانداردهای بین‌المللی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

در کنار این چالش‌ها، فرصت‌های فراوانی نیز برای توسعه تولید بار اول در صنعت نفت وجود دارد؛ صنعت نفت ایران به‌عنوان یکی از بزرگترین صنایع جهان، بازار بزرگی برای تأمین تجهیزات و خدمات مورد نیاز خود از داخل کشور فراهم می‌کند، ضمن اینکه با تولید محصولات با کیفیت و رقابتی، شرکت‌های داخلی می‌توانند به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی نیز راه پیدا کنند. افزون بر این، تولید بار اول می‌تواند به‌عنوان بستری برای توسعه و بومی‌سازی فن‌آوری‌های نوین در صنعت نفت عمل کند و توسعه صنایع تولیدی مرتبط با صنعت نفت می‌تواند به ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و افزایش ارزش افزوده در اقتصاد کشور کمک کند.

امضای ۱۶ قرارداد و ۲ تفاهم‌نامه در حوزه تولید بار اول تجهیزات صنعت نفت در بیست‌ونهمین نمایشگاه نفت تهران، گامی مهم و مثبت در راستای تحقق اهداف خودکفایی و توسعه توانمندی‌های داخلی در این صنعت راهبردی به شمار می‌رود. این اقدام نشان از عزم جدی وزارت نفت و شرکت‌های تابعه برای حمایت از سازندگان داخلی و استفاده از ظرفیت‌های موجود در کشور دارد.

با توجه به تأکیدات وزارت نفت، توسعه تولید بار اول نه تنها به تأمین نیازهای صنعت نفت کمک می‌کند، بلکه زمینه را برای توسعه فن‌آوری‌های بومی، ایجاد اشتغال پایدار، صرفه‌جویی ارزی و افزایش توان رقابتی شرکت‌های ایرانی در سطح بین‌المللی فراهم می‌آورد. برای دستیابی به اهداف مورد نظر، لازم است که ضمن انعقاد و اجرای دقیق این قراردادها، به چالش‌های پیش رو نیز توجه شده و با اتخاذ سیاست‌های حمایتی مناسب، زمینه برای رشد و شکوفایی هرچه بیشتر شرکت‌های دانش‌بنیان و سازندگان داخلی در صنعت نفت فراهم شود. بیست‌ونهمین نمایشگاه نفت تهران می‌تواند نقطه عطفی در این مسیر باشد و امید است که شاهد نتایج مثبت و ملموس این قراردادها در آینده نزدیک باشیم.

> امضای ۱۶ قرارداد و ۲ تفاهم‌نامه در حوزه تولید بار اول تجهیزات صنعت نفت در بیست‌ونهمین نمایشگاه نفت تهران، گامی مهم و مثبت در راستای تحقق اهداف خودکفایی و توسعه توانمندی‌های داخلی در این صنعت راهبردی به شمار می‌رود. این اقدام نشان از عزم جدی وزارت نفت و شرکت‌های تابعه برای حمایت از سازندگان داخلی و استفاده از ظرفیت‌های موجود در کشور دارد

تولید بار اول در صنعت نفت، یک ضرورت راهبردی برای کشور محسوب می‌شود. با حمایت از شرکت‌های داخلی، سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه، و ارتقای کیفیت محصولات، می‌توان ضمن تأمین نیازهای صنعت، به خودکفایی در این حوزه دست یافت و زمینه را برای توسعه پایدار و شکوفایی اقتصاد کشور فراهم آورد. قراردادهای منعقد شده در بیست و نهمین نمایشگاه نفت تهران، گامی مهم در این راستا هستند و پیگیری دقیق اجرای آن‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

پیشتازی وزارت نفت در حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و بومی‌سازی فن‌آوری‌ها

وزارت نفت با بهره‌گیری از ظرفیت‌های داخلی و همکاری‌های مستمر با شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور، توانسته است به‌طور قابل توجهی در مسیر تولید بار اول کالاهای راهبردی موفقیت‌های چشمگیری به دست آورد. این همکاری‌ها نه‌تنها سبب کاهش وابستگی به واردات و صرفه‌جویی ارزی شده، بلکه بستر مناسبی برای بومی‌سازی فن‌آوری‌ها و ارتقا دانش فنی در صنایع نفت، گاز و پتروشیمی کشور ایجاد کرده است.

در راستای این دستاوردها، در سه سال متوالی، وزارت نفت با امضای قراردادهای متعدد با شرکت‌های داخلی، به‌ویژه در حوزه تولید کاتالیست‌ها، تجهیزات سرچاهی، لوله‌های فولادی و دیگر فن‌آوری‌های پیشرفته، توانسته است روند خودکفایی را تسریع کند. این اقدام‌ها همچنین موجب افزایش توانمندی‌های صنایع وابسته و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی در صنعت نفت شده است.

این رویکرد حمایت‌محور و همکاری گسترده با شرکت‌های دانش‌بنیان نه‌تنها در تأمین نیازهای داخلی تأثیرگذار بوده، بلکه زمینه‌ساز توسعه صادرات محصولات و خدمات ایران به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی نیز شده است. در این راستا، وزارت نفت به‌عنوان پیشرو در ایجاد بازارهای پایدار برای شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور داخلی، در تلاش است تا این همکاری‌ها را با بهره‌برداری از نوآوری‌ها و دستاوردهای جدید، به سطوح بالاتری ارتقا دهد.

با استمرار این روند، صنعت نفت ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین بخش‌های اقتصادی کشور، نقشی کلیدی در تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی، اشتغال‌زایی و رشد پایدار اقتصادی ایفا خواهد کرد. در این مسیر، وزارت نفت همچنان به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین حامیان شرکت‌های دانش‌بنیان در کشور، به توسعه اقتصاد دانش‌بنیان و ارتقای توانمندی‌های صنعتی و فن‌آوری در کشور ادامه خواهد داد.

دیپلماسی انرژی در دولت چهاردهم؛ از بازتعریف نقش در نهادهای جهانی تا تقویت روابط منطقه‌ای

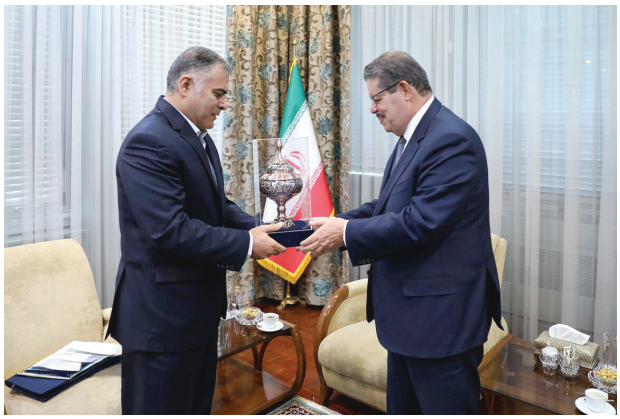

در جهان امروز، انرژی تنها کالایی اقتصادی نیست، بلکه ابزاری برای قدرت‌سازی، امنیت‌سازی و تأثیرگذاری ژئوپلیتیکی به شمار می‌آید. در این چارچوب، دیپلماسی انرژی یکی از کارآمدترین بازوهای سیاست خارجی کشورها محسوب می‌شود؛ دیپلماسی‌ای که می‌تواند با ایجاد هم‌افزایی میان توانمندی‌های داخلی و فرصت‌های بین‌المللی، ظرفیت کشورها را به نفوذ سیاسی و مزیت اقتصادی پایدار تبدیل کند.

جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر نفت و گاز جهان، همواره از دیپلماسی انرژی برای پیگیری اهداف ملی و تقویت موقعیت منطقه‌ای و جهانی خود بهره گرفته است. در دولت چهاردهم، این سیاست با تغییر رویکرد و اتخاذ استراتژی فعال‌گرایانه، وارد مرحله‌ای تازه شده است؛ مرحله‌ای که در آن وزارت نفت به رهبری محسن پاک‌نژاد تلاش دارد با بازتعریف نقش ایران در نهادهای انرژی محور و گسترش روابط منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، از انرژی به‌عنوان «اهرم قدرت» در عرصه سیاست خارجی استفاده کند.

از مشارکت مؤثر در نشست‌های اوپک و ریاست دوره‌ای آن تا میزبانی موفق بیست‌وششمین اجلاس وزارتی مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) در تهران، از پیگیری پروژه‌های راهبردی با روسیه درزمینه واردات و ترانزیت گاز تا احیای روابط عملیاتی با کشورهای همسایه همچون عراق، همه و همه بخشی از راهبرد جدیدی است که وزارت نفت در تعامل با ساختار کلان سیاست خارجی دولت چهاردهم پیاده کرده است.

ایران در دوره کنونی، در حالی دیپلماسی انرژی خود را فعال کرده که هم‌زمان با تحول در معادلات جهانی انرژی، نظم بین‌المللی نیز در حال بازآرایی است. ظهور قدرت‌های نوظهور، چرخش به‌سوی بازارهای آسیایی، افزایش نقش بریکس در مدیریت بازار انرژی و تلاش برای عبور از سازوکارهای غرب‌محور در تجارت انرژی همگی نشانه‌هایی از تغییر توازن قدرت در نظام جهانی انرژی هستند. در چنین شرایطی، ایران با تکیه بر منابع غنی انرژی، موقعیت ژئوگاز منحصربه‌فرد، تجربه دیپلماتیک در حوزه انرژی و توان فنی صنعت نفت، می‌کوشد جایگاه خود را در نظم نوین انرژی تثبیت کند.

این گزارش با تمرکز بر اقدام‌های وزارت نفت در دولت چهاردهم، تلاش می‌کند نشان دهد که چگونه دیپلماسی انرژی ایران، با تکیه بر ابزارهای متنوع از تعاملات منطقه‌ای تا حضور در نهادهای بین‌المللی، از مسیر یک راهبرد فنی به ابزاری ژئوپلیتیکی برای صیانت از منافع ملی و ارتقای جایگاه ایران در معادلات جهانی ارتقا یافته است.

ایران و روسیه؛ از رقابت تا شراکت راهبردی

ایران و روسیه به‌عنوان دو قدرت بزرگ انرژی جهان، با در اختیار داشتن بیش از نیمی از ذخایر گاز طبیعی کره زمین، همواره در کانون معادلات ژئوانرژیک قرار داشته‌اند. روابط دو کشور در حوزه انرژی، به‌ویژه در بازار گاز، سال‌ها تحت تأثیر رقابت بر سر سهم بازار، به‌ویژه در مناطق دارای تقاضای محدود، تعریف می‌شد. اما اکنون، در پرتو تحولات ژئوپلیتیکی اخیر و تشدید فشارهای غرب، این روابط وارد فاز جدیدی شده که ویژگی اصلی آن، گذار از رقابت به سمت شراکت راهبردی است.

نقطه عطف این تحول، امضای توافق‌نامه جامع راهبردی میان جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه در ۲۸ دی ۱۴۰۳ (۱۷ ژانویه ۲۰۲۵) در مسکو است. این توافق‌نامه که به امضای رؤسای جمهوری دو کشور، مسعود پزشکیان و ولادیمیر پوتین رسید، شامل یک مقدمه و ۴۷ ماده است و چارچوبی برای توسعه همکاری‌های بلندمدت در حوزه‌های سیاسی، امنیتی، اقتصادی و به‌ویژه انرژی فراهم می‌کند.

چهار ماه پس از امضای این سند اما، هجدهمین کمیسیون همکاری‌های اقتصادی ایران و روسیه به میزبانی مسکو و با ریاست مشترک محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت ایران و سرگئی تیسیلیوف، وزیر انرژی روسیه برگزار شد. این نشست، گامی عملی برای اجرای توافق‌نامه راهبردی و ریل‌گذاری همکاری‌های بلندمدت در حوزه‌های کلیدی به‌شمار می‌رود. به گفته پاک‌نژاد، «نشست‌های کمیسیون مشترک اکنون به بستری برای تعریف پروژه‌های مشخص، طراحی سازوکارهای اجرایی و تقویت زیرساخت‌های تعامل اقتصادی تبدیل شده‌اند.»

یکی از پروژه‌های محوری این شراکت، تفاهم‌نامه واردات سالانه ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز از روسیه به ایران است که به گفته وزیر نفت، اکنون وارد فاز اجرایی شده است. مسیر نهایی انتقال این گاز، از طریق خاک جمهوری آذربایجان تعیین شده و در حال آماده‌سازی زیرساخت‌های لازم برای انتقال است. این پروژه، افزون بر ابعاد فنی و اقتصادی، اهمیت ژئوپلیتیکی قابل توجهی نیز دارد؛ چرا که می‌تواند به ایجاد یک ائتلاف گازی فرامنطقه‌ای در برابر تحریم‌ها و اختلال‌های ناشی از فشار غرب منجر شود.

در کنار همکاری در حوزه گاز، ایران و روسیه توافق‌نامه‌هایی فعال برای توسعه هفت میدان نفتی ایران با مشارکت شرکت‌های روسی امضا کرده‌اند. افزون بر این، تعدادی تفاهم‌نامه دیگر در حوزه میادین نفت و گاز نیز در حال نهایی‌سازی است. به گفته وزیر نفت، «این تفاهم‌نامه‌ها قابلیت تبدیل به قراردادهای اجرایی را دارند و گروه‌های کارشناسی در حال تکمیل مذاکرات هستند.»

محسن پاک‌نژاد معتقد است: ظرفیت روابط

اقتصادی ایران و روسیه بسیار فراتر از سطح فعلی ۵ میلیارد دلار است و چشم‌انداز توسعه این روابط، رسیدن به سطوح بالاتر از ۱۰ میلیارد دلار در کوتاه‌مدت و گسترش آن به حوزه‌های بانکی، بیمه‌ای، حمل‌ونقل و کشاورزی در بلندمدت است. شراکت انرژی محور میان ایران و روسیه، پاسخی حساب‌شده به شرایط بین‌المللی و تحریم‌های یک‌جانبه غربی است. این دو کشور با بهره‌گیری از مزیت‌های مکمل یکدیگر (ایران به‌عنوان مسیر ترانزیتی و روسیه به‌عنوان تولیدکننده گاز با بازار محدود)، می‌توانند مدل جدیدی از همکاری منطقه‌ای در حوزه انرژی را ارائه کنند. چنین الگویی، ضمن تقویت امنیت انرژی منطقه، می‌تواند به ایجاد توازن در بازار جهانی گاز نیز کمک کند.

با پیوستن رسمی ایران به گروه بریکس، هم‌افزایی انرژی محور میان تهران و مسکو، فرصت‌های تازه‌ای برای ائتلاف‌سازی در سطح جهانی فراهم می‌کند. بریکس به‌عنوان مجموعه‌ای از قدرت‌های نوظهور اقتصادی، به‌دنبال بازتعریف نظم جهانی انرژی به نفع کشورهای مستقل است و ایران و روسیه می‌توانند از طریق این بستر، ائتلاف‌های گسترده‌تری در حوزه انرژی، پولی و بانکی رقم بزنند.

شراکت راهبردی ایران و روسیه در حوزه انرژی، تنها یک همکاری اقتصادی دوجانبه نیست، بلکه نقطه آغازی برای بازتعریف موازنه‌های ژئوپلیتیکی انرژی در منطقه و جهان است. در پرتو این همکاری، ایران می‌تواند به هدف دیرینه خود یعنی تبدیل شدن به هاب گازی منطقه نزدیک‌تر شود و روسیه نیز با تنوع بخشی به مسیرهای صادراتی، فشار تحریم‌ها را کاهش دهد. این اتحاد، درصورت تداوم، می‌تواند به الگویی برای همکاری دیگر کشورهای عضو بریکس و منطقه اوراسیا در حوزه انرژی تبدیل شود.

نقشه راه همکاری‌های انرژی ایران و عراق

در دولت چهاردهم، رویکرد جمهوری اسلامی ایران در حوزه سیاست خارجی بر توسعه روابط منطقه‌ای با تمرکز بر دیپلماسی انرژی استوار شده است. عراق به‌عنوان یکی از مهمترین همسایگان ایران، از جایگاه ویژه‌ای در این راهبرد برخوردار است. سفر محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت، به بغداد در ۲۵ فروردین ۱۴۰۴، نقطه عطفی در مسیر گسترش همکاری‌های دوجانبه در حوزه نفت و گاز تلقی می‌شود.

در جریان دیدار وزیران نفت ایران و معاون نخست‌وزیر عراق، افزون بر بررسی چشم‌اندازهای همکاری، چندین تفاهم‌نامه و توافق‌نامه در زمینه تبادل نیروی انسانی، اجرای پروژه‌های مشترک و جذب سرمایه‌گذاری به امضا رسید. این اسناد، شالوده‌ای برای شکل‌گیری روابط بلندمدت در حوزه انرژی فراهم کرده‌اند و با هدف تأمین منافع متقابل، تمرکز ویژه‌ای بر مشارکت‌های مکمل دارند.

یکی از محورهای مهم همکاری، بازیافت گازهای همراه در میدان‌های نفتی عراق است که تاکنون بدون بهره‌برداری سوزانده می‌شدند. در قالب تفاهم‌نامه‌ای، مقرر شد بخشی از این گازها به ایران منتقل و در واحدهای ان‌جی‌ال غرب کشور، که با کمبود خوراک مواجه‌اند، استفاده شود. این اقدام نه‌تنها بهره‌وری را افزایش می‌دهد، بلکه به کاهش آلایندگی محیط زیستی در عراق کمک می‌کند. در بخش دیگری از توافق‌ها، اکتشاف دریایی با استفاده از توانمندی شرکت‌های ایرانی مورد تأکید قرار گرفت. این موضوع، نشانه‌ای از عزم دو کشور برای ارتقای سطح همکاری‌ها از تجارت انرژی به مشارکت فناورانه و علمی است که می‌تواند مبنای انتقال تجربه و تکنولوژی باشد.

همکاری انرژی ایران و عراق در دولت چهاردهم را می‌توان گامی در راستای تقویت استقلال اقتصادی منطقه‌ای، مقابله با فشارهای تحریمی و ارتقای نقش ایران به‌عنوان شریک فنی و ترانزیتی مطمئن در بازار انرژی غرب آسیا دانست. با توجه به ساختار مکمل اقتصادهای انرژی دو کشور، این روابط می‌تواند به همگرایی در سیاست‌گذاری، اجرای پروژه‌های مشترک در میادین مرزی و حتی توسعه صادرات مشترک انرژی منتهی شود. سفر محسن پاک‌نژاد به عراق و توافق‌های صورت‌گرفته، بخشی از راهبرد بزرگ‌تر دولت چهاردهم در گسترش دیپلماسی انرژی منطقه‌ای است. تداوم این مسیر، مستلزم تقویت کارگروه‌های مشترک، رفع موانع سرمایه‌گذاری و ارتقای همکاری‌های فناورانه خواهد بود.

ایران در قلب نظم گازی جهان

برگزاری بیست‌وششمین اجلاس وزارتی مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) در ۱۵ آذر ۱۴۰۳ در تهران، را باید یکی از نقاط عطف دیپلماسی انرژی دولت چهاردهم دانست؛ رویدادی که نه‌تنها در سطح نمادین، بلکه در عرصه سیاست‌گذاری بین‌المللی انرژی و تثبیت نقش ایران در نظم گازی جهانی اهمیتی راهبردی دارد. این اجلاس در شرایطی برگزار شد که بسیاری از تحلیل‌گران بین‌المللی، به‌دلیل افزایش تنش‌های ژئوپلیتیکی در خاورمیانه، برگزاری حضوری آن را بعید می‌دانستند؛ اما حضور فیزیکی دبیرکل جی‌ئی‌سی‌اف، وزرا و نمایندگان عالی‌رتبه ۱۲ کشور عضو، به‌ویژه در پایتخت ایران، بار دیگر پیام ثبات، امنیت و نقش‌آفرینی فعال ایران در معادلات انرژی منطقه و جهان را به جهانیان مخابره کرد.

با وجود اینکه نشست‌های جی‌ئی‌سی‌اف معمولاً متمرکز بر توسعه همکاری‌های فنی، سرمایه‌گذاری، قیمت‌گذاری و پیش‌بینی روندهای آینده بازار گاز است، اما اجلاس تهران از جهاتی فراتر از خطوط سنتی این مجمع رفت. در حاشیه این نشست، بسیاری از اعضا، با هدایت و ابتکار هیأت ایرانی، مواضعی هم‌راستا با محکومیت جنایات رژیم صهیونیستی در غزه و لبنان اتخاذ کردند. سید علی‌محمد موسوی، معاون بین‌الملل وزارت نفت، در این باره تأکید کرد که: «ایران توانست ضمن پیشبرد اهداف گازی خود، گفتمان مقاومت را در صحنه انرژی نیز به نمایش بگذارد، بی‌آنکه هم‌گرایی فنی در مجمع لطمه ببیند.» این نشان می‌دهد که ایران تلاش دارد دیپلماسی انرژی را نه صرفاً به‌عنوان ابزار اقتصادی، بلکه به‌مثابه اهرمی برای حمایت از امنیت منطقه‌ای و استقلال کشورهای عضو تعریف و اجرا کند.

محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت ایران و رئیس اجلاس تهران، در سخنرانی افتتاحیه با اشاره به تحولات تلخ منطقه، گفت: «جنایات افسارگسیخته، بی‌سابقه و وحشیانه رژیم صهیونیستی علیه مردم غزه و لبنان، نه‌تنها ثبات منطقه را متزلزل کرده، بلکه پیامدهای مستقیم و خطرناکی برای امنیت انرژی جهانی در پی دارد.» او با این سخنان، دیپلماسی گاز را به دغدغه‌های انسانی و ژئوپلیتیکی پیوند زد؛ و در واقع نشان داد که ایران به‌دنبال بازتعریف مفهوم «امنیت انرژی» در چارچوبی چندبعدی است که نه‌تنها تأمین پایدار و مقرون به‌صرفه انرژی را شامل می‌شود، بلکه بر لزوم ثبات سیاسی، عدالت بین‌المللی و مقابله با یک‌جانبه‌گرایی نیز تأکید دارد.

برگزاری این اجلاس در تهران در حالی صورت گرفت که ایران هم‌زمان چند پروژه راهبردی در حوزه گاز از جمله واردات گاز از روسیه از مسیر آذربایجان (تفاهم‌نامه ۵۵ میلیارد مترمکعبی) را دنبال می‌کند. در این بستر، اجلاس وزارتی جی‌ئی‌سی‌اف، فرصت مهمی برای تبلیغ ظرفیت ایران به‌عنوان هاب گازی منطقه‌ای و پل ارتباطی بین تولیدکنندگان گاز شرق و بازارهای مصرف غرب فراهم آورد.

مجمع کشورهای صادرکننده گاز با در اختیار داشتن بیش از ۷۰ درصد ذخایر گاز طبیعی جهان و سهمی چشمگیر در تجارت جهانی گاز، ظرفیتی عظیم برای همگرایی گازی در جهان جنوب محسوب می‌شود. دولت چهاردهم تلاش دارد ضمن افزایش نقش ایران در کمیته‌های تخصصی جی‌ئی‌سی‌اف، طرح‌هایی نوآورانه برای تعیین قیمت گاز، مقابله با تحریم‌ها، سرمایه‌گذاری مشترک در خطوط ترانزیت و توسعه فن‌آوری گاز در مجمع مطرح کند. اجلاس وزارتی جی‌ئی‌سی‌اف در تهران، نه‌فقط نمادیک

همکاری انرژی ایران و عراق در دولت چهاردهم را می‌توان گامی در راستای تقویت استقلال اقتصادی منطقه‌ای، مقابله با فشارهای تحریمی و ارتقای نقش ایران به‌عنوان شریک فنی و ترانزیتی مطمئن در بازار انرژی غرب آسیا دانست. با توجه به ساختار مکمل اقتصادهای انرژی دو کشور، این روابط می‌تواند به همگرایی در سیاست‌گذاری، اجرای پروژه‌های مشترک در میادین مرزی و حتی توسعه صادرات مشترک انرژی منتهی شود

موفقیت دیپلماتیک، بلکه نشانه‌ای از بازگشت ایران به کانون تعاملات راهبردی حوزه انرژی گاز است. ایران با بهره‌گیری از موقعیت ژئوگاز خود، تلاش دارد در نظم جدید انرژی جهانی، نقشی فعال، مستقل و مشارکت‌محور ایفا کند؛ و اجلاس تهران، نمایش زنده‌ای از تحقق این راهبرد در میدان عمل بود.

فرصتی برای بازتعریف جایگاه بین‌المللی

سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) به‌عنوان یکی از مهمترین نهادهای بین‌المللی در حوزه انرژی، همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در مدیریت عرضه، تثبیت قیمت‌ها و تنظیم مناسبات نفتی جهان ایفا کرده است. ریاست دوره‌ای بر این سازمان، هرچند مطابق سازوکار چرخشی و براساس نظم الفبایی میان اعضا واگذار می‌شود، اما بهره‌گیری هوشمندانه از این جایگاه، می‌تواند به ابزاری برای پیشبرد اهداف ملی، افزایش نفوذ منطقه‌ای و ارتقای موقعیت بین‌المللی کشورها در صحنه انرژی جهانی بدل شود. در دولت چهاردهم، جمهوری اسلامی ایران از تاریخ ۱۱ دی ۱۴۰۳، ریاست دوره‌ای اوپک را برعهده گرفت؛ رویدادی که هم‌زمان با تحولات پرشتاب در بازار جهانی نفت، فرصت مناسبی برای بازتعریف نقش ایران در این سازمان و فعال‌سازی دیپلماسی چندجانبه انرژی فراهم آورده است. برخلاف دوره‌های پیشین که ریاست بر اوپک عمدتاً نمادین تلقی می‌شد، در این دوره، وزارت نفت با هدایت محسن پاک‌نژاد تلاش دارد این مسؤولیت را به ابزاری واقعی برای تأثیرگذاری، دیالوگ‌سازی و اجماع‌سازی در درون اوپک و فراتر از آن تبدیل کند.

تأکید وزیر نفت ایران بر تقویت انسجام درونی اوپک، ارتقای منافع جمعی و پرهیز از قطب‌بندی، نمایانگر رویکردی تازه در سیاست انرژی ایران است؛ رویکردی که نه‌فقط بر تأمین منافع ملی، بلکه بر بازسازی تصویر ایران به‌عنوان یک بازیگر مسؤول، ثبات‌ساز و آینده‌نگر در بازار انرژی جهانی متمرکز است. ایران تلاش می‌کند با بهره‌گیری از تجربه تاریخی خود در بنیان‌گذاری اوپک، مناسبات راهبردی با کشورهای همسو مانند ونزوئلا، الجزایر و عراق را تعمیق بخشیده و در هماهنگی با ساختار گسترده‌تر اوپک‌پلاس، بر ایجاد توازن و کاهش تنش‌های بازار تمرکز کند.

ریاست ایران بر اوپک در شرایطی انجام می‌شود که بازار جهانی نفت با نوسانات ناشی از بحران‌های ژئوپلیتیکی، تحریم‌های غرب، تغییرات تقاضا، رشد فن‌آوری‌های انرژی‌های تجدیدپذیر و فشارهای محیط زیستی روبه‌روست. در چنین فضایی، هدایت یک پارچه و متوازن اوپک نه‌فقط به مهارت دیپلماتیک، بلکه به درک عمیق از دینامیک‌های درونی بازار و ساختارهای قدرت جهانی نیاز دارد. وزارت نفت ایران با تکیه بر تیم کارشناسی خود، درصدد است نقش کشورمان را از یک تولیدکننده صرف به یک تصمیم‌ساز چندبعدی در مناسبات انرژی ارتقا دهد.

تقویت روابط با همسایگان

جمهوری اسلامی ایران با دارا بودن مرزهای زمینی مشترک با ۱۵ کشور در منطقه غرب آسیا، از موقعیت ژئواستراتژیک ویژه‌ای برخوردار است. این ظرفیت نه تنها در حوزه‌های امنیتی و سیاسی، بلکه در عرصه دیپلماسی انرژی نیز به‌عنوان یک مزیت کلیدی در دستور کار دولت چهاردهم قرار گرفته است. وزارت نفت تحت هدایت محسن پاک‌نژاد، با بهره‌گیری از این موقعیت جغرافیایی، در تلاش است تا جایگاه ایران را به‌عنوان هاب انرژی منطقه‌ای و پیوندد‌هنده منابع انرژی کشورهای همسایه تثبیت کند.

در این راستا، ایران در سال‌های اخیر گام‌های بلندی در توسعه روابط انرژی با کشورهای همسایه برداشته است. از جمله این اقدام‌ها می‌توان به امضای سند توسعه همکاری‌های گازی با ترکمنستان در شهریور ۱۴۰۳ اشاره کرد که نقطه آغاز احیای روابط گازی دو کشور و فراهم کردن مسیرهای جدید برای ترانزیت گاز به کشورهای غربی بود. همچنین، جریان رسمی گاز ترکمنستان به ترکیه از طریق ایران در اسفند ۱۴۰۳، نشان از تبدیل ایران به حلقه واسط راهبردی در تجارت گاز در منطقه دارد.

همچنین وزارت نفت دولت چهاردهم درزمینه تقویت روابط با کشورهای همسایه مانند آذربایجان و تاجیکستان در حوزه‌های مختلف انرژی به مذاکرات سطح بالا پرداخته است. این گفت‌وگوها به‌ویژه درزمینه تمدید قراردادهای صادرات گاز، پروژه‌های مشترک خطوط انتقال، همکاری در زیرساخت‌های پالایشی و پتروشیمی و تبادل برق و گاز تمرکز داشته است. این رویکرد نشان‌دهنده یک استراتژی بلندمدت است که ایران با استفاده از موقعیت ژئوپلیتیکی خود، به‌دنبال تقویت پیوندهای انرژی‌محور در منطقه و به‌ویژه در قفقاز و آسیای مرکزی است. در این چارچوب، وزارت نفت نه تنها در تلاش است تا روابط اقتصادی و انرژی را با همسایگان خود توسعه دهد، بلکه از این روابط به‌عنوان ابزاری برای تقویت عمق استراتژیک ایران در سطح منطقه‌ای استفاده می‌کند.

نتیجه‌گیری؛ استراتژی‌ها، شراکت‌ها و تأثیرات ژئوپلیتیکی

در دولت چهاردهم جمهوری اسلامی ایران، دیپلماسی انرژی به ابزاری اساسی برای تأثیرگذاری در سیاست خارجی و تقویت جایگاه کشور در معادلات جهانی تبدیل شده است. با رهبری محسن پاک‌نژاد، وزارت نفت ایران رویکردی فعال‌گرایانه را در پیش گرفته که شامل مشارکت مؤثر در نهادهای بین‌المللی انرژی و گسترش روابط دوجانبه و چندجانبه است.

ایران در حال حاضر از ظرفیت‌های غنی انرژی خود بهره‌برداری می‌کند تا نقشی فعال و ژئوپلیتیکی در بازار جهانی انرژی ایفا کند. در همین راستا، شراکت راهبردی با روسیه و تقویت روابط با کشورهای همسایه، به‌ویژه عراق، در جهت تأمین منافع ملی و تقویت امنیت انرژی منطقه‌ای، به‌طور برجسته‌ای مطرح است. همچنین، برگزاری اجلاس‌های مهم مانند اجلاس وزارتی جی‌ئی‌سی‌اف در تهران و ریاست دوره‌ای ایران بر اوپک، فرصتی برای بازتعریف جایگاه ایران در بازارهای جهانی نفت و گاز فراهم آورده است.

همچنین، ایران در تلاش است تا از مزیت‌های ژئوپلیتیکی خود بهره‌برداری کند و با تقویت روابط انرژی‌محور با کشورهای همسایه، موقعیت خود را به‌عنوان هاب انرژی منطقه‌ای تثبیت کند. این رویکرد شامل مذاکرات با ترکمنستان، آذربایجان و تاجیکستان درزمینه‌های مختلف انرژی است.

در مجموع، دیپلماسی انرژی ایران در دولت چهاردهم از یک ابزار اقتصادی به یک عامل ژئوپلیتیکی و امنیتی برای تأمین منافع ملی و ارتقای نقش ایران در معادلات جهانی تبدیل شده است.

وزارت نفت اعلام کرد:

معرفی ۲۰۰ فرصت سرمایه‌گذاری در صنعت نفت به ارزش ۱۳۷ میلیارد دلار

در سال گذشته وزارت نفت در دولت چهاردهم تلاشهای زیادی را برای ورود سرمایه گذران به طرح‌های تولیدی حوزه نفت، گاز، پتروشیمی و پالایش و پخش کرده بود. نمود این امر را نیز به وضوح دید به‌طوری که براساس داده‌های منتشرشده در پایگاه اطلاعات قراردادهای کشور، وزارت نفت در سال ۱۴۰۳ موفق به امضای ۱۶ قرارداد در حوزه معاملات متوسط و هفت قرارداد در حوزه معاملات بزرگ شده است، همچنین جمع کل قراردادهای ثبت‌شده با نصاب معاملات متوسط در سطح شرکت‌های تابع وزارت نفت به ۸ هزار ۳۲۴ و قراردادهای ثبت‌شده با نصاب معاملات بزرگ به ۴ هزار و ۱۸۰ مورد رسیده که نشان‌دهنده حجم گسترده فعالیت‌ها در این بخش است. شرکت ملی نفت ایران با ۴ هزار و ۲۱۳ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات متوسط و هزار و ۲۷۳ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات بزرگ، پیشتاز این حوزه بوده و نقش محوری در اکتشاف، تولید و صادرات نفت خام ایفا کرده است. همچنین شرکت ملی گاز ایران با ۳ هزار و ۳۲۳ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات متوسط و ۲ هزار و ۴۸ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات بزرگ، با تقویت زیرساخت‌های گازی کشور، توانسته جایگاه خود را در تأمین انرژی پایدار تثبیت کند. شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران نیز با ۷۰۴ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات متوسط و ۸۰۷ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات بزرگ، به بهبود زنجیره تأمین و توزیع فرآورده‌های نفتی کمک کرده و ظرفیت پالایشی کشور را ارتقا داده است. در همین حال، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با ۶۸ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات متوسط و ۴۵ قرارداد ثبت‌شده با نصاب معاملات بزرگ، گام‌های مؤثری در توسعه صنعت پتروشیمی برداشته و به افزایش ارزش‌افزوده محصولات هیدروکربنی کمک کرده است. از سوی دیگر وزارت نفت اعلام کرده که این قراردادها با هدف بهینه‌سازی تولید، کاهش وابستگی به منابع خارجی و تقویت اقتصاد ملی امضا شده‌اند. کارشناسان معتقدند این عملکرد نشان‌دهنده توانمندی بالای شرکت‌های داخلی در مدیریت پروژه‌های کلان و میان‌مقیاس است و می‌تواند پایه‌ای برای رشد بیشتر صنعت نفت و گاز در سال‌های آتی باشد. در همین خصوص امسال نیز شرکت ملی نفت ایران در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران بیش از ۲۰۰ فرصت را به سرمایه‌گذاران بزرگ، متوسط و کوچک در قالب‌های قراردادی متنوع معرفی کرد. این امر در حالی صورت گرفت که بسته تشویقی ده‌گانه سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست صنعت نفت و گاز ایران، نیز در رویداد «تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران» با حضور محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت رونمایی شد. این بسته با توجه به منویات مقام معظم رهبری درباره تسهیل و تسریع در انعقاد و اجرای قراردادهای بالادستی نفت و گاز و با هدف تحقق اهداف قانون برنامه هفتم توسعه، به‌منظور افزایش ظرفیت تولید نفت خام تا ۴.۸ میلیون بشکه و گاز خام تا ۱.۳۴۰ میلیون مترمکعب در روز، تهیه و در نشست اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ شورای اقتصاد تصویب شده است. در این بسته تشویقی، محورهایی از جمله افزایش جذابیت و رقابت‌پذیری قراردادهای بالادستی، ارتقای تولید از میدان‌های نفت و گاز و تحقق تولید تجمعی بالاتر از مقادیر پیش‌بینی‌شده در قراردادها مورد تأکید قرار گرفته است. گفتنی است شرکت ملی نفت فهرست فرصت‌های سرمایه‌گذاری خود را چندی پیش برای ورود بخش خصوصی و سرمایه گذاران به‌شرح زیر اعلام کرد: توسعه میدان‌های نفتی، توسعه میدان‌های گاز، بلوک‌های اکتشافی، جمع‌آوری گازهای مشعل، ان‌جی‌ال، ال‌ان‌جی، مخازن ذخیره‌سازی، تولید و انتقال نیرو، آب‌شیرین‌کن، خطوط لوله، طرح‌های بهینه‌سازی، تقویت فشار گاز، توپکرانی هوشمند، واحدهای سریع‌الانتقال فرآورش، طرح‌های پشتیبانی (شناورها، پشتیبانی دریا، ساختمان‌ها و جاده‌ها)؛ که در زیر تشریح خواهد شد.

■ **فرصت‌های نفتی(۱):**

توسعه میدان‌های نفت و گاز در خشکی و دریا

صنعت نفت ایران اوایل اردیبهشت امسال شاهد رویدادی مهم بود؛ رویدادی که هم‌زمان با گشایش در مذاکرات غیرمستقیم میان ایران و آمریکا، نوید بخش آغاز فصل تازه‌ای از سرمایه‌گذاری در بخش بالادستی نفت و گاز است.

در این رویداد ملی، ۸۳ میدان نفتی و گازی با هدف جذب سرمایه و بازگشت به چرخه توسعه، به‌طور رسمی معرفی شدند؛ اتفاقی که توانست بستر جهشی تازه در اقتصاد انرژی کشور را فراهم کند.

در بیش از چهار دهه گذشته، صنعت نفت ایران به همت متخصصان داخلی اداره شده است؛ تجربه‌ای کم‌نظیر در میان کشورهای نفت‌خیز که نشان‌دهنده توان فنی و مدیریتی داخل کشور است. با این حال کمتر کسی تردید دارد که صنعت نفت، ذاتاً بین‌المللی است و تداوم

رشد و توسعه آن، بدون تعامل با سرمایه‌گذاران و فن‌آوری‌های نوین جهانی ممکن نیست. در این سال‌ها به‌دلیل تحریم‌ها فرصت سرمایه‌گذاری زیر خاکستر فشارهای بین‌المللی دفن شد.

در سایه تدابیر دولت چهاردهم اما صنعت نفت ایران بار دیگر در مسیر تحرک و امید قرار گرفته است. نشانه‌های گشایش در مذاکرات غیرمستقیم میان ایران و آمریکا، چشم‌انداز تازه‌ای پیش‌روی بخش انرژی کشور گشوده و زمینه را برای بازگشت پروژه‌های متوقف‌شده به ریل توسعه فراهم کرده است.

در این میان، ۸۳ میدان نفتی و گازی توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته (۴۸ میدان نفتی و ۳۵ میدان گازی) در قالب یک رویداد ملی، به‌عنوان فرصت‌هایی جدید برای جذب سرمایه و فن‌آوری معرفی شدند؛ فرصتی که می‌تواند مسیر تازه‌ای برای رونق تولید و افزایش ظرفیت‌های صادراتی در صنعت نفت ترسیم کند.

بد نیست بدانیم سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به شوق‌اند، چراکه در این میدان‌ها سود خوبی برای آنها نهفته است. از خشکی تا دریا، از میدان‌های نفتی تازه نفس تا میدان‌های نفتی پیر، فرصت‌های سرمایه‌گذاری چشمک می‌زنند.

۳۴ میدان نفتی خشکی و ۱۴ میدان نفتی دریایی حالا به همت وزارت نفت زیر نگاه تشنه سرمایه‌گذاران به‌عنوان جواهری ناب جلوه می‌کنند؛ آن گازهای پنهان در ۲۳ میدان خشکی و ۱۲ میدان دریایی، حالا نوید آینده‌ای روشن برای حل ناترازی انرژی را می‌دهند.

امروز نشانه‌هایی از گشایش در فضای تعاملات بین‌المللی دیده می‌شود؛ نشانه‌هایی که می‌تواند مسیر ورود سرمایه، دانش فنی و فن‌آوری روز را هموار سازد. در جهانی که همچنان به‌دنبال منابع پایدار انرژی و سوختی برای تداوم حیات خود است، چه فرصتی بهتر از اکنون برای بازتعریف نقش ایران در بازار جهانی نفت؟

از سوی دیگر باید گفت شرکت ملی نفت ایران در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران بیش از ۲۰۰ فرصت را به سرمایه‌گذاران بزرگ، متوسط و کوچک در قالب‌های قراردادی متنوع معرفی کرد.

■ فرصت‌های نفتی (۲)؛ جمع‌آوری گازهای مشعل

در سال‌های اخیر، تلاش‌های زیادی برای کاهش سوزاندن گاز در صنعت نفت کشور صورت گرفته است. با این حال، اکنون روزانه حدود ۴۵ میلیون مترمکعب از گازهای همراه نفت در ایران سوزانده می‌شود؛ رقمی که تقریباً معادل ۶۰ تا ۶۵ درصد از مصرف گاز واحدهای پتروشیمی کشور است.

این حجم از اتلاف، نه‌تنها منجر به از بین رفتن یک منبع ارزشمند انرژی می‌شود، بلکه آثار زیست‌محیطی گسترده‌ای نیز به‌دنبال دارد؛

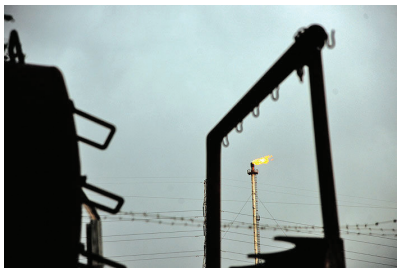

ازجمله افزایش گازهای گلخانه‌ای، آلودگی هوا و آسیب به زیست‌بوم‌های پیرامونی. در شرایطی که کشور با محدودیت‌هایی در تأمین خوراک گازی برای صنایع پایین‌دستی مواجه است، مهار و بازیافت این گازها می‌تواند نقش مؤثری در پایداری تولید، افزایش بهره‌وری و رشد اقتصادی ایفا کند. از همین‌رو، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های جمع‌آوری، پالایش و تزریق مجدد گازهای همراه، ضرورتی راهبردی برای صنعت نفت و اقتصاد کشور به‌شمار می‌آید.

شرکت ملی نفت ایران برنامه‌های متعددی برای جمع‌آوری این گازها اجرا کرده است، یکی از دستاوردهای مهم در این زمینه، افتتاح پالایشگاه گاز هویزه خلیج فارس بوده است، که با ظرفیت فرآورش روزانه ۲۵۰ میلیون فوت‌مکعب گازهای همراه نفت، نقش مهمی در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و بهره‌برداری از منابع گازی ایفا می‌کند.

همچنین، طرح‌های جمع‌آوری گازهای مشعل در مناطق نفت‌خیز جنوب و شرق و غرب کارون با پیشرفت فیزیکی قابل‌توجهی همراه بوده‌اند که نشان‌دهنده تلاش‌های جدی وزارت نفت در این حوزه است.

در ماه جاری نیز فرصتی طلایی برای جمع‌آوری یک میلیارد فوت‌مکعب در روز گازهای همراه نفت در قالب ۴ فرصت برای جمع‌آوری گاز شیرین و ۴۱ فرصت دیگر برای جمع‌آوری گاز ترش در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران رونمایی شد، گویی گازهای مشعل، این خاکسترهای طلایی، حالا جایگاه خود را پیدا کرده‌اند.

این پروژه‌ها، در نواحی عملیاتی شرکت‌های ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، نفت و گاز اروندان و مهندسی و توسعه‌ی نفت در خوزستان و شرکت نفت فلات قاره ایران در سیری، لاوان، بهرگانسر، خارک، قشم و کیش است.

گویی منتظر است تا مشعل‌هایی که در این سال‌ها چیزی جز اندوه و دود نبوده‌اند، به چراغی از امید تبدیل شود. آیا این بار، سرمایه‌گذاران توان تغییر این تاریکی را خواهند داشت؟ زمین و زمان گواه خواهند بود.

■ فرصت‌های نفتی (۳)؛ معرفی ۲۳ بلوک اکتشافی نفت و گاز

مجموعه‌ای از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در قالب ۲۳ بلوک اکتشافی در مناطق مختلف کشور

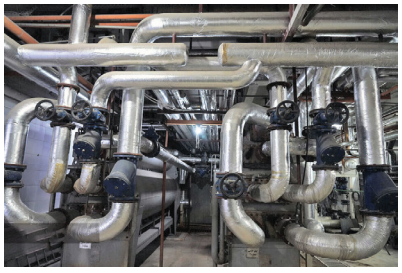

شناسایی و آماده جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی شده است. این بلوک‌ها با هدف کشف ذخایر جدید نفت و گاز در حوزه‌های مختلف ازجمله دریای خزر، سایر نواحی دریایی و خشکی معرفی شده‌اند.

وسعت این بلوک‌های اکتشافی درمجموع حدود ۱۰۸ هزار کیلومترمربع است و ذخایر درجای آنها شامل ۱۹۳ میلیارد و ۸۷۵ میلیون بشکه نفت و ۷۸۳ تریلیون فوت‌مکعب گاز تخمین زده شده است که می‌تواند نقشی مؤثر در توسعه ظرفیت‌های تولید کشور و تقویت امنیت انرژی ایفا کند.

در میان این بلوک‌ها، پنج بلوک مربوط به حوزه نفت خزر است که وسعتی حدود ۱۱ هزار و ۶۲۵ کیلومترمربع را شامل می‌شوند. ذخایر درجای این پنج بلوک ۱۹۱ میلیارد و ۸۰۰ میلیون بشکه در حالت نفت و ۷۳۸ تریلیون فوت‌مکعب در حالت گاز تخمین زده شده است، همچنین ۱۸ بلوک، تحت مدیریت مستقیم مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران قرار دارد که در مناطق مختلف کشور واقع شده‌اند. این بلوک‌ها در مجموع دارای وسعتی بیش از ۹۶ هزار و ۲۹۰ کیلومترمربع بوده و ذخایر درجای آنها ۲ هزار و ۷۵ میلیون بشکه نفت و ۴۵ تریلیون فوت‌مکعب گاز برآورد شده است.

معرفی این بلوک‌های اکتشافی و فراهم کردن بسترهای لازم برای سرمایه‌گذاری، نشان‌دهنده سیاست راهبردی شرکت ملی نفت ایران در راستای توسعه پایدار منابع هیدروکربوری کشور، استفاده بهینه از ظرفیت‌های زمین‌شناسی و افزایش نقش ایران در بازار جهانی انرژی است.

■ فرصت‌های نفتی (۴)؛ اجرای ۱۵ پروژه بهینه‌سازی

شرکت ملی نفت ایران به‌منظور تحقق اهداف کلان کاهش مصرف انرژی، ۱۵ پروژه بزرگ بهینه‌سازی مصرف انرژی را در بخش‌های صنعت،

ساختمان و حمل‌ونقل برای جذب سرمایه‌گذار معرفی می‌کند. این پروژه‌ها فرصت‌های متنوعی را برای مشارکت بخش خصوصی داخلی و خارجی فراهم می‌کنند.

این پروژه‌ها به‌عنوان گامی بلند در مسیر افزایش بهره‌وری انرژی ارائه می‌شود؛ پروژه‌هایی که پیش‌بینی می‌شود با اجرای آن‌ها، سالانه معادل ۷۰ میلیون بشکه نفت خام در مصرف انرژی کشور صرفه‌جویی ایجاد شود.

در بخش صنعت، ۶ پروژه مهم با هدف بهینه‌سازی فرآیندهای تولید معرفی می‌شود. این پروژه‌ها عمدتاً در صنایع انرژی‌بر اجرا خواهند شد و پیش‌بینی می‌شود سالانه منجر به صرفه‌جویی معادل ۶.۱۵۷ هزار بشکه نفت خام شوند. نوسازی خطوط تولید و به‌روزرسانی سیستم‌های انرژی از مهمترین اهداف این پروژه‌ها به‌شمار می‌روند.

در بخش ساختمان، سه پروژه کلان تعریف شده است که شامل بهینه‌سازی سیستم‌های گرمایشی، سرمایشی و روشنایی در ساختمان‌های دولتی و مسکونی می‌شود. پیش‌بینی می‌شود اجرای این طرح‌ها سالانه منجر به صرفه‌جویی معادل ۱۱.۵۹۳ هزار بشکه نفت خام در مصرف انرژی کشور شود.

در بخش حمل‌ونقل، ۶ پروژه کلان معرفی شده است که از جمله مهمترین آن‌ها می‌توان به نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، توسعه خودروهای برقی و بهینه‌سازی مصرف سوخت در وسایل نقلیه سنگین اشاره کرد. برآوردها نشان می‌دهد اجرای این پروژه‌ها سالانه منجر به صرفه‌جویی معادل ۵۱.۷۶۳ هزار بشکه نفت خام می‌شود.

مجموع این پروژه‌ها که با مدیریت شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت اجرا می‌شوند، سالانه حدود ۷۰ میلیون بشکه معادل نفت خام، معادل (۱۹۰ هزار بشکه در روز) صرفه‌جویی

به‌همراه خواهند داشت. سرمایه‌گذاری کلان در این طرح‌ها، نشان‌دهنده عزم جدی دولت برای تحول در الگوی مصرف انرژی کشور است.

مسؤولان شرکت ملی نفت ایران پیش‌بینی می‌کنند اجرای موفق این پروژه‌ها می‌تواند ایران را به الگویی منطقه‌ای در مدیریت انرژی تبدیل کند. کاهش هزینه‌های تولید، حفظ محیط زیست و ایجاد اشتغال پایدار از دیگر مزایای این طرح‌ها اعلام شده است.

■ فرصت‌های نفتی(۵)؛
پروژه‌های پشتیبانی در مناطق راهبردی

در بسته فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت ملی نفت ایران، ۱۳ پروژه در حوزه‌های متنوع با هدف افزایش بهره‌وری، جذب سرمایه داخلی و خارجی، و تقویت زیرساخت‌های عملیاتی صنعت نفت و انرژی کشور تعریف شده است.

این پروژه‌ها که به‌عنوان بخش‌هایی راهبردی در مسیر توسعه صنعت نفت طراحی شده‌اند، نقشی کلیدی در رونق اقتصادی مناطق نفت‌خیز و توسعه زیرساختی مناطق ویژه ایفا می‌کنند. براساس برنامه‌ریزی انجام‌شده، یک پروژه در شرکت نفت فلات قاره، سه پروژه در سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، یک پروژه در شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، هفت پروژه در شرکت نفت خزر و یک پروژه در منطقه ویژه اقتصادی لاوان اجرا می‌شود.

اجرای این طرح‌ها افزون بر تقویت زیرساخت‌های نفتی و اقتصادی، فرصت‌های شغلی جدیدی را ایجاد می‌کند، این برنامه‌ها همچنین به توسعه منطقه‌ای، بهبود کیفیت زندگی در مناطق نفت‌خیز و ارتقای جایگاه ایران در عرصه جهانی انرژی کمک خواهند کرد.

پروژه‌های یادشده با هدف حمایت از مناطق محروم و توسعه اقتصادی کشور به‌طور ویژه مورد توجه قرار گرفته‌اند. وزارت نفت امیدوار است با اجرای این طرح‌ها، صنعت نفت ایران بتواند به اهداف بزرگ‌تری دست یابد و نقش پررنگ‌تری در بازار انرژی جهانی ایفا کند.

اجرای موفق این پروژه‌ها نه تنها به افزایش تولید نفت و گاز ایران منجر می‌شود، بلکه می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی در مناطق مورد نظر باشد. با برنامه‌ریزی دقیق و مدیریت کارآمد، شرکت ملی نفت ایران می‌تواند به اهداف تعیین‌شده در این حوزه دست یابد.

■ فرصت‌های نفتی(۶)؛
توپکرانی هوشمند گامی برای ایمنی و پایداری

شرکت ملی نفت ایران در چارچوب بسته‌های سرمایه‌گذاری خود در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران، اجرای پروژه توپکرانی هوشمند در خطوط لوله نفت و گاز را به‌عنوان یکی از محورهای راهبردی توسعه در نظر گرفته است. این پروژه با هدف افزایش ایمنی، بهینه‌سازی عملکرد خطوط انتقال و کاهش ریسک‌های عملیاتی، خطوط لوله ۶ تا ۴۸ اینچ را در محدوده فعالیت چهار شرکت اصلی شامل شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، نفت و گاز اروندان، نفت و گاز پارس و نفت مناطق مرکزی ایران پوشش می‌دهد.

توپکرانی هوشمند که نوعی پایش درون‌خطی (**ILI**) محسوب می‌شود، با بهره‌گیری از توپک‌های پیشرفته، قابلیت شناسایی دقیق خوردگی، ترک‌ها و ناهنجاری‌های ساختاری خطوط لوله را دارد. این فن‌آوری در کنار افزایش طول عمر تأسیسات، به کاهش حوادث ناگوار و هزینه‌های تعمیراتی کمک می‌کند.

این‌گونه سرمایه‌گذاری، فرصتی ویژه برای شرکت‌های فناور، پیمانکاران تخصصی و سرمایه‌گذاران درون‌زا و برون‌زا فراهم کرده است تا با حضور در این طرح، بخشی از زنجیره ارزش نفت و گاز کشور را تقویت کنند. این پروژه افزون بر مزیت‌های فنی، گامی مهم برای بومی‌سازی فن‌آوری‌های پیشرفته و ارتقای توانمندی‌های داخلی در صنعت نفت ایران به‌شمار می‌رود.

■ فرصت‌های نفتی(۷)؛
ایستگاه‌های تقویت فشار

امروزه انرژی بسان شریان‌های حیاتی اقتصاد جهان است، ایران با منابع گسترده خود از جمله گازهای همراه نفت، همچنان یکی از بازیگران کلیدی بازار جهانی به‌شمار می‌آید، اما این منابع بدون بهره‌گیری از زیرساخت‌های فناورانه نمی‌توانند جایگاه خود را در اقتصاد جهانی تثبیت کنند. ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش، همان قلب‌های پرقدرتی اند که جریان گاز را از دل چاه‌های جنوب به پالایشگاه‌های گازی ارسال می‌کنند.

چند پروژه ارزشمند به‌منظور جمع‌آوری، فشارافزایی و انتقال روزانه حداکثر ۱۰۸ میلیون مترمکعب گازهای همراه در دستور کار شرکت ملی نفت ایران قرار گرفته است. این پروژه‌ها شامل یک پروژه تحت مدیریت شرکت نفت فلات قاره ایران و چهار پروژه در حوزه فعالیت شرکت نفت مناطق مرکزی ایران می‌شود. این فرصت‌ها نه‌تنها به بهره‌وری منابع گازی کمک می‌کنند، بلکه مسیری تازه برای جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در حوزه نفت و گاز ایران ایجاد می‌کنند.

گاز ترش، با ترکیبات خطرناک مانند

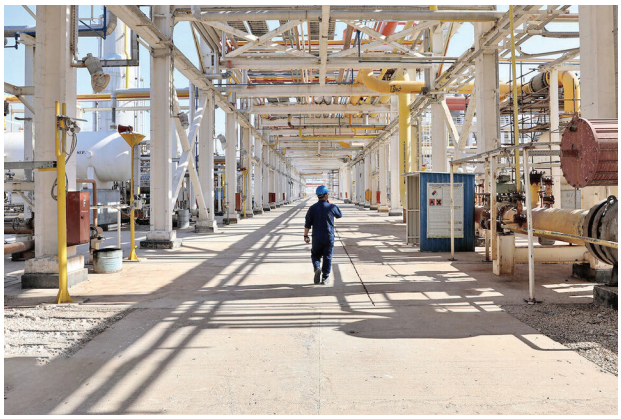

سولفید هیدروژن و دی‌اکسید کربن، نیاز به زیرساخت‌هایی دارد که توان مقابله با خطرات و چالش‌های ناشی از خوردگی و سمی بودن را داشته باشند. ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش از جنبه‌هایی نظیر مواد مقاوم در برابر خوردگی، تجهیزات ایمنی پیشرفته و فرآیندهای تصفیه متفاوت از ایستگاه‌های تقویت فشار گاز شیرین هستند.

ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش از فن‌آوری‌های پیشرفته‌ای بهره می‌برند که برای مقابله با چالش‌های خاص این نوع گاز طراحی شده‌اند. کمپرسورها، به‌عنوان قلب این ایستگاه‌ها، از نوع توربوکمپرسورهای مقاوم در برابر خوردگی هستند که توانایی کار با گازهای حاوی سولفید هیدروژن را دارند، همچنین سیستم‌های نم‌زدایی با استفاده از حلال‌هایی مانند گلایکول، برای حذف رطوبت و کاهش خطرات خوردگی به کار گرفته می‌شوند.

یکی از مهمترین جنبه‌های طراحی ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش، استفاده از آلیاژهای مقاوم در برابر خوردگی است. این آلیاژها شامل نیکل و کروم، فولاد ضدزنگ (**Stainless Steel**) و تیتانیوم است. ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش، نه تنها برای انتقال گازهای همراه به مناطق مصرف ضروری‌اند، بلکه تضمینی برای پایداری امنیت انرژی کشور به شمار می‌آیند. قطع یا اختلال در عملکرد این ایستگاه‌ها می‌تواند کشور را با بحران‌های اقتصادی و اجتماعی مواجه سازد.

ایران، با توجه به ذخایر عظیم گازی خود، می‌تواند با توسعه این زیرساخت‌ها، نقش مؤثرتری در بازارهای جهانی ایفا کند. پروژه‌های جدید ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش که قرار است در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران معرفی شوند، بذر امیدی برای آینده‌ای روشن‌تر و پایدارتر در صنعت نفت و گاز ایران است.

در این جهان پرشتاب، تجهیزاتی مانند ایستگاه‌های تقویت فشار گاز ترش، حکم پلی میان منابع غنی جنوب و نیازهای اقتصادی شمال ایران را دارند. سرمایه‌گذاری در این حوزه، نه تنها راهی برای تقویت زیرساخت‌ها و تولید ملی است، بلکه نمایانگر توانمندی ایران در جذب سرمایه و تثبیت جایگاه خود در بازار جهانی خواهد بود.

■ فرصت‌های نفتی(۸)؛ واحدهای فرآورش نفت با تجهیزات سریع‌الاحداث

در روزگاری که ثانیه‌ها حکم سرمایه‌های طلاگون را دارند، صنعت نفت نیز نمی‌تواند از قافله تحول و سرعت باز بماند. ایران، کشوری با منابعی وسیع و تاریخی مملو از نقش‌آفرینی در بازارهای جهانی نفت، همواره به دنبال راه‌هایی بوده است تا تولید خود را بهینه‌تر و جایگاهش را در اقتصاد جهانی حفظ کند. اینجاست که تجهیزات سریع‌الاحداث یا **Skid Mounted** به میدان می‌آیند، گویی کلیدی‌اند که می‌توانند درهای بسته چالش‌های قدیمی همچون احداث زمان‌بر واحدهای فرآورشی و نمک‌زدایی را بگشایند.

به‌زودی دو پروژه استفاده از تجهیزات سریع‌الاحداث (**Skid Mounted**) در حوزه فعالیت شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران معرفی می‌شود. این دو پروژه که این روزها در دل برنامه‌های توسعه‌ای ایران برای فرآورش نفت خام معرفی شده‌اند، نشان‌دهنده رویکرد هوشمندانه و مدرنی هستند که در سال‌های اخیر در صنعت نفت ایران شکل گرفته است. این دو پروژه ظرفیت فرآورش روزانه ۱۶۵ هزار بشکه نفت خام را دارا خواهند بود.

تجهیزات سریع‌الاحداث نه تنها به افزایش تولید کمک می‌کنند، بلکه سبب ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی در مناطق جنوبی کشور می‌شود. افزون بر این، استفاده از تجهیزات سریع‌الاحداث در این طرح‌ها، به‌دلیل سرعت نصب و بهره‌برداری بالا، زمان اجرای پروژه‌ها را به‌طور قابل‌توجهی کاهش می‌دهد.

نگاهی به تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد استفاده از تجهیزات سریع‌الاحداث، مرزهای جغرافیایی را پشت سر گذاشته و به یک استاندارد صنعتی تبدیل شده است. برای مثال در کشور ایالات متحده، تجهیزات **Skid Mounted** به‌طور گسترده در پروژه‌های نفت شیل مورد استفاده قرار گرفته‌اند. توانایی این تجهیزات در کاهش هزینه‌ها و افزایش سرعت بهره‌برداری سبب شده شرکت‌های نفتی آمریکایی به این فن‌آوری روی آورند، حتی کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی، به‌عنوان بازیگران اصلی نفت در منطقه، از این تجهیزات برای بهره‌برداری سریع از میدان‌های نفتی و گازی استفاده کرده‌اند. در کشورهای دریای شمال مانند نروژ و انگلستان، این تجهیزات به‌ویژه در پروژه‌های فراساحلی مورد استقبال قرار گرفته‌اند؛ جایی که فضای محدود و زمان کوتاه نقش حیاتی دارد.

این تجهیزات مانند ابزارهای جادویی‌اند که به ساده‌ترین و سریع‌ترین روش، مشکلات پیچیده را حل می‌کنند. اما این مزایا دقیقاً چیست؟ سرعت در اجرا یکی از بزرگ‌ترین مزیت‌های این تجهیزات است، همچنین کاهش زمان اجرای پروژه‌ها است، زیرا پیش‌ساخته بودن آنها در کارخانه و نصب سریع در محل، فرآیند پروژه‌ها را شتاب می‌بخشد. از سوی دیگر از طراحی گرفته تا حمل‌ونقل و نصب، تجهیزات **Skid Mounted** به طرز چشم‌گیری هزینه‌ها را کاهش می‌دهند. این تجهیزات قابلیت جابه‌جایی به پروژه‌های دیگر را دارند که این موضوع به‌معنای صرفه‌جویی بلندمدت در هزینه‌ها و منابع است. برخلاف تجهیزات سنتی، این فن‌آوری به زیرساخت‌های پیشرفته نیازی ندارد و حتی در مناطق دورافتاده قابل بهره‌برداری است.

اما این همه ماجرا نیست. استفاده از تجهیزات سریع‌الاحداث نه تنها به تقویت تولید داخلی کمک می‌کند، بلکه تأثیری مستقیم بر صادرات و در نتیجه حضور ایران در بازارهای بین‌المللی دارد. در دنیایی که هر بشکه نفت حکم یک مهره شطرنج در رقابت اقتصادی دارد، افزایش سرعت تولید و کاهش هزینه‌ها می‌تواند ایران را به رقیبی جدی‌تر در بازارهای جهانی تبدیل کند. این تجهیزات، مانند داستانی هستند که هر فصل آن با

نوآوری و خلاقیت همراه است. ایران با بهره‌گیری از این فن‌آوری و تکیه بر دانش و توان داخلی، می‌تواند مسیری نوین در صنعت نفت جهانی بگشاید.

■ فرصت‌های نفتی(۹):
سرمایه‌گذاری در شیرین‌سازی گاز

ایران با دارا بودن دومین ذخایر گازی جهان، ظرفیت عظیمی در تولید و صادرات گاز طبیعی دارد. هرچند ایران هم‌اکنون در رتبه سوم تولیدکنندگان گاز در جهان قرار گرفته است، اما با این حال مقدار تولید گاز طبیعی نسبت به مقدار ذخایر اثبات‌شده ایران، همچنین نقش اندک در تجارت بین‌المللی گاز نشان‌دهنده آن است که سرمایه‌گذاری در این حوزه لازم و ضروری است.

هم‌اکنون بخش قابل توجهی از گاز تولیدی کشور، به‌ویژه در میدان‌های جنوبی و مرکزی، حاوی مقادیر بالایی از ناخالصی‌هایی مانند دی‌اکسید کربن (CO_2) و سولفید هیدروژن (H_2S) است. این گازها نه‌تنها ارزش اقتصادی پایینی دارند، بلکه درصورت عدم فرآورش، سبب خوردگی تأسیسات، افزایش آلایندگی و کاهش بهره‌وری می‌شوند. از این رو سرمایه‌گذاری در حوزه شیرین‌سازی گاز، ضرورتی راهبردی برای توسعه صنعت نفت و گاز کشور محسوب می‌شود.

افزایش تولید ناخالص داخلی و درآمدهای ارزی

شیرین‌سازی گاز ترش عملاً امکان استفاده از آن در مصارف داخلی و یا صادرات گاز را فراهم می‌کند. در میدان‌های مهمی همچون پارس جنوبی و کنگان می‌توان با جذب سرمایه‌گذاری در این حوزه، گاز شیرین را به شبکه سراسری تزریق یا به بازارهای جهانی عرضه کرد. این موضوع افزون بر افزایش درآمدهای ارزی، نقش قابل توجهی در افزایش تولید ناخالص داخلی ایفا می‌کند.

کاهش آلایندگی و پیامدهای زیست‌محیطی

از سوی دیگر، درصورت فرآورش نشدن گازهای ترش، به‌دلیل انتشار گازهای سمی مانند سولفید هیدروژن، این گازها، تهدیدی برای سلامت انسان و محیط زیست محسوب می‌شوند. شیرین‌سازی گاز، انتشار این آلاینده‌ها را کنترل و ایران را به تعهدات بین‌المللی خود در توافق‌نامه‌های زیست‌محیطی نزدیک‌تر می‌کند.

سرمایه‌گذاری در پروژه‌های شیرین‌سازی گاز همچنین نیازمند توسعه فن‌آوری‌های پیشرفته و تربیت نیروی متخصص است. این موضوع می‌تواند به رشد صنایع پایین‌دستی، ایجاد اشتغال و تقویت زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز منجر شود.

بهینه‌سازی مصرف انرژی و کاهش ناترازی

یکی دیگر از مزایای شیرین‌سازی گاز این است که استفاده از گاز ترش در نیروگاه‌ها و پتروشیمی‌ها، بازدهی را کاهش می‌دهد و هزینه تعمیرات را بالا می‌برد. شیرین‌سازی گاز، بهره‌وری را بهبود می‌بخشد و از هدررفت منابع جلوگیری می‌کند. افزون بر این باید اشاره کرد که هرچند راهکارهای اصلی رفع ناترازی را بیشتر باید در سمت مصرف جست‌وجو و پیگیری کرد اما افزایش تولید گاز شیرین در شرایط فعلی به کاهش ناترازی گاز کمک کند.

با توجه به ذخایر عظیم گاز ترش در مناطق مرکزی و جنوبی ایران، سرمایه‌گذاری در شیرین‌سازی گاز نه‌تنها یک انتخاب اقتصادی، بلکه ضرورتی ملی برای افزایش درآمدهای ارزی، کاهش آلودگی و توسعه فن‌آوری است. به همین منظور شرکت نفت مناطق مرکزی ایران به‌عنوان یکی از بازیگران کلیدی این عرصه در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز، یک فرصت ویژه سرمایه‌گذاری درزمینه شیرین‌سازی روزانه حداکثر ۴۰ میلیون مترمکعب گازهای ورودی بالادست پالایشگاه را معرفی کرد.

■ فرصت‌های نفتی(۱۰):
توسعه پالایشگاه گازی

ایران به‌واسطه برخورداری از دومین ذخایر گازی جهان، همچنین ویژگی‌های منحصربه‌فرد ژئوپلیتیک، ظرفیت تبدیل شدن به یکی از قطب‌های اصلی تولید و صادرات گاز طبیعی را داراست. هرچند برای طی کردن این مسیر، اجرایی شدن تکالیف مربوط به بهینه‌سازی مصرف انرژی ضرورت دارد، اما در سمت تولید نیز باید گام‌های بسیاری برداشت.

یکی از موضوعاتی که در حوزه تولید گاز باید مورد توجه قرار گیرد این است که با وجود تمام تلاش‌های انجام شده در سال‌های اخیر، توسعه پالایشگاه‌های گازی همچنان یکی از چالش‌های اساسی صنعت نفت و گاز کشور محسوب می‌شود، به همین دلیل برنامه‌ریزی برای توسعه پالایشگاه‌های جدید باید در اولویت سیاست‌گذاری‌های انرژی کشور قرار گیرد.

به‌ویژه در مناطق مرکزی ایران که میدان‌های مهمی مانند کنگان و تابناک قرار دارند، نیاز مبرمی به احداث و توسعه پالایشگاه‌های گاز احساس می‌شود. سرمایه‌گذاری در حوزه پالایشگاه‌های گازی نه‌تنها ارزش افزوده اقتصادی ایجاد می‌کند، بلکه امنیت انرژی کشور را نیز تقویت خواهد کرد، اما مهمترین مزایای سرمایه‌گذاری در این حوزه چیست؟

کاهش اتلاف منابع و تأمین نیاز صنایع پایین‌دستی

اکنون بخشی از گاز تولیدی ایران به‌دلیل کمبود پالایشگاه‌های گازی، بدون فرآورش سوزانده می‌شود (فلرینگ) و البته بخش قابل توجهی نیز با کمترین ارزش افزوده به مصرف می‌رسد. ایران با دارا بودن میدان‌های غنی از گاز ترش و شیرین، می‌تواند با توسعه پالایشگاه‌های جدید، از هدررفت این منابع جلوگیری و گاز فرآورش‌شده را به بازارهای داخلی و بین‌المللی عرضه کند.

گاز طبیعی پس از پالایش به‌عنوان خوراک اصلی صنایع پتروشیمی، نیروگاه‌ها و واحدهای صنعتی کاربرد دارد. در حال حاضر، ناترازی گاز به یکی از موانع توسعه صنایع تبدیل شده است از همین رو، سرمایه‌گذاری در پالایشگاه‌های گازی ضمن توجه به الزامات بهینه‌سازی مصرف انرژی می‌تواند به رشد صنایعی مانند پتروشیمی و فولاد کمک شایانی کند.

کاهش آلودگی محیط‌زیست و ایجاد اشتغال

گازهای همراه با ناخالصی (مانند گازهای ترش) درصورت عدم پالایش، سبب آلودگی هوا و تخریب

محیط زیست می‌شوند. پالایشگاه‌های گازی با حذف ترکیبات مضر مانند گوگرد و دی‌اکسید کربن، هم جلوی انتشار آلاینده‌ها را می‌گیرند و هم گاز باکیفیت‌تری برای مصارف صنعتی تولید می‌کنند. احداث پالایشگاه‌های گازی نیازمند نیروی انسانی متخصص و استفاده از فن‌آوری‌های پیشرفته است. این پروژه‌ها می‌توانند به ایجاد هزاران شغل مستقیم و غیرمستقیم منجر شوند و هم‌زمان، زمینه برای توسعه دانش فنی و مهندسی داخلی فراهم می‌شود.

افزایش صادرات و درآمدهای ارزی

با توجه به رشد تقاضای جهانی برای گاز طبیعی، ایران می‌تواند با توسعه پالایشگاه‌های گازی، محصولاتی مانند گاز مایع (**LPG**)، میعانات گازی (کندانسه) و گاز شیرین را به بازارهای جهانی صادر کند. این اقدام درآمدهای ارزی کشور را افزایش می‌دهد و جایگاه ایران در بازار انرژی جهان را تقویت می‌کند.

توسعه پالایشگاه‌های گازی یک ضرورت راهبردی برای بهره‌برداری بهینه از منابع گازی کشور است. سرمایه‌گذاری در این حوزه نه‌تنها باعث کاهش اتلاف منابع و آلودگی محیطی می‌شود، بلکه می‌تواند به توسعه صنعتی، اشتغال‌زایی و افزایش صادرات گاز ایران بینجامد. به همین منظور در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران، شرکت نفت مناطق مرکزی ایران فرصت سرمایه‌گذاری در حوزه توسعه پالایشگاه گازی با ظرفیت پالایشی روزانه ۲۰ میلیون مترمکعب را در نظر گرفته است و جزئیات آن در رویداد مذکور ارائه شد.

■ **فرصت‌های نفتی (۱۱)؛**
توسعه ال‌ان‌جی

چشم‌انداز بازار انرژی در جهان نشان می‌دهد گاز طبیعی طی دهه‌های آینده، در تمام مناطق جهان حائز اهمیت خواهد بود و سرمایه‌گذاری زیادی در این حوزه در حال انجام است. شکل‌گیری سیاست انرژی مبتنی بر گاز طبیعی در اغلب مناطق جهان مورد توجه قرار گرفته، زیرا گاز مزایای منحصربه‌فردی است که همچنان نسبت به انرژی‌های تجدیدپذیر ارجحیت دارد.

برخی پیش‌بینی‌ها حکایت از آن دارد که بیش از نیمی از تجارت گاز طبیعی دنیا تا سال ۲۰۵۰ به‌صورت گاز طبیعی مایع (**LNG**) خواهد بود و بیشترین سهم تولید آن نیز مربوط به خاورمیانه است. در این بین کشورمان با وجود اینکه از حیث ذخایر گازی جهان در رتبه دوم و از منظر تولید گاز طبیعی در رتبه سوم جهان قرار گرفته است، اما همچنان نتوانسته سهمی از این بازار پررونق را به خود اختصاص دهد. این در حالی است که برخورداری از منابع غنی و موقعیت راهبردی جغرافیایی به ایران، ظرفیت تبدیل شدن به یکی از بازیگران اصلی بازار جهانی ال‌ان‌جی در آینده را اعطا کرده است.

صادرات گاز ایران در جریان است اما...

هرچند صادرات گاز ایران از طریق خط لوله به برخی کشورهای همسایه جریان دارد، اما ایران قادر است با بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوین، صادرات گاز طبیعی خود را از طریق مایع‌سازی انجام دهد و به بسیاری از نقاط دوردست دسترسی یابد.

فارغ از اتلاف بی‌رویه گاز طبیعی و اجرا نشدن بهینه‌سازی مصرف در بخش‌های مختلف که ایران را از کسب درآمدهای بیشتر از صادرات گاز محروم کرده است، باید یادآور شد که نبود سرمایه‌گذاری در حوزه ال‌ان‌جی و غفلت از فن‌آوری‌های نوین در سال‌های گذشته سبب از دست دادن فرصت‌ها و بازارهای دوردست برای صادرات گاز ایران شده است، البته باید بر این نکته تأکید کرد که تحریم‌ها عامل اصلی توسعه نیافتن تأسیسات مایع‌سازی گاز به‌شمار می‌روند، زیرا دسترسی به کمپرسورهای مورد نیاز تقریباً غیرممکن شده است. با این حال ایران باید هرچه سریع‌تر وارد بازار ان‌جی ال جهان شود، زیرا این بازار افزون بر مزایای اقتصادی و افزایش نقش ایران در تأمین انرژی جهان می‌تواند منافع امنیتی و پیوندهای عمیق با سایر کشورها در پی داشته باشد.

توسعه ال‌ان‌جی یک ضرورت است نه انتخاب

با وجود این توسعه ال‌ان‌جی در ایران طی سال‌های گذشته با توقف همراه بوده است ازجمله مهمترین چالش‌های پیش روی توسعه صنعت ال‌ان‌جی در ایران می‌توان به «تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت در انتقال فن‌آوری»، «نیاز به سرمایه‌گذاری» و «رقابت با تولیدکنندگان سنتی مانند قطر و استرالیا» اشاره کرد.

در مجموع می‌توان گفت توسعه صنعت ال‌ان‌جی برای ایران یک انتخاب نیست، بلکه یک ضرورت راهبردی به‌حساب می‌آید. این صنعت می‌تواند به موتور محرکه اقتصاد کشور تبدیل شود و درآمدهای ارزی پایدار ایجاد کند، بنابراین سرمایه‌گذاری در این حوزه نیازمند عزم ملی، جذب فن‌آوری و مشارکت بخش خصوصی است.

شرکت نفت و گاز پارس با توجه به دسترسی به منابع عظیم گازی و تجربه مدیریت پروژه‌های بزرگ، بهترین گزینه برای پیشبرد این هدف ملی محسوب می‌شود. در همین زمینه این شرکت با معرفی یک بسته سرمایه‌گذاری مبنی بر تولید سالانه ۵.۲۵ میلیون تن گاز طبیعی مایع‌شده (**LNG**) در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه بالادست نفت و گاز در تلاش است نقش مهمی در این زمینه ایفا کند تا در آینده ایران به جایگاه واقعی خود در تجارت بین‌المللی گاز دست یابد.

■ **فرصت‌های نفتی (۱۲)؛**
مایعات گاز طبیعی

بر اساس آمار اعلام‌شده از سوی گمرک جمهوری اسلامی ایران، پروپان مایع‌شده با ۳ میلیارد و ۶۳۵ میلیون دلار و بوتان مایع‌شده با ۲ میلیارد و ۲۱۱ میلیون دلار پس از گاز طبیعی به‌ترتیب به‌عنوان دومین و سومین اقلام عمده کالاهای صادراتی سال ۱۴۰۳ شناخته شدند.

بدین‌ترتیب مایعات گازی به‌عنوان ارزآورترین کالاهای صادراتی کشور پس از نفت و گاز محسوب می‌شوند. با این حال ایران با در اختیار داشتن دومین ذخایر گازی جهان و موقعیت راهبردی در خلیج فارس، ظرفیت عظیمی برای تبدیل شدن به یکی از قطب‌های تولید و صادرات مایعات گازی دارد، اما برای دستیابی به این مهم باید سرمایه‌گذاری انجام داد.

تقویت جایگاه ایران در زنجیره ارزش انرژی

سرمایه‌گذاری در حوزه تولید مایعات گازی نه‌تنها یک فرصت اقتصادی، بلکه یک ضرورت

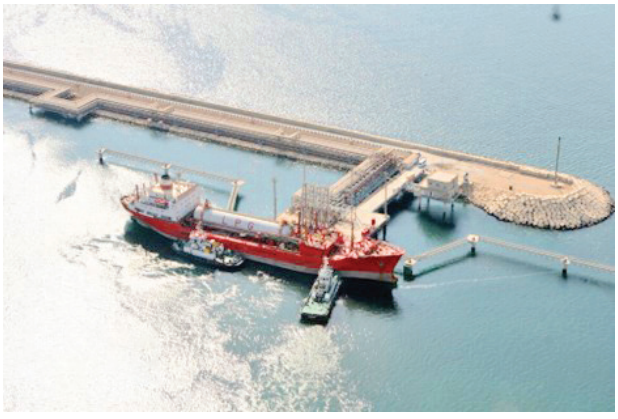

راهبردی برای «افزایش درآمدهای ارزی»، «کاهش اتلاف منابع» و «تقویت جایگاه ایران در زنجیره ارزش انرژی» محسوب می‌شود. سرمایه‌گذاری در طرح‌های استحصال مایعات گازی از میدان‌های نفتی می‌تواند ارزش افزوده محصولات را تا ۱۰ برابر نسبت به صادرات گاز خام افزایش دهد.

اما سرمایه‌گذاری اقتصادی در این حوزه تنها منافع اقتصادی در پی ندارد و آثار مثبت زیست‌محیطی نیز به همراه دارد، زیرا هم‌اکنون بخشی از گازهای همراه میدان‌های نفتی واقع در دریا به‌دلیل کمبود تأسیسات فرآورش بدون هیچ‌گونه استفاده‌ای سوزانده می‌شوند.

عزم ایران برای نقش‌آفرینی در بازار پررونق مایعات گازی

سرمایه‌گذاری در حوزه مایعات گازی، نیازمند عزم ملی، جذب سرمایه‌گذاری و استفاده از فن‌آوری‌های پیشرفته است. با توجه به رقابت فشرده منطقه‌ای، کشور ما باید با سرعت بخشیدن به پروژه‌ها و توسعه میدان‌های مشترک، سهم خود از بازار پررونق مایعات گازی را تضمین کند. این موضوع افزون بر افزایش تولید، به کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و تحقق اقتصاد مقاومتی کمک می‌کند. در همین زمینه شرکت نفت فلات قاره در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه بالادست نفت و گاز، یک فرصت سرمایه‌گذاری ویژه به‌منظور تولید سالانه ۷۰۰ هزار تن محصول **C۳**+ (مولکول‌های سه‌کربنه و سنگین‌تر)، همچنین تولید روزانه ۱۵۰ میلیون فوت‌مکعب گاز سبک شیرین به علاقه‌مندان معرفی کرده است. امید می‌رود با افزایش سرمایه‌گذاری در این حوزه، سهم ایران در بازار جهانی مایعات گازی افزایش یابد.

■ فرصت‌های نفتی (۱۳)؛
طرح‌های شیرین‌سازی آب

صنعت نفت به‌عنوان صنعتی آب‌برشناخته می‌شود از همین رو توسعه این صنعت چه در بخش بالادست و چه در پایین‌دست آن به آب فراوان نیاز دارد. با توجه به اینکه اغلب میدان‌های نفتی و گازی ایران در جنوب کشور و در حاشیه خلیج فارس و دریای عمان قرار دارد، شیرین‌سازی آب دریا به‌عنوان راهکاری برای تأمین آب مورد نیاز صنایع بالادستی در دستور کار است. از سوی دیگر یکی از مهمترین اقدام‌های صنعت نفت در قالب اجرای مسؤولیت‌های اجتماعی، تأمین آب در مناطق محروم است، بنابراین اجرای طرح‌های آب‌شیرین‌کن در این مناطق افزون بر تأمین آب مورد نیاز صنعت نفت، نیاز جامعه ساکن در حاشیه آن را نیز تأمین می‌کند. با توجه به این مهم، در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران، سه پروژه آب‌شیرین‌کن برای سرمایه‌گذاری معرفی شد. این فرصت‌ها به‌منظور تولید روزانه ۱۳ هزار و ۶۰۰ مترمکعب آب شامل سه پروژه در حوزه فعالیت پایانه‌های نفتی ایران و نفت فلات قاره ایران است.

همچنین شرکت پایانه‌های نفتی ایران یک پروژه با حجم روزانه ۱۰ هزار مترمکعب و شرکت نفت فلات قاره نیز دو طرح با ظرفیت روزانه ۳ هزار و ۶۰۰ متر مکعب آب‌شیرین‌کن را در این رویداد ارائه کرد.

■ فرصت‌های نفتی (۱۴)؛
تولید و انتقال نیرو

اگرچه توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر در دستور کار دولت چهاردهم قرار دارد، اما همچنان بیش از ۹۰ درصد برق کشور از منابع فسیلی تأمین می‌شود. در این میان، صنعت نفت کوشیده است نه‌تنها برق مورد نیاز خود را از طریق نیروگاه‌های اختصاصی تأمین کند، بلکه در برخی موارد برق مازاد را نیز به شبکه سراسری تزریق کرده است.

با هدف تأمین پایدار برق مورد نیاز صنعت نفت و کمک به رفع بخشی از ناترازی این انرژی در کشور، شرکت ملی نفت ایران چهار پروژه تولید برق را در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران معرفی می‌کند.

فرصت‌های ارائه‌شده برای تولید و انتقال ۵۱۰ مگاوات ساعت برق، شامل چهار پروژه در حوزه فعالیت شرکت‌های ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، نفت و گاز اروندان، پایانه‌های نفتی ایران و منطقه ویژه اقتصادی لاوان است. شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، پروژه‌ای ۴۰۰ مگاواتی را به سرمایه‌گذاران معرفی کرد.

شرکت نفت و گاز اروندان نیز پروژه‌ای با ظرفیت ۲۰ مگاوات را برای اجرا ارائه نمود، همچنین شرکت پایانه‌های نفتی ایران و منطقه ویژه اقتصادی لاوان، به‌ترتیب پروژه‌های تولید برق با ظرفیت‌های ۵۰ و ۴۰ مگاوات را برای جذب سرمایه‌گذاری در این رویداد معرفی کرد.

■ فرصت‌های نفتی (۱۵)؛
هدف‌گذاری برای افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی نفت

ظرفیت ذخیره‌سازی نفت همواره به‌عنوان سوپاپ اطمینان برای تولید و صادرات نفت به‌شمار می‌رود. کشورهای نفتی اگرچه تمرکز خود را بر افزایش تولید و صادرات نفت متمرکز می‌کنند، قابلیت ذخیره‌سازی، حلقه اصلی در این میان است، زیرا با افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی، تغییر در مقدار تولید با هر دلیلی، نوسان در صادرات را در پی نخواهد داشت و امکان انجام تعهدات صادراتی را افزایش می‌دهد.

ایران نیز با توجه به این مهم، افزایش ظرفیت ذخیره‌سازی نفت خام را در دستور کار دارد که در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران پنج طرح را در این زمینه برای سرمایه‌گذاران ارائه کرد. از این پنج طرح، سه طرح مربوط به ایجاد ظرفیت‌های جدید ذخیره‌سازی و دو طرح نیز مربوط به ایجاد خط لوله انتقال نفت خام بود. فرصت‌های ارائه‌شده به‌منظور ذخیره‌سازی ۷.۷ میلیون بشکه نفت خام و احداث ۲۳۸ کیلومتر خط لوله است. از این تعداد یک طرح ذخیره‌سازی با ظرفیت ۲ میلیون بشکه از سوی شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب ارائه شد. شرکت نفت و گاز اروندان نیز یک طرح ذخیره‌سازی با ظرفیت یک میلیون بشکه به سرمایه‌گذاران معرفی کرد، همچنین فرصت ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی نیم میلیون بشکه‌ای در شرکت نفت مناطق مرکزی ایران نیز در این رویداد ارائه و افزون بر این فرصت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت پایانه‌های نفتی ایران نیز طرح ایجاد ۲۳۸ کیلومتر خط لوله و ظرفیت ذخیره‌سازی ۴.۲ میلیون بشکه نفت را به سرمایه‌گذاران معرفی کرد.

نگاهی به عملکرد یک‌ساله
شرکت ملی نفت ایران

تحقق اولویت‌ها؛ بر بستر توانمندی‌ها

ایران همواره به‌عنوان کشوری برخوردار از مواهب طبیعی و ثروت‌های خدادادی زیرزمینی مرکز توجه بوده است و همین پتانسیل‌های ذاتی، بستر مناسبی را برای ظهور توانمندی‌های انسانی فراهم کرده است.

از سوی دیگر، دارا بودن بیش از ۱۲۰۰ میلیارد بشکه معادل نفت خام ذخایر هیدروکربوری، جایگاه ممتازی را برای کشورمان در میان کشورهای دارنده سوخت‌های فسیلی ایجاد کرده است؛ از این روی دستیابی به منابع ارزشمند هیدروکربوری و استحصال فرآورده‌های سوختی زیرزمینی، هدفی است که از ابتدای فعالیت شرکت ملی نفت ایران به‌عنوان عهده‌دار تمامی فعالیت‌های بالادستی صنعت نفت مورد توجه بوده و تلاش شده است تا با به کارگیری شیوه‌های نوین فن‌آوری صنایع نفت و گاز، میزان استحصال نفت خام و گاز افزایش یابد.

آنچه مسلم است تاکنون و با به کارگیری فن‌آوری‌های روز، امکان استحصال حدود ۳۴۰ میلیارد بشکه معادل نفت خام از این ذخایر زیرزمینی محرز شده است که در مقایسه با نرخ تولید فعلی، پیش‌بینی می‌شود امکان برداشت از این منابع خداداد تا ۱۰۰ سال آینده وجود داشته باشد. این در حالی است که محاسبه این رقم با میانگین ضریب برداشت ۲۵ درصدی صورت گرفته و بدون شک با ارتقای دانش روز و تجهیز صنایع نفت و گاز کشورمان به جدیدترین یافته‌های پژوهشی، این رقم از پیش‌بینی فعلی

در سال ۱۴۰۳ و با روی کار آمدن دولت چهاردهم و تمرکز مدیریت صنعت نفت بر تعمیق اولویت‌های ساختاری شرکت ملی نفت ایران، برنامه‌ریزی هدفمندی برای برداشت حداکثری از منابع نفت و گاز، همپای صادرات انجام شد؛ تا ضمن ایجاد بهره‌وری و رونق اقتصادی، تحقق چشم‌انداز برنامه‌های جامع توسعه در کشور را تضمین کند

بسیار فراتر خواهد رفت.

در سال ۱۴۰۳ و با روی کار آمدن دولت چهاردهم و تمرکز مدیریت صنعت نفت بر تعمیق اولویت‌های ساختاری شرکت ملی نفت ایران، برنامه‌ریزی هدفمندی برای برداشت حداکثری از منابع نفت و گاز، همپای صادرات انجام شد؛ تا ضمن ایجاد بهره‌وری و رونق اقتصادی، تحقق چشم‌انداز برنامه‌های جامع توسعه در کشور را تضمین کند.

بر همین اساس افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز و تکمیل توسعه میادین مشترک پارس جنوبی، غرب کارون و...، تنوع بخشی و افزایش فروش نفت از طریق بخش خصوصی و دانش بنیان کردن اقتصاد نفت در چارچوب خنثی سازی تحریم‌ها و توسعه کسب و کار با رویکرد صادرات محوری از جمله مهمترین اهداف تعریف شده برای فعالیت شرکت ملی نفت کشورمان در دولت مردمی تعیین شد.

اگرچه تنگ‌تر شدن حلقه تحریم‌ها و تحولات سیاسی شکل گرفته در اروپا و امریکا طی چندماه گذشته، موقعیت صنعت نفت کشورمان را به مانند دیگر کشورها با چالش‌های جدیدی مواجه ساخته است، اما به تجربه ثابت شده است که این صنعت با بهره‌مندی از پشتوانه نیروی انسانی خلاق و تجارب ارزنده خود، همواره توانسته است تا از بزنگاه‌های حساس تاریخ به سلامت عبور کند.

تداوم فروش نفت ایران در بازارهای جهانی و عقد قراردادهای مربوط به فشارافزایی میدان مشترک پارس جنوبی (که از نوع طرح‌های حیاتی با فن‌آوری پیچیده صنعت نفت کشورمان به شمار می‌رود) در بحبوحه تحریم‌ها، نشان از اقتدار و پایندگی صنعت نفت کشورمان دارد.

در عین حال، افزایش قابل توجه تولید نفت خام، ثبت رکوردهای تولید روزانه ۱۱۰۶ میلیون مترمکعب گاز خام و ۷۱۴ میلیون مترمکعب گاز غنی در پارس جنوبی، راه‌اندازی ایستگاه تقویت فشار چشمه خوش و افتتاح فاز دوم واحد نمکزدایی متمرکز اهواز (با ظرفیت تولید ۱۱۰ هزار بشکه نفت در روز)، از دیگر دستاوردهایی است که همگام با تحولات اقتصادی جهانی و طی چندماه آغاز به کار

دولت چهاردهم به منصه ظهور رسیده است.

در این میان، آغاز رسمی طرح توسعه سه میدان نفتی سومار، سامان و دلاوران (با هدف افزایش ۱۰ هزار بشکه‌ای تولید روزانه نفت و تأمین خوراک پالایشگاه کرمانشاه (نفت خام سبک)) و بارگیری جکت طرح توسعه میدان گازی بلال در میدان مشترک با قطر، راه‌اندازی واحد گوگردزدایی پالایشگاه فاز ۱۴ میدان مشترک پارس جنوبی و تعهد انجام ۶۲۱ پروژه عام المنفعه به ارزش ۲۸ هزار و ۲۴۰ میلیارد ریال تا پایان سال گذشته، از دیگر دستاوردهایی است که بر توانمندی صنعت نفت کشورمان دلالت می‌کند.

در گزارش پیش رو، نگاهی خواهیم داشت به مهمترین دستاوردهای شرکت ملی نفت ایران، از آغاز به کار دولت چهاردهم تا به امروز و به صورت موجز، بخش‌هایی از مهمترین دستاوردها را با هم مرور خواهیم کرد:

افزایش تولید نفت و شکستن رکورد تولید گاز

از اقدام‌های شاخصی که در سال ۱۴۰۳ روی داده است، می‌توان به افزایش قابل توجه ظرفیت تولید روزانه نفت اشاره کرد که بیشتر آن در مناطق نفت‌خیز جنوب، غرب کارون و در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز اروندان محقق شده است؛ اگرچه بخشی از این افزایش تولید نیز محصول انجام طرح‌ها و به مدار آوردن چاه‌های جدید و انجام طرح‌های نمک‌زدایی در شرکت نفت مناطق مرکزی ایران است.

افزایش تولید نفت از میدان‌های سپهر و جفیر، رامشیر و رگ سفید، به همراه افزایش تولید شرکت‌های نفت و گاز آغاجاری، کارون، گچساران و اروندان، از نمونه‌های موفقی است که در یک سال گذشته به انجام رسیده و عملیاتی شدن آن به افزایش تولید نفت ایران منتهی شده است.

در ادامه اقدام‌های راهبردی انجام شده در مجموعه شرکت ملی نفت ایران که در مدت کوتاه شروع به کار دولت چهاردهم به ثمر نشسته است، می‌توان از افزایش قابل توجه گاز (در مقایسه با سال ۱۴۰۲) یاد کرد که با توجه به ناترازی گازی در فصل زمستان، اقدامی قابل توجه و شایسته تقدیر به شمار می‌آید.

شرکت ملی نفت ایران، با درک نیاز روزافزون تأمین گاز در نیمه دوم سال، برنامه‌ریزی برای تأمین گاز زمستانی و افزایش ذخایر استراتژیک با هدف جلوگیری از بحران انرژی در فصول سرد سال را در اولویت کاری خود قرار داد و موفق شد تا قبل از ورود به بحران هوای سرد، روزانه به میزان بیش از ۳۰ میلیون مترمکعب (معادل مصرف ۲ استان کشور) به تولید گاز کشورمان اضافه کند که عمده این افزایش تولید با اضافه کردن برخی چاه‌های جدید به مدار تولید حاصل شده است.

این در حالی است که به‌طور متوسط در ۶ ماه دوم سال گذشته، ۳۶ میلیون مترمکعب در روز (معادل یک و نیم فاز پارس جنوبی) تولید گاز افزایش یافته است و در بهمن پارسال نیز به تنهایی مقدار گاز تحویلی به شبکه سراسری گاز به ۸۷۰ میلیون مترمکعب در روز رسیده است؛ عددی که در تاریخ صنعت نفت بی‌سابقه است.

در این میان، تولید ۷۱۶ میلیون مترمکعب گاز غنی در پارس جنوبی که بالاترین رکورد تولید روزانه گاز از تأسیسات فراساحلی این میدان مشترک به شمار می‌آید، از مهمترین اقدام‌هایی است که با هدف افزایش تولید گاز کشور در حوزه پارس جنوبی انجام شده است.

اگرچه نقش شرکت نفت مناطق مرکزی ایران، به‌عنوان قطب تولید گاز در خشکی نیز در این زمینه بسیار پررنگ بوده است به‌طوریکه این شرکت توانسته است رکورد تولید ۲۴۸ میلیون متر مکعب تولید گاز در زمستان پارسال را به‌نام خود ثبت کند.

در حال حاضر حدود ۲۵ درصد گاز کشور در محدوده فعالیت این شرکت تولید و بخشی از آن برای مصرف در نیمه دوم سال در ۲ مخزن سراجه قم و شوریجه سرخس در خانگیران ذخیره می‌شود.

تنها در منطقه خانگیران (به‌عنوان تنها میدان گازی در شمال شرقی کشور)، روزانه ۶۵ میلیون متر مکعب گاز تولید می‌شود که به منزله ۸ درصد از تولید کل گاز کشور بوده و نیازهای ۶ استان شمال شرقی شامل خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، گلستان، مازندران و بخشی از استان سمنان را تأمین می‌کند.

در حوزه فعالیت شرکت نفت مناطق مرکزی

ایران همچنین، با پایان یافتن عملیات ساخت و نصب ایستگاه تقویت فشار چشمه خوش، راه‌اندازی این ایستگاه با ورود گازهای همراه نفت میدان چشمه خوش به آن، آغاز شده است.

پایان عملیات تعمیرات اساسی منطقه عملیاتی تنگ بیجار به عنوان تنها میدان گازی غرب کشور نیز به تنهایی در تأمین بخشی از گاز زمستانی غرب کشور و تضمین پایداری انرژی در این منطقه نقش داشته است.

در ادامه تلاش‌های صورت گرفته، می‌توان از راه‌اندازی چاه شماره ۸۵ منطقه عملیاتی خانگیران سرخس یاد کرد که دی ماه سال گذشته انجام شده و طی آن، تولید روزانه ۲ میلیون متر مکعب گاز طبیعی از میادین گازی کشور ممکن شد.

در کنار این موارد، می‌توان بخشی از موفقیت‌های ناشی از رفع ناترازی گاز را در تکمیل هفتمین حلقه چاه میدان گازی کیش جستجو کرد.

تکمیل این چاه، تحقق ظرفیت‌سازی در تولید ۱۴ میلیون مترمکعب گاز در بزرگ‌ترین میدان گازی مستقل کشور را رقم زد که گام بزرگی برای جبران بخشی از ناترازی انرژی در کشور به شمار می‌رود.

با نصب این جکت که ساخت آن تماما توسط متخصصان ایرانی انجام شده است، آمادگی برای حفاری دریایی در موقعیت مرزی میدان بلال با قطر فراهم می‌شود.

از اقدام‌های شاخصی که در سال ۱۴۰۳ روی داده است، می‌توان به افزایش قابل توجه ظرفیت تولید روزانه نفت اشاره کرد که بیشتر آن در مناطق نفت‌خیز جنوب، غرب کارون و در شرکت بهره‌برداری نفت و گاز اروندان محقق شده است؛ اگرچه بخشی از این افزایش تولید نیز محصول انجام طرح‌ها و به مدار آوردن چاه‌های جدید و انجام طرح‌های نمک‌زدایی در شرکت نفت مناطق مرکزی ایران است

امضای قراردادهای ۱۷ میلیارد دلاری فشارافزایی پارس جنوبی و نگهداشت تولید گاز

یکی از مهمترین طرح‌هایی که در راستای بهره‌برداری حداکثری از میدان گازی پارس جنوبی و رفع ناترازی گازی کشور صورت گرفت، امضای قراردادهای ۱۷ میلیارد دلاری فشارافزایی است که اسفند ماه پارسال پس از بررسی‌های متعدد در بخش‌های مختلف شرکت ملی نفت ایران، در مراسمی با حضور رئیس جمهوری انجام شد.

این طرح بزرگ ملی براساس ۷ قرارداد جداگانه با پیمانکاران طراز اولی که سابقه اجرایی در پارس جنوبی را داشتند، اجرا خواهد شد و پیش‌بینی می‌شود که درآمدزایی معادل ۷۸۰ میلیارد دلار تا پایان سال ۱۴۳۰ را برای کشورمان به همراه داشته باشد که عمدتاً از محل تولید میعانات و سایر محصولات جانبی این طرح بزرگ ملی خواهد بود.

این در حالی است که بیش از ۷۰ درصد از ملزومات این طرح از داخل کشور تأمین شده و پیش‌بینی می‌شود در اوج عملیات اجرایی طرح، حدود ۱۷ هزار نفر به صورت مستقیم و ۵۰ هزار نفر به صورت غیرمستقیم در آن مشغول به کار شوند.

اهمیت این رویداد تاریخی به حدی است که رئیس جمهوری در مراسم این قرارداد ضمن تأکید بر اهمیت آن در تأمین پایدار گاز کشور اظهار داشت: «جلوگیری از قطع گاز زمستانی را مرهون تلاش کارکنان صنعت نفت هستیم.»

افتتاح واحد نمکزدایی متمرکز اهواز با فرمان رئیس جمهوری

یکی از اتفاقات مهمی که در جریان سفر اخیر رئیس جمهوری و هیأت همراه به استان خوزستان شاهد آن بودیم، افتتاح فاز دوم طرح نمک‌زدایی اهواز متمرکز بود که با ظرفیت ۱۱۰ هزار بشکه در روز راه‌اندازی شد و به این ترتیب این امکان فراهم شد تا تعدادی از چاه‌های نفتی که پیش از این به دلیل تولید نمک اضافی، امکان تولید نفت را نداشتند، دوباره در مدار تولید قرار گیرند.

نکته جالب در مورد این دستاورد نفتی آن است که با وجود تحریم ها، ۸۵ درصد تجهیزات مورد استفاده در واحد نمک‌زدایی متمرکز اهواز از سوی صنعتگران و سازندگان ایرانی ساخته شده است که از توان بالای متخصصان ایرانی حکایت دارد.

درآغاز افتتاح این طرح، تولید روزانه نفت خام به میزان ۱۵ هزار بشکه افزایش یافته و به تدریج بیشتر خواهد شد.

آغاز طرح افزایش برداشت نفت از میدان مشترک یادآوران

یکی از طرح‌های مهم صنعت نفت که امسال محقق شد، طرح افزایش تولید نفت از میدان مشترک یادآوران است که با هدف تولید روزانه ۴۲ هزار بشکه نفت و با سرمایه‌گذاری ۳۵۰ میلیون دلار آغاز شد.

براساس این طرح، حفاری ۲۴ حلقه چاه در این میدان مشترک نفتی انجام خواهد شد.

اما میدان آزادگان از دیگر پروژه‌های کلیدی این منطقه است که با همت پیمانکاران داخلی به افزایش تولید رسیده است؛ بزودی با بهره‌برداری از فاز دوم آزادگان، تولید این میدان به ۵۵۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید.

تحقق و اولویت توسعه میادین غرب کشور

از دیگر طرح‌های مهمی که در حوزه افزایش تولید نفت و تحقق توسعه میادین نفتی کشور محقق شده است، می‌توان به آغاز رسمی طرح توسعه سه میدان نفتی سومار، سامان و دلاوران (در مناطق کمتر توسعه یافته غرب کشور) اشاره کرد که در اوایل بهمن ماه پارسال اجرایی شد.

حجم نفت درجای این سه میدان بالغ بر ۴۱۰ میلیون بشکه تخمین زده می‌شود و پیش بینی می‌شود که با روند توسعه این میادین طی ۵۵ ماه، سودآوری ۱٫۶ میلیارد دلاری (طی ۲۰ سال) برای کشورمان محقق شود.

جذب سرمایه و سرعت بخشیدن به حرکت قطار توسعه نفت

با توجه به اهمیت راهبردی مقوله سرمایه‌گذاری در صنعت نفت، با شروع به کار دولت چهاردهم، انجام مذاکرات پیچیده و پیگیری‌های مدیران ارشد صنعت نفت باعث شد تا سرانجام مجوز پرداخت تسهیلات به شرکت ملی نفت ایران به مبلغ ۳ میلیارد دلار از طریق بانک‌های عامل اخذ شود.

این مهم، با هدف افزایش تولید نفت خام میدان‌های هیدروکربوری به مقدار ۲۵۰ هزار بشکه در روز از تولید پایه یک میلیون و ۹۳۹ هزار بشکه در روز به ۲ میلیون و ۱۸۹ هزار بشکه در روز انجام خواهد شد. در عین حال بانک مرکزی نیز مجاز شد تا به تشخیص خود با استفاده از انواع راهکارها نسبت به تأمین مالی این طرح اقدام کند.

در آبان ماه نیز، شورای ملی تأمین مالی در ششمین نشست خود شیوه‌نامه تأمین مالی قراردادهای بالادستی نفت و گاز را تصویب و وزیر اقتصاد به عنوان رئیس شورا این شیوه‌نامه را برای اجرا به دستگاه‌ها ابلاغ کرد. براساس مفاد این شیوه‌نامه، شرکت ملی نفت ایران عواید، منافع و حقوق قراردادی متعلق به بخش خصوصی و غیردولتی را در مراحل مختلف قرارداد برای استفاده از ابزارهای مختلف بازارهای پول و سرمایه، شناسایی و به نهادهای مالی ارائه خواهد کرد.

امکان استفاده بخش خصوصی و غیردولتی از ابزارهایی همچون انواع صکوک، صندوق پروژه، گواهی سپرده کالایی نفت خام، حواله تحویل نفت خام، گواهی تعهد پرداخت و انواع تسهیلات بانکی به منظور تأمین مالی این دسته از قراردادها از نتایج و مزایای این شیوه‌نامه است که برای نخستین بار امکان استفاده از سرمایه‌های خرد

مردمی را بـرای توسـعه میدان‌های نفتـی و گازی را فراهم می‌کند.

شـرکت ملی نفت ایران، در همین رابطه، بیش از ۱۰۰ بسـته سـرمایه‌گذاری آماده مذاکره با پیمانکاران و سـرمایه‌گـذاران مختلـف را در دسـت اقـدام دارد و هـم اکنـون نیـز مذاکـره بـا برخـی از بانک‌هـا و سرمایه‌گذاران بخش خصوصی را آغاز کرده است.

رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران؛ گام عملی دولت چهاردهم در جذب سرمایه در صنعت نفت

یکی از مهمتریـن رویکردهای شـرکت ملی نفت ایران در جذب سـرمایه و توسـعه صنایع بالادسـتی نفت و گاز که همگام با شـعار امسـال نیز بوده است، برگـزاری «رویداد تحول در سـرمایه‌گذاری و توسـعه در بالادسـت نفت و گاز ایران» بود که اردیبهشت ماه امسـال و با حضور جمع کثیری از مقام‌های دولتی، سـفرا و نماینـدگان کشـورهای خارجـی و بیـش از ۱۵۰۰ تـن از صاحبـان شـرکت‌ها و سـرمایه گـذاران داخلی و خارجی برگزار شد.

هـدف از برگـزاری ایـن رویـداد، معرفـی بیـش از ۲۰۰ فرصـت سـرمایه‌گذاری در بخـش بالادسـتی صنایـع نفـت و گاز در ۱۵ رده تخصصـی، به‌همـراه تشـریح جدیدتریـن سیاسـت‌ها و اقدام‌هـای شـرکت ملـی نفـت ایـران در حوزه‌هـای مربـوط به توسـعه میادین نفتی و گازی، تأمین مالی پروژه‌های بالادسـتی، معرفـی قراردادهـای IPC و مشـارکت عمومی-خصوصـی بـود. در ایـن رویـداد کـه از آن به‌عنـوان نخسـتین گام عملـی دولـت چهاردهم در صنایـع بالادسـتی نفـت و گاز یـاد می‌شـود، برخی از مهمتریـن شـیوه‌های قـراردادی و روش‌های جذب سـرمایه بـا رویکـرد انعطاف‌پذیـر و مبتنـی بـر سـود حداکثری سـرمایه‌گذاران رونمایی شـد که از جمله مهمتریـن آن‌هـا می‌توان بـه رونمایی از شـیوه‌نامه تأمیـن مالـی قراردادهـای بالادسـتی نفـت و گاز و نخستین گواهی تعهد پرداخت در این حوزه یاد کرد.

براسـاس این شـیوه‌نامه، سـرمایه‌گذاران با تأیید شـرکت ملی نفت ایران می‌توانند در دو مرحله پیش و پس از تحقق تولیـد اولیه، از ظرفیت‌های متنوع آن برای تأمین مالی طرح‌های بالادستی بهره‌مند شوند.

ابزارهای متنوعی همچـون گواهی تعهد پرداخت بـر پایه تولید آتـی، گواهی بر پایه مطالبات سررسـید شـده یا نشـده و بهره‌گیـری از گواهی سـپرده کالایی یـا حواله تحویـل نفت خـام و میعانـات گازی در این ساختار پیش‌بینی شده است.

در مراسـم رونمایی از این شـیوه‌نامـه همچنین، نخستین گواهی تعهد پرداخت به ارزش ۱۰۴ میلیون دلار برای تأمین مالی طرح‌های توسعه شرکت انرژی دانا در میدان‌های آبان، پایدار غرب و سـهراب صادر و رونمایی شد.

رونمایـی از بسـته تأمیـن مالـی «بتـا» در صنعت نفت کـه بـا هـدف حمایـت از پروژه‌هـا و بنگاه‌های کوچک و متوسـط صنعت نفت طراحی شـده اسـت از دیگـر اتفاقاتی بود کـه در خلال ایـن رویداد بزرگ برگزار شد.

> **با توجه به اهمیت راهبردی مقوله سرمایه‌گذاری در صنعت نفت، با شروع به کار دولت چهاردهم، انجام مذاکرات پیچیده و پیگیری‌های مدیران ارشد صنعت نفت باعث شد تا سرانجام مجوز پرداخت تسهیلات به شرکت ملی نفت ایران به مبلغ ۳ میلیارد دلار از طریق بانک‌های عامل اخذ شود. این مهم، با هدف افزایش تولید نفت خام میدان‌های هیدروکربوری به مقدار ۲۵۰ هزار بشکه در روز از تولید پایه یک میلیون و ۹۳۹ هزار بشکه در روز به ۲ میلیون و ۱۸۹ هزار بشکه در روز انجام خواهد شد**

بسته تأمین مالی «بتا» تلاش دارد تا با بهره‌گیری از منابع مردمی، تأمین مالی پروژه‌های مولد و توسعه‌ای را تسهیل کند.

رونمایی از صندوق تضمین غیردولتی صنعت نفت؛ به‌عنوان بزرگ‌ترین صندوق ضمانت کشور که با سرمایه‌ای بالغ بر ۳۰۰ میلیون یورو و با مشارکت ۲۰ شریک کلیدی ازجمله بانک‌های پارسیان، تجارت، رفاه کارگران، سینا، شهر، گردشگری، ملت و ملی، شرکت‌های اکتشاف و تولید مپنا، دانا، پاسارگاد، سینا، پرشیا، سیلند و مارون کاران، پتروپارس و اویک، همچنین بورس انرژی، صندوق پژوهش و فن‌آوری صنعت نفت و شرکت ملی نفت ایران تأسیس می‌شود، از دیگر دستاوردهای رویداد مذکور است.

هدف این صندوق صدور ضمانت‌نامه در حوزه طرح‌های بالادستی و پایین‌دستی صنعت نفت و نیز پشتیبانی از شرکت‌های فعال برای دسترسی مؤثرتر به بازار پول و سرمایه با استفاده از ظرفیت‌های کمتر بهره‌برداری شده وثایق و تضامین است، همچنین سرمایه‌گذاری در ابزارهای مالی مرتبط با پروژه‌های نفت، گاز و پتروشیمی در مأموریت‌های این صندوق تعریف شده است.

بسته تشویقی ۱۰ گانه سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست صنعت نفت و گاز ایران، از دیگر مشوق‌های سرمایه‌گذاری بود که در رویداد سرمایه‌گذاری در صنایع بالادست نفت و گاز رونمایی شد.

این بسته با توجه به منویات مقام معظم رهبری درباره تسهیل و تسریع در انعقاد و اجرای قراردادهای بالادستی نفت و گاز و با هدف تحقق اهداف قانون برنامه هفتم توسعه، به‌منظور افزایش ظرفیت تولید نفت خام تا ۴.۸ میلیون بشکه و گاز خام تا ۱.۳۴۰ میلیون مترمکعب در روز، تهیه و در نشست اول اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ شورای اقتصاد تصویب شده است.

در این بسته تشویقی، محورهایی از جمله افزایش جذابیت و رقابت‌پذیری قراردادهای بالادستی، ارتقای تولید از میدان‌های نفت و گاز و تحقق تولید تجمعی بالاتر از مقادیر پیش‌بینی شده در قراردادها مورد تأکید قرار گرفته است.

کاهش مدت زمان قراردادهای صنعت نفت به حداکثر ۶ ماه، از موارد تاثیرگذار دیگری است که در این رابطه لازم است بدان اشاره کرد.

معرفی ظرفیت‌های اکتشافی جدید برای سرمایه‌گذاری، برنامه جامع شرکت ملی نفت برای جمع‌آوری گازهای مشعل با هدف تسریع در جمع‌آوری و استفاده بهینه از این منابع ارزشمند و آماده‌سازی بسته‌های سرمایه‌گذاری برای توسعه ۵۰ میدان گازی کشور با هدف افزایش ظرفیت تولید روزانه گاز تا ۵۰۰ میلیون مترمکعب (در کنار معرفی فرصت‌های توسعه ۵۰ میدان نفتی) از دیگر اقدام‌های ارزشمندی است که در قالب نشست‌های تخصصی معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و در حاشیه رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران، انجام شد.

حمایت از شرکت‌های ایرانی و امضای میلیاردها دلار قرارداد و تفاهم‌نامه

یکی دیگر از اقدام‌های صورت گرفته در سال جاری، امضای تفاهمات و قراردادهای متعدد با شرکت‌های داخلی است که علاوه بر حمایت از پیمانکاران و صنعتگران ایرانی، تأثیر قابل توجهی در پیشبرد اهداف توسعه‌ای صنعت نفت کشورمان دارد. در این رابطه می‌توان از امضای قراردادهای توسعه میدان‌های چنگوله و بند کرخه یاد کرد که به‌همراه قرارداد خرید خدمات فرآورش نفت خام در ۲۷ خرداد ماه امسال امضا شد.

انجام مسؤولیت‌های اجتماعی در کنار تولید و توسعه

شرکت ملی نفت ایران، در کنار فعالیت‌های توسعه‌ای خود، تمرکز بالایی بر رفع محرومیت‌ها و حوزه مسؤولیت‌های اجتماعی دارد و تکالیف مربوط به آن را همگام با اولویت‌های توسعه و تولید از میادین نفتی و گازی دنبال می‌کند.

از این رهگذر، از ابتدای سال گذشته، برنامه‌ریزی برای کمک به مردم مناطق محروم و کم برخوردار شتاب بیشتری گرفته است که ماحصل آن را در تقویت زندگی معیشتی و رفاه خانواده‌های مناطق هم‌جوار نفت و گاز می‌توان شاهد بود.

تعهد انجام ۶۲۱ پروژه عام المنفعه به ارزش ۲۸ هزار و ۲۴۰ میلیارد ریال تا پایان سال گذشته، ازجمله اقدام‌هایی است که از سوی مدیریت نظارت بر طرح‌های عمرانی مناطق نفتخیز برای عمل به مسؤولیت‌های اجتماعی دنبال می‌شود.

این در حالی است که تاکنون بیش از ۱۳ هزار میلیارد تومان اعتبار برای پروژه‌های مرتبط با مسؤولیت‌های اجتماعی در سطح استان خوزستان (به‌عنوان یکی از مناطق هدف در طرح مسؤولیت‌های اجتماعی) تعریف شده که تاکنون حدود نیمی از این اعتبار هزینه شده است.

کلام آخر...

نگاهی به دستاوردهای شرکت ملی نفت ایران در کمتر از یک سال از آغاز به کار دولت چهاردهم، مهر تأییدی بر این واقعیت است که تلاش‌های کارکنان همیشه در صحنه نفت در پهنه خشکی و دریا؛ از میادین نفتی و گازی تا سکوهای خلیج همیشه پارس، تلاشی ماندگار است؛ تلاشی که ماحصل آن را می‌توان در افزایش خیره‌کننده تولید نفت و گاز و مدیریت پالایش و توزیع بیش از یک میلیارد مترمکعب روزانه این سوخت پاک، رشد بی‌سابقه تولید فرآورده‌های استراتژیک و توزیع آن، امضای قرارداد تاریخی ۱۷ میلیارد دلاری فشارافزایی میدان گازی پارس جنوبی با تکیه بر توانمندی پیمانکاران داخلی و مدیریت هوشمندانه انرژی در زمستانی سخت و صدها مورد دیگر-که ذکر آن‌ها در این گزارش کوتاه قابل بیان نیست-، شاهد بود.

برنامه‌های استراتژیک شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب در سال ۱۴۰۴:

گام‌های نوین برای افزایش و تثبیت تولید و بهره‌وری پایدار

ابراهیم پیرامون
مدیرعامل مناطق نفت‌خیز جنوب

در سال گذشته، شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب با همت و تلاش مستمر کارکنان خود، توانست رکوردهای جدیدی در افزایش تولید نفت و گاز ثبت کند. این دستاوردها، هم‌زمان با مدیریت مؤثر چالش‌ها، به صنعت نفت کشور کمک کرد تا مسیر توسعه پایدار خود را ادامه داده و به‌ویژه در فصل سرد، با ناترازی انرژی مقابله کند. اکنون و با ورود به سال جدید، این شرکت بر پایه همان تجربیات، برنامه‌های استراتژیک خود را با هدف افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از منابع تدوین کرده است؛ برنامه‌هایی که با تکیه بر رویکردهای نو و در هماهنگی با اهداف کلان وزارت نفت، تأمین پایدار انرژی کشور و حفظ محیط زیست را در اولویت قرار داده‌اند.

سرمایه‌گذاری برای تولید؛ نگاهی بلندمدت به زیرساخت‌ها

همسو با شعار سال "سرمایه‌گذاری برای تولید"، تمرکز ویژه‌ای بر توسعه زیرساخت‌های حیاتی تولید، انتقال نیرو، خطوط لوله، مخازن ذخیره‌سازی و تأسیسات انتقال مایعات گازی صورت گرفته است؛ حوزه‌هایی که ظرفیت قابل توجهی برای مشارکت بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی دارند و امروز به فرصتی واقعی برای خلق ارزش تبدیل شده‌اند.

افزایش ضریب بازیافت در شرایط ناترازی انرژی

در سال‌های اخیر، هم‌زمان با محدودیت‌های ایجادشده در تزریق گاز به مخازن، تمرکز بر روش‌های جایگزین افزایش ضریب بازیافت از اولویت‌های مناطق نفت‌خیز جنوب بوده است.

یکی از مهمترین این روش‌ها، بهره‌گیری از فن‌آوری‌های نوین تزریق آب به مخازن است که می‌تواند به تثبیت تولید و بهره‌برداری بلندمدت از ذخایر نفتی منجر شود.

تولید بار اول؛ حرکتی راهبردی در بومی‌سازی تجهیزات

یکی از مسیرهای مهم تقویت تولید، اتکای بیشتر به توان داخلی و شرکت‌های

دانش‌بنیان است. در همین راستا، در سال گذشته تنها طی شش ماه نخست دولت چهاردهم، شش مجوز تولید بار اول با برآوردی بالغ بر ۱۲۵۰ میلیارد تومان از معاونت علمی، فن‌آوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری دریافت شد. این مجوزها، که شامل تولید لوله‌های جداری و جریانی، سیالات حفاری، تجهیزات آزمایشگاهی و سامانه‌های بازیافت و زیست‌پالایی لجن‌های نفتی هستند، ارزش قراردادهای تولید بار اول شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب را به حدود ۴ هزار میلیارد تومان رسانده‌اند. این گام، نه‌تنها پایداری تولید را تضمین می‌کند، بلکه انتقال فن‌آوری و افزایش استقلال صنعتی را نیز در پی دارد.

جمع‌آوری گازهای مشعل؛ هم‌افزایی زیست‌محیطی و اقتصادی

تسریع در جمع‌آوری گازهای مشعل یکی دیگر از اولویت‌های شرکت بوده که در سال گذشته با قوت دنبال شد.

در مجموع، از سوزاندن روزانه ۳۴۲ میلیون فوت مکعب گاز (معادل حدود ۱۰ میلیون مترمکعب) جلوگیری به‌عمل آمد. این دستاورد حاصل اجرای پروژه‌هایی در همکاری با شرکت‌های بیدبلند خلیج‌فارس و پتروشیمی مارون است.

بخش دیگر گازهای همراه نیز در محدوده شرکت‌های بهره‌بردار تابعه، ظرفیت بالایی برای جذب سرمایه و ایجاد ارزش افزوده دارد؛ آن هم در شرایطی که کاهش آلاینده‌های هیدروکربنی و حفظ محیط زیست به‌طور جدی مورد توجه قرار گرفته است.

توسعه زیرساخت‌ها؛ فرصتی برای جهش در تولید و انتقال

تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام در حوزه خطوط لوله، تأسیسات فرآورشی و مخازن ذخیره‌سازی، از دیگر محورهای راهبردی در سال ۱۴۰۴ است. این پروژه‌ها دیگر صرفاً فعالیت‌های عمرانی نیستند، بلکه به‌مثابه حلقه‌های کلیدی در زنجیره ارزش نفت و گاز و بستری برای جذب سرمایه‌گذاری تعریف شده‌اند.

سرمایه انسانی؛ ضامن پایداری عملکردها

شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب در سال جدید، با رویکردی نو در حوزه منابع انسانی، ارتقای مهارت‌های فنی، جذب نیروهای متخصص و افزایش رضایتمندی کارکنان را در دستور کار قرار داده است. باور داریم که تحقق اهداف بزرگ صنعتی و اقتصادی، بدون محیطی پویا، انگیزشی و انسانی ممکن نخواهد بود.

با اجرای این برنامه‌ها، مناطق نفت‌خیز جنوب نه‌تنها به سمت افزایش تولید و بهره‌وری پیش می‌رود، بلکه با تعریف فرصت‌های نوین سرمایه‌گذاری، می‌تواند به بازیگری کلیدی در توسعه صنعت بالادست نفت و گاز کشور تبدیل شود.

تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام در حوزه خطوط لوله، تأسیسات فرآورشی و مخازن ذخیره‌سازی، از دیگر محورهای راهبردی در سال ۱۴۰۴ است. این پروژه‌ها دیگر صرفا فعالیت‌های عمرانی نیستند، بلکه به‌مثابه حلقه‌های کلیدی در زنجیره ارزش نفت و گاز و بستری برای جذب سرمایه‌گذاری تعریف شده‌اند

نمایشگاه بیست و نهم،
راهبردی‌ترین رویکرد جذب سرمایه برای توسعه پایدار

قباد ناصری
مدیرعامل شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون

در آستانه آغاز به کار بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی، این نمایشگاه را راهبردی‌ترین رویکرد صنعت نفت در راستای جذب سرمایه برای توسعه پایدار و پیشبرد اهداف اقتصادی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران برشمرده و بر این باورم، با نمایش دستاوردهایی که نمودی بارز از اقتدار فنی و توانمندی علمی جوانان این مرز و بوم می‌باشند، سرمایه گذاران پرشماری برای دستیابی به مزیت تعامل با صنعت نفت اعلام آمادگی خواهند نمود.

شرکت‌های بهره بردار که راهبری تولید نفت خام، گاز و میعانات ارزشمند گازی از میادین تحت اختیار را بر عهده دارند، همواره شعار تولید حداکثری با صیانت از زیست بوم پیرامونی و منابع هیدروکربوری را سرلوحه قرارداده و پیشگام اجرای طرح‌های کلان توسعه‌ای در بخش‌های بالا دستی صنعت نفت بوده‌اند و از طریق نمایشگاه‌های تخصصی، دستاوردهای خود که منتج از ارائه طرح‌های مطالعاتی توسط کارکنان خلاق یا حاصل تعامل با شرکت‌های دانش بنیان و سازندگان داخلی بوده‌اند را به منصه ظهور می‌گذارند. این نمایش توانمندی می‌تواند موجبات جذب سرمایه و حصول اطمینان از سودآور بودن ورود به عرصه توسعه صنعت نفت را برای سرمایه گذاران فراهم آورد. اعتماد صنعت نفت به ارائه کنندگان راه حل‌های مهندسی و سازندگان اقدامی بود که باعث شد سرمایه گذاران با خیالی آسوده و بدون ریسک عدم بازگشت سرمایه، محصولات خود را با تسهیم دانش کارشناسان شرکت‌های نفتی در تأسیسات فرآیندی آزمایش کرده و پس از اخذ تأیید، راه‌اندازی نمایند. این فرصت کوشش و خطا بی سابقه بود و از تداوم آن تا به امروز، بخش قابل توجهی از فن‌آوری‌های پیشرفته، قطعات و ماشین‌آلات فرآیندی بومی‌سازی شده اند. نمایشگاه بیست و نهم می‌تواند آینه تمام نمای این تعامل مطمئن و تضمین شده باشد.

به‌عنوان مثال، نخستین نسخه ایرانی توربین‌های گازی پیشرفته که به همت متخصصان داخلی و در نتیجه هم‌افزایی کارشناسان صنعت نفت و بخش خصوصی بومی‌سازی شده است، در ایستگاه تقویت فشارگاز مارون ۴ نصب و با موفقیت راه‌اندازی شد. این توربین ۴ هزار و ۵۰۰ اسب بخار قدرت دارد و ۵۰۰ اسب بخار نسبت به نسخه خارجی قدرتمندتر است. افزون براین، کارشناسان شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون موفق شدند یک تفکیک گر سیار نفت (MOS) با ظرفیت ۵ هزار بشکه را به صورت انحصاری طراحی و با استفاده از امکانات شرکت بسازند. طراحی و ساخت یک دستگاه نمک گیر برقی با ظرفیت ۱۰ هزار بشکه در روز با هدف بومی‌سازی تکنولوژی ساخت این تجهیز علاوه بر تعمیر، بهسازی ساختار داخلی و راه‌اندازی یک نمک گیر برقی ۵۵ هزار بشکه‌ای و نصب آن در واحد نمکزدایی مارون ۵ جهت کنترل کیفیت نفت صادراتی نیز از اقدام‌های بی‌نظیری بود که میلیون‌ها دلار سود و صرفه جوئی اقتصادی را برای صنعت نفت به همراه داشته اند. این موارد مهمترین‌ها از میان ده‌ها طرح و پروژه کلیدی و زیرساختی شرکت بهره‌برداری نفت و گاز مارون می‌باشند که تحقق بیش از ۱۰۰ درصدی تولید نسبت به برنامه ابلاغی را به ارمغان آورده اند. ما مفتخریم که یکی از اهداف کلان سازمان یعنی کاهش مشعل گازهای همراه را با همراهی بخش خصوصی داخلی و اجرای طرح جمع‌آوری گازهای همراه تحقق بخشیدیم و امروز با جمع‌آوری بخش عظیمی از این گازها با هدف به حداقل رساندن مشعل آنها، در حال همکاری با سرمایه گذاران داخلی جهت تأمین و استقرار تجهیزات و ماشین‌آلات فرآیندی جمع‌آوری، فشار افزایی و انتقال گازهای همراه برای بازگشت به فرآیند تولید می‌باشیم. نمایش و اطلاع رسانی این دستاوردهای کلان می‌تواند بستر مناسبی برای تخصیص سرمایه‌های بالقوه را برای کلیه ذینفعان فراهم کند.

از سویی دیگر، فهرست فرصت‌های سرمایه‌گذاری که توسط شرکت ملی نفت ایران ارائه شده را می‌توان به بهترین نحو در متن و حاشیه نمایشگاه به بحث و تبادل نظر گذاشت و در این رویداد به بهترین گزینه‌ها برای راهبری طرح‌های بزرگ رسید. بیش از ۲ هزار شرکت‌کننده ایرانی و خارجی جهت پیشبرد اهداف صنعت نفت گردهم آمده و هریک به نوبه خود خواهان ورود به بازار پررونق اما پیچیده این صنعت می‌باشند. این بازار به نحو شایسته‌ای در بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی معرفی و امید می‌رود در ۱۱ ماه باقیمانده از سال ۱۴۰۴ (سال سرمایه‌گذاری در تولید)، صنعت نفت حجم قابل ملاحظه‌ای از سرمایه گذاری‌ها را به خود اختصاص داده و همچنان در مسیر رونق و پویایی حرکت کند.

گزارش عملکرد و دستاوردهای شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون در سال ۱۴۰۳ (ویژه نمایشگاه بین‌المللی نفت تهران)

شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون در یک نگاه

شرکت بهره‌برداری نفت و گازکارون بزرگترین شرکت تولیدکننده نفت در بین شرکتهای تابع شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب، با مرکزیت اهواز است که مسؤولیت راهبری و تولید صیانتی نفت، گاز و مایعات گازی از میدان‌های رامین، آبتیمور، منصوری و اهواز را به‌عهده دارد. ظرفیت نفت خام تولیدی این شرکت روزانه افزون بر یک میلیون بشکه است که حدود نیمی از نفت تولیدی این شرکت به پالایشگاه‌های آبادان و تهران و مابقی به مقصد پایانه صادراتی خارک ارسال می‌گردد. علاوه بر این، تولید گازخشک و مایعات گازی (ان. جی. ال)، شرکت کارون را به یکی از منابع اصلی تأمین‌کننده خوراک صنایع پتروشیمی بندرامام و همچنین شرکت ملی گاز ایران تبدیل کرده است.

تحقق تولید روزانه یک میلیون بشکه نفت در شرکت نفت و گاز کارون

مهندس حسن شهرویی در تشریح خبر فوق اظهار داشت: به لطف خدا تولید روزانه نفت شرکت کارون به یک میلیون بشکه رسیده و همچنین تولید گاز خشک ۱۲ درصد و تولید گاز مایع ۳۵ درصد افزایش یافته که این رشد، حاصل تلاش مستمر کارکنان و حمایت‌های مدیرعامل و مدیریت‌های ذی‌ربط شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب بوده است.

وی با اشاره به اقدامات توسعه‌ای و تعمیراتی انجام‌شده در سال ۱۴۰۳ تأکید کرد: افزایش تولید نفت و گاز در شرکت کارون، نتیجه اجرای برنامه‌های ترمیمی، تعمیری و توسعه‌ای در چاه‌ها بوده و این شرکت موفق شده است ۱۲۵ درصد از تعهدات تولیدی خود را محقق کند.

پیشتازی شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون در فرآیندهای راهبردی و دستاوردهای تولید بار اول

مدیرعامل شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون درخصوص گستردگی حوزه فعالیت این شرکت، عنوان کرد: شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون، بیش از ۷۲۰ حلقه چاه تولیدی پیرامون شهر اهواز و شهرهای کارون، باوی، منطقه غیزانیه و منصوری در نزدیکی شادگان را تحت راهبری دارد.

اجرای پروژه‌ها و تولید بار اول و همکاری با دانش بنیان ها

مدیرعامل شرکت نفت و گاز کارون بیان کرد: با همراهی شرکت‌های دانش‌بنیان، ۲ قرارداد ارزشمند درزمینه تولید بار اول مربوط به پمپ‌های چندفازی و مبدل حرارتی منصوری منعقد شد؛ همچنین جلسات و هماهنگی‌های بسیار خوبی با پژوهش و فناوری شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب، دانشگاه‌ها و مراکز علمی در جهت علمی‌سازی فعالیت‌های این شرکت برگزار گردید.

شهروئی از اجرای ۷۰ پروژه عمده و دستورکاری در سه سال اخیر خبر داد و عنوان کرد: شرح نیازهای خوبی در این مدت پیگیری شد که در این مسیر همراهی و حمایت شرکت ملی مناطق نفتخیز جنوب و شرکت ملی نفت ایران بسیار موثر بوده است.

اقدامات فنی و مهندسی

وی خاطرنشان کرد: با توجه به تحقق اهداف تولیدی و افزایش حجم فعالیت‌های این شرکت «رسیدن از ۵۰۰ هزار بشکه نفت تولیدی به حدود یک میلیون بشکه در روز» تلاش مضاعفی را از سوی همکاران می‌طلبید، برهمین اساس میزان بازرسی و پایش‌ها افزایش دو برابری یافت.

مهندس شهروئی به اجرای ۳۵ اصلاحیه فرآورشی در کارخانه‌های به‌منظور تحقق برنامه تولید اشاره کرد و ابراز داشت: این اصلاحیه‌ها در راستای تغییرات فرآیندی مرتبط با افزایش تولید جهت تحقق سریعتر برنامه تولید انجام شده‌اند؛ همچنین راه‌اندازی ۱۷ ایستگاه حفاظت کاتدی مرتبط با خطوط لوله در این شرکت به انجام رسید و ضخامت سنجی ۱ میلیون و ۷۰۰ هزار دسی متر مربع خطوط لوله صورت پذیرفت.

پیشگام در عمل به مسؤولیت‌های اجتماعی و توسعه فضای سبز

مدیرعامل شرکت نفت و گاز کارون با اشاره به ورود جدی این شرکت به مسئله مسؤولیت‌های اجتماعی اظهار داشت: هیچ بودجه مصوبی به‌منظور هزینه کرد در قالب مسؤولیت‌های اجتماعی به شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون تعلق نمی‌گیرد، اما این شرکت برای کمک به محیط پیرامونی تأسیسات و مناطق کم برخوردار هرچه در توان داشته را به میدان عمل آورده است.

شهروئی از اجرای لایروبی کانال‌های کشاورزی برای نخستین بار در تاریخ شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون خبر داد و گفت: عدم لایروبی کانال‌های سلمان، نهر مالح و منصوره شادگان مشکلاتی را برای کشاورزان روستاهای همجوار تأسیسات ایجاد کرده بود، که شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون با ورود جدی خود در اقدامی بی‌سابقه حدود ۴۰ تا ۵۰ کیلومتر لایروبی نهرها را اجرا کرد.

مدیرعامل شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون از احداث ۶ نهال خانه در این شرکت خبر داد و عنوان کرد: این نهال خانه‌ها هم‌اکنون در حال بهره‌برداری هستند و حدود ۱۰۰ هزار نهال در این نهال خانه‌ها برای توسعه فضای سبز تأسیسات و محیط پیرامونی پرورش داده می‌شود.

وی افزود: از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته، می‌توان به احداث پارک ۵۵ هکتاری در شهرستان کارون، احداث زمین‌های چمن مصنوعی در مناطق کم برخوردار همجوار تأسیسات، مشارکت در احداث مدارس در روستاهای اطراف تأسیسات، مرمت و بازسازی خانه‌های بهداشت و مدارس روستایی، نهال کاری، ایجاد فضای سبز و جدول کاری در ورودی تأسیسات به‌منظور آراستگی و ایجاد فضایی مناسب و با نشاط برای همکاران عملیات و پشتیبانی اشاره کرد.

شهروئی با اشاره به دیوارکشی ۷ کیلومتری به دور تأسیسات این شرکت جهت جلوگیری از تعرض به اراضی سازمان و کمک به زیباسازی شهری، تصریح کرد: پروژه دیوارکشی اطراف تأسیسات در سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ کلید خورد و به اجرا رسید، در قالب این پروژه توانستیم ۷ کیلومتر دیوارکشی را در شهر اهواز و منطقه کریت کمپ به انجام برسانیم، در سال ۱۴۰۳ نیز برنامه‌ریزی شد تا حدود ۳۰ تا ۴۰ کیلومتر دیوارکشی پیرامون زمین‌های شرکت صورت گیرد تا در کنار صیانت از اراضی دولتی سهمی در زیباسازی منظره شهری نیز داشته باشیم.

جلوگیری از کاهش تولید حداقل ۴۰۰ هزار بشکه تولید نفت مناطق نفتخیز جنوب برای اولین بار با به‌کارگیری روش سرد (کامپوزیت) روی خط لوله ۲۰ اینچ لب سفید در محدوده شرکت کارون

مهندس حسن شهروئی در تشریح خبر فوق اظهار داشت: خط لوله ۲۰ اینچ نفت لب سفید به دلیل نشتی‌های مکرر به‌عنوان یکی از کاندیدهای توپکرانی هوشمند انتخاب شده بود که بدلیل نیاز به استفاده از فشار سیال و عدم وجود اطمینان از تحمل فشار مورد نظر در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ مورد هایدروتست قرار گرفته بود و علیرغم تعویض حدود یک کیلومتر از خط لوله در محدوده شرکت نفت و گاز کارون، از سوی مهندسی و ساختمان مناطق نفتخیز جنوب پس از راه اندازی، در ۱۲ نقطه دچار نشتی گردید که با توجه به مشکلات و ریسک‌های موجود در جوشکاری حین سرویس، ۶ نقطه محل نشت با غلاف جوشی تعمیر گردید و سایر نقاط به‌صورت مهار نشتی با گیره و غیرمدفون باقی مانده بودند، که نهایتاً تعمیر خط لوله مذکور با استفاده از شیوه تعمیراتی سرد بدون توقف و یا کاهش تولید حداقل ۴۰۰ هزار بشکه در چهار مقطع توسط متخصصان این شرکت در دستور کار قرار گرفت و با موفقیت انجام شد و نسبت به مدفون‌سازی آن نقاط نیزاقدام لازم به عمل آمد.

جلوگیری از کاهش ۸۰ هزار بشکه نفت روزانه طی اقدامی بی سابقه در شرکت نفت و گاز کارون

مهندس حسن شهرویی از صدور دستورالعمل واجرای عملیات جوشکاری انشعاب ۸ اینچ وصفحه نگهدارنده اطراف آن و سپس انشعاب ایجاد شده بر روی دیواره مخزن که برای نخستین بار در سطح مناطق نفتخیز جنوب انجام گردید، خبرداد و اظهار داشت: این اقدام با رعایت کامل استانداردها و دستورالعمل‌های فنی بر روی مخزن ائتلاف کننده ثقلی آسماری واحد نمکزدایی شماره ۳ شرکت کارون با موفقیت صورت پذیرفت، زیرا امکان از سرویس خارج نمودن مخزن مذکور جهت تخلیه سلج‌های موجود و رفع نشتی از کف مخزن با توجه به شرایط تولید حداکثری وجود نداشت.

مهندس شهرویی گفت: به دلیل گرفتگی خطوط لوله تخلیه مخزن مذکور، عملاً تخلیه آب به‌صورت کامل انجام نمی‌گرفت و موجب بروز مشکلات فرآیندی و عملیاتی متعددی می‌گردید که پس از انجام بررسی‌های فنی عملیاتی، انشعاب خروجی جدیدی در مخزن احداث گردید و متعاقب انجام این اصلاحیه، مشکلات مذکور مرتفع و مخزن با شرایط فرآیندی متعارف و در سطح استاندارد آب و نفت در مدار فرآورش باقی ماند با این اقدام عملاً از توقف تولید ۸۰ هزار بشکه در روز جلوگیری به‌عمل آمد و منجر به استمرار تولید از مجموعه چاه‌های محدوده این واحد بهره‌برداری گردید.

> هیچ بودجه مصوبی به‌منظور هزینه کرد در قالب مسؤولیت‌های اجتماعی به شرکت بهره‌برداری نفت و گاز کارون تعلق نمی‌گیرد، اما این شرکت برای کمک به محیط پیرامونی تأسیسات و مناطق کم برخوردار هر چه در توان داشته را به میدان عمل آورده است

شرکت مهندسی و توسعه نفت؛ پیشران توسعه صنعت نفت و گاز کشور

تاریخچه و مأموریت

شرکت مهندسی و توسعه نفت (متن) در سال ۱۳۷۳ با هدف مدیریت و نظارت بر اجرای پروژه‌های عظیم نفت و گاز، به‌عنوان بازوی توسعه‌ای شرکت ملی نفت ایران تأسیس شد. این شرکت با همکاری گسترده با شرکت‌های پیمانکاری و مهندسی داخلی و خارجی، نقش مهمی در انتقال فن‌آوری و دانش فنی به داخل کشور ایفا کرده است.

اهداف و رسالت

مأموریت اصلی شرکت متن، توسعه میادین نفتی و گازی محول شده از سوی شرکت ملی نفت ایران است. این شرکت با تأکید بر اجرای ایمن، به‌موقع و در چارچوب بودجه مصوب پروژه‌ها، به حفظ کیفیت و تعادل اکولوژیکی در روند اجرای طرح‌ها متعهد است.

دستاوردها و نوآوری‌ها

شرکت متن با بهره‌گیری از توانمندی‌های داخلی، موفق به ثبت رکوردهای مهمی در صنعت نفت کشور شده است. از جمله این دستاوردها می‌توان به راه‌اندازی نخستین واحد فرآورش مرکزی نفت خام (CTEP) و نخستین واحد پیش‌ساخته فرآورش نفت (Skid Mounted) اشاره کرد. این پروژه‌ها نه‌تنها در نوع خود برای نخستین بار در صنعت نفت ایران اجرا شده‌اند، بلکه نشان‌دهنده ظرفیت بالای مهندسی، برنامه‌ریزی، و اجرای پروژه‌های پیچیده در داخل کشور هستند.

پروژه‌های در دست اجرا

شرکت مهندسی و توسعه نفت با مدیریت و اجرای طرح‌های عظیم ملی، نقشی محوری در توسعه میادین نفتی کشور دارد. برخی از مهمترین طرح‌های جاری این شرکت عبارتند از:

- طرح توسعه یکپارچه میدان نفتی آزادگان
- طرح توسعه میادین نفتی دالپری، چشمه خوش، پایدار شرق، آبان و پایدار غرب
- طرح توسعه میدان نفتی یادآوران
- طرح توسعه یکپارچه میدان نفتی یاران
- طرح توسعه میدان نفتی آذر (فاز ۲)
- طرح احداث نیروگاه غرب کارون و تأسیسات جانبی
- طرح توسعه میدان نفتی مسجد سلیمان (فاز ۲)
- طرح توسعه میادین نفتی سپهر و جفیر
- طرح تأمین آب حوزه نفتی غرب کارون
- طرح احداث خط لوله انتقال نفت خام گوره به جاسک به طول بیش از ۱۰۰۰ کیلومتر
- طرح احداث مخازن راهبردی نفت خام در بندر جاسک

تعهد به توسعه پایدار و محیط زیست

شرکت متن با پایبندی به اصول توسعه پایدار، در تمامی پروژه‌های خود به حفاظت از محیط زیست و رعایت استانداردهای ایمنی توجه ویژه‌ای دارد.

از جمله اقدام‌های زیست‌محیطی شرکت می‌توان به جمع‌آوری گازهای همراه میادین نفتی تحت حوزه این شرکت و انتقال آن به واحد NGL۳۲۰۰ اشاره کرد.

چابک‌سازی و به‌کارگیری فن‌آوری‌های نوین

در راستای افزایش بهره‌وری و کاهش زمان اجرای پروژه‌ها، شرکت متن به چابک‌سازی ساختار سازمانی و به‌کارگیری فن‌آوری‌های نوین در حفاری چاه‌ها و مدیریت پروژه‌ها اهتمام ورزیده است. حفاری‌های چندشاخه و استفاده از سامانه‌های پایش و کنترل پیشرفته، نمونه‌ای از این اقدام‌ها است.

اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری برای تولید

شرکت مهندسی و توسعه نفت با اجرای پروژه‌های متعدد در مناطق مختلف کشور، به‌ویژه در استان‌های خوزستان و ایلام، نقش مهمی در ایجاد فرصت‌های شغلی برای نیروهای متخصص و بومی ایفا کرده است. همچنین، با جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، زمینه‌ساز افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز کشور شده است.

> شرکت مهندسی و توسعه نفت با اجرای پروژه‌های متعدد در مناطق مختلف کشور، به‌ویژه در استان‌های خوزستان و ایلام، نقش مهمی در ایجاد فرصت‌های شغلی برای نیروهای متخصص و بومی ایفا کرده است

مسؤولیت‌های اجتماعی و تعامل با جامعه محلی

شرکت مهندسی و توسعه نفت با درک اهمیت همزیستی مسؤولانه با جوامع محلی، بخشی از فعالیت‌های خود را به حوزه مسؤولیت‌های اجتماعی اختصاص داده است. این شرکت در اجرای پروژه‌های خود، همواره تلاش کرده با سرمایه‌گذاری در حوزه‌های آموزش، بهداشت، توسعه زیرساخت‌های عمومی و حمایت از فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی، سطح رفاه و کیفیت زندگی ساکنان مناطق هم‌جوار میادین نفتی را ارتقا دهد. همچنین، همکاری با نهادهای محلی برای شناسایی نیازهای واقعی جوامع بومی، در دستور کار برنامه‌های توسعه‌ای شرکت قرار دارد.

عملکرد در دولت چهاردهم

در دولت چهاردهم، شرکت متن ضمن اجرای موفق پروژه‌هایی چون راه‌اندازی تأسیسات گازی میدان نفتی آذر و تکمیل فاز اول توسعه آن و بهره‌برداری آزمایشی از بزرگ‌ترین واحد بهره‌برداری و فرآورشی نفت خام کشور، به تعهدات تولیدی خود در سال ۱۴۰۳ نیز عمل کرده و بیش از ۷۵ هزار بشکه در روز افزایش تولید داشته است. همچنین، با رونمایی از سامانه پایش طرح‌های توسعه و افزایش تولید میادین نفتی، گامی مهم در جهت شفاف‌سازی و بهبود مدیریت پروژه‌ها برداشته است.

برنامه‌های آینده

شرکت مهندسی و توسعه نفت در نظر دارد در آینده با تمرکز بر توسعه میادین نفتی، ضمن رعایت اصول توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست، به افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز کشور کمک کند. همچنین، با سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نوین و استفاده از فن‌آوری‌های پیشرفته، به رفع ناترازی برق و تأمین انرژی پایدار برای کشور اهتمام خواهد ورزید.

حضور فعال شرکت متن در بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی تهران نیز فرصتی برای معرفی توانمندی‌ها، تبادل دانش فنی و گسترش همکاریهای داخلی و بین‌المللی است.+

شرکت بهره‌برداری نفت وگاز گچساران

دومین تولیدکننده نفت خام مناطق نفتخیز

الف) تاریخچه

شرکت بهره‌برداری نفت وگاز گچساران یکی از شرکت‌های مهم تابعه و دومین تولیدکننده نفت خام شرکت ملی مناطق نفتخیزجنوب می‌باشد. اداره مرکزی این شرکت از لحاظ جغرافیایی در استان کهگیلویه و بویراحمد واقع شده است اما تأسیسات آن در چهار استان کهگیلویه و بویراحمد، خوزستان، بوشهر و فارس قرار دارند که این ویژگی و خصوصاً قرار گرفتن تلمبه خانه عظیم گوره و چند راهه بزرگ نفت خام صادراتی کشور در حوزه عملیات این شرکت، گچساران را به قطب صادرات نفت خام کشور و وضعیت بی بدیلی نسبت به سایر شرکت‌ها تبدیل نموده است.

ب) محدوده جغرافیایی

محدوده جغرافیایی این شرکت در استان‌های کهگیلویه و بویراحمد، فارس، بوشهر و خوزستان که در برگیرنده مخازن نفتی گچساران، بی بی حکیمه، رگ سفید، پازنان، بینک، نرگسی، چلینگر، منصورآباد، گرنگان، سیاهمکان، گلخاری، رودک، خویز، چهاربیشه، سولابدر وکیلورکریم (۱۶مخزن درمدارتولید) و تعداد ۷ مخزن دوردست دیگر (که هنوز تولید از آنها برنامه‌ریزی نشده است) می‌باشد.

ج) اهداف

شرکت گچساران دارای توان تولید ۶۵۰ هزاربشکه در روز نفت خام، بیش از یک میلیارد و سیصد میلیون فوت مکعب گاز خشک و ۲۰ هزار بشکه مایعات گازی می‌باشد که نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه این قطب نفتی و گازی در اقتصاد کشور است. براساس مطالعات انجام شده بیشترین بازیافت از مخازن گچساران و بی بی حکیمه زمانی میسر خواهد بود که تزریق گاز در این مخازن انجام پذیرد. در این راستا از سال ۱۳۵۶ تا سال ۱۳۹۹ گاز گنبدی مخزن پازنان پس از فرآورش در مجتمع گاز و گاز مایع ۹۰۰ از طریق خط لوله ۲۶ اینچ انتقال گاز و گاز همراه نفت مخزن

گچساران پس از جمع‌آوری و فرآورش در ۴ ایستگاه تقویت فشار ضعیف و مایع گیری و شیرین سازی در مجتمع گاز و گازمایع ۱۲۰۰ و فشارافزایی در ایستگاه تزریق گاز گچساران در ۲۳ حلقه چاه تزریق می گردید که پس از راه‌اندازی پالایشگاه خلیج فارس بیدبلند-۲ گاز خروجی کارخانه ۹۰۰ و گازمایع ۱۲۰۰ از سال ۱۳۹۹ به عنوان خوراک به پالایشگاه یاد شده ارسال می گردد در مخزن بی بی حکیمه نیز گاز همراه نفت میادین رگ سفید و بی بی حکیمه و بینک پس از جمع‌آوری و فرآورش در پنج ایستگاه تقویت فشار ضعیف و مایع گیری و شیرین‌سازی در مجتمع گاز و گاز مایع ۱۳۰۰ پس از فشار افزایی در ایستگاه تزریق گاز سیاهمکان در ۷ حلقه چاه بی بی حکیمه تزریق می گردد.

د) فهرست کلیه محصولات

شامل نفت صادراتی (سبک، سنگین، فوق سنگین، سنتزی)، نفت انتقالی به پالایشگاه نفت شیراز، گاز تزریقی مخازن، گاز انتقالی به پالایشگاه گاز بیدبلند-۲، مایعات گازی انتقالی به پتروشیمی بوعلی و بندرامام و پساب تزریقی به چاههای دفع پساب

هـ) فعالیت‌ها

این شرکت مسؤولیت تولید صیانت شده ۲۳ میدان نفتی، ۱۶ فعال و ۷ میدان غیرفعال را با استفاده از ۸۶۴ حلقه چاه، ۱۰ واحد بهره‌برداری، ۲ واحد تلمبه خانه‌های مهم، حیاتی و حساس گوره آو سی، ۷ کارخانه نمکزدایی، ۱۳ ایستگاه تقویت فشار و تزریق گاز، ۳ مجتمع پالایشگاهی گازو گاز مایع، سیستم تولید و تزریق گاز پازنان، گچساران، سیستم گاز آغاردالان، مشتمل بر ۱۲ دستگاه، شیرگاه ولخته گیر مایع، ۸ آزمایشگاه شیمیایی، ۶ واحد آب رسانی، ۹۱ مجموعه تفکیک نفت و گاز (شامل ۲۸ مجموعه بوستری)، ۳ ایستگاه برق و بیش از ۷۵۰۰ کیلومتر خط لوله در اقطار مختلف را برعهده دارد. همچنین در راستای دستیابی به اهداف تولید صیانتی طرح‌های کلانی را در زمینه جمع‌آوری گازهای همراه، احداث واحدهای نمکزدایی و توسعه میدان‌های جدید نفت آغاز نموده است که توسعه میدان نفتی منصورآباد، سولابدر، گلخاری و چهاربیشه، احداث کارخانه نمکزدایی گچساران-۴، احداث ایستگاههای جدید تزریق گاز گچساران و بی بی حکیمه، ایستگاه پیش تراکم مجتمع گاز و گاز مایع ۹۰۰ و احداث تلمبه خانه گوره (بی) از آن جمله است.

شرکت گچساران دارای توان تولید ۶۵۰ هزاربشکه در روز نفت خام، بیش از یک میلیارد و سیصد میلیون فوت مکعب گاز خشک و ۲۰ هزار بشکه مایعات گازی می‌باشد که نشان‌دهنده اهمیت و جایگاه این قطب نفتی و گازی در اقتصاد کشور است

مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت؛ معماری برای فردای صنعت مادر کشور

در سرزمین فرصت‌های بی‌کران و در قلب صنعتی که روح اقتصاد ملی ایران را در دست دارد، نهادِ تازه‌ای بال گشوده است؛ نهادی است که نامش با فردا، با تعالی، با حکمرانی شایسته گره خورده: مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت.

اینجا، سرآغازِ جریانی بزرگ‌تر از آموزش‌های مرسوم است؛ اینجا، آرمان‌گاه ساختن مدیرانی است که نه فقط بر صنعت نفت، بلکه بر موج‌های فناورانه و تخصصی آینده این صنعت حکمرانی خواهند کرد.

مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت، پاسخی است مدبرانه به نیاز عمیق این صنعت راهبردی: نیاز به مدیریت برپایه خرد، شایستگی و تحول.

تولد از دل نیاز؛ آغاز یک حرکت اندیشمندانه

وقتی رهبران صنعت نفت در آیینه تاریخ نگریستند، دریافتند که برای مقابله با پیچیدگی‌های جهانی، تغییر پارادایم مدیریت اجتناب‌ناپذیر است. مرکز توسعه مدیریت، برآمده از این آگاهی و بر بستر عارضه‌یابی علمی شکل گرفت؛ تا با اندیشمندی نو، چرخه پرورش مدیران را از استخدام تا جانشینی، از رشد شایستگی تا بلوغ حرفه‌ای، بازتعریف کند.

مرکزی که ایمان دارد: در دنیای امروز، منابع انسانی نیست که باید توسعه یابد؛ بلکه انسان‌های توانمندند که خود، توسعه را می‌آفرینند.

مأموریت سترگ؛ نگاهی فراتر از امروز

مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت، مأموریتی روشن بر دوش دارد:

- شناسایی و شکوفاسازی استعدادهای مدیریتی خاموش و پنهان؛
- پرورش مدیران حرفه‌ای، خردمند، اخلاق‌مدار و متعهد؛
- استقرار نظام جانشینی هوشمندانه و هدفمند؛
- پایش و ارتقای مستمر بلوغ مدیریتی در سطوح فردی و سازمانی؛
- اطلاع‌رسانی و تعاملات با مدیران و شرکت‌های ملی و بین‌المللی؛
- استقرار سامانه جامع و بانک اطلاعاتی توسعه مدیریت صنعت نفت؛

شورای سیاست‌گذاری؛ قطب‌نمای راهبردی مرکز

در مسیر تحقق این مأموریت بزرگ، شورای سیاست‌گذاری توسعه مدیریت صنعت نفت، نقشی راهبردی و حیاتی ایفا می‌کند.

این شورا، به ریاست مقام عالی وزارت نفت، نایب رئیسی معاون وزیر در توسعه مدیریت و سرمایه انسانی و عضویت مدیران عامل شرکت‌های ملی نفت، گاز، پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی و صنایع پتروشیمی و مدیر مرکز توسعه صنعت نفت، رئیس هیأت رئیسه صندوق‌های بازنشستگی صنعت نفت و رئیس دانشگاه صنعت نفت شکل گرفته است.

شورای سیاست‌گذاری با تعیین سیاست‌های کلان توسعه مدیریت صنعت نفت و نظارت عالی بر فرآیندهای ارزیابی و توسعه مدیران، مسیر حرکت مرکز را در تحولات سازمانی و ملی روشن می‌کند.

معماری مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت؛ چهار ستون برای چهار افق

مرکز توسعه مدیریت، با نگاهی تخصصی به فرآیند رشد انسانی، ساختاری چهارگانه، نظام‌مند و مکمل را بنیاد نهاده است:

معاونت سنجش و ارزیابی | دیده‌بان شایستگی‌ها و معمار صلاحیت‌های فردی

این معاونت از طریق:

- شناسایی سمت‌های مدیریتی صنعت نفت و سطح‌بندی آنها؛
- طراحی ماتریس شایستگی‌های تخصصی برای کلیه رده‌های مدیریتی؛
- اعتبارسنجی ابزارهای ارزیابی شایستگی با معیارهای جهانی؛
- تحلیل فاصله‌های شایستگی و کمک به ارائه راهکارهای جبرانی؛

• تدوین پروفایل شایستگی برای انتخاب، انتصاب و ارتقا.

استعدادهای مدیریتی را با رویکردی علمی و دقیق می‌سنجد. هر استعداد مدیریتی یا مدیر، براساس ابزارهای حرفه‌ای، شایستگی‌های فنی، مدیریتی و رفتاری خود را کشف می‌کند. این معاونت بذر شناخت را در دل استعدادها می‌کارد تا راه تعالی خود را ببینند و بپیمایند.

معاونت توسعه و تعالی | پرورش‌دهنده رهبران تحول‌ساز

این معاونت از طریق:

• تدوین برنامه‌های توسعه فردی (IDP) با مشارکت خبرگان و مدیران ارشد صنعت نفت؛

• برگزاری دوره‌های متناسب با نیازهای تحولی صنعت نفت؛

• اجرای کوچینگ و منتورینگ تخصصی توسط مربیان خبره ملی و بین‌المللی؛

• ارزیابی اثربخشی توسعه فردی و بازنگری مداوم مسیر پیشرفت.

استعدادها را توسعه می‌دهد. در این راه هیچ استعداد خامی رها نمی‌شود و مسیر رشد برای هر فرد طراحی و پیگیری می‌شود. در اینجا، پرورش تخصصی، مانند کاشتن نهالی در خاکی حاصلخیز، با مراقبت پیگیرانه دنبال می‌شود.

معاونت ساماندهی و پایش | ناظر بر بلوغ حرفه‌ای و انسجام توسعه

این معاونت از طریق:

• هدایت استعدادهای شناسایی‌شده در مسیر صحیح و از جلوگیری از فرسودگی یا اتلاف آنها؛

• طراحی و استقرار مدل بلوغ مدیریتی صنعت نفت؛

• ارزیابی مستمر میزان تحقق شاخص‌های بلوغ در سطوح مختلف مدیریتی؛

• پایش پیوسته مسیر پیشرفت مدیران براساس داده‌های واقعی عملکرد؛

• مدیریت خانه مدیران به‌عنوان پایگاه شبکه‌سازی میان مدیران ارشد و مستعدان جوان، تبادل تجربه، تحلیل چالش‌ها و مستندسازی درس‌آموخته‌های مدیریتی.

سنجش شایستگی‌ها را به مرحله بالاتری ارتقا می‌دهد: سنجش بلوغ حرفه‌ای.

بلوغ یعنی: تثبیت رفتار شایسته، نهادینه شدن ارزش‌های حکمرانی و تعهد به پیشرفت دائمی. بلوغ چونان رودخانه‌ای خروشان، از دل تلاش پیوسته جاری می‌شود و به دریای رهبری می‌پیوندد.

معاونت اداری، مالی وپشتیبانی | بستری برای اجرایی شدن برنامه‌ها

معاونت پشتیبانی از طریق:

• تأمین منابع مورد نیاز برای توسعه مدیریتی؛

• مدیریت قراردادهای آموزشی، کوچینگ و توسعه‌ای؛

• پشتیبانی سامانه‌های دیجیتال ارزیابی و توسعه؛

• مدیریت امور اداری، مالی و تدارکاتی.

بستر اجرای همه برنامه‌ها را فراهم می‌آورد و در سایه حمایت این معاونت، جریان توسعه بدون وقفه ادامه می‌یابد.

گروه‌های شغلی صنعت نفت

بر اساس ساختار حکمرانی صنعت نفت، حرفه‌هایی که دارای ماهیت، زمینه و موضوع کاری مشابه هستند در ۲۱ گروه شغلی تفکیک شدند.

این گروه‌ها شامل گروه شغلی مدیران عامل و اعضای هیأت‌مدیره، مدیریت پروژه، پژوهش و فن‌آوری، مالی، علوم زمین، مهندسی نفت، حفاری، عملیات (بهره‌برداری)، نگهداری و تعمیرات، مهندسی، برنامه‌ریزی، منابع انسانی، حقوقی، امور بین‌الملل و بازرگانی، ساختار و بهره‌وری، تأمین (تدارکات و امور کالا)، فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، بهداشت-ایمنی و محیط زیست، درمان-پزشکی و پیراپزشکی، دفاتر، روابط عمومی می‌باشند.

برای هر گروه شغلی هیأت عالی فنی تخصصی و خبرگان آن حوزه کاری در قالب ساختار غیررسمی مرکز شکل گرفتند.

ساختار غیررسمی مرکز؛ روح زنده خرد جمعی

هیأت‌های عالی فنی تخصصی | دیده‌بانان تجربه و تخصص

هیأت‌های عالی، محملی برای تجربه و تخصص مدیریتی صنعت نفت‌اند. این هیأت‌ها در هر گروه شغلی، وظیفه تعیین سمت‌های مدیریتی آن گروه شغلی، سطوح مدیریتی هر سمت و همچنین تصویب دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌ها و تأیید صلاحیت خبرگان فنی-تخصصی آن گروه شغلی را بر عهده دارند.

در سایه هدایت هیأت‌های عالی، توسعه مدیریت بر مدار واقعیت‌های صنعت استوار شده است.

خبرگان فنی-تخصصی | حافظان شعله دانایی و خرد مدیریتی

خبرگان شامل متخصصان داخلی، بازنشسته و خارج از صنعت نفت وظیفه همراهی با کارشناسان مرکز در تهیه دستورالعمل‌ها و شیوه نامه‌ها، انجام ارزیابی‌های فنی-تخصصی و اجرای برنامه‌های آموزشی و توسعه‌ای را بر عهده دارند. آنان حافظ پیوستگی خرد و دانایی مدیریتی در صنعت نفت است.

باشگاه خبرگان، تجمع تجربه است؛ مکانی برای زنده نگه داشتن دانش مدیریتی از نسل‌های پیشین به نسل‌های آتی.

سخن پایانی؛ فردایی که امروز در دستان ماست

مرکز توسعه مدیریت صنعت نفت، نماد اراده‌ای آگاهانه برای ساختن آینده است؛ اینجا، فردای صنعت بزرگ نفت جمهوری اسلامی ایران ساخته می‌شود؛ نه بر پایه آرزو، بلکه بر پایه برنامه، شایستگی، تعهد و خرد. مرکزی که هر روز در آن، نه تکرار گذشته، بلکه آفریدن آینده‌ای مدبرانه آغاز می‌شود.

قلب تپنده صنعت نفت ایران

مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران به‌عنوان قلب تپنده صنعت نفت کشور با نقش‌آفرینی کارآمد در زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز از طریق اکتشاف منابع هیدروکربنی در تمامی حوضه‌های رسوبی کشور، در خلق ثروت ملی و حفظ امنیت انرژی کشور و نیز تداوم تولید نقش به سزایی ایفا می‌کند.

تاریخچه فعالیت‌های اکتشافی در خارج از محدوده شرکت‌های خارجی فعال در حوزه تولید نفت و گاز ایران به شکل‌گیری شرکت سهامی نفت ایران در سال ۱۳۲۸ شمسی برمی‌گردد. فعالیت‌های اکتشافی توسط شرکت ملی نفت ایران پیش از انقلاب اسلامی اگرچه با اکتشاف میادینی چون البرز، سراجه خانگیران، سروستان، سعادت آباد و تنگ بیجار همراه بود اما این اکتشافات در مجموع سهم ناچیزی از هیدروکربن اثبات شده در کشور را در برمی‌گرفت.

با پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و خروج شرکت‌های خارجی از صنعت نفت ایران، فعالیت‌های اکتشافی بدون هیچ وقفه‌ای توسط مدیریت اکتشاف و تولید شرکت ملی نفت ایران به دست توانمند کارشناسان و متخصصین ایرانی در اقصی نقاط کشور ادامه یافت و با اکتشاف میادین عظیم نفت و گاز برگ زرین دیگری را در تاریخ پرافتخار صنعت نفت کشور رقم زد. در سال ۱۳۷۲ به دنبال تغییر در ساختار سازمانی شرکت ملی نفت ایران و تفکیک بخش تولید از مدیریت اکتشاف تولید، ساختار جدید مدیریت اکتشاف شکل گرفت.

مدیریت اکتشاف شرکت ملی نفت ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی تا به امروز توانسته است به مدد همت والای متخصصین خلاق و مستعد خود با افزایش مستمر ذخایر هیدروکربنی اثبات شده کشور نقش مؤثر و بی‌بدیلی برای حفظ جایگاه جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین کشورهای دارنده ذخایر اثبات شده هیدروکربنی در جهان ایفا نماید و کارنامه درخشانی را پیش روی کشورهای منطقه و جهان از خود به نمایش بگذارد:

-اکتشاف بالغ بر ۸۰ میدان نفتی و گازی جدید در کشور

-کشف میادین فوق عظیم نفتی و گازی نظیر میادین پارس جنوبی، دارخوین، آزادگان، یادآوران، نام‌آوران، ارم و شایگان

-اکتشاف بالغ بر ۳۰ افق مخزنی جدید در میادین کشف شده قبلی

-افزایش حجم بالغ بر ۱۰ افق مخزنی در میادین تولیدی از طریق حفاری‌های تحدیدی

-کشف بالغ بر ۲۵ میدان نفت و گاز مرزی و مرزی-مشترک

-اضافه نمودن بالغ بر ۱۵۰ میلیارد بشکه به ذخایر اثبات شده نفت خام کشور

-اضافه نمودن بالغ بر ۲۰ تریلیون متر مکعب به ذخایر اثبات شده گاز کشور

مدیریت اکتشاف با تمرکز بر روی جغرافیائی خشکی و دریایی پهنه ایران از شمال غرب تا شمال شرق و از غرب تا شرق و جنوب و جنوب غرب ایران و تمرکز بر اکتشاف دریایی خلیج فارس و دریای عمان سطح گسترده‌ای از کشور (به استثنای دریای خزر) را به‌عنوان اهداف اکتشافی زیرذره بین خود دارد.

اولویت پهنه‌های اکتشافی مشتمل است بر ساختار زمین شناسی زاگرس، ایران مرکزی، کپه داغ و مغان.

با توجه به کشف میادین بزرگ در سال‌های گذشته، امروز، عمق کشف منابع هیدروکربوری بیشتر شد و ساختارهای تله چینه‌ای یا چینه‌ای-

مرکب به‌عنوان اهداف اکتشافی پیچیده‌ای است که کارشناسان و متخصصان مدیریت اکتشاف در حال انجام مطالعات و بررسی امکان شناسایی این منابع عظیم نفت و گاز می‌باشند.

مراحل مختلف کشف منابع هیدروکربوری

■ مطالعات زمین شناسی:

کشف منابع هیدروکربوری مهمترین ابزار شناسایی انجام مطالعات مخزنی در قالب پروژه‌های فنی زمین شناسی براساس پتانسیل هیدروکربوری سازندهای زمین شناسی موسوم به **Play Base Exploration** می‌باشد که با تمرکز برروی مخازن زیرزمینی، سنگپوش و خصوصیات سازندهای زمین‌شناسی نفت به شناسایی مخازن ممکن اقدام می‌نماید براساس رویکرد **PBT** مطالعات اکتشافی بسته به بلوغ حوضه‌های هیدروکربنی در سه سطح حوضه، سری تله‌های هیدروکربنی و هدف اکتشافی صورت می‌گردد.

■ مطالعات ژئوفیزیکی:

انجام برداشت‌های ژئوفیزیکی اعم از روش‌های لرزه‌ای یا غیر لرزه‌ای یکی از مؤثرترین شیوه‌های اطلاع از ساختارهای زیرزمینی است که در سطوح گستردهای از سطح کشور به روش‌های مختلف ژئوفیزیک دو بعدی یا سه بعدی، مگنتوتلوریک یا مغناطیس سنجی هوایی و زمینی صورت می‌گیرد.

شناسایی ساختمان‌ها و تله‌های چینه‌ای و سنگ‌های پوش و گسل‌های موجود زیر سطحی مهمترین دستاورد مطالعات ژئوفیزیکی است که پس از برداشت صحرایی، پردازش داده‌ها و سپس تفسیر صورت می‌گیرد.

■ عملیات حفاری چاه‌های اکتشافی

آخرین مرحله کشف پس از انجام مطالعات ژئوفیزیکی و زمین‌شناختی، تعیین نقاط مناسب برای عملیات حفاری است که در نخستین چاه اکتشافی برروی هر ساختار آغاز می‌گردد. با انجام حفاری لایه‌ها و مخازن حاوی نفت وگاز که قبلاً شناسایی شده مورد ارزیابی توان تولید یا مخزنی سیال سازند قرار می‌گیرد و دستاورد چاه‌های اکتشافی، تعیین دارندگی هیدروکربور، میزان اقتصادی بودن آن و حجم مخزن می‌باشد که نتایج حاصله در قالب گزارش کشف به شرکت ملی نفت ایران ارسال و جهت انجام عملیات توسعه میادین جدید کشف شده و تولید از آن مورد برنامه‌ریزی و اقدام قرار می‌گیرد.

■ رویکرد جدید مدیریت اکتشاف در شناسایی اهداف اکتشافی

با توجه به کشف منابع عظیم هیدروکربوری در دهه‌های گذشته بخصوص از طریق حفاری ساختارهای زمین‌شناسی، امروزه کشف منابع حجیم از شانس کمتری در دنیا برخوردار است و در ایران نیز این مسئله تا حدی صادق است. اما با توجه به تأکید مقام عالی وزارت نفت و مدیرعامل محترم شرکت ملی نفت ایران در دولت چهاردهم مبنی بر ضرورت تسریع در کشف میادین هیدروکربوری قابل توجه، مدیریت اکتشاف را بر آن داشته که با وجود درصد موفقیت کمتر مخازن حجیم، اما بسیار اثرگذار، بخشی از سبد پورتفولیوی اکتشافی خود را به تمرکز مطالعات زمین شناختی، برداشت ژئوفیزیک و عملیات حفاری خود را بر روی این مخازن سوق دهد و مضاف بر آن تمرکز بر یافتن تله‌های چینه‌ای یا مرکب را نیز در سرلوحه کار خود قرار داده است. انجام مطالعات تله‌های چینه‌ای، از پیچیدگی بالائی برخوردار است و حتی محاسبات مخزنی این تله‌ها نیز روش و سازوکار ویژه خود را دارد. علاوه بر موارد پیش گفته یافتن افق‌های عمیق‌تر نیز یکی دیگر از فعالیت‌های مطالعاتی و اجرایی مدیریت اکتشاف است که در رویکرد جدید خود بر آن متمرکز شده که البته زمان و هزینه بالاتری نسبت به سایر طرح‌ها دارد. برای حصول نتایج کشف با احجام بزرگ، استفاده از تکنیک‌های مطالعاتی جدید و نیز استفاده از تجهیزات و فن‌آوری‌های نوین برای افزایش سرعت کیفیت و دقت نتایج مطالعات و عملیات‌های اجرایی ژئوفیزیکی و حفاری و زمین‌شناسی از مهمترین ابزاری است که با جدیت در حال پیگیری است به نحوی که امروزه تنها در بخش برداشت عملیات لرزه‌نگاری برای نخستین بار در طول عمر اکتشاف کشور، استفاده از کابل‌های بدون سیم که با همکاری مشارکت خارجی و در دولت چهاردهم محقق و موجب کاهش ۳ برابری زمان اجرای طرح لرزه‌نگاری شده است.

استفاده از ظرفیت هوش مصنوعی در انجام پردازش داده‌های ژئوفیزیکی و نیز در اجرای عملیات حفاری برای مدیریت مته و نیز سیال حفاری از دیگر ظرفیت‌های دانشی جدید مدیریت اکتشاف است که برای تسریع در رسیدن به اهداف اکتشافی در حال پیگیری است.

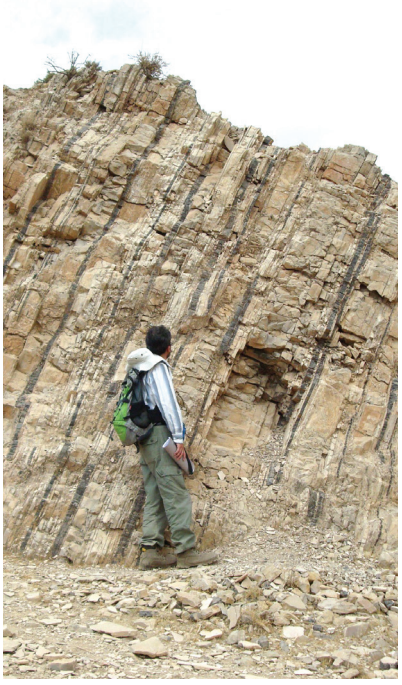

■ دستاوردهای مبتنی بر دانش و تجربه منحصر بفرد مدیریت اکتشاف

مدیریت اکتشاف با توجه به مأموریت ویژه خود بخصوص درزمینه انجام مطالعات، عملیات لرزه نگاریو حفاری چاه‌های اکتشافی که منحصر بفرد و پرمخاطره می‌باشد با استفاده از ظرفیت دانشی و تجربی همکاران متخصص و با استفاده از فن‌آوریهای پیشرفته و تجهیزاتی نسبت به ایجاد نوآوری و خلاقیت در روش‌های برداشت و عملیات اجرایی و پردازش و تفسیر داده‌های ژئوفیزیکی اقدام نموده و افزایش سرعت، دقت و کیفیت را ملاک عمل خود قرار داده است.

بخشی از مهترین دستاوردهای مدیریت اکتشاف در بخشهای تخصصی خود که عموماً برای نخستین بار صورت گرفته و می‌تواند ملاک و الگوی شرکت‌های تولیدی قرار گیرد به شرح ذیل می‌باشد:

■ دستاوردهای مدیریت اکتشاف در بخش ژئوفیزیک و زمین شناسی

۱-افزایش سرعت و دقت در پروژه‌های برداشت اطلاعات لرزه‌نگاری با استفاده از تکنولوژی جدید سیستم و ژئوفون‌های بی سیم

۲-لیتوکرونواستراتیگرافی بروز شده حوضه‌های رسوب ایران

۳-اتمام بخش پایانی (حدود ۳۰ درصد از) پروژه ملی برداشت لرزه‌نگاری سه بعدی پانیذ در استان خوزستان (با استفاده از تکنولوژی جدید سیستم برداشت و ژئوفون بی‌سیم (وایرلس))

۴-اتمام بخش صددرصدی پروژه ملی مغناطیس سنجی هوابرد جنوب شرق زاگرس برای نخستین بار پس از انقلاب اسلامی

۵-راه‌اندازی سامانه مدیریت مکان محور (درفضای ذخیره ابری) نقشه‌ها و اطلاعات اکتشافی

۶-آغاز فرآیند تهیه نقشه‌های زمین‌شناسی با استفاده از هوش مصنوعی

■ دستاوردهای مدیریت اکتشاف در بخش حفاری

اداره حفاری مدیریت اکتشاف، با آموزش مهارتی ضمن خدمت و نگهداشت نیروی مجرب و متخصص در بخش‌های مهندسی و نظارت بر عملیات حفاری، توانسته بدون حضور هرگونه مشاور از منابع خارج از سازمان، مبادرت به طراحی چاه‌ها (به خصوص اکتشافی و معمولاً برای بار اول)، برنامه‌ریزی در بخش مهندسی و شیمی حفاری، خرید کالاهای مصرفی مانند لوله‌های جداری، وسایل سرچاهی، مته حفاری، مواد مصرفی سیالات حفاری و... همچنین انبارداری، نظارت مستقیم بر عملیات حفاری توسط ناظرین نموده و تاکنون با موفقیت تداوم داشته است.

درخصوص تجربیات اندوخته در این اداره همین بس، که گستره کاری آن به وسعت مرزهای سرزمین ایران اسلامی در خشکی و دریا و در تمامی میادین گازی و نفتی است.

نامتعارف بودن اغلب چاه‌های اکتشافی از نظر شرایط مکانی در دریا، بیابان، کوهستان و افزون برآن شرایط درون چاهی با عدم قطعیت زیاد در پیش‌بینی، شرایط دما و فشار بالا و عمق زیاد (تا ۶۱۰۰ متر) از خصوصیات حفاری‌های اکتشافی می‌باشد.
برخی از دستاوردهای اداره حفاری به‌شرح ذیل است:
۱-حذف آستری ۱۱۳/۴ اینچ وحفاری فازهای ۱۲*۱۴ و ۱۲ ۴/۱*۸/۱۰۵ در یک فاز با به‌کارگیری تکنولوژی استفاده از مواد **LPM** برای اولین بار در میادین آذر و چنگوله، منجر به صرفه‌جویی حدود ۱/۵ میلیون یورو در یک چاه گردید.
با فرض حفاری ۱۰ حلقه چاه در این میادین این رقم به ۱۵ میلیون یورو خواهد رسید که معادل هزینه حفاری یک حلقه چاه می‌باشد.
۲-استفاده از محلول جدید طراحی شده **PFAP** جهت رفع مشکل گیر لوله‌های حفاری و چالش‌های مرتبط با آن
۳-استفاده از مته‌های تعمیری **PDC** در حفاری چاه‌های اکتشافی با عملکردی مشابه مته‌های نو
۴-حفاری موفقیت‌آمیز چاه **HPHT** قزل تپه-۳ برای اولین بار پس از پیروزی انقلاب اسلامی (به‌صورت **EPD**)

■ دستاوردهای مدیریت اکتشاف در اداره آزمایش چاه‌ها، مهندسی مخزن و پتروفیزیک

موارد شاخص که با پشتیبانی و حمایت این مجموعه و با همکاری پیمانکاران و شرکت‌های دانش‌بنیان در سال‌های اخیر انجام شده به‌شرح ذیل می‌باشد:
۱-توسعه نرم‌افزار اسیدکاری (**SharifStim**) با ویژگی و ابزارهای خاص برای اولین بار در ایران با همکاری دانشگاه صنعتی شریف و اجرای میدانی نتایج آن در چاه‌های اکتشافی طی پروژه طرح جامع بهینه‌سازی اسیدکاری در چاه‌های دشت آبادان.
۲-ساخت و عملیاتی شدن گیج‌های بن چاهی قابل استفاده در رشته‌های تکمیل موقت و در شرایط فشار و دمای بالا (که هم‌اکنون در چاه‌های اکتشافی مورد استفاده می‌باشد) برای اولین بار در ایران.
۳-ساخت و عملیاتی شدن اولین بچ میکسر اسیدکاری تولید داخل توسط شرکت ملی حفاری ایران در چاه‌های اکتشافی.
۴-طراحی اسیدهای نسل جدید در مقیاس آزمایشگاهی
۵-نصب و استفاده از فشار سنج متصل به انتهای لوله مغزی سیار جهت تخمین دقیق دوبی بن‌چاهی در خلال فرازآوری چاه برای اولین بار
۶-طراحی و اجرای آزمایش **slug** برای چاه‌هایی که قابلیت جریان طبیعی در سطح ندارند.
۷-موارد شاخصی که در اداره مطالعات و مهندسی مخازن انجام شده است:
۸-توسعه نرم‌افزار بومی **REXP** با هدف بومی‌سازی نرم‌افزار داخلی و پیاده‌سازی هوش مصنوعی
۹-تهیه دستورالعمل محاسبات حجمی برای اولین بار در ایران
۱۰-تهیه و تدوین اولین استاندارد دسته‌بندی و تعاریف منابع هیدروکربنی غیرمتعارف در ایران و در پی آن تعیین پتانسیل هیدروکربنی یکی از منابع غیرمتعارف در ناحیه دشت آبادان
۱۱-راندن موفقیت‌آمیز ابزار صوتی در حفرات بزرگ (۲۶ اینچ) با کمک روش‌های پردازش سیگنال برای اولین بار.
۱۲-عملیاتی نمودن راندن ابزار **ECS** (ساخت شرکت شلمبرژه) پس از خروج شرکت شلمبرژه از ایران
۱۳-ارائه‌ی نتایج پتروفیزیک لازم برای تعیین فواصل تست با استفاده از هوش مصنوعی در مخازن آواری برای اولین بار در مدیریت اکتشاف.
۱۴-همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان برای توسعه و تکمیل پلاگ‌های مسدودسازی جداری و آستری به روش غیرنیازمند به مواد ناریه (نصب پلاگ‌ها به روش هیدرولیک)
۱۵-طراحی عملیات و ارتقای ابزارهای نمودارگیری و مشبک کاری در چاه‌های **HPHT** با همکاری شرکت بین‌المللی

■ طرح‌ها و بلوک‌های اکتشافی

در راستای بالا بردن راندمان اکتشاف منابع هیدروکربنی در نواحی مستعد، فعالیت‌های مدیریت اکتشاف به‌صورت طرح محور با تمرکز هر طرح بر یک بخش از تقسیمات کشور انجام می‌شود.
در گستره جغرافیایی ایران ۱۱ طرح اکتشافی به‌شرح دزفول شمالی، دزفول جنوبی، آبادان، فارس، خلیج‌فارس، لرستان، ایران مرکزی، مغان، کپه‌داغ، خزر جنوبی و دشت گرگان و مکران تعریف شده است.
در محدوده هر طرح برنامه مطالعاتی و عملیاتی کوتاه و بلند مدتی در قالب پروژه‌های مطالعات پایه زمین‌شناسی، ژئوفیزیکی، مهندسی نفت، برداشت ژئوفیزیکی، حفاری چاه و غیره تعریف می‌شود.
این رویکرد منجر به بالا رفتن راندمان اکتشاف نفت و گاز و همچنین تمرکز مطالعات و عملیات شده است. در همین راستا، بلوک‌های اکتشافی توسعه‌ای و تولیدی با توجه به سیاست‌های کلان شرکت ملی نفت ایران، با هدف جذب سرمایه جهت تسریع در فعالیت‌ها، کم کردن زمان بین اکتشاف، توسعه و تولید، در بیشتر حوضه‌های رسوبی ایران معرفی شده است. مدیریت اکتشاف با مدنظر قرار دادن پارامترهایی مانند برنامه بلند مدت، زیرساخت‌های نفتی، امکانات دسترسی و غیره ۱۸ بلوک را با نام‌های ارژن، بهار، باویون، پریزاد، تانوش، تندیس، تودج، تیماب، دیگداش، ذهاب، شوشتر، کلات، ماهان، مروارید، هرمز و یزدان به‌عنوان دور پنجم مناقصه بین‌المللی بلوک‌ها معرفی کرده است

نگینی درخشان در قلب مناطق نفت‌خیز جنوب

در جنوب شرقی استان خوزستان، شرکتی خوش می‌درخشد که گستره فعالیت‌هایش تا اعماق استان‌های کهگیلویه و بویراحمد و بخش‌هایی از سواحل بوشهر امتداد یافته است. شرکت بهره‌برداری نفت و گاز آغاجاری، با تحت پوشش قرار دادن گستره‌ای بالغ بر ۲۵ هزار کیلومترمربع، راهبری ۴۸ واحد عملیاتی در ۸ میدان نفتی را بر عهده دارد و نقشی حیاتی در صنعت نفت کشور ایفا می‌کند.

این شرکت، به‌عنوان یکی از پنج شرکت زیرمجموعه شرکت ملی مناطق نفت‌خیز جنوب، با بهره‌گیری از تجهیزات، تأسیسات و ماشین‌آلات فرآیندی متنوع، مفتخر است سهم ۲۵ درصدی در تولید نفت را به خود اختصاص دهد. ظرفیت‌های فراوان در حوزه‌های فنی و عملیاتی، در کنار بهره‌مندی از تخصص و تعهد بیش از ۷۲۰۰ نیروی انسانی، شرکت بهره‌برداری نفت و گاز آغاجاری را به یکی از بزرگترین شرکت‌های بهره‌بردار در جنوب کشور تبدیل کرده است. همچنین، با دارا بودن ۷ هزار کیلومتر خط لوله و تلمبه‌خانه‌های یک، دو و سه جهت ارسال نفت صادراتی، به‌عنوان گذرگاهی حیاتی برای نفت جنوب ایران شناخته می‌شود.

از ابتدای آغاز به کار دولت چهاردهم، این شرکت با هدف تحقق وعده افزایش تولید نفت، با بهره‌گیری از توانمندی‌های داخلی، دانش فنی کارشناسان و استفاده از ماشین‌آلات فرآیندی MOS و MOT، اصلاحیه‌های فنی درون چاهی و تعمیرات اساسی تأسیسات و تجهیزات عملیاتی، توانسته است بیش از ۶۷ هزار بشکه (افزایش تولید از ۴۳۸ به ۵۰۵ ه.ب.ر) به تولید نفت خود بیفزاید و بیشترین سهم تولید را در بین شرکت‌های بهره‌بردار، نسبت به میزان اولیه تولید، به خود اختصاص دهد.

علاوه بر این دستاورد چشمگیر در افزایش تولید نفت، پروژه جمع‌آوری گازهای مشعل در میادین رگ سفید، پازنان، آغاجاری و رامشیر نیز در حال اجراست. با تکمیل این پروژه‌ها، در رگ سفید بیش از ۱۲۵ میلیون فوت مکعب (۸۴ م.ف.م.ر از آن در حال جمع‌آوری) و در پروژه‌های آغاجاری، پازنان و رامشیر ۱۳۴۵ بیش از ۱۹۶ میلیون فوت مکعب از گازهای مشعل، با سرمایه‌گذاری هلدینگ خلیج فارس، جمع‌آوری خواهد شد. این اقدام، گامی مهم در جهت رفع ناترازی گاز در کشور محسوب می‌شود.

اما نقش این شرکت تنها به تولید نفت محدود نمی‌شود. شرکت بهره‌برداری نفت و گاز آغاجاری با درک عمیق از مسؤولیت‌های اجتماعی خود، گام‌های مؤثری در جهت بهبود زیرساخت‌های شهری و روستایی و ارائه خدمات متنوع در عرصه‌های گوناگون برداشته است. این خدمات، عمدتاً با بودجه مدیریت طرح‌های عمرانی مناطق نفت‌خیز وزارت نفت و همچنین بهره‌مندی از توان منابع و امکانات خود در ارائه خدمات به جوامع پیرامونی، پیشتاز است. اجرای پروژه‌هایی به ارزش ۳ همت از محل بودجه‌های سرمایه‌ای شرکت

ملی نفت ایران، در راستای نگهداشت تولید و ارائه خدمات عام‌المنفعه در مناطق دارای فصل مشترک با تأسیسات شرکت بهره‌برداری نفت و گاز آغاجاری، بخشی از این اقدام‌ها است. این شرکت همچنین با تأمین آب شرب بیش از چهل و پنج روستا در شهرهای هندیجان، امیدیه، زیدون و بهبهان و برگزاری رویدادهای فرهنگی و آموزشی در شهرستان‌های همجوار، نقش مهمی در ارتقای کیفیت زندگی ساکنان این مناطق ایفا کرده است.

شرکت بهره‌برداری نفت و گاز آغاجاری، با تکیه بر توانمندی‌ها و تعهد کارکنان خود، همواره در تلاش است تا نقشی مؤثر در توسعه صنعت نفت کشور و بهبود شرایط زندگی مردم مناطق پیرامونی ایفا نماید و به‌عنوان نگینی درخشان در قلب مناطق نفت‌خیز جنوب، به افتخارات بیشتری دست یابد.

تحقق رشد تولید در گرو افزایش سرمایه گذاری

عبدالله عذاری اهوازی
مدیرعامل
شرکت نفت و گاز اروندان

مدیرعامل شرکت نفت و گاز اروندان در یادداشتی به مناسبت آغاز به کار بیست و نهمین نمایشگاه نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی ایران، ابراز امیدواری کرد که این رویداد مهم بتواند در مسیر معرفی ظرفیت‌ها و توان ساخت داخل در حوزه صنعت نفت، و تحقق اهداف ترسیم شده در سال «سرمایه گذاری برای تولید» گام بردارد.

به گزارش روابط عمومی شرکت نفت و گاز اروندان در پیام مهندس عذاری اهوازی در این خصوص آمده است:

«باسمه تعالی»

افزایش تولید به مقدّماتی نیاز دارد که مهمترین آنها افزایش سرمایه گذاری است. اگر سرمایه گذاری افزایش پیدا کند، تولید افزایش پیدا می کند؛ این توصیه امسال بنده است به آحاد مردم. «مقام معظم رهبری»

نامگذاری سال ۱۴۰۴ به‌عنوان سال «سرمایه گذاری برای تولید» بیانگر اهمیت تلفیق منابع مالی و تخصصی در مسیر خلق ارزش افزوده است. صنعت نفت به‌عنوان صنعتی پیشران، باید پیشگام تحقق این شعار باشد، اما این مهم، تنها با تکیه بر جذب سرمایه میسر نخواهد شد و نیاز به ترکیبی از دانش بومی، فن‌آوری های پیشرفته و ثبات در پیشبرد برنامه ها دارد.

در همین راستا، شرکت نفت و گاز اروندان به‌عنوان دومین تولیدکننده بزرگ نفت خام کشور، با راهبری میادین مشترک و غیرمشترک مهم در منطقه غرب کارون، در سال های اخیر با تکیه بر توان داخلی و همکاری مستمر با شرکت‌های دانش‌بنیان، مراکز پژوهشی و دانشگاهی، موفق شده بسیاری از چالش های فنی خود را تسهیل کند و ضمن افزایش ظرفیت تولید، صرفه‌جویی های قابل توجه ارزی را نیز محقق سازد. اقدام‌هایی همچون ایجاد زنجیره تأمین داخلی، حمایت از ساخت بار اول تجهیزات راهبردی و انعقاد قراردادهای پژوهشی متعدد، همگی نشان از عزم راسخ ما در مسیر خودکفایی و تحقق تولید دانش‌بنیان دارد که با شعار امسال همسو و هم جهت است.

این رویکرد نوآورانه براساس درک عمیق از شرایط مخازن کشور شکل گرفته است؛ چراکه با ورود مخازن به نیمه دوم عمر خود، باور داریم آینده صنعت نفت ایران در گرو بهره‌گیری از فن‌آوری های نوین ازدیاد برداشت و روش های هوشمندانه مدیریت مخازن خواهد بود. به همین دلیل، هم‌زمان با معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری متنوع، تقویت توان فنی و مهندسی داخلی را نیز در اولویت راهبردی خود قرار داده‌ایم.

در چنین فضایی، بیست و نهمین نمایشگاه بین‌المللی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی با شعار «سرمایه‌گذاری در صنعت نفت، ضامن رشد و توسعه اقتصادی» فرصتی استثنایی فراهم آورده تا این مسیر با شتاب بیشتری طی شود. این رویداد مهم، بستری مناسب برای تعامل سازنده میان تمامی ذی‌نفعان صنعت نفت، تبادل دانش و تجربیات، معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری و آشنایی با آخرین دستاوردهای فناورانه خواهد بود. شرکت نفت و گاز اروندان نیز با حضوری فعال در این نمایشگاه، آماده معرفی نیازها و چالش‌های فناورانه خود و شناسایی و حمایت از توانمندی‌های داخلی در راستای بهره‌برداری بهینه از میادین غرب کارون است.

با توجه به اهمیت همکاری‌های فراگیر در تحقق اهداف توسعه‌ای، از تمامی پیمانکاران، مشاوران، مراکز دانش‌بنیان و سازندگان کالاهای داخلی دعوت می کنیم ما را در تحقق شعار سال و توسعه پایدار میادین غرب کارون یاری رسانند. باور عمیق ما این است که با همدلی، همفکری و مشارکت همه ذینفعان، می توانیم نه تنها صنعت نفت را به جایگاه واقعی خود ارتقا دهیم، بلکه نقشی ماندگار در رشد و توسعه اقتصادی کشور ایفا کنیم و الگویی عملی از «سرمایه‌گذاری برای تولید» را به نمایش بگذاریم.

عبدالله عذاری اهوازی
مدیرعامل شرکت نفت و گاز اروندان

مدیرعامل نفت و گاز اروندان فرصت‌های سرمایه‌گذاری این شرکت را تشریح کرد

ذخیره ۲ تریلیون فوت مکعبی گاز در دارخوین در انتظار سرمایه‌گذاران

به گزارش روابط عمومی شرکت نفت و گاز اروندان، عبدالله عذاری اهوازی مدیرعامل شرکت نفت و گاز درخصوص فرصت‌های سرمایه‌گذاری این شرکت اظهار کرد: ۸۶ درصد میادین مشترک کشور در مناطق تأسیساتی شرکت نفت و گاز اروندان قرار دارد و از لحاظ راهبردی بودن از اهمیت بالایی برخوردار است.

وی افزود: فرصت‌های سرمایه‌گذاری در توسعه میادین توسعه نیافته غرب کارون در قالب قراردادها IPC و همچنین افزایش ظرفیت فراورشی در میدان آزادگان به شکل اسکید مانند از فرصت‌های سرمایه‌گذاری بزرگ در غرب کارون هستند.

مدیرعامل شرکت نفت و گاز اروندان ادامه داد: تزریق آب در مخزن سروک میدان آزادگان دیده شده و مطالعات و بررسی آن در حال انجام بوده و تاکنون نتایج خوبی به دست آمده است.

وی با بیان اینکه بحث تزریق در مخازن برای بهبود استخراج باید دنبال شود، اضافه کرد: در میدان دارخوین مخزن گازی وجود دارد که ۲ تریلیون فوت مکعب ذخیره گازی دارد و تنها یک چاه در آن مستقر بوده و نیاز به ۲۲۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری برای استخراج این منبع گازی وجود دارد. عذاری اهوازی گفت: با حفر چندین چاه می‌توان روزانه ۲۰۰ میلیون فوت مکعب گاز در عمق ۵ هزار تا ۵ هزار و ۵۰۰ متر از سطح زمین استخراج کرد که یک فرصت سرمایه‌گذاری با ریسک پایین است.

وی افزود: بنا بر الزام قانونی تأمین حداقل ۲۰ درصد برق مصرفی مشترکان مشمول ماده (۵) قانون خدمات کشوری از انرژی‌های تجدیدپذیر و پاک، طرح تأسیس دو نیروگاه برق خورشیدی ۱۵ و ۲۰ مگاواتی در منطقه دارخوین و دیگری در آزادگان جنوبی نیز تدوین شده است، که در انتظار سرمایه‌گذار هستند.

وی ادامه داد: طرح احداث واحد سبک‌سازی نفت‌های فوق سنگین غرب کارون به همراه تولید محصولات جانبی که مراحل مطالعات و ساخت تجهیزات پایلوت آن هم با موفقیت به پایان رسیده از فرصت‌های جذاب سرمایه‌گذاری در میادین نفتی این شرکت است که می‌تواند ظرفیتی بالغ بر ۴۰ هزار بشکه در روز و محصولات جانبی متنوعی همچون پروپیلن، بوتادین، آروماتیک‌ها (بنزین، تولوئن، زایلین ها) داشته باشد.

وی با ابراز امیدواری که بیست و نهمین نمایشگاه نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی بستر ارائه این فرصت‌ها و طرح جزئیات آنها باشد، خاطرنشان کرد: خوشبختانه دولت از سرمایه‌گذاری حمایت می‌کند و با توجه به شرایط موجود یک فرصت مناسب بوده و بازگشت سرمایه به سرمایه‌گذاران با کمترین ریسک امکان‌پذیر خواهد بود و قالب قراردادهای متنوعی همچون IPC، EPCF، EPDF، BOT/BOO و... نسبت به نوع پروژه قابل برنامه‌ریزی است.

توسعه میادین خشکی در قالب قراردادهاIPC

نام میدان جهت ورود سرمایه‌گذار	برآورد میزان سرمایه‌گذاری	برآورد حداکثر تولید روزانه
توسعه میدان سوسنگرد	۱/۵ میلیارد دلار	۶۰۰۰۰ بشکه
توسعه میدان نام‌آوران	۲/۲ میلیارد دلار	۹۰۰۰۰ بشکه
توسعه میدان یادمان	۳۷۵ میلیون دلار	۱۵۰۰۰ بشکه
توسعه لایه گازی میدان دارخوین	۲۳۰ میلیون دلار	۲۰۰ میلیون فوت مکعب

پالایشگاه‌های سریع الاحداث به شکل اسکید مانند

نام پروژه جهت ورود سرمایه‌گذار	برآورد میزان سرمایه‌گذاری	برآورد حداکثر تولید روزانه
افزایش ظرفیت فرآورشی در میدان آزادگان به شکل اسکید مانند	۱۰۰میلیون دلار	۵۰ هزار بشکه
افزایش ظرفیت فرآورشی در میادین بند کرخه، سوسنگرد و... به شکل اسکید مانند	۸۵ میلیون دلار	۳۰ هزار بشکه
افزایش ظرفیت فرآورشی در میدان آزادگان به شکل اسکید مانند	۸۰میلیون دلار	۳۰ هزار بشکه

شرکت نفت مناطق مرکزی ایران دومین تولیدکننده گاز کشور

شرکت نفت مناطق مرکزی ایران از شرکت‌های اصلی شرکت ملی نفت ایران و دومین تولید کننده گاز کشور می باشد.

این شرکت مسئولیت تولید، توسعه و انتقال نفت و گاز با دارابودن ۸۹ میدان گازی و نفتی شناخته شده و ۱۰۲ مخزن در گستره جغرافیایی ۱۸ استان را عهده دار می باشد. عملکرد این شرکت تاثیر بسزایی در چرخه اقتصاد و تامین انرژی پایدار با حفظ و صیانت از منابع ملی دارد.

در حال حاضر حدود ۲۵ درصد از گاز کشور در محدوده فعالیت این شرکت تولید، و بخشی از آن برای مصرف در نیمه دوم سال در دو مخزن سراجه قم و شوریجه در منطقه خانگیران ذخیره می‌شود. براساس تازه‌ترین گزارش منتشرشده در پایان ۱۴۰۳، این شرکت توانست ۱۸۱ میلیون مترمکعب گاز در روز و ۵۲ میلیون بشکه نفت در روز از میادین تحت سرپرستی تولید کند و تنها در منطقه خانگیران (به‌عنوان تنها میدان گازی در شمال شرقی کشور) روزانه ۴۵ میلیون مترمکعب گاز در روز تولید کند که این رقم به منزله ۸ درصد از تولید کل گاز کشور بوده و نیازهای ۶ استان شمال شرقی شامل خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، گلستان، مازندران و بخشی از استان سمنان را تأمین می کند. این اعداد و ارقام نشان می دهد که شرکت نفت مناطق مرکزی ایران، نه تنها در تولید و تأمین گاز کشور نقش قابل توجهی دارد که در بحث مهم و راهبردی ذخیره‌سازی گاز نیز، بازیگر تأثیرگذاری است و نقش مهمی در تأمین گاز مصرفی شمال شرق کشور در زمستان برعهده دارد.

ستاد شرکت نفت مناطق مرکزی ایران در تهران و شرکت های بهره برداری نفت و گاز زاگرس جنوبی، غرب، شرق و منطقه عملیاتی سراجه از توابع این شرکت به ترتیب در شهرهای شیراز، کرمانشاه، مشهدمقدس و قم قرار دارند.

در سال ۱۴۰۴ با توجه به شعار سال که سرمایه گذاری برای تولید نامگذاری شده است شرکت نفت مناطق مرکزی ایران بعنوان یک شرکت تولیدی-توسعه ای تابع ملی نفت ایران تمام توان خود را برای افزایش تولید نفت و گاز به کار بسته است و به همین منظور ارائه و معرفی بیش از ۲۵ بسته کاری برای سرمایه گذاران به ارزش ۵/۱۳ میلیارد دلار را هدف گذاری و اجرایی کرده است.

فعالیت های توسعه ای و نگهداشت تولید در نفت مناطق مرکزی ایران

-توسعه و تولید زودهنگام میدان دی و فاز دوم میدان آغار
-توسعه میدان گازی توس
-توسعه و تولید زودهنگام میدان خارتنگ
-توسعه فاز دوم میدان تنگ بیجار
-توسعه میدان نفتی خشت
-فاز ارزیابی ذخیره سازی گاز میدان مختار
-احداث ایستگاه تقویت فشار گاز دهلران
-احداث و راه اندازی ایستگاه های تقویت فشار گاز میادین هما، وراوی و مرکز تفکیک تابناک
-تکمیل و راه‌اندازی ایستگاه‌های تقویت فشار چشمه خوش و پایدار غرب
-طرح نگهداشت و افزایش تولید در میادین دانان، سعادت آباد و نفت شهر به صورت EPC. EPD
-توسعه میادین گازی هالگان، سفیدزاخور، سفید باغون، مدار، گردان، ارم، پازن، باباقیر و بیستون
-ایستگاه تقویت فشار شانول، سرخون، نار و کنگان
-توسعه پالایشگاه فراشبند
-توسعه میدان های نفتی سامان، سومار، دلاوران

مهمترین دستاوردهای شرکت نفت مناطق مرکزی ایران در سال ۱۴۰۳

دستاوردهای شرکت نفت مناطق مرکزی در سال ۱۴۰۳ و در نیمه دوم سال در حالی شکل گرفت که با استقرار دولت چهاردهم و شروع فصل سرما همراه شد و پروژه‌های توسعه‌ای و نگهداشت تولید که با هدف تأمین گاز برای اوج مصرف زمستانی تعریف شده بودند به بهره‌برداری رسیدند. از میان مهم‌ترین پروژه‌های

راه‌اندازی شده می‌توان از یک حلقه چاه در تنگ بیجار برای تأمین گاز غرب کشور و پالایشگاه ایلام، یک چاه در دالان، چاه ۸۵ خانگیران با ظرفیت ۱.۵ میلیون مترمکعب در روز که در اوج سرما به بهره برداری رسید، یک حلقه چاه در آغار و توسعه میدان جدید دی با تولید ۲.۴ میلیون مترمکعب در روز و ایستگاه تقویت فشار وراوی با افزایش تولید ۲.۵ تا ۳ میلیون مترمکعب در روز اشاره کرد و باید خاطرنشان کرد که با طرح ها و پروژه های راه اندازی شده در ۶ ماهه دوم سال گذشته مجموع اثر افزایشی در تولید گاز ۱۰ میلیون مترمکعب در روز و در تولید نفت ۸/۱۲ هزار بشکه در روز بوده است.

هدفگذاری ۱۴۰۴ شرکت نفت مناطق مرکزی ایران با افزایش تولید گاز و پایداری شبکه

مذاکرات فنی و قراردادی برای توسعه ۱۶ میدان گازی و راه‌اندازی پروژه‌های کلیدی در سال ۱۴۰۴ در برنامه تولیدی این شرکت پیش بینی شده است. توسعه فاز دوم میدان دهلران با حفاری هشت حلقه چاه، احداث مرکز جمع‌آوری و تفکیک نفت خام و توسعه زیرساخت‌ها انجام و مذاکرات با دو سرمایه‌گذار در قالب قراردادهای IPC و EPCF در جریان است که با معرفی پیمانکار از سوی شرکت ملی نفت ایران عملیات اجرایی فاز ۲ توسعه میدان دهلران به سرعت شروع خواهد شد که با بهره‌برداری از این پروژه، تولید نفت خام و گاز خوراک NGL ۳۱۰۰ افزایش می‌یابد.

در بخش توسعه میدان‌های گازی، طرح توسعه و تولید زودهنگام میدان خارتنگ با هدف تأمین ۱۰ میلیون مترمکعب گاز برای خوراک پالایشگاه فجر جم در دست اجرا قرار دارد و در فاز زودهنگام این طرح، احداث راه‌ها و موقعیت چاه‌ها برای حفاری هشت حلقه چاه توسعه‌ای به همراه خطوط لوله جریانی، تسهیلات سرچاهی و یک خط لوله ۱۸ اینچ به طول ۵۰ کیلومتر برای انتقال گاز به پالایشگاه فجر جم پیش بینی شده است که سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسند.

از دیگر طرح ها می توان به توسعه میدان گازی توس در ۴۰ کیلومتری منطقه عملیاتی خانگیران اشاره کرد که تاکنون دو حلقه چاه حفاری شده، حفاری چاه سوم با دکل مستقر در حال انجام است و چهارمین چاه نیز به زودی حفاری می‌شود. هدف این طرح، تولید ۳ میلیون مترمکعب در روز است که به افزایش تولید در شمال شرق کشور کمک می‌کند و زمستان ۱۴۰۴ با تولید اولیه ۲ میلیون مترمکعب به بهره‌برداری می‌رسد و در ادامه به ۳ میلیون مترمکعب در روز می‌رسد، اما هدف نهایی افزایش ظرفیت به ۵ میلیون مترمکعب است که فعالیت جهت دستیابی به این مهم آغاز و تولید آن در سال ۱۴۰۵ محقق می‌شود.

معرفی شرکت های تابع نفت مناطق مرکزی ایران

شرکت بهره برداری نفت و گاز زاگرس جنوبی

حوزه ماموریت این شرکت از نظر جغرافیایی در استان های فارس، هرمزگان، بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد و چهارمحال و بختیاری با مرکزیت ستاد در شهر شیراز است. حوزه فعالیت بهره برداری نفت و گاز زاگرس جنوبی تولید از میادین مستقل گازی در چهار منطقه عملیاتی نار و کنگان، آغار و دالان، سرخون و پارسیان (هما، شانول، وراوی و تابناک) و تولید نفت از میادین سروستان، سعادت آباد و خشت

شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب

حوزه جغرافیایی شرکت بهره برداری نفت و گاز غرب در استان های کرمانشاه، ایلام، لرستان و بخشی از شمال خوزستان با مرکزیت ستاد در شهر کرمانشاه می باشد. میادین توسعه یافته این شرکت شامل میادین نفتی آبان، چشمه خوش، پایدار شرق؛ پایدار غرب، دانان. دالپری، دهلران، سرکان و ماله کوه، نفت شهر، سومار و میدان گازی تنگ بیجار است. وجود ۵ میدان مشترک توسعه یافته / ۶۵۰ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق / وجود تنها میدان گازی توسعه یافته غرب کشور و همچنین وجود دو پایانه مرزی زائرین به کربلا شامل خسروی در استان کرمانشاه و مهران در استان ایلام از ویژگی های خاص این شرکت می باشد.

شرکت بهره برداری نفت و گاز شرق

حوزه جغرافیایی ماموریت این شرکت در استان خراسان رضوی با مرکزیت ستاد در شهر مقدس مشهد واقع شده است. حوزه فعالیت نفت و گاز شرق تولید گاز از میادین خانگیران و گنبدلی و میدان جدید توس، ذخیره سازی و باز تولید گاز از میدان شوریجه می باشد. تامین نیازهای ۶ استان شمال و شمال شرقی شامل خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، گلستان، مازندران و بخشی از استان سمنان از مواردی است که سبب شده این شرکت جایگاه ویژه ای در شرق کشور داشته باشد.

منطقه عملیاتی سراجه قم

میدان گازی سراجه قم در استان قم واقع شده و توسط مدیریت تولید شرکت نفت مناطق مرکزی ایران راهبری می شود. این میدان با توجه به نزدیکی به پایتخت و خط لوله سراسری انتقال گاز و شرایط مخزنی، بهترین گزینه برای ذخیره‌سازی گاز در ماه های گرم سال و استفاده از آنها در ماه های سرد سال تشخیص داده شد و اولین تجربه ذخیره سازی گاز در ایران در این میدان اتفاق افتاد.

عملکرد شرکت ملی نفت ایران در حوزه پژوهش و فن‌آوری

۱-با عنایت به فرمایشات مقام معظم رهبری درخصوص توجه و تعمیق نسبت به مساله هوش مصنوعی و نقش‌آفرینی آن در اداره آینده دنیا و لزوم قرارگیری ایران در بین ده کشور اول دنیا در این زمینه شرکت ملی نفت ایران اقدام‌های زیربنایی در این زمینه انجام داده است که به برخی از آنها اشاره می‌شود. مجموعه برنامه‌های اجرایی شرکت ملی نفت ایران در بند ۱۱ سند حکمرانی مبتنی بر هوش مصنوعی تدوین شده است. در حال حاضر ۸۵ پروژه هوش مصنوعی در سطح شرکت ملی نفت ایران راهبری می‌شوند.

۲-یکی از مصادیق شیوه‌های جدید برای استخراج نفت، اجرای پایلوت‌های میدانی فناورانه به شکل عام و پایلوت‌های میدانی ازدیاد برداشت به شکل خاص است. با عنایت به ماده ۴۲ قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران مبنی بر افزایش تولید و ضریب بازیافت نفت خام (به میزان ۱ درصد)، طراحی و اجرای پایلوت‌های ازدیاد برداشت با همکاری دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان در میادین اهواز، سروش، منصوری، گچساران، کوپال، بینک، مسجدسلیمان و آزادگان در اولویت است. پس از اجرای کامل میدانی طرح ازدیاد برداشت در میادین فوق و براساس درس‌آموخته‌های ناشی از پیاده‌سازی پایلوت‌های مذکور، انتظار افزایش تولید قابل توجهی در روز را می‌توان داشت. به علاوه چالش‌های اولویت‌دار هریک از میادین واگذارشده به دانشگاه‌ها مشخص و اولویت‌دهی شده تا جهت رفع هریک از چالش‌ها با استفاده از فن‌آوری‌ها، پروژه‌هایی تعریف گردد تا با همکاری شبکه علمی کشور و با محوریت شرکت‌های دانش‌بنیان/دانشگاه‌ها انجام پذیرد.

۳-امروزه توسعه هیدروژن وابسته به روش تولید آن به‌طور فزاینده‌ای به‌عنوان یک مؤلفه مهم در گذار جهانی به انرژی پایدار شناخته می‌شود. از نظر فنی ثابت شده است که هیدروژن می‌تواند در حمل و نقل، گرمایش و تولید برق استفاده شده و همچنین در عموم کاربردهای فعلی جایگزین سوخت‌های موجود شود. پروژه «امکان‌سنجی توسعه فن‌آوری هیدروژن در صنعت نفت ایران با رویکرد توسعه پایلوت فناورانه» به‌منظور بررسی چگونگی بهره‌برداری از پتانسیل‌های کشور در تولید هیدروژن و تبدیل آن به منبعی پایدار و پاک انجام شده است. هدف از تدوین این سند، ایجاد یک چارچوب جامع برای توسعه زیرساخت‌ها، فن‌آوری‌ها و سیاست‌های لازم جهت تولید و استفاده از هیدروژن در صنعت نفت ایران است. براساس نتایج این پروژه، سناریوهای توسعه هیدروژن در صنعت نفت ایران جهت تنوع بخشی به سبد انرژی کشور با رویکرد کاهش ناترازی تدوین شده است. براین اساس توسعه چهار هاب تخصصی هیدروژن در اصفهان و مناطق ویژه ماهشهر، عسلویه و مکران پیشنهاد شده است. محرک‌های توسعه‌ی زنجیره ارزش هیدروژن در ایران عبارتند از:

- کلان‌روندهای جهانی، شکل‌گیری بازار نوین انرژی و ضرورت حضور در بازارهای جهانی هیدروژن
- قوانین زیست‌محیطی جهانی و تعهدات و جرایم مترتب برآن
- امنیت انرژی و ضرورت تنوع‌بخشی به سبد انرژی کشور
- ناترازی انرژی و راهکاری جهت بهبود ناترازی انرژی
- توسعه انرژی خورشیدی در کشور و توجه به هیدروژن به‌عنوان یک راهکار ذخیره‌سازی برق
- عدم‌النفع صنایع بزرگ ناشی از عدم تأمین به‌هنگام انرژی
- شکل‌گیری زنجیره ارزش هیدروژن به‌عنوان یک فرصت سرمایه‌گذاری و بستر توسعه اقتصادی و ارزآوری

۴- در راستای تحقق فرامین مقام معظم رهبری مبنی بر دانش‌بنیان کردن صنایع بزرگ، علی‌الخصوص صنعت نفت و تأکید معظم له بر جبران عقب‌افتادگی فن‌آوری در استخراج نفت، با استفاده از مجموعه‌های کارآمد داخلی و نیروهای جوان دانش‌آموخته، دانشمند و خوش‌استعداد و علاقه‌مند، شرکت ملی نفت ایران حرکت پویایی را درخصوص «حمایت از دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان» و استفاده بهینه از ظرفیت علمی کشور در جهت توسعه فن‌آوری‌های پیشرفته به‌منظور رفع چالش‌ها برنامه‌ریزی نموده است. در این چارچوب و در راستای استفاده حداکثری از ظرفیت پیوست فن‌آوری در قراردادهای **IPC**، «کمیته عالی انتقال فن‌آوری قراردادهای **IPC**» تشکیل شده است.

بارگیری و ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی در استان‌های شمالی توسط شرکت نفت خزر

شرکت نفت خزر به‌عنوان یکی از شرکت‌های تابعه شرکت ملی نفت ایران، مأموریت و اجرای قراردادها درزمینه اکتشاف، توسعه، تولید نفت خام، گاز طبیعی، فرآورش، انتقال گاز، نفت خام و فرآورده‌های نفتی به مخازن و بنادر مربوطه، بارگیری و ذخیره‌سازی زیرزمینی گاز طبیعی در حوضه جنوبی دریای خزر و استان‌های گیلان، مازندران و گلستان را دارد.

فعالیت‌های انجام شده در دریای خزر و سه استان ساحلی (مازندران/ گیلان/ گلستان)

- ۲۸۵۰۰ کیلومتر لرزه نگاری دوبعدی و ۴۲۰۰ کیلومترمربع لرزه نگاری سه بعدی در بخش کم عمق و عمیق دریا
- ۲۸۰۰ کیلومتر لرزه نگاری دوبعدی و ۲۰۰ کیلومترمربع لرزه نگاری سه بعدی در بخش خشکی
- مجموعه مطالعات کارگروه حوضه خزر جنوبی (**SCSG**) با کنسرسیوم‌های بین‌المللی
- مطالعات طرح توسعه استراتژیک خزر (**SMDP**) با شرکت‌های داخلی و خارجی
- مطالعات پژوهشی متعدد با هدف شناسایی و تکمیل اطلاعات فنی مورد نیاز در حوضه خزر جنوبی
- مطالعه جامع زمین شناسی سطح الارضی و مطالعات مخزنی
- حفاری اکتشافی یک حلقه چاه در بخش خشکی دشت گرگان و دو حلقه چاه در بخش آب عمیق دریای خزر (میدان سردار جنگل)
- انجام پروژه‌های بسترشناسی جهت شناسایی مخاطرات حفاری در چند منطقه در دریای خزر
- تجمیع و مستندسازی اطلاعات چاههای حفاری شده در حوضه خزر جنوبی و سه استان شمالی کشور

دستاوردهای عمده:

ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز جهت انجام عملیات اکتشافی در شمال کشور به خصوص درآب عمیق دریای خزر مشتمل برساخت سکوی حفاری نیمه شناور ایران امیرکبیر و سه فروند شناور پشتیبانی کاسپین (۱،۲،۳)، احداث حوضچه آرامش و پایگاه پشتیبانی بهشهر برای انجام عملیات حفاری و همچنین تأمین تجهیزات مقابله با آلودگی‌های نفتی در دریای خزر به‌منظور صیانت از محیط زیست.

کشف نفت در میدان سردارجنگل با حفاری موفق دو حلقه چاه اکتشافی در آب عمیق (۷۰۰ متر)

دستیابی به تکنولوژی و تجربه حفاری در آب عمیق به‌عنوان اولین کشور در خاورمیانه

تدوین برنامه‌های ۵، ۱۰ و ۲۰ ساله شرکت نفت خزر

طرح‌ها و پروژه‌های در حال اجرا

عملیات لرزه نگاری ناحیه انتقالی دریا-خشکی در شرق دریای خزر و استان گلستان

حفاری یک حلقه چاه اکتشافی در بخش کم عمق دریای خزر در رودسر گیلان

بازنگری و به روزرسانی مطالعات حوضه خزر جنوبی

پروژه پژوهشی طراحی سیال حفاری پایه سنتزی مناسب برای حفاری در آب‌های عمیق حوضه خزر جنوبی

تعمیرات ناوگان دریایی (سکوی ایران امیرکبیر و شناورهای کاسپین)

برنامه میان و بلند مدت شرکت نفت خزر

انجام عملیات لرزه نگاری سه بعدی دریایی و حفاری اکتشافی در بلوک‌های اولویت دار حوضه خزر جنوبی

توسعه و تولید از فازهای اولیه ساختارهای اولویت دار از طریق ارائه بسته‌های سرمایه‌گذاری

شایان ذکر است به‌منظور توسعه و تولید از یک میدان، تکمیل فعالیت‌های اکتشافی و حفاری ۵ ساختار هیدروکربوری و ایجاد و گسترش زیرساخت‌های توسعه و تولید، بسته‌های سرمایه‌گذاری با برآورد تقریبی ۵ میلیارد دلار تدوین گردیده است.

توسط شرکت نفت و گاز پارس صورت گرفت

توسعه میادین گازی کشور در بخش فراساحل

شرکت نفت و گاز پارس با قریب به سه دهه سابقه فعالیت در حوزه انرژی، به عنوان یکی از ارکان اصلی صنعت نفت و گاز کشور، نقش اساسی در توسعه میادین گازی دریایی ایران ایفا می کند. این شرکت که در سال ۱۳۷۷ با مأموریت توسعه میدان مشترک گازی پارس جنوبی و سایر میادین گازی کشور در بخش فراساحل تأسیس شد، تاکنون توانسته است گام های بلندی در مسیر خودکفایی انرژی و تأمین پایدار گاز بردارد به طوری که براساس برآوردها، پارس جنوبی سالانه سهمی معادل ۱۰۰ میلیارد دلار در تولید ناخالص داخلی کشور ایفا می کند و این سهم، بیانگر نقش مؤثر این شرکت در اقتصاد و امنیت ملی کشور است.

پارس جنوبی؛ قلب تپنده صنعت گاز ایران

میدان گازی پارس جنوبی یکی از بزرگ ترین منابع گازی مستقل جهان است که در آب های خلیج فارس و در مرز مشترک ایران و قطر قرار دارد. این میدان با مساحت ۹۷۰۰ کیلومترمربع، سهمی ۳۷۰۰ کیلومترمربعی در سمت ایران دارد و بیش از ۴۷ درصد از ذخایر گاز شناخته شده کشور را در خود جای داده است. این میدان با وجود ۲/۱۴ هزار میلیارد مترمکعب گاز درجا، ۱۹ میلیارد بشکه میعانات گازی، ۷/۵ میلیارد بشکه نفت خام در لایه های نفتی و وجود بزرگترین منبع هلیوم، از نظر ارزش اقتصادی دارای جایگاه بی نظیر و منحصر به فردی در اقتصاد ملی کشور است.

در سال های اخیر، توسعه فازهای مختلف پارس جنوبی با هدف تأمین تقاضای روزافزون مصرف گاز کشور، خوراک صنایع پتروشیمی و صادرات فرآورده های گازی، همواره مورد تأکید وزارت نفت، شرکت ملی نفت ایران و شرکت نفت و گاز پارس بوده است.

با توجه به افزایش سهم پارس جنوبی در تأمین تقاضای گاز طبیعی به بیش از ۷۰ درصد، در فصول سرد سال و هم زمان با افزایش مصرف گاز طبیعی در بخش های مختلف، در زمستان سال گذشته رکوردهای مستمری در برداشت گاز از این میدان به ثبت رسیده است. با ورود جبهه سرد به اقصی نقاط کشور در بهمن ماه سال گذشته، با تلاش شبانه روزی و بی وقفه کارکنان بخش های عملیاتی شرکت نفت و گاز پارس و آمادگی کامل ۳۹ سکوی تولیدی و پشتیبانی مستقر در خلیج فارس، رکورد برداشت روزانه گاز از این میدان مشترک به ۷۱۶ میلیون مترمکعب رسید که نسبت به سال ۱۴۰۲ با افزایش ۱۰ میلیون مترمکعبی همراه بوده و این، نقطه عطفی در تاریخ صنعت گاز کشور محسوب می شود.

فشارافزایی؛ راهبردی برای نگهداشت تولید پارس جنوبی

با گذشت بیش از دو دهه از آغاز برداشت گاز از میدان مشترک پارس جنوبی و ورود این مخزن ارزشمند به نیمه دوم عمر خود، شرکت ملی نفت ایران طرح فشارافزایی از این میدان را به عنوان مهمترین و راهبردی ترین پروژه صنعت نفت کشور تعریف کرده است. با توجه به افت طبیعی فشار این مخزن مشترک در سال های آتی، اجرای این طرح ملی ضرورتی استراتژیک محسوب می شود که می تواند نقش مهمی در جبران ناترازی گاز کشور و افزایش ضریب بازیافت از این

میدان عظیم ایفا کند.

اجرای این پروژه عظیم در قالب قراردادهای طرح فشارافزایی میدان گازی پارس جنوبی به ارزش حدود ۱۷ میلیارد دلار و در قالب ۷ هاب فشارافزایی، اسفندماه سال گذشته با حضور رئیس جمهوری و مدیران ارشد صنعت نفت امضا شد.

از مهمترین اهداف راهبردی این طرح می‌توان به توسعه صنعت فراساحل، مدیریت تراز گازی، جلوگیری از مهاجرت گاز، تأمین پایدار سبد انرژی، نگهداشت نرخ تولید و جبران افت فشار در میدان گازی پارس جنوبی اشاره کرد.

بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، در بخش فراساحلی این پروژه، ۷ هاب دریایی در نظر گرفته شده است و در هر هاب دو سکوی فشارافزایی متصل به یکدیگر (هر یک به وزن حدود ۸ هزار تن)، یک سکوی تولید برق و یوتیلیتی و یک سکوی اقامتی برای ۷۰ نفر تعریف شده است که در پایان این پروژه ۴۲۰ هزار تن سازه دریایی به ۲۰۰ هزار تن سازه موجود اضافه شده و طول خطوط لوله دریایی با افزایش ۶۰۰ کیلومتری، به ۳۸۰۰ کیلومتر خواهد رسید.

با اجرای موفق این پروژه، ایران می‌تواند سهم خود را در بهره‌برداری از این میدان مشترک افزایش داده و جایگاه خود را در بازار انرژی تثبیت کرده و به میزان ۷۸۰ میلیارد دلار برای کشور ارزش اقتصادی ایجاد کند.

حفاری ۳۵ حلقه چاه درون‌میدانی در مسیر پایدارسازی تولید گاز

شرکت نفت و گاز پارس در راستای نگهداشت تولید گاز در میدان مشترک پارس جنوبی و مدیریت ناترازی انرژی کشور، اجرای طرح حفاری ۳۵ حلقه چاه درون‌میدانی (Infill) را در دستور کار خود قرار داده است. این طرح که در سال ۱۴۰۲ از سوی وزارت نفت به این شرکت ابلاغ شد، به‌عنوان یکی از طرح‌های فوریتی و راهبردی صنعت نفت و گاز کشور شناخته می‌شود و نقش به‌سزایی در تأمین پایدار گاز خواهد داشت.

یکی از اهداف اصلی این طرح، جبران افت تولید طبیعی مخزن پارس جنوبی و افزایش بهره‌وری از منابع موجود است. بر همین اساس، شرکت نفت و گاز پارس دی‌ماه ۱۴۰۲ قراردادهای حفاری این چاه‌ها را در قالب چهار بسته کاری به پیمانکاران معتبر صنعت نفت و گاز کشور واگذار کرد. در این طرح شرکت‌های پوسکو با حفاری ۸ حلقه چاه، پتروایران با حفاری ۹ حلقه چاه، حفاری شمال با حفاری ۹ حلقه چاه و گسترش انرژی پاسارگاد با حفاری ۹ حلقه چاه فعالیت‌های اجرایی خود را آغاز کرده‌اند.

مدت‌زمان اجرای قرارداد پروژه حفاری چاه‌های درون‌میدانی پارس جنوبی سه‌ساله خواهد بود و سرمایه‌گذاری لازم برای اجرای این طرح، یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون دلار برآورد می‌شود. استقرار دکل حفاری DCI۲ شرکت توسعه پتروایران در موقعیت بلوک مخزنی سکوی SPD۱۲B و آغاز عملیات حفاری در این موقعیت، گام نخست عملیات اجرایی طرح حفاری ۳۵ حلقه چاه درون‌میدانی در میدان مشترک پارس جنوبی در تیرماه ۱۴۰۳ بود.

با روی کار آمدن دولت چهاردهم، شمار دکل‌های حفاری مستقر در میدان مشترک پارس جنوبی در قالب طرح حفاری ۳۵ حلقه چاه درون‌میدانی، افزایش یافته است. بدین ترتیب که از ابتدای شهریور تا ابتدای دی‌ماه سال گذشته، ۳ دکل حفاری ول تارگت۱، سحر۱ و پاسارگاد ۲۰۰ در موقعیت سکوهای گازی SPQ۱، ۱۹B و ۱۹A مستقر شدند تا با حفاری ۵ حلقه چاه جدید در میدان پارس جنوبی، افت تولید ناشی از تخلیه طبیعی مخزن در سال‌های آینده را جبران کنند. در اسفند ماه ۱۴۰۳ چاه شماره ۵ سکوی SPD۱۲B (نخستین حلقه چاه این طرح (Infill)) آغاز به تولید کرد، این دستاورد مهم حاصل بیش از ۳۵۰ هزار نفرساعت کار عملیاتی بدون حادثه بر روی دستگاه حفاری مستقر در این سکو بود که با تلاش شبانه‌روزی ۳۰۰ نفر از نیروهای عملیاتی مجرب صنعت نفت و گاز کشور و بیش از ۱۰۰ نفر از نیروهای ستادی متخصص در بخش‌های مختلف پیمانکاری و کارفرمایی این گام مهم در راستای مدیریت تراز گازی کشور برداشته شد. ظرفیت تولید روزانه گاز غنی از این چاه تولیدی بیش از ۲ میلیون مترمکعب است و با اجرای کامل این پروژه،

ظرفیت تولید گاز از میدان پارس جنوبی روزانه حدود ۳۶ میلیون مترمکعب افزایش خواهد یافت.

فاز ۱۱؛ آخرین فاز میدان گازی پارس جنوبی

طرح توسعه فاز ۱۱، آخرین طرح از فازهای ۲۴ گانه پارس جنوبی به شمار می رود که توسعه آن در قالب مدل جدید قراردادهای نفتی (IPC) اجرا می شود. این طرح با هدف استخراج روزانه ۲ میلیارد فوت مکعب گاز خام و میعانات گازی همراه تعریف شده است. بلوک مخزنی این فاز شامل دو موقعیت ۱۱A و ۱۱B است که در ناحیه مرزی جنوب شرقی میدان پارس جنوبی واقع شده است. توسعه این فاز، نه تنها به افزایش ظرفیت تولید گاز ایران کمک خواهد کرد، بلکه نقش مهمی در حفظ سهم ایران از این میدان مشترک با قطر دارد.

در ابتدا توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی به شرکت‌های توتال فرانسه و CNPCI چین واگذار شده بود که متاسفانه با بدعهدی این شرکت‌ها و همچنین اعمال تحریم‌ها، عملاً جز پاره‌ای از فعالیت‌های مهندسی، عملیات اجرایی در موقعیت دریایی فاز ۱۱ انجام نشد. در سال ۱۳۹۸ توسعه این میدان به شرکت ایرانی پتروپارس واگذار شد و عملیات اجرایی توسعه این بلوک شتاب گرفت و در صدر اولویت‌های وزارت نفت قرار گرفت. در ادامه فعالیت‌ها، نصب نخستین چهارپایه (جکت) در موقعیت SPD۱۱B انجام و عملیات حفر چاه‌ها در این موقعیت آغاز شد؛ به موازات سکوی SPD۱۲C به عنوان یکی از سنگین‌ترین سازه‌های دریایی پارس جنوبی برچیده و در موقعیت SPD۱۱B نصب شد.

در حال حاضر نخستین سکوی این طرح در مدار بهره‌برداری قرار دارد. با تکمیل عملیات حفاری و بهره‌برداری از هشتمین چاه فاز ۱۱ پارس جنوبی در موقعیت سکوی SPD۱۱B (اردیبهشت ۱۴۰۴)، برداشت گاز از این فاز به ۲۰ میلیون مترمکعب در روز رسیده است.

همچنین از زمان آغاز توسعه تا پایان فروردین ماه ۱۴۰۴، برداشت تجمعی گاز از این فاز به ۲۷۶ میلیارد فوت مکعب (معادل ۷٫۸ میلیارد مترمکعب گاز غنی) رسیده است که با احتساب قیمت گاز خام ۵ دلار به ازای هر میلیون BTU عواید فاز ۱۱، حدود یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار بوده است.

جکت دومین موقعیت سکوی دریایی این طرح نیز در حال حاضر در یارد صدرا در حال ساخت است که پس از بارگیری و نصب در موقعیت مرزی میدان مشترک پارس جنوبی، عملیات حفاری چاه‌های آن آغاز خواهد شد.

فاز ۱۴؛ تکمیل نوار پالایشی استان بوشهر

فاز ۱۴ پارس جنوبی یکی از مهمترین پروژه‌های توسعه‌ای این میدان مشترک است که با هدف افزایش ظرفیت تولید گاز و فرآورده‌های جانبی اجرا شده است. این طرح در قالب یک کنسرسیوم متشکل از شرکت‌های ایرانی به اجرا درآمده و نقشی کلیدی در تأمین پایدار انرژی کشور ایفا می کند. این طرح با هدف تولید روزانه ۵۶٫۶ میلیون مترمکعب گاز و ۷۵ هزار بشکه میعانات گازی تعریف شده است.

توسعه بخش فراساحل این طرح در دولت دوازدهم به بهره‌برداری رسید و تکمیل بخش پالایشگاهی آن به سال‌های بعد موکول شد. پالایشگاه فاز ۱۴ پارس جنوبی که سیزدهمین و آخرین پالایشگاه میدان مشترک گازی پارس جنوبی به شمار می آید، لقب ایرانی ترین پالایشگاه پارس جنوبی را به خود اختصاص داده است و پس از بهره‌برداری از هر چهار ردیف شیرین‌سازی در حال حاضر مراحل تکمیل برخی واحدهای جانبی را پشت سر می گذارد.

در همین راستا واحد زیست‌محیطی این پالایشگاه نیز در حاشیه بازدید معاون وزیر نفت از طرح‌های صنعت نفت و گاز استان بوشهر در بهمن ماه ۱۴۰۳ راه‌اندازی شد. هدف از راه‌اندازی واحد بازیافت گوگرد (Sulfur Recovery Unit) پالایشگاه فاز ۱۴ پارس جنوبی، حذف ترکیبات گوگرد از مشعل‌های پالایشگاه این طرح در راستای صیانت از محیط زیست منطقه و تولید روزانه ۴۰۰ تن گوگرد است. در راه‌اندازی این واحد، بیش از ۱۸۳ هزار مترمکعب عملیات خاکبرداری، بیش از ۳۴ هزار مترمکعب بتن‌ریزی، بیش از ۵ هزار و ۵۰۰ تن نصب سازه فلزی، بیش از ۴ هزار و ۵۰۰ تن نصب تجهیزات، ۳۰۳ هزار اینچ قطر لوله کشی و حدود ۵۰۰ کیلومتر کابل کشی انجام شده است.

فاز ۱۴ پارس جنوبی یکی از مهمترین پروژه‌های صنعت نفت و گاز ایران است که علاوه بر حفظ و افزایش سهم ایران از میدان مشترک پارس جنوبی، به بهبود تراز گازی کشور و توسعه پایدار صنعت پتروشیمی نیز کمک کرده و با بهره‌گیری از توانمندی‌های داخلی، ظرفیت کشور را در تولید گاز، میعانات گازی، LPG، اتان و گوگرد افزایش داده است.

تولید ۵۰۰ میلیون فوت مکعب گاز با توسعه میدان بلال

میدان گازی بلال در عمق حدود ۷۰ متری

آب‌های خلیج‌فارس، یکی از میادین مشترک ایران و قطر در خلیج‌فارس است که توسعه آن در چارچوب طرح جامع توسعه بخش شرقی میدان گازی پارس جنوبی برنامه‌ریزی شده است. این میدان در فاصله ۳۰ کیلومتری جنوب شرقی میدان پارس جنوبی و ۹۰ کیلومتری جنوب غربی جزیره لاوان واقع شده است.

حجم گاز درجای این میدان حدود ۳ تریلیون فوت مکعب و حجم میعانات درجای آن بیش از ۱۰۰ میلیون بشکه برآورد شده است. طرح توسعه میدان گازی بلال با هدف برداشت روزانه ۵۰۰ میلیون فوت مکعب گاز ترش و ۱۵ هزار بشکه میعانات گازی و انتقال آن از طریق یک خط لوله به سکوی ۱۲A و پالایشگاه خشکی این طرح با سرمایه‌ای بالغ بر ۶۸۸ میلیون دلار از طریق صندوق توسعه ملی تعریف شده است.

ساخت و نصب جکت، ساخت و نصب عرشه، حفاری چاه‌ها، خطوط لوله و فیبر نوری از جمله بسته‌های کاری این طرح است و در حال حاضر با توجه به حفاری چاه توصیفی و اکتشافی، با نصب جکت سکوی گازی طرح توسعه بلال با وزن ۳ هزار و ۱۰۰ تن و ارتفاع ۷۵ متر (در اسفند ۱۴۰۳)، دو بسته کاری این طرح تکمیل شد.

در حال حاضر بسته‌های کاری ساخت عرشه و متعلقات آن با تحقق پیشرفت ۱۷ درصدی، توسط شرکت مهندسی و ساخت تأسیسات دریایی ایران در حال اجرا است و حفاری چاه‌های توسعه‌ای نیز از سوی شرکت پوسکو با خرید کلیه اقلام حفاری مورد نیاز از پیشرفت ۳۰ درصدی برخوردار است که پس از استقرار دکل بر روی جکت نصب شده، آماده شروع عملیات حفاری است.

با توسعه این میدان، روزانه ۱۴.۲ میلیون مترمکعب به ظرفیت تولید گاز ایران افزوده می‌شود که این مقدار تولید گاز معادل مصرف سردترین استان کشور در فصل زمستان است.

میدان گازی کیش؛ ظرفیت‌سازی برای تولید گاز در آینده

میدان گازی کیش در اعماق ۵۰۰۰-۳۲۰۰ متری زیر جزیره کیش و آب‌های اطراف آن در خلیج‌فارس و در فاصله ۶۰ کیلومتری شرق جزیره لاوان واقع شده است. این میدان با برآورد ذخیره ۴۰ تریلیون فوت مکعب گاز با حدود ۲۰۰ PPM، H_2S و ۳٫۴ درصد CO_2، به‌عنوان هفدهمین مخزن گازی بزرگ جهان شناخته شده و با اجرای کامل تمامی فازهای طرح توسعه میدان، معادل ۳ فاز پارس جنوبی ظرفیت تولید خواهد داشت.

با افزایش تقاضای روزافزون گاز در بخش‌های مختلف خانگی، نیروگاهی، پتروشیمی و صنایع خرد و کلان توسعه این میدان در اولویت‌های کاری شرکت نفت و گاز پارس قرار گرفته است و تا به امروز ۹ حلقه از ۱۴ حلقه چاه تعریف شده در فاز نخست توسعه این میدان برای تولید گاز آماده شده است. تا به امروز ظرفیت تولید ایجادشده در بخش حفاری تا ۶۳۰ میلیون فوت مکعب گاز در روز (معادل روزانه ۱۸ میلیون مترمکعب گاز) افزایش یافته که حدود ۶۵ درصد از ظرفیت تولید برنامه‌ریزی شده از طرح است.

در ادامه توسعه این بخش و با اجرای برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته و تکمیل ۵ حلقه چاه باقیمانده، گاز تولیدی از این میدان به میزان ۲۸.۳ میلیون مترمکعب در روز به شبکه سراسری توزیع گاز متصل شده و به کمک جبران بخشی از ناترازی انرژی کشور می‌آید.

صرفه‌جویی قابل‌توجه در مصرف گاز برای تولید برق

با توجه به نیاز کشور و تأکید وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران بر همراهی همه‌جانبه برای کمک به پایداری شبکه سراسری برق کشور، نخستین واحد تولید بخار نیروگاه سیکل ترکیبی بعثت پس از رفع محدودیت‌های عملیاتی با ظرفیت کامل (اردیبهشت ۱۴۰۴) در مدار تولید قرار گرفت.

بهره‌برداری از بخش سیکل ترکیبی نیروگاه بعثت پارس جنوبی، صرفه‌جویی قابل‌توجهی در مصرف گاز برای تولید برق به دنبال خواهد داشت، به این ترتیب که انرژی حرارتی ناشی از گازهای خروجی توربین‌های گازی نیروگاه متمرکز، بازیافت و در توربین‌های بخار بخش سیکل ترکیبی استفاده می‌شود.

با افزایش راندمان نیروگاه بعثت به علت راه‌اندازی کامل بخش سیکل ترکیبی، از ظرفیت تولید این واحد بخار برای تقویت شبکه سراسری برق کشور و درصورت نیاز، پشتیبانی از تأمین انرژی پالایشگاه‌های پارس جنوبی استفاده می‌شود.

این طرح با بهره‌گیری حداکثری از توان متخصصان داخلی و استفاده از به‌روزترین تجهیزات، در زمینی به مساحت ۲۷ هکتار در نزدیکی شهر بیدخون شهرستان عسلویه احداث شده است تا ضمن تأمین انرژی الکتریکی هدف، از هدررفت انرژی حرارتی حاصل از سوخت توربین‌های گازی موجود جلوگیری کند.

نگاهی به اقدام‌ها و دستاوردهای
شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در سال ۱۴۰۳

تولید هدفمند، انتقال پایدار، توزیع بی‌وقفه در صنعت پالایش نفت ایران

سال ۱۴۰۳ برای صنعت انرژی کشور، سالی پرچالش و در عین حال سرنوشت‌ساز بود. سالی که روند صعودی ناترازی انرژی که از سال‌های گذشته آغاز شده بود با افزایش روزانه مصرف گاز طبیعی، افزایش مصرف سوخت در خودروها و روند صعودی قاچاق سوخت، چشمگیرتر شد، در چنین شرایطی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با تکیه بر ظرفیت‌های عملیاتی، نقش محوری در حفظ تعادل انرژی کشور به ویژه در زمستان ایفا کرد. این شرکت با تمرکز بر تولید هدفمند فرآورده در پالایشگاه‌های ده‌گانه، توسعه زیرساخت‌های انتقال پایدار فرآورده و نوسازی زنجیره توزیع برای توزیع قدرتمند و بی‌وقفه فرآورده و نیز ورود جدی به عرصه مبارزه با قاچاق فرآورده از طریق همکاری دیگر نهادهای ذیربط، برنامه منسجم در حوزه پالایش، تولید، توزیع و نظارت بر مصرف فرآورده‌های نفتی را اجرایی کرد.

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران همچنین در سال ۱۴۰۳ و پس از آغاز به کار دولت چهاردهم موفق شد تا ۴۰ درصد (معادل ۶ میلیارد لیتر بیشتر از سال ۱۴۰۲)، سوخت مایع بیشتری به نیروگاه‌ها تحویل دهد؛ به گونه‌ای که در سال ۱۴۰۳ بیش از ۲۱ میلیارد لیتر سوخت مایع به نیروگاه‌ها تحویل داده شد که رکوردی تاریخی برای شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی به‌شمار می‌رود.

راه‌اندازی فاز نخست خط لوله انتقال فرآورده بندرعباس به رفسنجان، بهره‌برداری از واحد هیدروکراکر پالایشگاه آبادان و واحد ایزومریزاسیون پالایشگاه شیراز، فعال شدن طرح تبدیل رایگان خودروهای عمومی تک‌سوز به دوگانه‌سوز پس از وقفه طولانی مدت و افزایش ضربتی حدود ۳ تا ۴ هزار ناوگان جدید به کشور از دیگر اقدام‌های مهم انجام شده صنعت پالایش در سال ۱۴۰۳ بودند که در گزارش پیش رو به آن پرداخته‌ایم.

افزایش ۸ میلیون لیتری تولید بنزین و ۹ میلیون لیتری نفت‌گاز در دولت چهاردهم

به دنبال افزایش فزاینده مصرف بنزین موتور و نفت‌گاز در کشور، افزایش تولید این فرآورده‌ها به‌منظور حفظ پایداری شبکه تأمین و توزیع و افزایش تاب‌آوری آن در دستور کار قرار گرفت در طول فعالیت دولت چهاردهم شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی افزایش تولید روزانه به‌طور میانگین ۸ میلیون لیتر تولید بنزین و ۹ میلیون لیتر نفت‌گاز را به ثبت رساند.

افزایش ظرفیت پالایشی با ایجاد تغییرات فرآیندی و نیز به نتیجه رساندن برخی طرح‌های نیمه تمام در واحدهای پالایشی به‌منظور تولید هدفمند و حداکثری فرآورده در شرایط ناترازی انرژی کشور در دستور کار قرار گرفت، به نحوی که میانگین تولید بنزین پالایشگاهی در سال ۱۴۰۳ به ۱۰۷ میلیون لیتر در روز رسید که ۸ میلیون لیتر بیشتر از سال ۱۴۰۲ بود؛ همچنین با اجرای این تغییرات و نیز عزم و اراده صنعتگران در پالایشگاه‌های دهگانه، تولید نفت‌گاز کشور با شتابی خیره‌کننده به میانگین روزانه ۱۲۴ میلیون لیتر در روز رسید که ۹ میلیون لیتر بیشتر از سال ۱۴۰۲ بود.

این افزایش تولید، در حالی رقم خورد که تحریم‌های خارجی، نوسانات نرخ ارز و هزینه‌های نگهداری تجهیزات فشار مضاعفی بر پالایشگاه‌ها وارد کرده بود.

افزایش ۱۱ درصدی تولید فرآورده یورو در دولت چهاردهم

مقدار تولید فرآورده‌های یورو از ابتدای استقرار دولت در شهریور امسال با رشد ۱۱ درصدی، از ۹۸ میلیون لیتر به ۱۱۰ میلیون لیتر در روز افزایش یافت. افزایش کمّی مقدار تولید بنزین موتور، کیفیت این فرآورده را کاهش نداده و به‌طور مستمر با کنترل تمام مشخصه‌های کیفی فرآورده‌های نهایی و حدود مجاز تعیین شده

استانداردهای مصوب درخصوص بنزین موتور یورو (آروماتیک، الفین و بنزن به ترتیب ۳۵، ۱۸ و یک درصد حجمی) به مبادی مصرف ارسال شده است.

هم اکنون تمام بنزین موتور توزیعی در کشور دارای مشخصات زیست‌محیطی مطابق با استاندارد یورو و عدد اکتان ۸۷ و ۹۱ است و به‌منظور حفظ شرایط زیست‌محیطی در کلانشهرهای کشور، فرآورده‌های سوختی این شهرها با کیفیت یورو توزیع می‌شود.

ازجمله اقدام‌های انجام‌شده راه‌اندازی طرح بهبود کیفی بنزین پالایشگاه شیراز (واحد ایزومریزاسیون) در مهر ۱۴۰۳ است که کل تولید ۱.۶ میلیون لیتر بنزین موتور آن پالایشگاه را به کیفیت یورو تبدیل کرد.

تکمیل هرچه سریع‌تر طرح‌های ارتقای کیفی فرآورده و توسعه ظرفیت پالایشی کشور به استناد برنامه هفتم پیشرفت با جدیت در دولت چهاردهم دنبال خواهد شد که قطعاً در مدار تولید قرار گرفتن این طرح‌ها در افق زمانی بلندمدت برای افزایش کمیت و بهبود کیفیت محصولات راهبردی سوختی محقق می‌شود.

توزیع ۲۲ میلیارد لیتر سوخت مایع نیروگاهی با رشد ۴۰ درصدی

در زمستانی که مصرف گاز طبیعی به مرزهای تاریخی رسید و فشار بر شبکه گاز کشور بی‌سابقه بود، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با افزایش چشمگیر و ثبت رکوردهای تاریخی در تأمین سوخت مایع برای نیروگاه‌ها، از بروز خاموشی‌های گسترده جلوگیری کرد. ثبت رکوردهای جدید در تأمین سوخت نیروگاهی با افزایش ۴۰ درصدی تحویل سوخت مایع به نیروگاه‌ها و توزیع روزانه نزدیک به ۱۰۰ میلیون لیتر سوخت مایع (نفت گاز و نفت کوره) برای نیروگاه‌ها، حاصل برنامه‌ریزی دقیق در ستاد برای ذخیره‌سازی و همکاری نزدیک و تنگاتنگ شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی و شرکت ملی گاز ایران در مجموعه وزارت نفت و مجموعه وزارت نفت با مجموعه دولت و وزارت نیرو و ایثار کارکنان زنجیره تولید، انتقال و توزیع در خط مقدم، بود؛ به‌گونه‌ای که تحویل تجمیعی سوخت مایع نیروگاهی در سال ۱۴۰۳ به مرز تاریخی ۲۲ میلیارد لیتر رسید.

بهره‌برداری بی‌هیاهوی پروژه‌های پالایشی

راه‌اندازی فاز نخست خط لوله انتقال فرآورده بندرعباس به رفسنجان، بهره‌برداری از واحد هیدروکراکر پالایشگاه آبادان و واحد ایزومریزاسیون پالایشگاه شیراز و بهره‌برداری از خط لوله انشعابی گوره - جاسک مربوط به تأمین خوراک نفت خام پالایشگاه نفت بندرعباس از مهمترین پروژه‌های پالایشی بودند که در سال گذشته و با آغاز به کار دولت چهاردهم بدون هیاهوهای مرسوم خبری به بهره‌برداری رسیده و نقش مهمی در افزایش ظرفیت تولید فرآورده‌های پالایشی و تسهیل در زیرساخت‌های توزیع فرآورده کشور ایفا کردند.

بهره‌برداری از فاز نخست خط لوله بندرعباس - رفسنجان با ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز

محمد مشکین‌فام، مدیرعامل شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران در آذر ماه سال گذشته از بهره‌برداری فاز نخست پروژه خط لوله بندرعباس - رفسنجان با ظرفیت ۱۰۰ هزار بشکه در روز خبر داد و گفت: راه‌اندازی این پروژه سبب صرفه‌جویی سالانه ۶ هزار میلیارد تومانی در هزینه انتقال فرآورده می‌شود.

سرمایه‌گذاری کل این پروژه حدود ۴۵۰ میلیون یورو (۱۲۰ هزار میلیارد ریال) است و حذف تردد حدود یک هزار و ۶۰۰ نفتکش در روز و کاهش قابل‌توجه مقدار ترافیک و مخاطرات جاده‌ای ازجمله مزایای بهره‌برداری از خط لوله بندرعباس - رفسنجان است.

افزایش ۴ میلیون لیتری تولید گازوئیل پالایشگاه آبادان با راه‌اندازی واحد هیدروکراکر

بزرگ‌ترین واحد هیدروکراکر غرب آسیا به‌عنوان آخرین حلقه بخش نخست طرح توسعه و تثبیت ظرفیت پالایشگاه نفت آبادان (فاز ۲) به ظرفیت روزانه ۴۲ هزار بشکه، به‌منظور تولید فرآورده‌های زیست‌محیطی سبک و دارای ارزش افزوده بیشتر به بهره‌برداری رسید. با راه‌اندازی بزرگ‌ترین واحد هیدروکراکر (شکست کاتالیستی غرب آسیا) پالایشگاه آبادان، روزانه ۴ میلیون لیتر به تولید گازوئیل این پالایشگاه افزوده شد، علاوه بر آن محصولات مرغوب و با استاندارد یورو ۵، منطبق با استانداردهای جهانی محیط زیست در جنوب غرب کشور تولید می‌شود.

ظرفیت این واحد روزانه ۴۲ هزار بشکه است که با راه‌اندازی آن ۴۲ هزار بشکه از نفت کوره تولیدی پالایشگاه آبادان کاهش می‌یابد و به محصولات باارزشی نظیر گاز مایع، نفتای سنگین و سبک شیرین، سوخت هواپیما و نفت گاز یورو ۵ تبدیل می‌شود و افزون بر ایجاد ارزش افزوده، به سبد محصولات این پالایشگاه تنوع می‌بخشد.

بهره‌برداری از واحد ایزومریزاسیون پالایشگاه شیراز برای افزایش کمی و کیفی بنزین تولیدی

واحد ایزومریزاسیون پالایشگاه شیراز با ظرفیت ۵ هزار بشکه در روز با هدف ارتقای کیفی محصول بنزین این پالایشگاه و تولید روزانه ۱.۶ میلیون لیتر بنزین یورو ۲۸ آبان ۱۴۰۳ به بهره‌برداری رسید. هدف کلی این طرح، افزایش ۲۰ درصدی بنزین تولیدی پالایشگاه، ارتقای

با افزایش روزانه مصرف گاز طبیعی، افزایش مصرف سوخت در خودروها و روند صعودی قاچاق سوخت، چشمگیرتر شد، در چنین شرایطی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با تکیه بر ظرفیت‌های عملیاتی، نقش محوری در حفظ تعادل انرژی کشور به ویژه در زمستان ایفا کرد

درجه آرام‌سوزی (عدد اکتان) بنزین نهایی تولیدی پالایشگاه از ۸۷ به ۹۱، کاهش بنزن آن در سطح استاندارد ملی به کمتر از یک درصد، کاهش مواد آروماتیکی به کمتر از ۳۵ درصد، کاهش مقدار گوگرد بنزین تولیدی به کمتر از ۲ پی‌پی‌ام و کاهش آلاینده‌های زیست محیطی است.

۸۰ میلیون دلار صرفه‌جویی با راه‌اندازی خط لوله تأمین خوراک پالایشگاه بندرعباس

خط لوله تأمین خوراک پالایشگاه بندرعباس (انشعابی از خط لوله نفت خام گوره-جاسک) با ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه در روز با هدف افزایش پایداری تولید و توسعه زیرساخت‌های راهبردی کشور ۱۳ دی ۱۴۰۳ به‌طور رسمی به بهره‌برداری رسید. تکمیل و بهره‌برداری از این پروژه که خط لوله‌ای ۳۰ اینچی انشعاب گوره-جاسک با طول ۳۷ کیلومتر است، امکان تثبیت خوراک پالایشگاه به مقدار ۳۰۰ هزار بشکه در روز فراهم کرده که گامی مؤثر در افزایش بهره‌وری و تولیدات پالایشی کشور است.

این پروژه نمونه‌ای موفق از هم‌افزایی بین بخش‌های مختلف صنعت نفت است که صرفه‌جویی محقق‌شده ناشی از کاهش هزینه انتقال خوراک با اجرای این پروژه نزدیک به ۸۰ میلیون دلار در سال برآورد شده است.

امضای تفاهم‌نامه مدیریت هوشمند زنجیره تأمین فرآورده‌های نفتی

هم‌زمان با دهه فجر و چهل و ششمین سالروز پیروزی انقلاب اسلامی، در روز ۱۴ بهمن ۱۴۰۳ تفاهم‌نامه‌ای مشترک درزمینه اجرای طرح پایش لحظه‌ای و مدیریت هوشمند زنجیره تأمین فرآورده‌های نفتی کشور میان مدیران عامل شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران، شرکت طراحی و ساختمان نفت، گروه مپنا و ایرانسل امضا شد. فراهم کردن مقدمات و شرایط همکاری به‌منظور عملیاتی شدن تأمین و ارتقای سیستم‌های اندازه‌گیری و زیرساخت‌های ارتباطی، ایجاد سیستم‌های حفاظت پیرامونی و نشت‌یاب خطوط لوله، اجرای مدیریت هوشمند ناوگان در شبکه توزیع و به‌کارگیری فن‌آوری‌های روز به‌منظور گردآوری و پردازش لحظه‌ای و جامع اطلاعات و داده‌ها و یکپارچه‌سازی سامانه‌های پایش هوشمند در زنجیره تولید تا مصرف فرآورده‌های نفتی ازجمله اهداف این تفاهم‌نامه است.

مقابله هوشمندانه با قاچاق سوخت در شرکت ملی پخش

شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران نیز در سال گذشته با راه‌اندازی سامانه‌های هوشمند، اجرای طرح‌های جدید تخصیص سوخت و نوسازی ناوگان، گام‌های تازه‌ای برای

مقابله با قاچاق سوخت و بهینه‌سازی توزیع فرآورده‌های نفتی برداشت. در حوزه مدیریت هوشمند سوخت، ساختار جدید سامانه کارت هوشمند سوخت تدوین و ابلاغ شد و طرح سوخت‌گیری از طریق حساب بانکی نیز در فاز آزمایشی قرار گرفت. همچنین در پاسخ به رشد پنهان مصرف نفت‌گاز در مناطق مرزی و بخش حمل و نقل و نیز رشد سازمان‌یافته قاچاق، سامانه‌های نظارتی توسعه یافتند و کنترل مصرف سوخت در بخش‌های حمل‌ونقل و صنایع در دستور کار قرار گرفت؛ بر این اساس، توسعه سامانه سدف و اتصال به سامانه‌های حمل‌ونقل عمومی و بار، اجرای پایلوت سهمیه‌بندی جدید نفت‌گاز در استان‌های مرزی و افزایش بازرسی میدانی و نظارت بر کارت‌های سوخت فعال از نمونه این اقدام‌ها بود.

همچنین در سال ۱۴۰۳ و در پی تشدید اقدام‌ها کنترلی برای مقابله با عرضه خارج از شبکه سوخت، سامانه «کاشف» از سوی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران راه‌اندازی شد. این سامانه با تطبیق اطلاعات تراکنش‌های سوخت، داده‌های ناوگان و دوربین‌های جاده‌ای، موفق به شناسایی بیش از ۶۹ هزار خودروی متخلف در ناوگان سنگین کشور شد که در مجموع ۳۶۰ میلیون لیتر نفت‌گاز قاچاق کرده‌اند.

کنترل هوشمند توزیع نفت‌گاز با طرح تخصیص سوخت برخط

هم‌زمان با طولانی شدن روند اجرای طرح‌های سپهتن و سیپاد، طرح تخصیص سوخت براساس اسناد حمل برخط برای کنترل توزیع سوخت به‌منظور جلوگیری از خروج سوخت از شبکه در دستور کار شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران قرار گرفت.

راه‌اندازی ۱۲ جایگاه جدید سی‌ان‌جی، امضای تفاهم‌نامه‌هایی برای تولید خودروهای دوگانه‌سوز و استفاده از بایواتانول در صنعت سوخت‌رسانی از دیگر طرح‌هایی بود که با هدایت و راهبری شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در مسیر تنوع‌بخشی به سبد سوخت کشور در دستور کار قرار گرفت.

۷ تفاهم‌نامه برای نوسازی ۳ هزار نفتکش

با خودروسازان داخلی به‌منظور ارتقای ناوگان حمل‌ونقل فرآورده‌ها به‌عنوان بخشی از برنامه جامع نوسازی ناوگان ۱۶ هزار دستگاهی فعال در حوزه حمل سوخت، نصب باسکول‌های ۶۰ تنی و تجهیز خطوط ریلی بارگیری به سامانه‌های فلوسنجی (میترینگ) در انبار نفت ری به‌عنوان مرکز پایلوت هوشمندسازی انبارهای نفتی ازدیگر اقدام‌ها شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در حوزه تجهیز و بروزرسانی زیرساخت‌های توزیع سوخت در کشور بود.

افزایش نفتکش‌های جاده‌ای، رشد کارمزد انتقال سوخت نیروگاهی

در حوزه توزیع سوخت همچنین در سال گذشته برای جبران محدودیت‌ها در عملیات حجیم تأمین و تحویل سوخت نیروگاهی، یک‌هزار نفتکش جاده‌ای و ۳۰۰ مخزن‌دار ریلی به ناوگان افزوده شده و همچنین با هدف حمایت از فعالان این بخش، حق‌العمل حمل سوخت به نیروگاه‌ها تا ۲۰ درصد افزایش یافت.

از دیگر اقدام‌های شاخص شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، می‌توان به اجرای طرح کهاب در هزار جایگاه، هوشمندسازی ناوگان و انبارها، بهره‌برداری از بزرگ‌ترین تأسیسات ذخیره‌سازی گاز مایع، امضای تفاهم‌نامه با شرکت‌های دانش‌بنیان، رونمایی از نفتکش هوشمند، نصب ۶ هزار پایانه پرداخت الکترونیکی سوخت و تجهیز ناوگان با بیش از ۳ هزار و ۷۰۰ دستگاه جدید اشاره کرد.

افزایش ظرفیت انتقال و توسعه زیرساخت‌ها

شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران نقش کلیدی‌تری در تقویت زیرساخت‌های انرژی کشور ایفا کرده و مسیر توسعه پایدار صنعت انتقال سوخت را هموارتر کرده است.

این شرکت در سال گذشته با بهره‌برداری از پروژه‌های کلیدی در حوزه انتقال نفت و فرآورده‌های نفتی، موفق به افزایش هزار کیلومتری طول خطوط انتقال و ارتقای چشمگیر ظرفیت انتقال شد؛ موضوعی که در روزهای بحرانی زمستان ۱۴۰۳ نقشی اساسی در پایداری تأمین سوخت کشور ایفا کرد. سه پروژه بزرگ خط لوله سبزآب-شازند، تبریز-خوی-ارومیه و بندرعباس-رفسنجان طرح‌هایی هستند که نه تنها ظرفیت انتقال روزانه میلیون‌ها لیتر فرآورده را افزایش می‌دهند، بلکه موجب حذف هزاران نفتکش از جاده‌های کشور و ارتقا ایمنی و پایداری شبکه سوخت‌رسانی می‌شوند. همچنین اتصال مستقیم نیروگاه‌ها به شبکه خطوط انتقال فرآورده با هدف کاهش مصرف سوخت حمل‌ونقل، جلوگیری از قاچاق و تأمین پایدار سوخت در فصول سرد از دیگر دستاوردهای صنعت انتقال نفت و فرآورده کشور در سال گذشته است؛ تاکنون ۲۷ نیروگاه به شبکه متصل شده‌اند و اتصال ۱۱ نیروگاه دیگر نیز در دستور کار است. اجرای طرح پایش هوشمند خطوط لوله با فیبر نوری و سنسورهای حرکتی، پروژه ملی میترینگ، پیگرانی هوشمند بیش از ۲ هزار کیلومتر خط لوله و اصلاح و نوسازی تأسیسات از دیگر محورهای تحولی در عملکرد این شرکت است.

شرکت ملی مهندسی و ساختمان مجری طرح پایش لحظه‌ای زنجیره تولید و توزیع فرآورده‌های نفتی

شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران، به‌عنوان بازوی اجرایی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران، در سال گذشته به‌عنوان مجری طرح پایش لحظه‌ای زنجیره تولید و توزیع فرآورده‌های نفتی ایران در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران انتخاب شد و عملیات اجرایی این طرح را در تمامی زیرساخت‌های صنعت پالایش نفت کشور آغاز کرد که نصب تجهیزات الکترونیکی در نفتکش‌ها از آن جمله است.

این شرکت در اسفند ۱۴۰۳، توافق‌نامه همکاری مشترک علمی و پژوهشی با دانشگاه صنعتی شیراز و مرکز تحقیقات و مطالعات راهبردی امضا کرد که هدف این همکاری، تجهیز کامل زنجیره تولید تا توزیع فرآورده به سیستم‌های میترینگ ظرف سه سال آینده است. این اقدام‌ها نشان‌دهنده تعهد و توانمندی شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران در پیشبرد پروژه‌های بزرگ نفتی و توسعه زیرساخت‌های حیاتی کشور است.

دیگر اقدام‌ها

بهره‌برداری از واحد جامدسازی گوگرد فاز ۲ پالایشگاه نفت آبادان، بهره‌برداری از خط لوله فشارشکن علی‌آباد به نیروگاه آذرخش، بهره‌برداری از خط لوله فرآورده تبریز-خوی-ارومیه با ظرفیت انتقال روزانه ۶۵ هزار بشکه و رونمایی از مرکز پایش و تحلیل داده شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی از دیگر رویدادهای صنعت پالایش نفت در سال ۱۴۰۳ بودند.

پالایش و پخش روی خط اصلاحات؛ از ناترازی سوخت تا پروژه‌های نیمه‌کاره

محمدصادق عظیمی‌فر
مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران

«در سال‌های گذشته پنج طرح ۳۰۰ هزار بشکه‌ای تعریف شد که میانگین پیشرفت آنها فقط ۳ درصد است و این پروژه‌ها به بیش از ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارند، بنابراین تصمیم داریم تنها روی یک طرح ۳۰۰ هزار بشکه‌ای و یک پتروپالایشگاه متمرکز شویم تا بتوانیم آنها را به سرانجام برسانیم.» محمدصادق عظیمی‌فر، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران این را می‌گوید و اعلام می‌کند: «از ابتدای دولت چهاردهم، ۲۴ طرح اصلی و اولویت‌دار را که در بخش‌های تولید و انتقال پیشرفت بالایی داشتند شناسایی کرده‌ایم. تمرکز ما این است که این طرح‌ها را به اتمام برسانیم و از آغاز طرح‌های جدید و بدون پیشرفت واقعی خودداری کنیم، چراکه اولویت ما تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام است.» او در گفت‌وگو با ما با یادآوری تلاش کارکنان این شرکت برای تأمین سوخت در روزهای سخت و سرد سال ۱۴۰۳ اظهار می‌کند: «نگاه عامیانه جامعه بر این است که سوخت مایع به‌نحو مطلوب تحویل نشده و ذخایر نیروگاهی خالی بوده است؛ باید تأکید کنم که حجم ذخیره مفید قابل بهره‌برداری مخازن نیروگاه‌ها حدود ۳.۳ میلیارد لیتر است و سال ۱۴۰۳ به‌صورت تقریبی چهار بار مخازن نیروگاه‌ها پر و دوباره تخلیه شدند و این‌گونه نبود که سوخت مایع به نیروگاه‌ها تحویل نشده باشد، ازاین‌رو عامل اصلی ذخایر خالی نیروگاهی، مصرف بیش از اندازه نفت‌گاز بوده است.» معاون وزیر نفت از قاچاق سوخت به‌عنوان یک چالش جدی که سال‌هاست گریبان‌گیر کشور را گرفته یاد می‌کند: ریشه اصلی قاچاق سوخت تفاوت قیمت است، به‌طور مثال، نفت‌گازی که در کشور با قیمت ۳۰۰ تومان به ناوگان و مصرف‌کنندگان عرضه می‌شود، در آن سوی مرزها به قیمت ۱۰۰ تا ۱۱۰ هزار تومان معامله می‌شود، از این رو هیچ کسب‌وکاری در کشور اقتصادی‌تر از قاچاق سوخت نیست. ما به‌طور فعالانه در تلاشیم قاچاق را اگرچه نمی‌توان صفر کرد، به حداقل برسانیم. عظیمی‌فر با اعلام اینکه نزدیک ۵۳ درصد ناوگان خودرویی کشور و بالای ۹۰ درصد موتورسیکلت‌ها فرسوده هستند و این ناوگان فرسوده تا سه برابر ناوگان جدید سوخت مصرف می‌کنند، می‌گوید: «ناترازی در مصرف بنزین و نفت‌گاز یکی از چالش‌های اصلی است. قانون برنامه هفتم پیشرفت، مصرف روزانه ۱۲۹ میلیون لیتر برای بنزین و ۱۳۰ میلیون لیتر برای نفت‌گاز را هدف‌گذاری کرده است. برای مدیریت این ناترازی، باید سه رویکرد را به‌طور هم‌زمان به پیش ببریم.» گفت‌وگو با محمدصادق عظیمی‌فر، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با پرسش‌هایی از عبور از روزهای سرد و سخت پارسال آغاز می‌شود، با ناترازی انرژی و مصرف سوخت ادامه می‌یابد و با قاچاق سوخت و راهبرد این شرکت در سال ۱۴۰۴ به پایان می‌رسد.

■ شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در عبور از روزهای سرد و سخت ۱۴۰۳ با چه چالش‌هایی مواجه بود؟

زمستان گذشته به دلایل مختلفی ازجمله کاهش ذخایر و شرایط جوی از سخت‌ترین دوره‌ها بود. از همان روزهای ابتدایی استقرار دولت چهاردهم، پیش‌بینی کردیم که با توجه به سطح ذخایر و ظرفیت انتقال سوخت به نیروگاه‌ها در آذر با مشکلات جدی مواجه خواهیم شد، چراکه سطح ذخایر نیروگاهی در ابتدای دولت ۴۳ درصد کمتر از مدت مشابه در سال ۱۴۰۲ بود و موضوع تأمین ذخایر نیروگاهی موضوعی است که از ابتدای سال در دستور کار وزارت نفت قرار می‌گیرد و پیش از ورود به فصل سرد سال باید سطح ذخایر نیروگاهی به حد مطلوبی برسد که تا ابتدای استقرار دولت چهاردهم تحقق نیافت و سطح ذخایر نیروگاهی ۸۰۰ میلیون لیتر کمتر از مدت مشابه پارسال بود.

■ در این شرایط چه اقدام‌هایی را در دستور کار قرار دادید؟

شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران به‌عنوان متولی تأمین، تولید، انتقال و توزیع سوخت به نیروگاه‌ها به‌منظور عبور از

زمستان سخت بر چند عامل ازجمله افزایش تولید و سطح ذخایر فرآورده‌های پالایشگاه‌ها متمرکز شد، چراکه اگر افزایش تولید در دستور کار قرار نمی‌گرفت درزمینه تحویل سوخت نیروگاهی با چالش‌های شدیدی روبه‌رو می‌شدیم. در نتیجه توانستیم تولید نفت‌گاز را از ۱۱۱ میلیون لیتر میانگین پنج ماهه ابتدای سال ۱۴۰۳ به‌طور میانگین و پایدار به بالای ۱۲۰ میلیون لیتر در روز افزایش دهیم، اما افزایش تولید تنها بخشی از ماجرا بود و چالش دیگر، انتقال این تولیدات به نیروگاه‌ها، به‌ویژه نیروگاه‌های نیمه شمالی کشور بود، از این رو با استفاده از زیرساخت‌های موجود مانند خطوط لوله، ناوگان حمل فرآورده‌های نفتی و مخزن‌دارهای ریلی توانستیم این نیازها را پاسخ دهیم.

■ برای رفع این چالش و انتقال پایدار فرآورده‌ها چه کردید؟

یکی از اقدام‌های کلیدی انجام‌شده در سال ۱۴۰۳ راه‌اندازی خط لوله انتقال فرآورده از بندرعباس به رفسنجان با طول حدود ۴۶۰ کیلومتر در آبان بود، از زمان راه‌اندازی این خط لوله تاکنون روزانه حدود ۱۵ میلیون لیتر فرآورده را به شمال کشور منتقل می‌کنیم، همچنین در حوزه ناوگان حمل جاده‌ای و ریلی، به‌صورت ضربتی حدود ۳ تا ۴ هزار ناوگان جدید اضافه کردیم و توانستیم ظرفیت انتقال سوخت را به‌صورت قابل توجهی افزایش دهیم.

■ چه مقدار سوخت مایع در سال ۱۴۰۳ به نیروگاه‌ها تحویل شده است؟

به گواه ارقام وزارت نیرو با استفاده از اقدام‌های انجام‌شده موفق شدیم تا ۴۰ درصد بیشتر (معادل ۶ میلیارد لیتر) از سال ۱۴۰۲، سوخت مایع به نیروگاه‌ها تحویل دهیم به‌گونه‌ای که در سال ۱۴۰۳ بیش از ۲۲ میلیارد لیتر سوخت مایع به نیروگاه‌ها تحویل داده‌ایم که رکوردی تاریخی برای شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی به‌شمار می‌رود. نگاه عامیانه جامعه بر این است که سوخت مایع به‌نحو مطلوب تحویل نشده و ذخایر نیروگاهی خالی است؛ باید تأکید کنم که حجم ذخیره مفید نفت‌گاز قابل بهره‌برداری مخازن نیروگاه‌ها حدود ۳.۳ میلیارد لیتر است و سال ۱۴۰۳ به‌صورت تقریبی چهار بار مخازن نیروگاه‌ها پر و دوباره تخلیه شدند و این‌گونه نبود که سوخت مایع به نیروگاه‌ها تحویل نشده باشد، ازاین‌رو عامل اصلی ذخایر خالی نیروگاهی، مصرف بیش از اندازه نفت‌گاز بوده است که سبب شده با توجه به افزایش تحویل سوخت نیروگاهی، سطح ذخایر در وضع مطلوبی قرار نگیرد. تنها مجموعه‌ای که به‌طور کامل و بیش از تعهدات و تکالیف شعام در موضوع سوخت نیروگاه‌ها عمل کرد شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی بود.

■ یکی از وظایف شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران تحویل سوخت با کیفیت است، در سال ۱۴۰۳ چه اقدام‌هایی برای پروژه‌های افزایش کیفیت و بهبود فرآورده‌های نفتی انجام شد؟

خط قرمز صنعت پالایش در دولت چهاردهم کاهش عدد اکتان بنزین است، ازاین‌رو مجوزهای ارفاقی کاهش کیفیت اکتان بنزین را متوقف و به جای آن، بر افزایش تولید بنزین با کیفیت تمرکز کرده‌ایم ما به‌دنبال افزایش هم‌زمان کمیت و کیفیت فرآورده‌های نفتی هستیم. خط قرمز صنعت پالایش در دولت چهاردهم کاهش عدد اکتان بنزین است، ازاین‌رو مجوزهای ارفاقی کاهش کیفیت اکتان بنزین را متوقف و به جای آن، بر افزایش تولید بنزین با کیفیت تمرکز کرده‌ایم که این افزایش حدود ۸ میلیون لیتری تولید بنزین از طریق استفاده از ظرفیت خالی واحدهای بنزین‌سازی حاصل شد، در عین حال با استفاده از اقدام‌های دیگر مانند افزایش ۱۰۰ هزار بشکه‌ای خوراک پالایشگاه‌ها در روز نیز توانستیم تولید فرآورده‌های اصلی را افزایش دهیم.

> یکی از اقدام‌های کلیدی انجام‌شده در سال ۱۴۰۳ راه‌اندازی خط لوله انتقال فرآورده از بندرعباس به رفسنجان با طول حدود ۴۶۰ کیلومتر در آبان بود، از زمان راه‌اندازی این خط لوله تاکنون روزانه حدود ۱۵ میلیون لیتر فرآورده را به شمال کشور منتقل می‌کنیم

مقدار تولید بنزین یورو ۴ و یورو ۵ و نفت‌گاز یورو ۴ و یورو ۵ نیز در ۶ ماهه دوم ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال‌های گذشته افزایشی بوده است، همچنین یکی از دستاوردهای مهم صنعت پالایش در سال ۱۴۰۳ بهره‌برداری از واحد هیدروکراکر پالایشگاه آبادان در آبان بود. این واحد پیش از این افتتاح شده بود اما راه‌اندازی نشده بود، از این رو با بهره‌برداری از این واحد توانستیم ۴ میلیون لیتر نفت‌گاز یورو ۵ از آن تولید کنیم.

افزون بر این با توجه به اینکه یکی از اولویت‌های اصلی ما ارتقای کیفیت است، در پالایشگاه شیراز واحد ایزومریزاسیون را به بهره‌برداری رساندیم و با استفاده از آن توانستیم کیفیت تمام بنزین تولیدی این پالایشگاه را به یورو ۵ ارتقا دهیم. این اقدام‌ها نه تنها کیفیت، بلکه بهره‌وری را نیز افزایش داده است و بدون نیاز به سرمایه‌گذاری‌های کلان و تنها از طریق افزایش بهره‌وری طی مدت کوتاه ۶ ماهه توانستیم با استفاده از همگرایی و هم‌افزایی موجود بین بخش‌های مختلف صنعت،

ظرفیت تولید را به اندازه یک پالایشگاه جدید مانند پالایشگاه شهید سلیمانی افزایش دهیم.

■ این افزایش تولید چه تأثیری بر اقتصاد کشور داشت؟

اگر این مقدار افزایش تولید انجام نمی‌شد، مجبور به واردات بنزین و نفت گاز بودیم که با قیمت کنونی واردات، هزینه‌ای حدود ۱.۷ میلیارد دلار در مدت ۶ ماه به کشور تحمیل می‌شد. این صرفه‌جویی مالی، نتیجهٔ هم‌افزایی و همکاری بی‌سابقه‌ای است که بین شرکت ملی نفت، پالایشگاه‌ها و وزارت نفت ایجاد شد.

■ اولویت‌های شما در حوزه تولید چیست؟

در حوزه تولید، برنامه ما تمرکز بر پروژه‌های با پیشرفت بالا و منابع مالی کمتر است. برای مثال در سال‌های گذشته پنج طرح ۳۰۰ هزار بشکه‌ای تعریف شد که میانگین پیشرفت آنها فقط ۳ درصد است و این پروژه‌ها به بیش از ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارند در حوزه تولید، برنامه ما تمرکز بر پروژه‌های با پیشرفت بالا و منابع مالی کمتر است. برای مثال در سال‌های گذشته پنج طرح ۳۰۰ هزار بشکه‌ای تعریف شد که میانگین پیشرفت آنها فقط ۳ درصد است و این پروژه‌ها به بیش از ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نیاز دارند، بنابراین تصمیم داریم تنها روی یک طرح ۳۰۰ هزار بشکه‌ای و یک پتروپالایشگاه متمرکز شویم تا بتوانیم آنها را به سرانجام برسانیم.

■ مدیریت مصرف یکی از راه‌های مقابله با ناترازی است، چه اقدام‌هایی در این زمینه انجام شده است؟

تمرکز ما در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران بر سیاست‌های غیرقیمتی بوده است. برای مثال، یکی از چالش‌ها، کاهش مصرف سی‌ان‌جی در کشور است. در دو، سه سال اخیر، مصرف سی‌ان‌جی از روزانه ۲۴ میلیون مترمکعب به حدود ۱۸ تا ۱۹ میلیون مترمکعب کاهش یافته و روزانه ۵ میلیون لیتر به مصرف بنزین به‌دلیل انتقال تقاضا از بخش سی‌ان‌جی به بنزین افزوده شده که ازجمله عوامل آن توسعه نیافتن زیرساخت‌های سی‌ان‌جی در کشور است. ما در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی دولت چهاردهم با انتشار اوراق صرفه‌جویی توانستیم مطالبات معوق پیمانکاران کارگاه‌های تبدیل سی‌ان‌جی را پرداخت و طرح تبدیل رایگان خودروهای عمومی تک‌سوز به دوگانه‌سوز را پس از وقفه طولانی مدت برای بار دیگر فعال کنیم.

■ چه برنامه‌هایی درزمینه ناوگان فرسوده کشور با توجه به نقش آنها در مصرف سوخت دارید؟

نزدیک به ۵۳ درصد ناوگان خودرویی کشور و بالای ۹۰ درصد موتورسیکلت‌ها فرسوده هستند و این ناوگان فرسوده تا سه برابر ناوگان جدید سوخت مصرف می‌کنند. براساس تکلیف قانون برنامه هفتم توسعه، ۵۰۰ هزار ناوگان فرسوده باید اسقاط شوند، از این رو هم‌افزایی بسیار مناسبی بین شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی و وزارت صمت صورت گرفته و به‌دنبال تدوین طرحی بزرگ برای نوسازی این ناوگان هستیم که بخش عمده‌ای از منابع مالی آن از محل صرفه‌جویی مصرف بنزین تأمین و جزئیات این طرح به‌زودی رونمایی می‌شود.

■ راهبردها و برنامه‌های شرکت ملی پالایش و پخش برای تحویل سوخت نیروگاهی در سال ۱۴۰۴ چیست؟

تأمین سوخت زمستانی نیازمند هماهنگی میان تولید و مصرف است و در وزارت نفت دولت چهاردهم از ابتدای سال ۱۴۰۴ برنامه‌ریزی خواهیم کرد تا ذخایر نیروگاه‌ها را به سطح مناسبی برسانیم، همچنین با افزایش تولید نفت گاز و توسعه توان حمل‌ونقل سعی می‌کنیم روند تحویل سوخت مایع به نیروگاه‌ها را با همین روند صعودی ادامه دهیم تا در آستانه فصل سرد سال، ذخایر سوخت نیروگاهی به بیشترین مقدار ممکن برسند.

■ با توجه به روند رو به رشد مصرف بنزین و نفت گاز در کشور چه راهکاری برای کاهش ناترازی در سال ۱۴۰۴ دارید؟

ناترازی در مصرف بنزین و نفت گاز یکی از چالش‌های اصلی است. قانون برنامه هفتم پیشرفت، مصرف روزانه ۱۲۹ میلیون لیتر برای بنزین و ۱۳۰ میلیون لیتر برای نفت گاز را هدف‌گذاری کرده است. برای مدیریت این ناترازی، باید سه رویکرد حفظ مسیر افزایش تولید و تکمیل طرح‌های توسعه‌ای، کاهش رشد مصرف از طریق بهینه‌سازی و مدیریت مصرف و اولویت‌بندی طرح‌ها با توجه به منابع مالی محدود را به‌طور هم‌زمان به پیش ببریم. از ابتدای دولت چهاردهم، ۲۴ طرح اصلی و اولویت‌دار را که در بخش‌های تولید و انتقال

پیشرفت بالایی داشتند شناسایی کرده‌ایم.

تمرکز ما این است که این طرح‌ها را به اتمام برسانیم و از آغاز طرح‌های جدید و بدون پیشرفت واقعی خودداری کنیم، چراکه اولویت شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام است. این پروژه‌ها با وجود سهامداران خصوصی و حمایت دولت انجام می‌شود و نیازمند مدیریت و هماهنگی مداوم هستند، ازاین‌رو نشست‌های هفتگی متعددی برگزار می‌کنیم و بازدیدهای متعددی داریم تا هرچه سریع‌تر این طرح‌ها به بهره‌برداری برسند. ما در تلاشیم با تکمیل این طرح‌ها به اهداف قانون برنامه هفتم تا پایان دولت دست‌یابیم، البته این هدف‌گذاری اقدامی بسیار سخت و چالشی است.

از ابتدای دولت چهاردهم، ۲۴ طرح اصلی و اولویت‌دار را که در بخش‌های تولید و انتقال پیشرفت بالایی داشتند شناسایی کرده‌ایم. تمرکز ما این است که این طرح‌ها را به اتمام برسانیم و از آغاز طرح‌های جدید و بدون پیشرفت واقعی خودداری کنیم

■ کدام طرح‌ها و پروژه‌ها در اولویت بهره‌برداری در سال ۱۴۰۴ هستند؟

درزمینه پروژه‌های پالایشی، دو طرح کلیدی داریم. پالایشگاه آدیش با ظرفیت ۶۰ هزار بشکه در روز که متعلق به بخش خصوصی است و در بهار سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسد. همچنین فاز نخست پالایشگاه مهر خلیج فارس با ظرفیت ۱۲۰ هزار بشکه در روز که از سوی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا اجرا شده است، در سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسد. در حوزه طرح‌های کیفی‌سازی نیز طرح کیفی‌سازی نفت‌گاز پالایشگاه شیراز در ابتدای سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسد و با استفاده از این طرح، تمام نفت‌گاز تولیدی پالایشگاه شیراز به استاندارد یورو ارتقا می‌یابد. افزون بر این، طرح کیفی‌سازی بنزین پالایشگاه تهران نیز در دست اقدام است و امیدواریم با پیگیری‌های انجام‌شده تا پایان سال ۱۴۰۴ بتوانیم این طرح را به بهره‌برداری برسانیم و تمام بنزین تولیدی این پالایشگاه را به استاندارد یورو ۴ و ۵ ارتقا دهیم.

■ چه برنامه‌هایی در حوزه زیرساخت انتقال فرآورده‌های نفتی در دست اجرا دارید؟

هدف‌گذاری ما برای احداث هزار کیلومتر خط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی تا پایان سال ۱۴۰۳ تقریباً محقق شد و امیدواریم در سال ۱۴۰۴ با حضور رئیس جمهوری، هزار کیلومتر خطوط لوله جدید به ارزشی بیش از ۸۰۰ میلیون دلار بهره‌برداری شود. این خطوط شامل خط لوله بندرعباس - رفسنجان، خط لوله سبزآب - ری و خطوط انتقال فرآورده به نیروگاه‌ها هستند که گامی مهم در کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری در انتقال سوخت است.

■ انتقال سهمیه بنزین به کارت بانکی که در دستور کار شرکت است، با چه هدفی انجام می‌شود؟

براساس قانون بودجه سال ۱۴۰۴، وزارت نفت مکلف شده تا ابتدای تابستان ۱۴۰۴ زیرساخت سوخت‌گیری مبتنی بر کارت بانکی را فعال کند. اجرای این سامانه بسیار پیچیده است، زیرا ذی‌نفعان متعددی مانند نظام بانکی، مردم، پلیس راهور، سازمان پدافند و وزارت نفت در آن دخیل هستند. ما در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در حال طراحی معماری سامانه هوشمند جدیدی هستیم که با اجرای پایلوت‌ها، بتوان بدون چالش خاصی این سامانه را عملیاتی کرد.

اجرای این سامانه جدید نه به معنای افزایش قیمت و نه تغییر در سهمیه‌بندی است، بلکه هدف آن ارتقای نحوه سوخت‌گیری و شناسایی انحراف‌های احتمالی در جایگاه‌های سوخت است، همچنین این سامانه ابزارهای جدیدی برای تحلیل داده‌ها فراهم می‌کند که نقش مهمی در مدیریت مصرف سوخت خواهد داشت.

■ باتوجه به تمرکز دولت بر جلوگیری از قاچاق، برنامه شما در این زمینه چیست؟

قاچاق سوخت از چالش‌های جدی است که ریشه اصلی آن تفاوت قیمت است، برای مثال، نفت‌گازی که در کشور با قیمت ۳۰۰ تومان به ناوگان و مصرف‌کنندگان عرضه می‌شود، در آن سوی مرزها به قیمت ۱۰۰ تا ۱۱۰ هزار تومان معامله می‌شود، از این رو هیچ کسب‌وکاری در کشور

براساس قانون بودجه سال ۱۴۰۴، وزارت نفت مکلف شده تا ابتدای تابستان ۱۴۰۴ زیرساخت سوخت‌گیری مبتنی بر کارت بانکی را فعال کند. اجرای این سامانه بسیار پیچیده است، زیرا ذی‌نفعان متعددی مانند نظام بانکی، مردم، پلیس راهور، سازمان پدافند و وزارت نفت در آن دخیل هستند.

اقتصادی‌تر از قاچاق سوخت نیست. در چند ماه اخیر با ورود مستقیم رئیس جمهوری، وزیر نفت و مقام‌های ارشد، تلاش‌ها برای مقابله با این پدیده شدت گرفته و اقدام‌های متعددی در حال اجراست.

قاچاق سوخت سال‌هاست که گریبان‌گیر کشور است و خوشبختانه امروز این چالش به‌صراحت مطرح می‌شود و دیگر نیازی به پنهان‌کاری یا انکار نیست. ما به‌طور فعالانه در تلاشیم قاچاق را اگرچه نمی‌توان صفر کرد، به حداقل برسانیم. منشأ اصلی قاچاق در بخش مصرف‌کننده است از این‌رو نظارت مؤثر بر مصرف‌کنندگان نهایی و شناسایی منابع انحراف بسیار ضروری است.

اواخر سال گذشته اطلاعات مصرف سوخت را از سامانه هوشمند سوخت با سه دیتابیس دیگر، شامل دوربین‌های جاده‌ای و سامانه‌های بارنامه، تطابق دادیم. نتایج این تحلیل نشان داد از ۱۶۰ هزار ناوگان بررسی‌شده، ۶۰ هزار ناوگان تطابق اطلاعاتی نداشتند و معادل ۳۶۰ میلیون لیتر مصرف اضافی سوخت داشته‌اند.

قاچاق سوخت سال‌هاست که گریبان‌گیر کشور است و خوشبختانه امروز این چالش به‌صراحت مطرح می‌شود و دیگر نیازی به پنهان‌کاری یا انکار نیست. ما به‌طور فعالانه در تلاشیم قاچاق را اگرچه نمی‌توان صفر کرد، به حداقل برسانیم.

■ چه اقدام‌هایی برای نظارت دقیق‌تر برای پیشگیری از قاچاق سوخت در حال اجراست؟

ما بر تقاطع‌گیری اطلاعات مصرف سوخت و شناسایی انحراف‌ها تمرکز کرده‌ایم. برنامه‌های متعددی در این زمینه در حال اجراست و امیدواریم با همکاری دستگاه‌های مربوط بتوانیم مصرف غیرضروری را کاهش دهیم، همچنین با توسعه زیرساخت‌ها در بخش‌های دیگر، مانند کشاورزی و معدن، می‌توانیم سوخت مصرفی را بهینه‌تر توزیع کنیم. برای مثال در بخش کشاورزی، رشد مصرف سوخت در ۱۰ سال گذشته با رشد سطح زیر کشت مطابقت نداشته است، همچنین در بخش معدن نیز معادنی وجود دارند که فعالیتی ندارند، اما همچنان یارانه سوخت دریافت می‌کنند. این موارد نشان‌دهنده اهمیت مدیریت مؤثر مصرف در کاهش قاچاق است. یکی از چالش‌های بزرگ در حوزه معادن، انحراف‌های ناشی از عدم نظارت مؤثر است. برای مثال یارانه سوختی که به معادن اختصاص می‌دهیم، سالانه حدود ۶۵ همت است، در حالی که دولت تنها ۵۰ همت از حق بهره مالکانه دریافت می‌کند. این بدان معناست که اگر سوخت این معادن فروخته شود، عایدی بیشتری برای دولت خواهد داشت. چنین انحراف‌هایی که بر اثر عدم نظارت مؤثر بر مصرف به‌وجود می‌آید، سبب از بین رفتن بسیاری از مشاغل مولد کشور شده است، به‌طوری که برخی افراد سوخت دریافت می‌کنند، اما فعالیتی ندارند و تنها از فروش سوخت ارتزاق می‌کنند.

ما یک تفاهم‌نامه با شرکت‌های مپنا، شرکت طراحی و ساختمان نفت و ایرانسل امضا کرده‌ایم که براساس این تفاهم‌نامه، تمام نقاط مبادله سوخت را به سیستم‌های اندازه‌گیری تجهیز و داده‌ها را در یک مرکز مانیتورینگ جمع‌آوری می‌کنیم. این سیستم به ما امکان می‌دهد هر قطره فرآورده تولیدشده از پالایشگاه را تا مقصد نهایی مصرف‌کننده ردیابی کنیم. این طرح در سه فاز تعریف شده است و به مرور این فازها به بهره‌برداری می‌رسند.

■ برای چالش قاچاق فرآورده‌های سوختی چه برنامه‌های دارید؟

قاچاق سوخت به‌عنوان یک چالش جدی که سال‌هاست گریبان‌گیر کشور را گرفته که ریشه اصلی قاچاق سوخت تفاوت قیمت است، به‌طور مثال، نفت‌گازی که در کشور با قیمت ۳۰۰ تومان به ناوگان و مصرف‌کنندگان عرضه می‌شود، در آن سوی مرزها به قیمت ۱۰۰ تا ۱۱۰ هزار تومان معامله می‌شود، از این رو هیچ کسب‌وکاری در کشور اقتصادی‌تر از قاچاق سوخت نیست. ما به‌طور فعالانه در تلاشیم قاچاق را اگرچه نمی‌توان صفر کرد، به حداقل برسانیم.

نزدیک ۵۳ درصد ناوگان خودرویی کشور و بالای ۹۰ درصد موتورسیکلت‌ها فرسوده هستند و این ناوگان فرسوده تا سه برابر ناوگان جدید سوخت مصرف می‌کنند، ناترازی در مصرف بنزین و نفت‌گاز یکی از چالش‌های اصلی است. قانون برنامه هفتم پیشرفت، مصرف روزانه ۱۲۹ میلیون لیتر برای بنزین و ۱۳۰ میلیون لیتر

> قاچاق سوخت سال‌هاست که گریبان‌گیر کشور است و خوشبختانه امروز این چالش به‌صراحت مطرح می‌شود و دیگر نیازی به پنهان‌کاری یا انکار نیست. ما به‌طور فعالانه در تلاشیم قاچاق را اگرچه نمی‌توان صفر کرد، به حداقل برسانیم. منشأ اصلی قاچاق در بخش مصرف‌کننده است از این‌رو نظارت مؤثر بر مصرف‌کنندگان نهایی و شناسایی منابع انحراف بسیار ضروری است

برای نفت‌گاز را هدف‌گذاری کرده است. برای مدیریت این ناترازی، باید سه رویکرد را به‌طور هم‌زمان به پیش ببریم.

آمارهای رسمی نشان می‌دهد بخش عمده قاچاق در حوزه مصرف رخ می‌دهد که ازجمله علل آن نبود نظارت کافی متولیان مصرف بر تطابق عملکرد مصرف‌کنندگان با سهمیه‌های سوخت است، همچنین بررسی‌ها نشان می‌دهد بخش عمده قاچاق سوخت در حوزه حمل‌ونقل اتفاق می‌افتد.

مصرف روزانه نفت‌گاز در سال ۱۴۰۳ حدود ۱۲۴ میلیون لیتر در کشور بود که نیمی از این مقدار در بخش حمل‌ونقل مصرف شده است، با استفاده از سه پایگاه داده شامل دوربین‌های بین‌جاده‌ای، سامانه هوشمند سوخت و سامانه‌های صدور بارنامه‌های راهداری و شهرداری‌ها، توانسته‌ایم مسیر و نحوه مصرف سوخت ناوگان دیزلی را بررسی کنیم و براساس تحلیل آماری این خودروها، تاکنون تقریباً ۳۰ درصد انحراف در نحوه تخصیص سوخت شناسایی شده و براساس این داده‌ها برآورد می‌کنیم حدود ۵۰ درصد قاچاق سوخت در بخش حمل‌ونقل انجام می‌شود.

برای پیشگیری و مقابله با قاچاق سوخت باید بدانیم منشأ اصلی انحراف سوخت کجاست تا بتوانیم اقدام‌های مؤثر در این زمینه را انجام دهیم، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران برنامه‌های متعددی برای پیشگیری دارد، اما بیشتر این برنامه‌ها به دلیل بوروکراسی یا نبود زیرساخت‌های کافی به نتیجه مطلوب نرسیده‌اند.

طرح‌های «سپهتن» و «سیپاد» یکی از مواردی است که اوایل دهه ۹۰ مطرح شد، این طرح‌ها با هدف کاهش مداخله انسانی و تخصیص سهمیه سوخت براساس عملکرد واقعی خودروها طراحی شده بود، همچنین تصمیم گرفته شد در این طرح‌ها مصرف و سوخت‌گیری براساس مسیر ثبت‌شده در بارنامه‌ها انجام شود که در مجموعه‌های وزارت راه و شهرسازی و شهرداری‌ها موانعی برای اجرای این طرح مانند مشکلات مالی و عدم بازگشت سرمایه به سرمایه‌گذار بیان شد، این در حالی است که تمام زیرساخت‌های لازم برای اجرای طرح‌های هوشمند تخصیص سوخت به مصرف‌کنندگان در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران وجود دارد، اما چالش‌های اجرای طرح‌های سیپاد و سپهتن در سازمان‌های دیگر مطرح است.

■ پیش‌بینی می‌کنید با اجرای این طرح‌ها چه مقدار از عرضه خارج از شبکه پیشگیری شود؟

آمار عرضه خارج از شبکه به‌صورت دقیق در دسترس نیست، اما یک هدف‌گذاری چالشی برای همکاران در شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی در نظر گرفته‌ایم. قاچاق، بیشتر در حوزه نفت‌گاز است، مصرف نفت‌گاز کشور حدود ۱۲۰ میلیون لیتر در روز است که ۶۰ میلیون لیتر آن در بخش حمل‌ونقل و مابقی نیز در بخش نیروگاه‌ها، صنایع و کشاورزی مصرف می‌شود. هدف‌گذاری که برای همکاران در سال جدید مقرر کرده‌ایم این است که مصرف بخش غیرنیروگاهی را از میانگین روزانه ۹۰ میلیون لیتر سال ۱۴۰۳ به میانگین روزانه ۸۵ میلیون لیتر در سال ۱۴۰۴ کاهش دهیم. این کاهش ۵ میلیون لیتری نفت‌گاز حدود ۱.۱ میلیارد دلار صرفه‌جویی برای کشور به‌دنبال خواهد داشت.

■ و به‌عنوان پرسش پایانی، راهبرد اصلی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در سال ۱۴۰۴ چیست؟

مجموعه اقدام‌های شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در حوزه افزایش تولید و مدیریت مصرف، به‌منظور کاهش بار ناترازی انجام می‌شود و هدف ما این است که در برخی فرآورده‌ها مصرف را نزولی کنیم و در فرآورده‌هایی مانند بنزین و نفت‌گاز روند افزایش تولید را در سال آتی ادامه دهیم تا بتوانیم ناترازی را کاهش دهیم و باری را که روی منابع عمومی کشور است به حداقل برسانیم.

از شیشه‌های آبغوره تا جایگاه‌های هوشمند:

سفر پرپیچ و خم سوخت در ایران

محمدحسین صفایی
کارشناس
صنایع پایین دستی نفت

در پی ملی شدن صنعت نفت در ۲۹ اسفند ۱۳۲۹، سازمان‌های پخش با عناوین مختلفی از جمله؛ «پخش و خطوط لوله»، «امور پخش و فروش داخلی» و «امور پخش و فروش محلی» در تهران فعالیت خود را آغاز کردند.

سپس «شرکت پخش» مسؤولیت توزیع سراسری سوخت را بر عهده گرفت. تأسیس شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، نقطه عطفی در نظام‌مند کردن توزیع سوخت بود. در این مجال، قصد داریم نگاهی اجمالی بر فراز و فرودهای یک قرن سوخت‌رسانی توسط این شرکت ریشه‌دار نفتی در مقاطع مختلف این صنعت داشته باشیم:

در سال ۱۲۸۰ خورشیدی، مظفرالدین‌شاه قاجار امتیاز استخراج نفت ایران را به ویلیام ناکس دارسی انگلیسی واگذار کرد. تنها یک سال بعد، در ۱۲۸۱، شاه نخستین خودرو را از اروپا به ایران آورد. با کشف نفت در مسجدسلیمان به سال ۱۲۸۷ خورشیدی، و راه‌اندازی پالایشگاه‌های آبادان (۱۲۹۱) و کرمانشاه (۱۳۰۱)، کم‌کم نیاز به سیستمی برای انتقال و توزیع فرآورده‌های نفتی به بازارها احساس شد. در آغاز، شرکت «نفت ایران و انگلیس» (Anglo-Persian Oil Company) مسؤولیت انحصاری عملیات استخراج، پالایش و توزیع را به‌عهده داشت و محصولات نفتی را از طریق کشتی و راه‌آهن به دست مشتریان خود می‌رساند. در آذرماه سال ۱۳۰۶ دفتر فروش داخلی برای توزیع و فروش فرآورده‌های نفتی در داخل کشور، تأسیس و سنگ بنای اولیه شرکت ملی پخش گذاشته شد.

عصر شیشه‌های نیزه‌ای و نخستین جایگاه‌ها (۱۲۸۰-۱۳۰۰ خورشیدی)

میرزا علی اکبرخان اُتوموبیلچی، سرایدار گاراژ سلطنتی، با تعجب به بشکه‌های فلزی خیره شد که تازه از باکو رسیده بودند. تاجر روسی با غرور گفت: «این بنزین، همان مایع جادویی است که کالسکه‌های بی‌اسب را می‌چرخاند!» در خواربارفروشی‌های تهران، بنزین را در شیشه‌های آبلیمو و آبغوره می‌فروختند. مشهدی نعمت نفتی، خواربارفروش پیرامیریه، به مشتریان می‌خندید: «این مایع بدبو، سوخت ماشین‌های اعیان‌هاست!»

با کشف نفت در مسجدسلیمان و راه‌اندازی پالایشگاه آبادان، پیت‌های حلبی جای شیشه‌ها را گرفتند. نخستین «تلمبه بنزینی» در سال ۱۳۰۶ در آبادان متولد شد؛ جایگاهی که ابتدا نفت سفید می‌فروخت، اما به‌زودی به پمپ بنزین تبدیل شد.

انقلاب سوخت‌های فسیلی (۱۳۳۰-۱۳۶۰ خورشیدی)

پس از انقلاب اسلامی ایران، پمپ‌های بنزین در شهرها گسترش یافتند. اما جنگ تحمیلی، به ناچار سهمیه‌بندی بنزین را به‌همراه آورد. کوپن‌های کاغذی توزیع می‌شد و صف‌های طولانی مقابل جایگاه‌ها شکل می‌گرفت. در همین دوران، اولین شیوه‌های سهمیه‌بندی بنزین (پانچ کارت خودرو) و بنزین کوپنی پدیدار شدند، هرچند هنوز جنگ پایان نیافته بود و خدمت

رسانی در سنگری دیگر و با پشتیبانی از رزمندگان ادامه داشت.

انقلاب گاز طبیعی (۱۳۷۰-۱۳۸۰ خورشیدی)

پس از سال‌ها جنگ تحمیلی، دوران سازندگی کشور آغاز شده بود، با افزایش مصرف بنزین و آلودگی هوا، دولت به فکر جایگزینی «سوخت پاک» با بنزین افتاد. جایگاه‌های گاز طبیعی CNG یکی پس از دیگری در شهرها ظاهر شدند. مدیران پروژه با اطمینان می‌گفتند: «این سوخت ارزان‌تر و پاک‌تر، مسیر آینده انرژی ایران را متفاوت می‌کند.»

رانندگان تاکسی نخستین کسانی بودند که به خودروهای دوگانه‌سوز (LPG‌سوز) روی آوردند. اکبر، راننده تاکسی قدیمی، ابتدا شک داشت: «با این گاز، ماشین قدرت کمتری دارد!» اما کم‌کم به مزایای آن پی برد: «هم ارزان‌تره، هم موتور رو تمیز نگه می‌داره.»

سیاست‌گذاری دولت باعث شد ایران تا پایان دهه ۱۳۸۰ به یکی از پیشروان جهانی استفاده از گاز طبیعی (CNG) در بخش حمل‌ونقل تبدیل شود.

عصر کارت‌های هوشمند و تنوع سوخت (۱۳۸۶-۱۴۰۲ خورشیدی)

تحریم‌های ظالمانه علیه ایران شدت یافته بود. با معرفی «کارت هوشمند سوخت» در خرداد ۱۳۸۶، مدیریت مصرف در ایران متحول شد. جایگاه‌های چندمنظوره پدید آمدند که بنزین، گازوییل و CNG را هم‌زمان عرضه می‌کردند. نظام سهمیه‌بندی با استفاده از بزرگ‌ترین پروژه فن‌آوری خاورمیانه شکل گرفت. سامانه هوشمند سوخت، تحولی قابل ملاحظه در صنعت نفت ایران به سمت فن‌آوری محسوب می‌شود.

در سال ۱۳۹۸، با افزایش ناگهانی قیمت بنزین، استقبال از CNG اوج گرفت. خانم معلم بازنشسته با رضایت گفت: «حداقل گاز طبیعی قیمتش ثابت موند.»

امروزه جایگاه‌های CNG بخشی از منظره شهری هستند و هم‌زمان نخستین ایستگاه‌های شارژ خودروهای برقی در حال ظهورند. اما مصرف افسارگسیخته بنزین در بخش حمل‌ونقل در نوروز ۱۴۰۴، زنگ خطری را برای کشور به صدا درآورد. چالش مصرف، ناترازی انرژی را به مسیر سخت‌تری کشانده و برای این بحران باید چاره‌اندیشی شود.

جایگزینی خودروهای کم‌مصرف، اسقاط خودروهای فرسوده، تنوع در سبد سوخت و استفاده از انرژی‌های جایگزین و پاک، راهکار کارشناسان برای مدیریت مصرف فزاینده بنزین است.

فراموش نشود که در این سفر صدساله، کارکنان شرکت پخش همواره به‌عنوان سد محکمی در برابر قاچاق سوخت ایستاده‌اند. از دهه‌های نخست که کنترل مراودات نفتی در مرزها با ابزارهای ابتدایی انجام می‌شد تا امروز که با سیستم‌های هوشمند ردیابی نفتکش‌ها و تحلیل الگوی مصرف، شبکه‌های سازمان یافته قاچاق سوخت را هدف می‌گیرند.

کارکنان مناطق ۳۷گانه شرکت ملی پخش، همپای سایر دستگاه‌های نظارتی و امنیتی و ضابطین، جان‌برکف و شجاعانه، از هدررفت ثروت ملی جلوگیری کرده‌اند.

داستان‌های متعدد جان‌فشانی کارکنان از افشای شگردهای قاچاق سوخت، درگیری با قاچاقچیان، تهدیدات جانی خود و خانواده و هزاران آسیب خرد و کلان که بر نیروهای خدوم این شرکت وارد شده بخش‌های ناگفته‌ای از تاریخ پرپیچ‌وخم این صنعت است.

این مبارزه خاموش، حفاظت و صیانت از "سرمایه ملی" را نه به‌عنوان یک شغل، که به مثابه وظیفه‌ای ملی تعریف کرده است.

سفر سوخت در ایران، داستانی است به بلندای یک قرن؛ داستانی که از «نفت سفید» به جای روغن پیه‌سوز و «شیشه‌های آبغوره» در دوره‌ای ساده آغاز شد، با «بنزین و گازوییل» در عصری صنعتی ادامه یافت و «گاز طبیعی» در روزگاری مدرن تنوع پیدا کرد، و امروز با چالش‌های انرژی‌های پاک و آینده نگرانه روبه‌رو است.

اما در پشت این تحولات عظیم، روایتی انسانی نهفته است؛ روایت مردان و زنانی که در سکوت، چرخ‌های این کشور را به حرکت درآوردند.

از همان روزهای نخست در دهه ۱۳۰۰، زمانی که نخستین بشکه‌های نفتی در جایگاه‌های ابتدایی تخلیه می‌شد، تا امروز که شبکه‌ای عظیم از جایگاه‌های هوشمند سراسر کشور را پوشش می‌دهد، شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران حضوری خستگی‌ناپذیر داشته است.

این شرکت، تنها یک بنگاه اقتصادی نیست؛ بلکه نگهبان چرخه حیات انرژی ایران است.

در روزهای سخت جنگ تحمیلی، زمانی که انبارهای نفت و شبکه انتقال و جایگاه‌های سوخت هدف حمله دشمن بودند، کارکنان شرکت پخش با شجاعتی وصف‌ناشدنی در خط مقدم حاضر می‌شدند تا سوخت آمبولانس‌ها، ژنراتورهای بیمارستان‌ها و خودروهای امدادی و نظامی تأمین شود.

در بحران‌های طبیعی، از زلزله تا سیل، اولین کسانی که به مناطق دورافتاده سوخت می‌رساندند، همین کارکنان هستند. آن‌ها نه‌تنها سوخت، که امید را به نقاط محروم کشور منتقل کردند. در گرم‌ترین نقطه زمین در قلب کویر لوت و در سرمای کشنده قله‌های برفی آذربایجان، جایگاه‌های سوخت شرکت پخش چون چراغی روشن می‌درخشند، این یعنی حیات جریان دارد. کارکنان این شرکت در سخت‌ترین شرایط جوی و جغرافیایی، بی‌وقفه خدمت رسانی به مردم و میهن را اولویت خویش قرار داده‌اند. داستان رانندگان تانکرهای سوخت که در برف و کولاک، مسیرهای کوهستانی را برای رساندن سوخت به روستاهای محصور در برف می‌پیمایند، حماسه‌ای است که کمتر در تاریخ روایت شده است.

در این شرکت، تعدادی از کارکنان، وارث شغل پدران و حتی پدربزرگ‌های خود هستند. این خاندان‌های صنعت نفت، گویی با سوخت ایران عجین شده‌اند.

پدری که در دهه ۴۰ در پالایشگاه کار می‌کرد، پسری که در جنگ تحمیلی جایگاه‌دار بود و نوه‌ای که امروز مهندس پشتیبان سامانه هوشمند سوخت است. این پیوند نسل‌ها، گواه عشق به خدمت است.

امروز شرکت ملی پخش با بهره‌گیری از تجربه یک قرن فعالیت، به سمت فن‌آوری‌های نوین گام برمی‌دارد. اما هیچ سیستم هوشمندی نمی‌تواند جای آن انسان‌های فداکار را بگیرد که در سخت‌ترین شرایط، چراغ خدمت را روشن نگه داشتند.

آینده انرژی ایران، قطعاً در ادامه حیات خوبش نیز بر بنیاد همین صد سال تلاش و تجربه بنا خواهد شد.

تاریخ سوخت ایران، پیش از آن که داستان بشکه و پمپ بنزین باشد، روایت مردمی است که در سایه‌سار این صنعت، زندگی‌ها را به حرکت درآوردند.

از آن پیرمرد خواربارفروش امیریه تا جوانی که امروز ایستگاه شارژ الکتریکی را باید مدیریت کند، همه حلقه‌های زنجیره‌ای هستند که ایران را به پیش می‌برند. میراث واقعی شرکت ملی پخش برای ایرانیان این است: «نه فقط انتقال سوخت، که انتقال زندگی»

افزایش تولید و تحویل سوخت در دولت چهاردهم

رشد ۶ درصدی تولید بنزین و جهش ۸۳ درصدی تحویل نفت‌گاز نیروگاهی در سال ۱۴۰۳

با آغاز به کار دولت چهاردهم، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با تمرکز بر بهینه‌سازی فرآیندهای عملیاتی و افزایش خوراک پالایشگاه‌ها، موفق به ارتقای ظرفیت تولید و تحویل فرآورده‌های نفتی شده است. بررسی آمار رسمی عملکرد ۷ ماهه این شرکت در سال ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که نه تنها روند تولید فرآورده‌هایی چون بنزین، نفت‌گاز و نفت‌کوره بهبود یافته، بلکه تحویل سوخت مایع نیروگاهی به صنایع مختلف، به‌ویژه نیروگاه‌ها، افزایش چشم‌گیری داشته است. این عملکرد توانست در تأمین سوخت زمستانی سال ۱۴۰۳ و نیز سوخت‌رسانی نوروزی سال ۱۴۰۴ نقش مهمی در تأمین پایدار انرژی، کاهش فشار بر شبکه برق، کنترل قاچاق سوخت و سربلندی مجموعه وزارت نفت دولت چهاردهم در آزمون نخستین ایفا کند.

بررسی خلاصه عملکرد ۷ ماهه شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران در حوزه تولید و تحویل سوخت حاکی از آن است که سیاست‌های جدید دولت چهاردهم در افزایش ظرفیت پالایشی، تولید هدفمند و بهینه‌سازی عملیات پالایشگاهی، منجر به رشد قابل توجه تولید و تحویل فرآورده‌ها شده است.

در گام نخست، خوراک پالایشگاه‌ها به طور متوسط ۱۰۷ هزار بشکه در روز افزایش یافته و فرآیندهای عملیاتی در پالایشگاه‌های کشور نیز بهبود یافته‌اند. این اقدام زمینه‌ساز افزایش قابل توجه تولید فرآورده‌هایی همچون بنزین، نفت‌گاز و نفت‌کوره در کشور شده است. مطابق آمار، میانگین تولید پنج ماهه نخست سال ۱۴۰۳ برای بنزین، نفت‌گاز و نفت‌کوره به ترتیب ۱۱۱، ۹۸ و ۶۵ میلیون لیتر در روز ثبت شده است. این در حالی است که در ۷ ماهه دوم سال و هم‌زمان با آغاز دولت چهاردهم، این مقادیر به ترتیب به ۱۰۴، ۱۱۷ و ۷۲ میلیون لیتر در روز افزایش یافته که نشان‌دهنده رشد ۸ درصدی در تولید بنزین، ۶ درصدی در نفت‌گاز و ۱۲ درصدی در نفت‌کوره است.

در حوزه تحویل سوخت به نیروگاه‌ها نیز عملکرد چشم‌گیری به ثبت رسیده است. میانگین تحویل نفت‌گاز نیروگاهی از ۲۳ میلیون لیتر در روز در پنج ماهه اول سال ۱۴۰۳ به ۴۲ میلیون لیتر در روز در هفت ماهه دوم رسیده است؛ رشدی معادل ۸۳ درصد. میانگین تحویل روزانه نفت‌کوره نیروگاهی نیز با رشد ۲۷ درصدی، از ۲۲ به ۲۷ میلیون لیتر در روز افزایش یافته است.

تولید ۲۲ میلیارد لیتر بنزین در ۷ ماه

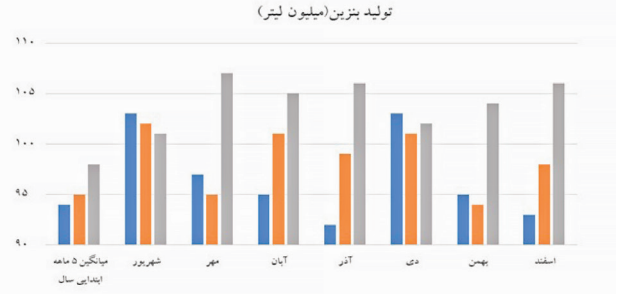

مقایسه میزان تولید تجمعی فرآورده‌های نفتی در بازه ۷ ماهه استقرار دولت چهاردهم با مدت مشابه در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱، گویای روندی صعودی چشمگیر این فرآورده اصلی در کشور است. طی این مدت، میزان تولید بنزین به ۲۲ میلیارد لیتر رسیده که نسبت به دوره مشابه در سال ۱۴۰۲ رشد ۶ درصدی و نسبت به سال ۱۴۰۱ افزایش ۸ درصدی داشته است.

تولید ۲۴ میلیارد لیتر نفت‌گاز در دولت چهاردهم

در همین حال، تولید تجمعی نفت‌گاز نیز با ثبت رقم ۲۴ میلیارد لیتر، نسبت به سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ به ترتیب ۶ و ۹ درصد رشد داشته است.

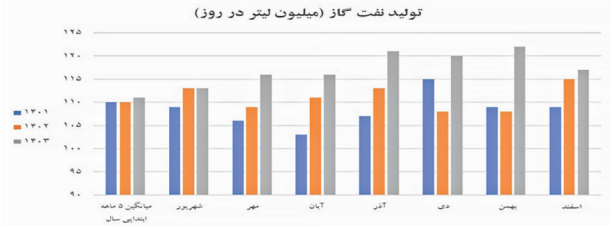

ثبت رقم تولید تجمعی ۱۵ میلیارد لیتر نفت‌کوره در هفت ماهه دوم سال ۱۴۰۳

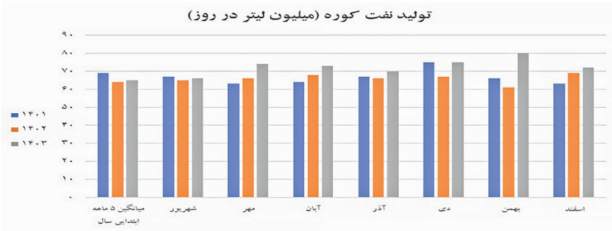

در هفت ماهه دوم سال گذشته (۱۴۰۳) و همزمان با استقرار دولت چهاردهم، تولید تجمعی نفت‌کوره نیز به ۱۵ میلیارد لیتر رسیده که حاکی از رشد ۱۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ و ۹ درصدی در مقایسه با سال ۱۴۰۱ است.

تحویل تاریخی ۹ میلیارد لیتر نفت‌گاز نیروگاهی در دولت چهاردهم

در حوزه تحویل سوخت نیروگاهی، در ۷ ماهه دوم سال ۱۴۰۳، رکوردهای تاریخی به ثبت رسید؛ آمارهای مدیریت برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران حاکی از آن است که تحویل نفت‌گاز به نیروگاه‌ها در این مدت به ۸.۹ میلیارد لیتر رسیده است که نسبت به سال‌های پیش از آن، به ترتیب ۴۴ و ۴۶ درصد افزایش یافته است، این در حالی است که میانگین تحویل روزانه نفت‌گاز نیروگاهی در ۵ ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳، ۲۳ میلیون لیتر در روز بوده است.

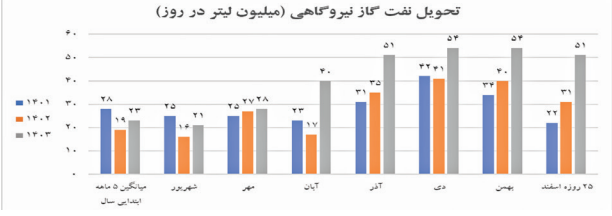

در بخش غیرنیروگاهی نیز تحویل نفت‌گاز به ۱۹ میلیارد لیتر رسیده که نسبت به سال‌های گذشته (۱۴۰۲ و ۱۴۰۱) به ترتیب ۲ و ۶ درصد افزایش یافته است. در مجموع، تحویل سوخت مایع غیرنیروگاهی طی این بازه زمانی برابر با ۲۱.۵ میلیارد لیتر بوده که نسبت به دو سال گذشته (۱۴۰۲ و ۱۴۰۱) به ترتیب ۶ و ۱۱ درصد رشد نشان می‌دهد.

تحویل ۲.۲ میلیارد لیتر نفت‌گاز به صنایع در دولت چهاردهم

همچنین تحویل نفت‌گاز به صنایع به صورت تجمعی در این مدت به ۲.۲ میلیارد لیتر رسیده است که رشد آن نسبت به سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ به ترتیب ۹ و ۱۰ درصد بوده است.

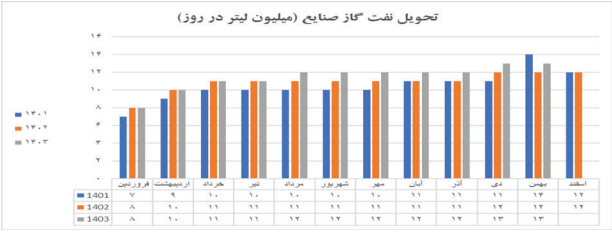

این آمارها بیانگر آن است که سیاست‌های تقویتی در حوزه تأمین سوخت و استفاده از ظرفیت‌های موجود، نه تنها به افزایش تولید فرآورده‌های نفتی منجر شده، بلکه تولید سوخت در واحدهای پالایشی و توزیع آن در بخش‌های حیاتی کشور از جمله نیروگاه‌ها و صنایع نیز به طور مؤثری هدفمند شده است که با استمرار این روند، نقش تعیین‌کننده‌ای در پایداری انرژی کشور، کاهش خام‌فروشی، ارتقای بهره‌وری و تحقق اهداف کلان اقتصادی دولت ایفا خواهد کرد.

رونمایی از ۲۴ فرصت سرمایه‌گذاری در صنعت پالایش و پتروپالایش در رویداد تحول نفت و گاز

در پنل تخصصی "فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنعت پالایش و پتروپالایش" که در حاشیه رویداد "تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع نفت‌وگاز" برگزار شد، ۲۴ فرصت سرمایه‌گذاری جدید در حوزه توسعه، بهینه‌سازی، ارتقای کیفی فرآورده‌ها و زیرساخت‌های انتقال و ذخیره‌سازی معرفی شد.

پنل تخصصی "فرصت‌های سرمایه‌گذاری در صنعت پالایش و پتروپالایش" با هدف معرفی ظرفیت‌های نوین جذب سرمایه در صنایع پایین‌دستی نفت، بعدازظهر روز سه‌شنبه، دوم اردیبهشت در حاشیه رویداد ملی "تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه صنایع نفت‌وگاز" برگزار شد.

در این پنل، ۲۴ فرصت سرمایه‌گذاری در سه محور اصلی شامل توسعه ظرفیت پالایشی، بهینه‌سازی و ارتقای کیفی فرآورده‌ها و توسعه زیرساخت‌های انتقال و ذخیره‌سازی فرآورده‌های نفتی رونمایی شد.

در بخش توسعه ظرفیت پالایشی، ۹ پروژه از جمله طرح احداث پتروپالایشگاه مروارید مکران، پتروپالایشگاه نگین لاوان، پتروپالایشگاه نگین مکران، پتروپالایشگاه شهید سلیمانی، پالایش نفت خوزستان، پالایش نفت انتخاب جاسک، پتروپالایش غدیر هرمزگان، پتروپالایش نفت آناهیتا، پالایش میعانات گازی آدیش جنوبی معرفی شد که هدف آن‌ها افزایش ظرفیت فرآوری نفت‌خام و میعانات گازی با تکیه بر رویکردهای اقتصادی و پایداری در زنجیره ارزش است.

در حوزه بهینه‌سازی و ارتقای کمی و کیفی فرآورده‌ها، ۹ طرح از جمله ارتقای کیفی و کاهش نفت‌کوره پالایشگاه‌های اصفهان و نفت بندرعباس، احداث واحد سولفورزدایی از نفت کوره شرکت پالایش نفت تهران، توسعه و تثبیت فاز (۲-۲) شرکت پالایش نفت آبادان، ارتقای کیفی و کاهش نفت کوره شرکت پالایش نفت آبادان، ارتقای کیفی و کاهش نفت کوره شرکت پالایش نفت تبریز، ارتقای کیفی و کاهش نفت کوره شرکت پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، ارتقای کیفی محصولات شرکت پالایش نفت کرمانشاه و احداث واحد آمونیاک با استفاده از هیدروژن مازاد پالایشگاه نفت ستاره خلیج فارس از جمله پروژه‌های مطرح شده بودند.

همچنین در بخش زیرساخت انتقال، توزیع و ذخیره‌سازی، ۳ طرح احداث خط لوله کنارگذر تهران و انتقال فرآورده‌های نفتی به استان‌های شمال‌شرق و شرقی، احداث خط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی پارس و احداث انبار نفت شهید مهدوی برای نخستین‌بار معرفی شد.

همچنین طرح نوسازی و جایگزینی ناوگان فرسوده، توسعه حمل‌ونقل برقی و تنوع در سبد سوخت با استفاده از سوخت سی‌ان‌جی از دیگر طرح‌هایی است که در حوزه مصرف امکان سرمایه‌گذاری دارد.

هدف از ارائه این فرصت‌ها، ایجاد بستر مناسب برای حضور سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و تقویت زیرساخت‌های ملی در راستای افزایش تاب‌آوری انرژی کشور اعلام شد.

استفاده از بخش خصوصی در زنجیره توزیع فرآورده‌های نفتی

کرامت ویس‌کرمی در رویداد تحول سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران با بیان اینکه شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران نزدیک به یک قرن یکه‌تاز طرح‌های تأمین و توزیع سوخت در کشور بوده است، اظهار کرد: هم‌زمان با رشد تکاملی این شرکت و افزایش مصرف فرآورده‌های نفتی در سطح کشور بسیاری از بخش‌های مرتبط به شرکت ملی پخش به بخش خصوصی واگذار شده است.

وی با اشاره به اینکه براساس اسناد بالادستی، تکالیف ابلاغی و سیاست‌های موجود، باید تصدی دولت در حوزه ذخیره‌سازی، نقل و انتقال و توزیع فرآورده‌های نفتی کاهش یابد، افزود: شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران بیش از ۲۲۰ جایگاه دولتی در سطح کشور داشته که هم‌اکنون بیشتر این جایگاه‌ها به بخش خصوصی واگذار و فروخته شده است.

مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران با بیان اینکه هم‌اکنون در سطح این شرکت ۷۸ انبار فعال ذخیره‌سازی سوخت داریم، تصریح کرد: در سطح کشور حدود ۱۰ انبار ذخیره‌سازی سوخت با ظرفیت مازاد و بلااستفاده وجود دارد که طبق برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده قرار است این انبارها به بخش خصوصی واگذار شود.

ویس‌کرمی با اشاره به روند مصرف سی‌ان‌جی در سطح کشور و تأکید بر سرمایه‌گذاری در صنعت سی‌ان‌جی، گفت: از اوایل ۱۳۸۰ تاکنون ۲ هزار و ۵۰۰ جایگاه سی‌ان‌جی در کشور احداث و به بهره‌برداری رسیده است، اما طی چند سال اخیر مصرف سی‌ان‌جی از ۲۳ میلیون مترمکعب در روز به حدود ۱۹ میلیون مترمکعب رسیده است، ازاین‌رو باید سرمایه‌گذاری‌های لازم در بخش‌های مختلف صنعت سی‌ان‌جی مانند تبدیل ناوگان، تولید خودروهای کارخانه‌ای و احداث و توسعه جایگاه‌های سی‌ان‌جی انجام شود. وی به مصوبه شورای اقتصاد درزمینه تبدیل ۹۰۰ هزار دستگاه خودروی عمومی تک‌سوز به دوگانه‌سوز اشاره و اظهار کرد: تاکنون در سطح کشور ۳۵۰ هزار خودروی عمومی تک‌سوز به‌صورت رایگان به دوگانه‌سوز تبدیل شده است.

مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های

نفتی ایران به استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در حوزه صنعت سی ان جی تأکید کرد و افزود: روزانه بیش از ۲۵۰ میلیون لیتر فرآورده‌های نفتی توزیع می‌شود که این عدد در فصل‌های سرد سال به روزانه ۳۲۰ میلیون لیتر افزایش می‌یابد ازاین‌رو باید سرمایه‌گذاری لازم به‌منظور توسعه و نوسازی ناوگان حمل‌ونقل فرآورده‌های نفتی در دستور کار قرار گیرد. ویس کرمی به موضوع استفاده از خودروهای برقی در کشور اشاره کرد و گفت: براساس مصوبه شورای اقتصاد، ایجاد زیرساخت‌های لازم برای توسعه و استفاده از خودروهای برقی در کشور باید به‌صورت گسترده در دستور کار قرار گیرد. وی با بیان اینکه براساس مصوبات شورای اقتصاد، قرار است خودروهای پرمصرف بنزینی با خودروهای برقی جایگزین شود، گفت: ازاین‌رو همسو با افزایش تعداد خودروهای هیبریدی باید تعداد ایستگاه‌های شارژ خودروهای برقی در سراسر کشور افزایش یابد، بنابراین جایگاه‌های عرضه سوخت مایع و سی ان جی ظرفیت بسیار مناسبی برای ایجاد ایستگاه‌های شارژ خودروهای برقی دارند که می‌توانیم از این ظرفیت استفاده کنیم.

تسریع توسعه صنعت پالایش با تمرکز بر پروژه‌های اولویت‌دار

در این پنل تخصصی شهلا لونی به شاخص‌های اقتصادی کشور اشاره و اظهار کرد: سهم صنعت پالایش در اقتصاد ملی حدود ۱۴ درصد برآورد شده و بیش از ۱۰۰ هزار نفر اشتغال مستقیم و تعداد زیادی اشتغال غیرمستقیم به‌واسطه فعالیت‌های این بخش ایجاد شده است.

وی با بیان اینکه با توجه به زنجیره گسترده و یکپارچه تأمین، ۱۰ پالایشگاه فعال در کشور نقش به‌سزایی در تأمین فرآورده‌های نفتی دارند، افزود: شرکت‌های آبادان، ستاره خلیج فارس و اصفهان در صدر تولید فرآورده‌های نفتی قرار دارند.

با وجود این برخی چالش‌ها مانند محدودیت‌های مالی و نوسانات اقتصادی مانع از پیشرفت مطلوب طرح‌های توسعه‌ای شده‌اند به‌گونه‌ای که تاکنون تنها ۹ درصد از پروژه‌های تعریف‌شده به مرحله اجرایی رسیده‌اند و بسیاری از طرح‌های بزرگ با مشکلات تأمین منابع مالی مواجه هستند.

مدیر سرمایه‌گذاری شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی بر تدوین برنامه راهبردی دقیق برای تحقق چشم‌انداز صنعت پالایش تأکید کرد و گفت: مطابق با اسناد بالادستی و سیاست‌های برنامه هفتم توسعه، ارتقای ظرفیت پالایشی، توسعه زیرساخت‌های ذخیره‌سازی و افزایش تنوع تولید از مهمترین محورهای این برنامه است. همچنین، اجرای سیاست‌های جدید برای جذب سرمایه‌گذاری، ایجاد امنیت انرژی و بهبود کارایی زنجیره تأمین ضروری است.

لونی با اشاره به اینکه براساس برنامه‌های پیش‌بینی‌شده، تولید بنزین کشور باید به ۱۲۹ میلیون لیتر در روز و تولید نفت‌گاز به ۱۳۰ میلیون لیتر افزایش یابد تا نیاز داخلی به‌صورت پایدار تأمین شود، گفت: در این زمینه پیشنهاد شده است که با تمرکز بر پروژه‌های اولویت‌دار و تسهیل شرایط سرمایه‌گذاری، مسیر توسعه صنعت پالایش تسریع شود.

وی در پایان یادآور شد: انتظار می‌رود که با اجرای سیاست‌های عملیاتی و افزایش همکاری میان بخش‌های دولتی و خصوصی، صنعت پالایش بتواند افزون بر تأمین نیاز داخلی، نقش مؤثرتری در بازارهای صادراتی ایفا کند.

اختصاص ۴۰ درصد سود شرکت‌های پالایشگاهی به پروژه‌های کیفی‌سازی

محمدعلی دادور، معاون مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران نیز در این نشست با بیان اینکه هرساله ۴۰ درصد سود شرکت‌های پالایشگاهی به پروژه‌های کیفی‌سازی اختصاص می‌یابد، بیان کرد: آمادگی همکاری با سرمایه‌گذاران درزمینه اجرای پروژه‌های کیفی‌سازی را داریم و این پروژه‌ها نقش مؤثری در کاهش آلودگی در سطح کشور دارد.

وی با اشاره به اینکه شاهد ناترازی سوخت در کشور هستیم، تأکید کرد: تولید بیشتر تنها راه چاره مقابله با ناترازی نیست و باید رویکرد بهینه‌سازی مصرف نیز در دستور کار قرار گیرد تا فرآیند تأمین و توزیع سوخت کشور به بهترین شکل ممکن انجام شود.

ضرورت حرکت به سمت بهینه‌سازی مصرف

جواد بهشتی، مدیر برنامه‌ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران نیز در این نشست با بیان اینکه شاهد افزایش روند مصرف فرآورده‌های نفتی هستیم، تصریح کرد: رویکرد صنعت پالایش باید به سمت بهینه‌سازی مصرف باشد، همچنین صنعت پالایش دارای ظرفیت‌های بسیاری است که باید از این ظرفیت‌ها به درستی بهره ببریم.

سهم ۱۴ درصدی پالایشگاه تهران از پالایش نفت خام

عباس محسنی نیکوگفتار، مدیرعامل پالایشگاه تهران نیز در ادامه نشست با بیان اینکه سال ۱۴۰۴ سال سرمایه‌گذاری برای تولید است، بیان کرد: برای انجام یک سرمایه‌گذاری موفق باید چهار موضوع و رویکرد مهم ازجمله تأمین منابع، استفاده از فن‌آوری نوین، تعیین بازار هدف و مجوزهای لازم برای انجام سرمایه‌گذاری در نظر گرفته شود.

وی با بیان اینکه پالایشگاه تهران با ظرفیت پالایش روزانه ۲۵۰ هزار بشکه نفت خام، سهم ۱۴ درصدی در پالایش نفت خام کشور دارد، افزود: این پالایشگاه حدود ۵۰ درصد سوخت هوایی و ۶ درصد از بنزین کشور را تولید و تأمین می‌کند.

مدیرعامل پالایشگاه تهران با بیان اینکه پروژه کیفی‌سازی نفت‌کوره در پالایشگاه تهران از پروژه‌های اقتصادی بسیار مهم و در دست اقدام این پالایشگاه است، اظهار کرد: هدف از اجرای این پروژه الزام‌های قانونی و زیست‌محیطی و موضوع‌های اقتصادی است.

تأمین سوخت پاک برای نیروگاه‌های کشور، جلوگیری از آلودگی هوا، توسعه سبد محصولات پالایشگاهی، رعایت قوانین بین‌المللی و زیست‌محیطی ازجمله عوامل مهم برای اجراسازی پروژه کیفی‌سازی نفت‌کوره در پالایشگاه تهران است.

شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران؛ بدنه توسعه صنعت پالایش

محمد مشکین‌فام، مدیرعامل شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران نیز در این نشست با بیان اینکه این شرکت بدنه توسعه شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران است، تصریح کرد: خط لوله انتقال فرآورده‌های نفتی پارس، طرح مخزنگاه شهید مهدوی بندرعباس، طرح احداث مجموعه تلمبه‌خانه و پایانه‌های آبادان، طرح جامع بندر صادراتی ماهشهر، طرح پایش لحظه‌ای زنجیره تأمین و توزیع فرآورده، طرح خط لوله کنارگذر تهران و انتقال فرآورده‌های نفتی به شمال شرق کشور ازجمله طرح‌ها و پروژه‌های در دست اجرای شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران است.

وی به جزئیات این طرح‌ها اشاره کرد و افزود: طول خط لوله کنارگذر تهران و انتقال فرآورده‌های نفتی به شمال شرق کشور ۴۱۷ کیلومتر با ظرفیت ۲۰۰ هزار بشکه در روز است، همچنین طرح احداث مجموعه تلمبه‌خانه و پایانه‌های آبادان نیز با هدف تأمین خوراک نفت خام پالایشگاه آبادان و انتقال فرآورده‌های تولیدشده از پالایشگاه به مبادی مصرف با سرمایه‌گذاری ۶۰ میلیون یورو در دست اجرا قرار گرفته است.

مدیرعامل شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران با بیان اینکه طرح جامع بندر صادراتی ماهشهر با سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیون یورو و با هدف روزآمد کردن تأسیسات موجود و نوسازی مخازن ذخیره در بندر صادراتی ماهشهر پیاده‌سازی شده است، گفت: طرح پایش لحظه‌ای زنجیره تأمین و توزیع فرآورده‌های نفتی از دیگر طرح‌های مهم شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران است که با جدیت تمام دنبال می‌شود.

با توسعه صنعت پتروشیمی؛ بساط خام‌فروشی برچیده می‌شود

۱۲ سال پیش در سال ۱۳۹۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی براساس بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی توسط رهبر معظم انقلاب ابلاغ شد که در یکی از بندهای ۲۴ گانه این سیاست‌ها آمده بود مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق انتخاب مشتریان راهبردی، ایجاد تنوع در فروش، مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش و افزایش صادرات گاز، برق، فرآورده‌های نفتی و محصولات پتروشیمی باید در دستور کار قرار گیرد.

از سوی دیگر در بندی دیگر بر افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع تأکید شده بود.

به همین دلیل به نظر می‌رسد افزایش صادرات محصولات پتروشیمی و ارزآوری آنها از طریق جلوگیری از خام‌فروشی و تکمیل زنجیره ارزش امری بوده که طی سالیان اخیر باید در دستور کار دولتها قرار می‌گرفت.

این امر زمانی دو چندان می‌شود که بدانیم واردات محصولات پتروشیمی از ایران در برنامه‌های اولویت دار بسیاری از کشورهای جهان قرار گرفته و هر چقدر که کشورمان بتواند با جلوگیری از خام‌فروشی و تکمیل زنجیره ارزش محصول پتروشیمی بیشتری تولید کند، بدون ترس از نبودن متقاضی می‌تواند ارزآوری قابل توجهی از این راه داشته باشد.

نمود این امر را می‌توان به صفوف گسترده مشتریان خارجی شرکت‌کننده در اجلاس همکاری‌های اقتصادی ایران و آفریقا، نمایشگاه اکسپو و رویداد سرمایه‌گذاری و توسعه بالادست صنعت نفت و گاز دید، به‌طوری که مسؤولین کشورهایی همچون چین، قزاقستان، تایلند،

زیمباوه، هندوستان، رومانی، گرجستان، ارمنستان، امارات متحده عربی، سنگاپور، اوگاندا، سنگال، گینه کوناکری، عراق، نیجریه، آفریقای جنوبی، روسیه، نیجر، عمان، لسوتو برای واردات محصولات پتروشیمی و دانش و تجهیزات به کشورشان استقبال کرده اند.

از سوی دیگر به نظر می رسد با ورود بخش خصوصی به سرمایه گذاری در تولید محصولات پتروشیمی می تواند در سالی که به همین عنوان نامگذاری شده، این امر محقق شود.

در همین خصوص ذکر این نکته خالی از لطف نیست که در سال گذشته ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی به حدود ۹۷ میلیون تن رسید که از این میزان ۷۵ میلیون و ۲۰۰ هزار تن انواع محصولات پتروشیمی تولید و به بازارهای داخلی و خارجی عرضه شد.

از سوی دیگر در سال گذشته صادرات محصولات پتروشیمی نیز به ۲۹ میلیون تن محصول به ارزش حدود ۱۳ میلیارد دلار بود.

با این حال بد نیست بدانیم صنعت پتروشیمی کشورمان با چالش هایی از جمله تأمین انرژی، سوخت و عدم تأمین کامل خوراک دست و پنجه نرم می کند به همین دلیل مسؤولین کشورمان قصد دارند تا با استفاده از خوراک غیرگازی این مشکل را برطرف کنند.

به طوری که شرکت ملی پتروشیمی پیش بینی کرده که در سال جاری ۱۰ میلیون مترمکعب از محل جمع آوری گازهای مشعل به خوراک پتروشیمی ها افزوده می شود، به طوری که هم اکنون نیز جمع آوری گازهای مشعل و خاموشی فلرها با کمک هلدینگ های بزرگ صنعت پتروشیمی در حال انجام است.

از سوی دیگر برخی شرکت های پتروشیمی با امضای قراردادهای سعی در راه اندازی نیروگاههای خورشیدی هستند تا برق مورد نیاز خود را تأمین کنند.

تحول در نگاه به صنعت پتروشیمی؛ عبور از خام‌فروشی و تکمیل زنجیره

تولید محصولات نهایی در صنعت پتروشیمی و تکمیل زنجیره ارزش با هدف کاهش خام‌فروشی یکی از راهکارهای صیانت از سرمایه‌های کشور است.

سیاست گذاری‌های جدید شرکت ملی صنایع پتروشیمی، گویای تغییری بنیادین در رویکرد کلان صنعت پتروشیمی کشور است؛ تغییری که بر ضرورت تکمیل زنجیره ارزش، بازنگری در طرح‌های توسعه‌ای، اصلاح ساختار سرمایه‌گذاری و استفاده بهینه از منابع موجود تأکید دارد و تدوین نقشه راهی مبتنی بر کاهش خام‌فروشی و ارتقای بهره‌وری می‌تواند افق تازه‌ای را پیش روی این صنعت قرار دهد.

در دهه‌های گذشته، بخش بزرگی از محصولات پتروشیمی ایران به‌صورت مواد اولیه یا نیمه‌خام صادر شده‌اند؛ روندی که اگرچه در کوتاه‌مدت درآمدزا بوده، اما در بلندمدت فرصت‌های قابل توجهی برای ایجاد ارزش افزوده، توسعه صنایع پایین‌دستی و اشتغال‌زایی را از میان برده است. در حالی که حدود ۷۰ درصد محصولات پتروشیمی کشور جذب بازار داخلی نمی‌شود و در نبود زیرساخت‌های لازم برای تکمیل زنجیره ارزش، ناچار به صادرات این محصولات هستیم. اکنون زمان عبور از خام‌فروشی فرارسیده است.

یکی از محورهای برنامه هفتم توسعه، بازنگری اساسی در طرح‌های توسعه‌ای و اولویت‌بندی آن‌ها براساس ظرفیت خوراک، شرایط بازار و میزان پیشرفت فیزیکی است حدود ۲۴ میلیارد دلار سرمایه برای تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام مورد نیاز است که تاکنون حدود ۱۲ میلیارد دلار آن هزینه شده و طرح‌ها به‌طور میانگین ۴۰ درصد پیشرفت داشته‌اند. این آمار نشان می‌دهد که با مدیریت منابع مالی و تمرکز بر پروژه‌های اولویت‌دار، می‌توان به بهره‌برداری سریع‌تر و مؤثرتر از ظرفیت‌های موجود دست یافت.

در کنار اصلاح ساختار سرمایه‌گذاری، مسئله ناترازی گاز نیز از جمله چالش‌های مهم این صنعت است. محدودیت در تأمین خوراک گازی، به‌ویژه برای واحدهای متانولی و اوره، موجب کاهش تولید و تأخیر در بهره‌برداری از برخی پروژه‌ها شده است نکته حائز اهمیت اینکه بخشی از این گاز صرف تولید برق داخلی واحدها می‌شود که با توسعه انرژی‌های جایگزین یا افزایش بهره‌وری می‌توان بخشی از این مصرف را کاهش داد.

مسئله توسعه صنایع پایین‌دستی نیز از دیگر محورهای کلیدی در سیاست‌های جدید پتروشیمی کشور است. تبدیل محصولات پایه به کالاهای مصرفی و صنعتی، افزون بر ایجاد ارزش افزوده، فرصت‌های شغلی فراوانی نیز در استان‌ها و مناطق کمتر توسعه‌یافته فراهم می‌کند. در واقع، اگر هدف‌گذاری‌های عباس‌زاده به‌درستی اجرا شود، صنعت پتروشیمی می‌تواند به‌عنوان پیشران توسعه صنعتی کشور عمل کند؛ نه صرفاً به‌عنوان صادرکننده مواد اولیه، بلکه به‌عنوان خالق زنجیره‌ای کامل از تولید تا مصرف.

سیاست گذاری‌های شرکت ملی صنایع پتروشیمی را می‌توان نوعی اعلام راهبردی جدید دانست؛ راهبردی که تنها با همراهی دولت، مجلس، بخش خصوصی و نهادهای مالی امکان تحقق خواهد داشت.

راهکار موفقیت در این مسیر، اتخاذ تصمیم‌های شجاعانه، حذف طرح‌های ناکارآمد، حمایت هدفمند از سرمایه‌گذاران و تسهیل فرآیندهای قانونی و مالی است. تنها در این صورت است که می‌توان به آینده‌ای امیدوار بود که در آن، صنعت پتروشیمی ایران نه‌تنها جایگاه خود را در بازارهای جهانی تثبیت کند، بلکه به یکی از پایه‌های توسعه پایدار ملی بدل شود.

NPC نماینده حاکمیت در صنعت پتروشیمی

احمد مهدوی ابهری دبیرکل انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پتروشیمی با تأکید برحمایت قاطع انجمن و اعضای آن از نقش‌آفرینی مؤثر شرکت ملی صنایع پتروشیمی برای رفع مشکلات و چالش‌ها اظهار کرد: مدیرعامل و مدیران NPC همواره حامی و پشتیبان شرکت‌های پتروشیمی هستند. وی تصریح کرد: در بسیاری از مسائل شرکت ملی صنایع پتروشیمی با اتخاذ راهبردها و تصمیم‌های کاربردی موفق شده تا مسیر توسعه و پیشرفت صنعت را هموار کند و ارتباط بسیار خوبی میان این شرکت و انجمن وجود دارد.

باید نگاه به صنعت پتروشیمی تغییرکند

عادل نژاد سلیم مشاور مدیرعامل هلدینگ خلیج‌فارس نیز با بیان این که باید از نگاه جزیره‌ای به صنعت خودداری شود گفت: با یک برنامه‌ریزی منسجم و سیستماتیک می‌توان برنامه‌های راهبردی صنعت را پیش برد و همکاری‌های مستمر میان دولت و بخش خصوصی می‌تواند منجر به تحول در صنعت پتروشیمی شود.

مسیر توسعه صنعت هموار شود

مجتبی خسروتاج مشاور مدیرعامل هلدینگ خلیج‌فارس نیز با اشاره به نقش مهم صنعت پتروشیمی در توسعه کشور اظهار کرد: آینده‌نگاری صنعت پتروشیمی باید مورد توجه قرار بگیرد و راهبرد تکمیل زنجیره ارزش از سوی تمام فعالان صنعت نهادینه شود.

تأمین خوراک ضامن تولید پایدار

زارع پور مدیرعامل هلدینگ پتروفرهنگ نیز با تأکید بر اهمیت برطرف کردن چالش‌های صنعت گفت: بحث تأمین و قیمت‌گذاری خوراک باید مورد توجه قرار گیرد و در خواست داریم تا منافع سهامداران هلدینگ‌ها تأمین شود.

برنامه‌ریزی منسجم و سیستماتیک می‌تواند برنامه‌های راهبردی صنعت را پیش ببرد و همکاری‌های مستمر میان دولت و بخش خصوصی می‌تواند منجر به تحول در صنعت پتروشیمی شود

تکمیل زنجیره ارزش با افزایش سرمایه‌گذاری در تولید اتیلن و پلی‌اتیلن

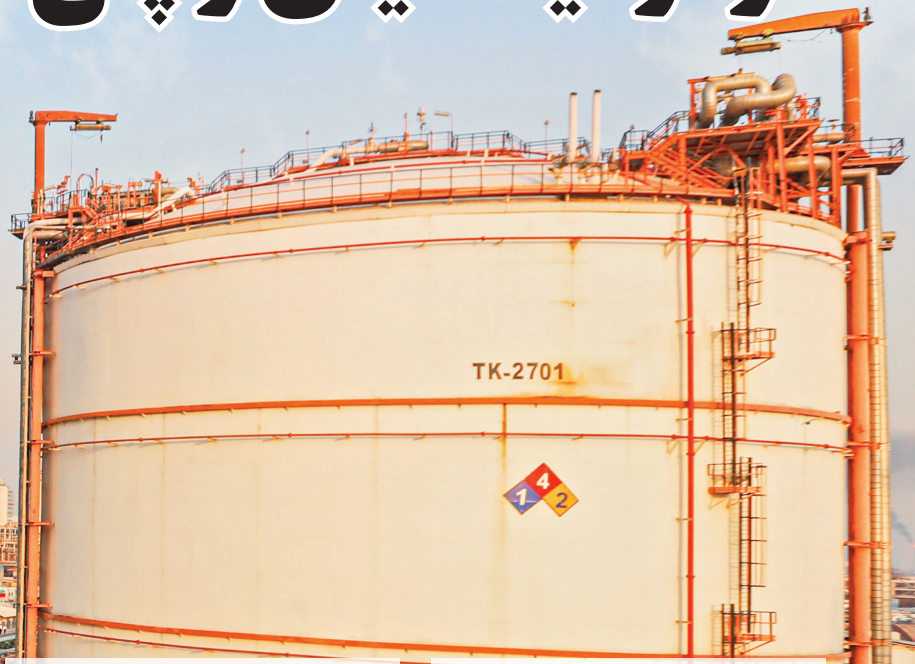

ایران با ۷ میلیون و ۸۰۰ هزار تن ظرفیت تولید، پیشرو در توسعه زنجیره ارزش اتیلن است به همین دلیل توسعه زنجیره اتیلن در دستور کار قرار گرفته و قرار است تا سال آینده ظرفیت تولید پلی اتیلن افزایش یابد.

اتیلن یکی از محصولات پایه پتروشیمی است که به‌صورت مستقیم مصرف چندانی ندارد اتیلن پس از آمونیاک بیشترین میزان تولید را در میان محصولات پایه پتروشیمی دارد و پس از تغییراتی به ماده دیگری به‌نام پلی اتیلن که قابلیت استفاده در صنایع مختلف را دارد تبدیل می‌شود. صنایع مختلف از پلی اتیلن به دلیل برخورداری از ویژگی‌هایی همچون انعطاف‌پذیری، استحکام بالا، سبک بودن و مقاومت در برابر رطوبت استفاده می‌کنند. در واقع پلی اتیلن‌ها در صنایع مختلف از جمله بسته بندی مواد غذایی و نوشیدنی، تولید کیسه‌های مواد غذایی، اسباب بازی‌ها، روکش کابل‌های برق، بطری‌ها و لوازم خانگی کاربرد دارند.

وضعیت تولید اتیلن در کشورها مختلف

برای تولید محصولات پایین دستی زنجیره ارزش اتیلن، در کشورها مختلف رویکردهای متفاوتی وجود دارد. برخی از کشورها به واسطه توسعه صنایع پایین دستی، محصولات متنوعی از زنجیره ارزش اتیلن را تولید می کنند اما برخی دیگر، تنها بر تولید پلیمرهای اتیلن تمرکز کرده و اتیلن مازاد خود را صادر می کنند.

بررسی موردی چین نشان می دهد که این کشور به دلیل نیاز گسترده به پلیمرهای اتیلن، همواره در تلاش بوده که میزان تولید اتیلن را افزایش دهد. چین از سال ۲۰۱۰ به توسعه واحدهای تبدیل زغال سنگ به الفین و تبدیل متانول به الفین پرداخته و ظرفیت ۱۰ میلیون تنی برای تولید اتیلن با استفاده از این واحدها ایجاد کرده است.

با این وجود، هنوز بخش زیادی از اتیلن تولید شده در چین در واحدهای کراکینگ با بخار نفتا تولید می‌شود. سهم خوراک اتان از اتیلن تولیدی چین ۵.۲ درصد، سهم نفتا ۷۴ درصد و سهم زغال سنگ و متانول ۲۰.۸ درصد است. این کشور که بیشتر اتیلن را صرف تولید پلیمرهای اتیلن می کند، در تلاش است با استفاده از خوراک نفتا، ظرفیت تولید اتیلن خود را در سال ۲۰۲۵ به بیش از ۶۰ میلیون تن در سال برساند. سبد محصولات زنجیره ارزش اتیلن در آمریکا تقریباً متنوع است و انواع محصولات پایین دستی اتیلن در این کشور تولید می‌شود. عربستان با ظرفیت تولید ۱۷.۷ میلیون تن اتیلن، سالانه نزدیک به ۹ میلیون تن پلی اتیلن تولید می کند؛ آلمان که بزرگترین تولیدکننده اتیلن اروپا است، حدود نیمی از ۴ میلیون تن اتیلن تولید شده را صرف تولید پلیمرهای اتیلن و مابقی را در زنجیره‌های شیمیایی و دارویی مصرف می‌کند. این کشور، حتی بخشی از اتیلن مورد نیاز خود را از کشورهای هلند و بلژیک تأمین می کند و با این راهبرد ارزش افزوده و درآمد ارزی قابل توجهی را برای خود ایجاد کرده است.

تولید پلی اتیلن در ایران

ایران با ۷.۸ میلیون تن ظرفیت تولید، پیشرو در توسعه زنجیره ارزش اتیلن است به‌طوری که ایران هم زنجیره اتیلن را به شکل مناسبی توسعه داده و مطابق جدول زیر، ۱۰ واحد پتروشیمی با ظرفیت ۷.۸ میلیون تن برای تولید اتیلن در ایران توسعه پیدا کرده‌اند. خوراک اصلی این واحدها، اتان است و برخی از واحدها از نفتا هم به‌عنوان خوراک استفاده می کنند.

بخش زیادی از اتیلن تولید شده در کشور صرف تولید پلی‌اتیلن‌ها می‌شود و سبد محصولات پایین دستی اتیلن کشور، متناسب با سبد محصولات جهانی نیست. ظرفیت تولید پلی‌اتیلن‌ها در کشور ۴.۹ میلیون تن است که میزان تولید پلی‌اتیلن‌ها بیشتر از ظرفیت اسمی و نزدیک به ۵.۳ بوده است.

البته تمرکز بر تولید پلی‌اتیلن‌ها به‌صورت

واحدهای تولیدکننده اتیلن کشور

ردیف	واحد پتروشیمی	ظرفیت سالانه اتیلن (هزارتن)	نوع خوراک مصرفی
۱	کاویان	۲۰۰۰	اتان (فاز ۱۵ و ۱۶ پارس)
۲	جم	۱۳۲۰	خوراک مخلوط
۳	مارون	۱۱۰۰	اتان
۴	آریاساسول	۱۰۵۰	اتان
۵	امیرکبیر	۵۲۰	خوراک مخلوط
۶	مروارید	۵۰۰	اتان
۷	ایلام	۴۵۸	اتان (پالایشگاه گاز ایلام)
۸	بندر امام	۴۱۱	خوراک مخلوط
۹	شازند اراک	۳۰۶	نفتا
۱۰	تبریز	۱۳۶	نفتا
	جمع کل واحدها	۷,۸۰۱ هزارتن	

کلی غلط نیست؛ اما بهتر است توسعه زنجیره ارزش اتیلن متنوع‌تر باشد و دیگر محصولات زنجیره ارزش اتیلن همچون پلی وینیل کلراید، پلی اتیلن ترفتالات، اتیلن بنزن و استایرن مونومر هم تولید شوند.

تولید این محصولات علاوه بر رفع نیاز داخلی، جلوگیری از واردات، کاهش ارز بری و ایجاد ارزش افزوده بیشتر، موجب تکمیل زنجیره‌های ارزش دیگر محصولات پایه پتروشیمی هم می‌شود.

سهم ۱.۸ درصدی تولید پلیمر جهان در ایران

براساس اطلاعاتی که ارائه شد درواقع ایران سهمی ۱.۸ درصدی از ظرفیت تولید محصولات پلیمری جهان و سهمی ۲۱ درصدی از ظرفیت تولید محصولات پلیمری در خاورمیانه را داراست.

میزان تولید واقعی محصولات پلیمری در جهان بالغ بر ۳۹۰ میلیون تن و در خاورمیانه ۳۶ میلیون تن است که سهم تولید عملی محصولات پلیمری در ایران با ۸.۱ میلیون تن از مجموع ظرفیت اسمی ۸.۸ میلیون تنی، از تولید عملی محصولات پلیمری جهان و خاورمیانه به ترتیب ۲ و ۲۳ درصد است.

درخصوص افزایش ظرفیت تولید محصولات پلیمری در ایران به گونه‌ای هدف‌گذاری شده که در سال ۱۴۰۶، به ۱۹.۸ میلیون تن در سال برسد. ارزش جهانی بازار پلیمرها تا سال ۲۰۲۰ نزدیک به ۲۵۰ میلیارد دلار بوده است و انتظار می‌رود که در سال ۲۰۲۵ این رقم به ۷۵۰ میلیارد دلار آمریکا برسد، این بدان معناست که بازار جهانی پلیمرها بین سال‌های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۵ به‌طور متوسط سالانه به اندازه ۵.۱ درصد رشد خواهد کرد.

هدف‌گذاری برای تکمیل زنجیره ارزش پلی اتیلن در ایران

یکی از مجتمع‌های بزرگ تولیدکننده اتیلن در کشور در حال تکمیل زنجیره ارزش این محصول پتروشیمی‌هایی است. محمدرضا حیدرزاده درخصوص تکمیل زنجیره ارزش اتیلن گفت: در سال هزار و سیصد و نود و هشت دو پروژه به‌منظور افزایش ظرفیت واحدهای پلیمری با استفاده از لایسنسهای موجود تعریف شد تا از خام‌فروشی اتیلن جلوگیری شود.

وی ادامه داد: به دلیل آنکه مازاد تولید اتیلن وجود داشت یک واحد جدید پلی اتیلن به ظرفیت ۳۰۰ هزار تن طراحی و در حال ساخت است که این واحد می‌تواند ۳۰۰ هزار تن پلی اتیلن جدید برای کشور تولید کند. براین اساس قرار است این واحد جدید تا پایان سال آینده به بهره‌برداری برسد و از ابتدای سال ۱۴۰۵ عملاً این واحد جدید با ظرفیت کامل به مدار تولید متصل شود.

از پلی اتیلن چه استفاده‌هایی می‌شود؟

به‌طور کلی از پلی اتیلن سبک و سنگین در صنعت بسته‌بندی بسیار مورد استفاده قرار می‌گیرد. از پلی اتیلن با چگالی پایین بیشتر در تولید ظروف پلاستیکی، لوله‌های پلاستیکی، کیسه‌های پلاستیکی، برای تولید قطعات رایانه و تجهیزات آزمایشگاهی مختلف استفاده می‌شود. بیشترین کاربرد پلی اتیلن با چگالی پایین کیسه‌های پلاستیکی است.

از دیگر کاربرهای پلی اتیلن سبک می‌توان به استفاده در لوازم خانگی، تولید اسباب بازی‌های انعطاف‌پذیر، تولید روکش سیم و این ماده به خاطر انعطاف‌پذیری خوب و هزینه پایین، برای بسته‌بندی بطری‌های دارو، درپوش، کیسه زباله کاربرد دارد. همچنین از پلی اتیلن سبک به دلیل خاصیت پلاستیکی بودن و جذب کمتر آب برای ساخت لوله‌های آب و انواع شیلنگ استفاده می‌کنند.

نقش مهم اتیلن در تولید محصولات متنوع صنعتی و دارویی

تقاضای اتیلن و پروپیلن در صنعت خودروسازی به سرعت در حال افزایش است و پیش‌بینی می‌شود این روند، رشد بازار این دو ماده را در دوره مورد نظر تسریع کند. در این میان، پروپیلن نقش مهمی در تولید محصولات متنوع صنعت خودروسازی، به‌ویژه قطعات مبتنی بر پلی پروپیلن، ایفا می‌کند. با افزایش تولید خودرو، تقاضا برای این محصولات به‌طور قابل توجهی افزایش خواهد یافت. این پلیمر در ساخت سپر، تریم داخلی، جعبه و سینی باتری، گلگیر و سایر ماشین‌آلات کاربرد دارد.

علاوه بر این بسته‌بندی محصولات غذایی و آشامیدنی از کاربردهای عمده فیلم‌های پلی پروپیلن است. رشد صنایع غذایی و نوشیدنی، تقاضا برای بسته‌بندی‌های انعطاف‌پذیر را افزایش داده و به نوبه خود، رشد بازار پلی پروپیلن را در دوره پیش‌بینی تسهیل می‌کند.

از سوی دیگر اکریلونیتریل یکی از محصولات مهم زنجیره پروپیلن است که در تولید پلیمرها و الیاف الاستومری کاربرد دارد. این ماده به‌ویژه در تولید ژاکت‌ها، جوراب‌ها، لباس‌های ورزشی و وسایل منزل بسیار پرمصرف است و سهم قابل توجهی از بازار را به خود اختصاص داده است. همچنین، اکریلونیتریل در تجهیزات پزشکی نیز کاربرد دارد، که نشان‌دهنده تنوع کاربردهای این ماده در صنایع مختلف است. این گستردگی استفاده، علاوه بر افزایش تقاضا برای پروپیلن، موجب رشد پایدار بازار اتیلن و پروپیلن در سال‌های آینده می‌شود.

بخش داروسازی سهم قابل توجهی از بازار اتیلن و پروپیلن را در سال ۲۰۲۲ به خود اختصاص داد و انتظار می‌رود رشد قابل توجهی را تا سال ۲۰۳۰ ثبت کند. مشتقات اتیلن مانند اتیلن اکساید، به‌عنوان ضدعفونی‌کننده و برای استریل کردن تجهیزات پزشکی و محصولات دارویی استفاده می‌شود که استفاده از روش‌های استریلیزاسیون با بخار برای آن‌ها امکان‌پذیر نیست.

بد نیست بدانیم بازار اتیلن و پروپیلن در سال ۲۰۲۲ معادل ۳۶۱ میلیارد دلار بود و انتظار می‌رود تا سال ۲۰۳۰ به حدود ۵۸۴ میلیارد دلار با نرخ رشد سالیانه ۶.۲۱ درصدی برسد. تقاضای این مواد در صنایع خودروسازی، بسته‌بندی و داروسازی به سرعت در حال افزایش است و به ویژه پروپیلن نقش مهمی در تولید محصولات متعدد ایفا می‌کند. با این حال، چالش‌هایی مانند مقررات ایمنی سختگیرانه و نیاز به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و فن‌آوری‌های نوین، می‌تواند بر رشد این بازار تأثیر بگذارد.

برنامه هفتم به ایستگاه تولید رسید

۱۸ طرح پتروشیمی در مسیر بهره‌برداری

حسن عباس زاده
مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی گفت: سال ۱۴۰۴، سال گُل برنامه هفتم توسعه است، حدود ۱۸ طرح با مجموع ارزش ۵ میلیارد دلار به مرحله بهره‌برداری می‌رسند و حدود ۹ میلیون تن با بهره‌برداری از این طرح‌ها ظرفیت تولید ایجاد می‌شود که برخی از محصولات تولیدی این واحدها برای نخستین بار در کشور تولید می‌شود. سال ۱۴۰۳ برای صنعت پتروشیمی ایران، سالی پرفراز و نشیب اما موفقیت‌آمیز بود؛ سالی که با همه محدودیت‌ها و چالش‌هایی مثل ناترازی، سرمای شدید زمستان و تأمین سخت خوراک، باز هم پتروشیمی‌ها توانستند برنامه تولید را تا حد زیادی محقق کنند و نقش پررنگی در تأمین ارز کشور داشته باشند. حالا در آغاز ۱۴۰۴، صنعت پتروشیمی با انگیزه‌ای تازه و نگاهی آینده‌محور به استقبال برنامه هفتم توسعه رفته است. توسعه زنجیره ارزش، افزایش صادرات، تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و حرکت به سمت محصولات متنوع‌تر از جمله محورهایی است که این صنعت دنبال می‌کند. معاون وزیر نفت در امور پتروشیمی با نگاهی روشن و صادقانه از دستاوردها، چالش‌ها و برنامه‌های این صنعت در سال گذشته و سال پیش‌رو می‌گوید: «در برنامه هفتم توسعه تصریح شده که صندوق‌های بازنشستگی باید از صنایع خارج شوند و سهم خود را به بخش خصوصی واقعی واگذار کنند. این بند قانونی که صندوق‌ها را ملزم به خروج از مدیریت شرکت‌هایی می‌کند که تصدی‌گری در آنها دارند، تأثیر بسیاری بر توسعه صنعت پتروشیمی خواهد گذاشت.» او معتقد است می‌شد گام نخست واگذاری پتروشیمی‌ها را با اقدام‌ها و راهکارهای اجرایی بهتری در پیش گرفت که ضمن اینکه شرکت‌ها واگذار می‌شوند انسجام و حاکمیت و سیاست‌گذاری آنها نیز حفظ شود. امیدواریم در گام دوم واگذاری‌ها در برنامه هفتم توسعه بتوانیم نواقص گام اول را برطرف کنیم و این واگذاری‌ها به شکل بهتری انجام شود. در زیر مشروح گفت‌وگو با حسن عباس زاده را می‌خوانید:

■ صنعت پتروشیمی به‌عنوان ارزآورترین صنعت چه نقشی در اقتصاد کشور دارد؟

صنعت پتروشیمی از صنایعی است که در زنجیره صنعت نفت بیشترین تأثیر را در بحث تکمیل زنجیره ارزش و ارزآوری دارد. تکمیل زنجیره ارزش، تأمین نیاز بازار داخل برای تولید محصول نهایی و حداکثر استفاده از منابع هیدروکربوری برای تولید محصولات باارزش‌تر از هدف‌گذاری‌های انجام‌شده در داخل است. حدود ۷۰ درصد محصولات که در صنعت پتروشیمی تولید می‌شود در بازار داخل جذب نمی‌شود و با هدف تأمین ارز مورد نیاز کشور صادر می‌شود.

۱۳.۵ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۳ صادرات محصولات پتروشیمی انجام شد و معادل این ارز از سوی شرکت‌های پتروشیمی تحویل بانک مرکزی شده و به چرخه اقتصاد کشور برگشته و حدود ۲ میلیارد دلار آن نیز برای خرید کالاها و تجهیزات، کاتالیست‌ها و مواد شیمیایی مورد نیاز صنعت پتروشیمی از خارج هزینه شده است. خوشبختانه با وجود ناترازی‌های انرژی در سال ۱۴۰۳ و ایجاد محدودیت در تأمین خوراک پتروشیمی‌ها به‌دلیل سرمای بی‌سابقه و افزایش مصرف گاز در بخش خانگی و تجاری، اما ارزآوری صنعت پتروشیمی نسبت به سال ۱۴۰۲ کاهش نیافت.

■ پس صنعت پتروشیمی سال پرچالشی را گذراند.

بله. امسال سال خاصی بود، صنعت پتروشیمی تقریباً از آبان درگیر ناترازی‌ها شد، به‌دلیل اینکه منابع کافی سوخت مایع نیروگاهی در ابتدای سال، ذخیره‌سازی نشده بود، بخش عمده‌ای از گازی که صنعت پتروشیمی باید در پاییز مصرف می‌کرد، به نیروگاه‌ها داده شد که فرصت داشته باشند سوخت مایع را برای زمستان ذخیره کنند. در عین حال، طول دوره سرما امسال طولانی‌تر هم بود و امسال سردتر از سنوات قبل بود، هرسال در پایان بهمن وارد روزهای گرم‌تری می‌شدیم، اما امسال تا دهم اسفند نیز سرما پابرجا بود، اما با توجه به اینکه تأمین گاز خانگی در اولویت کشور قرار دارد، صنعت پتروشیمی زمستان امسال بیشتر متأثر از محدودیت‌های گازی شد.

■ صنعت پتروشیمی در ابتدای سال ۱۴۰۳ در چه نقطه‌ای بود و پس از پایان سال در چه جایگاهی قرار گرفت؟

حدود ۷۵ میلیون تن محصول پتروشیمی در سال ۱۴۰۳ در ظرفیت حدود ۹۷ میلیون تنی صنعت پتروشیمی تولید شد. در این میان شاهد اختلاف حدود ۲۰ میلیون تنی بین ظرفیت و تولید واقعی صنعت هستیم که سال ۱۴۰۲ نیز بوده و به‌طور کلی حدود ۲۲ درصد از ظرفیت نصب‌شده صنعت پتروشیمی به دلایل مختلف ازجمله کمبود خوراک، ناترازی انرژی در فصل سرما و محدودیت دریافت خوراک مجتمع‌ها و دلایل تعمیراتی و فرآیندی خالی است. صادرات محصولات پتروشیمی در سال ۱۴۰۳ از این ۷۵ میلیون تن نسبت به پارسال افزایشی بوده و ۱۳.۵ میلیارد دلار ارزآوری داشته‌ایم. حدود ۱۰ میلیارد دلار محصول نیز به بازار داخلی عرضه شده است که با رقم سال قبل اختلاف زیادی ندارد.

■ آیا برنامه صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۳ به‌طور کامل محقق شد؟

با توجه به اینکه امسال به‌دلیل افزایش برودت هوا و ماندگاری آن، مصرف گاز بخش خانگی و تجاری بیشتر بود، ناترازی گاز نیز افزایش یافت، اما کاهش صادرات و تولید نسبت به ۱۴۰۲ نداشتیم، حدود ۸۰ میلیون تن تولید برای ۱۴۰۳ پیش‌بینی شده بود که حدود ۷۵ میلیون تن تولید شده و به برنامه نزدیک است.

شرکت‌های پتروشیمی برای ورود و مشارکت در حوزه بالادست و توسعه میدان‌ها به‌منظور تأمین پایدار منابع خوراک خود نیز اعلام آمادگی کردند که در این زمینه نشست‌های بسیار مطلوبی در ۱۴۰۳ برگزار شد

■ طرح‌هایی که برای ۱۴۰۳ آماده افتتاح بودند هم‌اکنون در چه وضعی هستند؟

طرح آپادانا خلیج‌فارس آماده افتتاح بود، اما از آن جا که خوراک این طرح گاز است، بنابراین به پس از روزهای سرد سال موکول شد و هم‌اکنون یک محموله نیز محصول تولید کرده و آماده افتتاح در ابتدای سال ۱۴۰۴ است. طرح صدف عسلویه نیز برای اجرا برنامه‌ریزی شده بود که با کمبود منابع مالی مواجه شد، این موضوع از طرف هلدینگ خلیج‌فارس رفع شد و تا خرداد ۱۴۰۴ آماده بهره‌برداری است. طرح پلی‌پروپیلن ارغوان گستر ایلام نیز برای افتتاح در ۱۴۰۳ برنامه‌ریزی شده بود که در فاز پیش‌راه‌اندازی است و در سه ماهه نخست ۱۴۰۴ راه‌اندازی می‌شود. اینها طرح‌هایی بودند که برخی اقدام‌های عملیاتی آنها در ۱۴۰۳ باقی ماند و در ابتدای سال ۱۴۰۴ افتتاح می‌شوند.

■ چند سالی است که صنعت پتروشیمی بر دو کلیدواژه تکمیل زنجیره ارزش و توسعه متوازن و پایدار تأکید دارد، چه اقدام‌هایی در ۱۴۰۳ به‌ویژه در دولت چهاردهم در این زمینه انجام شده است؟

برنامه‌هایی از قبل برای تکمیل زنجیره ارزش داشتیم، اما با آغاز دولت چهاردهم، تمرکز بیشتری بر این موضوع شد. حدود ۲ میلیارد دلار کالای پتروشیمی وارد کشور می‌شود که داخلی‌سازی این کالاها و تکمیل این بخش هدف‌گذاری شده است. بخش عمده‌ای از این کالاها در زنجیره پلی‌پروپیلن وجود دارد، چالش اساسی در زنجیره پلی‌پروپیلن تأمین خوراک است، اما پتروشیمی مارون پیش‌قدم شد و یک پارک پلی‌پروپیلن را طراحی کرد که در نیمه دوم ۱۴۰۳ مجوزهای آن کامل و تأییدیه‌های لازم برای تأمین منابع مالی از محل بانک مرکزی نیز اخذ شد و زنجیره بسیار مناسبی در هفت محصول بار اول در ماهشهر توسعه داده می‌شود.

افزون براین، سند آمایش سرزمینی برای حوزه صنایع تکمیلی و صنایع پایین‌دستی خاص هر استان در حال تهیه است که براساس منابع آبی، خوراک در دسترس و صنایع موجود هر استان، قابلیت توسعه صنعت پتروشیمی در هر استان و تولید کالای نهایی مشخص می‌شود. چارچوب این سند بسته شده و اول سال ۱۴۰۴ مراحل واگذاری این طرح به پیمانکار انجام می‌شود تا فرصت‌های سرمایه‌گذاری صنایع پایین‌دستی هر استان از سوی مشاوران تکمیل شود و نتایج نهایی در اختیار استانداران و نمایندگان مجلس شورای اسلامی که دغدغه اشتغال مناطق را دارند، قرار گیرد.

در عین حال شرکت‌های پتروشیمی برای ورود و مشارکت در حوزه بالادست و توسعه میدان‌ها به‌منظور تأمین پایدار منابع خوراک خود نیز اعلام آمادگی کردند که در این زمینه نشست‌های بسیار مطلوبی در ۱۴۰۳ برگزار شد. رهبر معظم انقلاب نیز دوباره در بازدید از نمایشگاه دستاوردها و توانمندی‌های بخش خصوصی بر رفع دیوان‌سالاری و کوتاه شدن مراحل صدور مجوز تأکید کردند. این کار در وزارت نفت انجام شد و در مراحل نهایی شدن این طرح هستیم تا سرمایه‌گذاران صنعت پتروشیمی در توسعه میدان‌های بالادستی در سال ۱۴۰۴ ورود کنند و عملیات اجرایی نیز آغاز می‌شود.

■ متنوع‌سازی بازارهای هدف موضوع مهمی برای کاهش ریسک صادرات محصولات است، شرکت ملی صنایع پتروشیمی در دولت چهاردهم چه اقدام‌هایی برای گسترش همکاری‌های بین‌المللی و توسعه بازار انجام داده است؟

تعاملات بین‌المللی در حوزه صنعت پتروشیمی از چند جهت اهمیت دارد؛ توسعه بازار، تأمین فن‌آوری‌های لازم و تأمین منابع مالی و تجهیزات. صنعت پتروشیمی قبل از تشدید تحریم‌ها عمدتاً از محل منابع سرمایه که از خارج از کشور جذب می‌شد توسعه می‌یافت. در سال‌های قبل تقریباً بازارهای ما محدود به یک بازار خاص شد. تقریباً بیش از ۶۰ درصد آن را یک بازار تشکیل داده است و این برای ما مناسب نیست و نقطه ضعف است که ما از بازارهای دیگر بیرون آمدیم یا غافل شدیم. طرحی را با همکاری وزارت خارجه تعریف کردیم که بیشتر هدف بازار آفریقا، هند و آمریکای جنوبی است. امور بین‌الملل شرکت ملی صنایع پتروشیمی بر این موضوع متمرکز است و تقریباً چارچوب استخراج شده و در سال ۱۴۰۴ خبرهای خوبی در این مورد خواهیم داشت، البته شرکت‌های پتروشیمی کنار ما در این موضوع هستند که بتوانیم بخشی از محصولات را در بازارهای جدید وارد کنیم.

در زمینه تأمین فن‌آوری و دانش فنی، بیشتر نیازمند دانش فنی فرآیندی هستیم. در حوزه کاتالیست و دانش فنی ساخت کاتالیست وضع مناسبی داریم و به خودکفایی رسیدیم و اکثر کاتالیست‌ها در داخل تأمین می‌شود. در حوزه تجهیزات نیز شرکت‌های سازنده بزرگی کنار صنعت پتروشیمی رشد کردند، بیشتر تجهیزات ثابت تقریباً در کشور تولید می‌شود، در تجهیزات دوار نیز رشد مناسبی کردیم و داخلی‌سازی مطلوبی شکل گرفته، اما برخی اقلام همچنان اقلام کلیدی هستند که از خارج کشور وارد می‌شوند، در این حوزه ارتباط مناسبی با برخی کشورها گرفتیم و تقریباً می‌شود گفت تجهیزی نیست که نتوانیم تأمین کنیم اگرچه ممکن است به دلایل تحریم هزینه‌های

بیشتری متحمل شویم. تمرکز ما در حوزه تجهیزات در حد امکان بر داخلی سازی است که نیاز به ارزبری نداشته باشد.

در سفر اخیری که به خارج از کشور داشتم مذاکرات مطلوبی درباره تأمین سرمایه نیز انجام شد که بتوانیم از طریق فروش محصول و پیش فروش محصول بخشی از سرمایه را تأمین کنیم. فاینانسرهایی نیز مراجعه کردند و در حال مذاکره هستیم که امیدواریم بخشی را هم بتوانیم از مؤلفه خارجی تأمین کنیم.

■ اشاره به خودکفایی در تولید کاتالیست‌ها داشتید، آیا هنوز صادرات کاتالیست ادامه دارد؟

صادرات کاتالیست‌های ایران به روسیه و کشورهای شمالی و کشورهای دیگر از یک و نیم سال پیش آغاز شد. کاتالیست‌ها از طریق شرکت‌های ایرانی صادر می‌شود که البته دانش فنی اکثر کاتالیست‌ها متعلق به شرکت پژوهش و فن‌آوری پتروشیمی است که بیشتر در اختیار شرکت‌های دانش‌بنیان قرار داده شده است. خوشبختانه صادرات کاتالیست ایرانی ادامه دارد و بخشی از ارزی که وارد می‌شود از محل صادرات کاتالیست‌هاست.

■ سال ۱۴۰۳، سال نخست برنامه هفتم توسعه بود، چه اقدام‌هایی در اجرای طرح‌های پتروشیمی در این برنامه انجام شده است؟

تفاوت برنامه هفتم توسعه با برنامه‌های پیشین در جهت‌گیری درزمینه تکمیل زنجیره ارزش است. در برنامه‌های پیشین، برای مثال به برنامه ششم توسعه اشاره می‌کنم که دستیابی به ظرفیت تولید ۱۰۰ میلیون تن برای صنعت پتروشیمی هدف‌گذاری شده بود، اما توسعه صنعت پتروشیمی در برنامه هفتم توسعه افزون بر اینکه در یک هدف‌گذاری کلان رسیدن به ظرفیت تولید ۱۳۱.۵ میلیون تن را برنامه‌ریزی کرده، تکمیل زنجیره پروپیلن، متانول، اتیلن، آمونیاک و آروماتیک‌ها را هدف‌گذاری کرده و برای آنها هدف کمّی تعیین کرده است، بنابراین کار شرکت ملی صنایع پتروشیمی در این برنامه مشکل‌تر است و نباید به صورت کلی تنها به ۱۳۱.۵ میلیون تن نگاه کنیم و باید زنجیره‌ها را تک‌تک توسعه دهیم. از این رو طرح‌های صنعت پتروشیمی در قالب همین زنجیره‌ها در سال‌های برنامه هفتم توسعه شکسته شده است.

■ برنامه هفتم توسعه برای تحقق این اهداف چه کمکی به صنعت خواهد کرد؟

برنامه هفتم توسعه فرصت‌هایی در اختیار صنعت پتروشیمی قرار داده است. برای نمونه آیین‌نامه تخفیف پلکانی خوراک در برنامه هفتم توسعه را در نظر گرفته است تا سرمایه‌گذارانی که در پایین‌دست صنعت پتروشیمی سرمایه‌گذاری می‌کنند بتوانند از منافع تخفیف خوراک در بالادست منتفع شوند. به عبارتی اوراق تسویه را به زنجیره‌های بالاتر تا دولت منتقل می‌کنند، تخفیف شامل زنجیره پایین‌دستی می‌شود، اما اوراق تسویه این امکان را می‌دهد که این تخفیف را از دولت بگیرند. این فرصت بسیار مناسبی است که در برنامه هفتم توسعه ایجاد شده است.

برنامه هفتم توسعه فرصت دیگری نیز برای صنعت پتروشیمی فراهم کرده و آن هدف‌گذاری برای اختصاص حداقل ۴۰ درصد از سود هلدینگ‌ها یا شرکت‌های پتروشیمی برای سرمایه‌گذاری در توسعه زنجیره ارزش است تا بخشی از عواید و سود شرکت‌ها توزیع نشود و در توسعه زنجیره مصرف شود.

اما مهمترین اتفاقی که در برنامه هفتم توسعه قرار است بیفتد و به نظرم تأثیر آن بر صنعت پتروشیمی بسیار است، گام دوم واگذاری‌هاست. در برنامه هفتم توسعه تصریح شده که صندوق‌های بازنشستگی باید از صنایع خارج شوند و سهم خود را به بخش خصوصی واقعی واگذار کنند که می‌توان این اقدام را گام دوم واگذاری‌ها نام برد. تقریباً فقط ۱۵ درصد صنعت پتروشیمی در بخش خصوصی واقعی است و عمده صنعت در قالب هلدینگ‌ها در صندوق‌هایی مانند صندوق ذخیره فرهنگیان، صندوق بازنشستگی نیروهای مسلح، صندوق بازنشستگی کارکنان صنعت نفت و صندوق بازنشستگان کشوری است.

این بند قانونی که صندوق‌ها را ملزم به خروج از مدیریت شرکت‌هایی که تصدی‌گری در آنها دارند، می‌کند، تأثیر بسیاری بر صنعت پتروشیمی خواهد گذاشت. در حال بررسی هستیم که این گام واگذاری‌ها تأثیر زیادی را بر شرکت‌ها نگذارد. در گام اول واگذاری‌ها که از دولت شرکت‌ها واگذار شدند، عمدتاً در صندوق‌ها توزیع شد. به نظر من می‌شد اقدام‌ها و راهکارهای اجرایی بهتری در پیش گرفته شود که ضمن اینکه شرکت‌ها واگذار می‌شوند انسجام و حاکمیت و سیاست‌گذاری آنها نیز حفظ شود. امیدواریم در گام دوم واگذاری‌ها در برنامه هفتم توسعه بتوانیم نواقصی را که در گام اول بود برطرف کنیم و این واگذاری‌ها به شکل بهتری انجام شود.

■ چند طرح در صنعت پتروشیمی در حال اجراست؟

حدود ۵۰ طرح در قالب برنامه هفتم توسعه در حال اجراست که نیازمند حدود ۲۴ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری هستند و ۱۲ میلیارد دلار آن انجام شده و ۱۲ میلیارد دلار باقی‌مانده قابل تأمین است و در طول برنامه از محل‌های مختلف از آورده

سهامداران، منابع داخلی و بخشی از فاینانس از کشورهای خارجی تأمین می‌شود، ضمن اینکه حدود ۵۰ طرح نیز در قالب برنامه هشتم توسعه وجود دارد که در مراحل ابتدایی هستند و در سال‌های برنامه هفتم روند اجرایی آنها آغاز می‌شود.

طرح‌های برنامه هفتم به‌طور متوسط بیش از ۴۵ درصد پیشرفت فیزیکی دارند، طرح‌هایی هستند که در مراحل اجرا هستند و اجرا خواهند شد، اما طرح‌های برنامه هشتم، طرح‌هایی هستند که قابل اصلاح هستند. یکی از بندهای قانون برنامه هفتم این است که تا شهریور ۱۴۰۴ فرصت داریم طرح‌هایی را که به بهره‌برداری نرسیدند مورد بازنگری قرار دهیم. این کار در حال انجام است و در همین مدتی که از ابتدای برنامه هفتم توسعه گذشته، موافقت اصولی چند طرح که سرمایه‌گذار آن عزمی برای اجرا نداشت، لغو شد. این روند به‌طور دقیق تداوم دارد و اگر طرحی با اراده سهامدار متوقف باشد، حتماً طرح یا کوچک یا لغو می‌شود، زیرا این تکلیف برنامه است.

■ مهمترین چالش اجرای طرح‌های برنامه هفتم توسعه چیست؟

مهمترین چالش طرح‌های برنامه هفتم توسعه موضوع خوراک است، هم‌اکنون حدود ۲۰ درصد صنعت پتروشیمی کمبود خوراک دارد و اگر با همین روند بخواهیم پیش برویم مسلماً در پایان برنامه این شکاف بیشتر می‌شود، اما در چند ماه گذشته کمیته جدی تأمین خوراک پایدار صنعت پتروشیمی تشکیل شد و نشست‌های آن به‌منظور بررسی راهکارهای تأمین خوراک به‌طور مداوم در حال برگزاری است.

■ چه راهکارهایی برای رفع این چالش در برنامه دارید؟

استفاده از گازهای مشعل یکی از راهکارهاست که در ۱۴۰۳ از محل سرمایه‌گذاری پتروشیمی خلیج‌فارس در بیدبلند خلیج‌فارس، چند مشعل خاموش شده که حدود ۴ میلیون مترمکعب گاز به شبکه تأمین گاز تزریق و بخشی نیز خوراک صنعت پتروشیمی می‌شود. این روند جمع‌آوری مشعل‌ها در سال ۱۴۰۴ نیز ادامه می‌یابد. طرح ان جی ال ۳۱۰۰ نیز منبع دیگری برای تأمین خوراک است که عملیات اجرایی آن کاملاً تمام شده و نیمه اول سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسد. بخشی از مشعل‌های پارس جنوبی نیز از سمت شرکت ملی گاز به ما معرفی و مکاتبات لازم انجام شده و صنعت پتروشیمی عزم بسیار جدی برای جمع‌آوری این بخش از گازهای مشعل دارد که بتواند به‌عنوان خوراک از آن استفاده کند.

مشارکت صنعت پتروشیمی در حوزه بالادست نیز از طرح‌های دیگر برای تأمین خوراک است که البته مقداری اجرای آن زمان‌بر است، اما ان‌شاءالله به پایان برنامه خواهد رسید. مقداری اخذ مجوزهای آن از نهادهای خارج از وزارت نفت مانند سازمان برنامه و بودجه و شورای اقتصاد زمان‌گیر شده، اما

با اقدام‌هایی و تذکر مقام معظم رهبری رفع می‌شود تا پتروشیمی‌ها نیز به حوزه توسعه میدان‌ها ورود کنند.

اجرای ۱۲ طرح بهینه‌سازی مصرف گاز در بخش خانگی و تجاری اقدام دیگری است که از طریق همین کارگروه پیگیری می‌شود. سال ۱۴۰۳ یکی از شرکت‌های پتروشیمی در یکی از این طرح‌ها در پنج استان سردسیر سرمایه‌گذاری کرد و ان‌شاءالله نتایج آن به‌زودی استخراج می‌شود. مطمئن هستیم که با اقدام‌هایی همچون تعویض بخاری‌ها، اصلاح شوفاژخانه‌ها و فرهنگ‌سازی، بخشی از گاز مورد نیاز را از حوزه بهینه‌سازی مصرف کسب کنیم، زیرا صنعت پتروشیمی در حوزه خوراک گاز طبیعی به‌طور متوسط فقط ۴ درصد گاز کشور را مصرف می‌کند و عمده گاز در بخش خانگی و تجاری و صنایع کوچک مصرف می‌شود که لازم است حتماً بهینه‌سازی در این بخش‌ها را در اولویت قرار دهیم.

برنامه هفتم توسعه، بازار انرژی را نیز در نظر گرفته است، امیدواریم با رفع موانع موجود بتوانیم از محل بهینه‌سازی نیز بخشی از خوراک صنعت را تأمین کنیم. در حال بررسی خوراک‌های جایگزین مثل ال‌پی‌جی برای نیروگاه‌های صنعت هستیم. با راهکارهایی که در این کمیته تأمین پایدار خوراک در نظر گرفته شده است، تأمین خوراک صنعت در برنامه هفتم محقق می‌شود و امیدواریم شکاف بین ظرفیت و تولید بیش از این نشود و حتی چند درصد نیز کاهش یابد، زیرا برای تحقق رشد سالانه ۸ درصدی تأکید شده از سوی مقام معظم رهبری، صنعت پتروشیمی باید در برنامه هفتم توسعه به‌صورت متوسط سالی ۸ درصد رشد داشته باشد که بخشی از این رشد را از طریق پر کردن ظرفیت خالی دنبال خواهیم کرد.

■ تأمین سرمایه مهمترین رکن رشد ۸ درصدی صنعت است، چه اقدام‌هایی برای جذب سرمایه انجام شده است؟

بله. افزون بر اینکه حدود ۱۲ میلیارد دلار برای طرح‌های پتروشیمی برنامه هفتم توسعه باید سرمایه‌گذاری شود، طرح‌هایی غیر از برنامه همچون طرح‌های برنامه هشتم نیز در حال اجرا خواهند بود که آنها نیز به منابع مالی نیاز دارند. یکی از اقدام‌هایی که آغاز شده و ان‌شاءالله بتوانیم پیش ببریم، اولویت‌بندی طرح‌های پتروشیمی برای فاینانس خطوط تعریف شده از فاینانس خارجی است که مورد موافقت نیز قرار گرفته است. ان‌شاءالله بخشی از منابع از این محل تأمین خواهد شد، بخشی نیز از محل سهامداران خواهد بود، زیرا صنعت پتروشیمی صنعتی ارزآوری است؛ صنعت پتروشیمی در ۱۴۰۲ حدود ۲۳ میلیارد دلار فروش داشته و انتظار است که بخشی از این درآمد به جای توزیع میان سهامداران، وارد توسعه صنعت شود.

مدیریت جدید سرمایه‌گذاری نیز به دنبال تشکیل صندوقی مشارکتی بین هلدینگ‌هاست که بخشی از جذب سرمایه از مردم و بخشی نیز بانک‌ها تأمین کنند که چارچوب آن آماده شده است. این یک صندوق جذب منابع برای طرح‌های پتروشیمی خواهد بود که مردم هم در آن مشارکت کنند و سهامدار شوند.

■ تمرکز شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سال ۱۴۰۴ چیست و صنعت به چه نقطه‌ای در پایان سال می‌رسد؟

عمده تلاش شرکت ملی صنایع پتروشیمی بر راه‌اندازی طرح‌هاست، به نظرم سال ۱۴۰۴، سال گل برنامه هفتم توسعه است، زیرا حدود ۱۸ طرح به مجموع ارزش ۵ میلیارد دلار به مرحله بهره‌برداری می‌رسند و حدود ۹ میلیون تن با بهره‌برداری از این طرح‌ها ظرفیت تولید ایجاد می‌شود. ان‌شاءالله با تلاشی که در صنعت پتروشیمی انجام می‌شود این طرح‌ها به بهره‌برداری برسند که رکورد و جهشی در صنعت پتروشیمی است، بنابراین رفع موانع بهره‌برداری از طرح‌هایی که هدف‌گذاری شده از اهداف اولویت‌دار در شرکت است، ضمن اینکه در زمینه تأمین خوراک نیز باید اقدام‌هایی انجام دهیم که در نیمه دوم سال ۱۴۰۴ کمتر از محدودیت‌های گازی متأثر شویم. البته این کار با همکاری وزارت نفت و شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران شکل خواهد گرفت که

سوخت مایع بیشتری در نیمه اول ۱۴۰۴ ذخیره‌سازی و در اختیار نیروگاه‌ها قرار داده شود و نیروگاه بتوانند بخشی از گازی را که امسال مصرف کردند آزاد کنند که در صنعت پتروشیمی استفاده شود. افزون بر این، سال ۱۴۰۴ بر توسعه بازار نیز تمرکز خواهیم کرد و پیش‌بینی می‌شود حدود ۱۵ میلیارد دلار صادرات و حدود ۱۲ میلیارد دلار فروش داخلی محقق شود.

■ آیا همسو با تکمیل زنجیره ارزش، محصول جدیدی با بهره‌برداری از ۱۸ طرح به سبد محصولات صنعت پتروشیمی افزوده می‌شود؟

بله. برخی از محصولات بار اولی است. برای نمونه، واحد ایزوپروپیل الکل در پتروشیمی آرمان سپاهان اصفهان محصولی است که یکی از موارد مصرف آن برای استفاده در الکل ضدعفونی کننده برای نرمی پوست دست است، البته در صنایع دیگری نیز مصرف می‌شود، این واحد در نیمه اول سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری می‌رسد.

■ تحریم‌ها علیه ایران روز به روز شدت می‌گیرد، اگر تحریم نبودیم هم‌اکنون صنعت پتروشیمی در چه جایگاهی قرار داشت؟

اگر تحریم نبودیم در چند مورد هزینه‌های صنعت پتروشیمی کاهش می‌یافت و پروژه‌ها به دلیل جذب سرمایه خارجی سریع‌تر به نتیجه می‌رسید. پیش از تحریم‌ها سالانه حدود ۴ میلیارد دلار از خارج از کشور در صنعت پتروشیمی جذب سرمایه می‌شد و طرح‌ها و پروژه‌ها گاه ۳۶ ماهه یا ۴۰ ماهه به بهره‌برداری می‌رسیدند، اما هم‌اکنون طول اجرای طرح‌ها افزایش یافته است، گاه طرح‌هایی که ما هم‌اکنون برای بهره‌برداری در برنامه هفتم توسعه برنامه‌ریزی کردیم در برنامه پنجم تعریف شدند و در سال‌های متمادی طول کشیده‌اند و در بعضی موارد تا ۱۰ سال طرح‌های پتروشیمی زمان می‌برد که عمده دلیل آن همین تحریم است.

افزون بر این، هزینه‌های بازرگانی، لجستیک و بیمه و... هزینه‌هایی است که به دلایل تحریم چند برابر بر صنعت پتروشیمی تحمیل می‌شود و بخشی از منابع صنعت از این طریق از دست می‌رود، همچنین رقابت؛ یعنی گاه شرکت‌ها برای فروش محصولاتشان باید با گروهی رقابت کنند که بسیار آزادانه می‌توانند محصولات خود را با قیمت‌های بهتر عرضه کنند و محصولات ما ممکن است متأثر از بحث تحریم‌ها شود. در حوزه فن‌آوری نیز تحریم در برخی موارد مانع ایجاد کرده است، یکی از دلایل اصلی بسیاری از طرح‌های زنجیره ارزش که توسعه نیافته، این بوده که فن‌آوری را برما تحریم کرده‌اند. در این موارد، صاحب فن‌آوری تولیدکننده محصول نیز هست و به دلیل فروش انحصاری، بنابراین رقیب برای خودش ایجاد نخواهد کرد. درمجموع این موانعی است که در تحریم برای صنعت پتروشیمی ایجاد می‌شود.

به نظرم اگر تحریم‌ها نبود، ظرفیت نصب شده صنعت پتروشیمی که هم‌اکنون نزدیک ۱۰۰ میلیون تن است، با بهره‌برداری از طرح‌هایی که سال‌هاست زمان برده است، حدود ۱۴۰ میلیون تن می‌بود، این ظرفیت، محصول بیشتری تولید و از طرفی درآمد

بالاتری کسب می‌کردیم. اگر در شرایط رقابتی بودیم این درآمد ارزی حدود ۱۲ میلیارد دلار امسال، حدود ۱۴ تا ۱۵ میلیارد دلار بود.

■ صادرات محصولات پتروشیمی به چه صورتی است؟

همانطور که عرض کردم راه‌اندازی در مجموع ۸ میلیون و ۵۰۰ هزار تن طرح پتروشیمی برای امسال پیش‌بینی شده است که ظرفیت اسمی تولید به ۱۰۵ میلیون تن و تولید واقعی انواع محصولات پتروشیمی به ۸۳ میلیون و ۵۰۰ هزار تن می‌رسد، صادرات حدود ۳۴ میلیون و ۸۰۰ هزار تن محصول پتروشیمی به ارزش حدود ۱۳ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار و فروش خالص داخلی ۱۶ میلیون و ۱۰۰ هزار تن به ارزش بیش از ۱۰ میلیارد دلار برای سال ۱۴۰۴ برآورد شده است.

■ فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای افزایش تولید در جنوب چگونه است؟

فرصت بسیار خوبی برای صنایع پایین دست است که از این ۲/۵ میلیون تن پلی اتیلنی که صادر می‌شود برای ایجاد ارزش افزوده با تولید محصولات مختلف، استفاده کنند.

توسعه صنعت در سواحل جنوبی کشور به دلیل آب‌بر بودن صنعت پتروشیمی به ویژه در استان‌های بوشهر و خوزستان و همچنین منطقه مکران در حال انجام است و عمده صنعت پتروشیمی در سواحل کشور قرار دارند، تقریباً ۴۸ درصد از ظرفیت صنعتی پتروشیمی در عسلویه و حدود ۲۵ درصد هم در منطقه ماهشهر قرار دارد که از آب دریا استفاده می‌کنند، بقیه صنعت نیز در استان‌های غرب و شمال غرب کشور، اصفهان و چند استان دیگر قرار دارند که ساخت آنها در سال‌های گذشته بوده است که البته تعداد آنها هم زیاد نیست.

در شرکت ملی صنایع پتروشیمی تمرکز سرمایه‌گذاران جدید را به منطقه مکران متمرکز خواهیم کرد و با توجه به تأکید مقام معظم رهبری بر لزوم توسعه این منطقه تلاش خواهد شد تا این منطقه مهم و استراتژیک با در نظر گرفتن تکمیل زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی توسعه یابد.

با پتروشیمی‌های غیرساحلی مکاتبه شده است تا به سمت استفاده از آب‌های نامتعارف مانند تصفیه فاضلاب بروند، به‌عنوان نمونه پتروشیمی خراسان از آب چاه استفاده می‌کرد اما از سال گذشته آب فاضلاب و پساب شهری را تصفیه و برداشت کرد. تلاش می‌شود که سایر پتروشیمی‌ها نیز به این سمت حرکت کنند چراکه در قانون برنامه هفتم تصریح شده که اگر در سال‌های آینده از سد یا منابع رودخانه برداشت کنند، با قیمت تمام شده آب تصفیه شده پساب محاسبه شود.

■ گروه‌های مختلف محصولات پتروشیمی را برای افزایش تولید ذکر کنید؟

محصولات تولیدی پتروشیمی ایران در گروه‌های مختلفی همچون پلیمرها با ظرفیت ۹ میلیون تن، آروماتیک‌ها با ظرفیت ۴ میلیون تن، کودهای شیمیایی و کشاورزی با ظرفیت ۹ میلیون تن و مواد شیمیایی پایه با ظرفیت ۴۳ میلیون تن دسته‌بندی می‌شود. از این میزان، حدود ۱۴ میلیون تن متانول تولید می‌شود که ۱۰ میلیون تن آن به بازارهای جهانی صادر می‌شود. روند رشد محصولات پتروشیمی تا سال ۲۰۳۴ بدین گونه است که بیشترین رشد مربوط به بخش پلیمرهاست؛ به گونه‌ای که ظرفیت تولید پلیمرها از ۹ میلیون تن به حدود ۳۲ میلیون تن خواهد رسید. این افزایش ظرفیت، عمدتاً به واسطه پروژه‌های جدید و با هدف ارتقای ارزش افزوده انجام می‌شود. براساس برنامه‌ریزی انجام شده، در سه مقطع زمانی ۲۰۲۵، ۲۰۲۹ و ۲۰۳۴ شاهد رشد قابل توجهی در تولید محصولات نهایی خواهیم بود که سهم بیشتری از ارزش افزوده را برای کشور به همراه خواهد داشت.

بد نیست بدانیم حدود ۷۰ درصد محصولات پتروشیمی تولیدی کشور صادر می‌شود و ۳۰ درصد در داخل مصرف می‌شود. در سال گذشته، صادرات محصولات پلیمری حدود ۸/۲ میلیارد دلار، صادرات متانول حدود ۲/۲ میلیارد دلار و صادرات کود اوره حدود ۷/۱ میلیارد دلار بوده است.

پس از پلیمرها، متانول و اوره، سایر محصولات از جمله پلی اتیلن‌ها، آروماتیک‌ها و آمونیاک در رتبه‌های بعدی صادرات قرار دارند.

یک مقام مسؤول تأکید کرد

سرمایه‌گذاری‌های جدید در صنایع پایین پتروشیمی

حسن علیمراد
مدیر برنامه‌ریزی و توسعه پتروشیمی
شرکت ملی صنایع پتروشیمی

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه پتروشیمی شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر مصوبه جدید در حوزه تأمین خوراک، گفت: این آیین‌نامه در چارچوبی است که هلدینگ‌های پتروشیمی از آن برای سرمایه‌گذاری در حوزه بالادست برای تأمین خوراک گاز طبیعی استقبال می‌کنند. حسن علیمراد با تأکید بر اهمیت چالش تأمین خوراک و پیگیری‌ها و هماهنگی‌های جدی این شرکت با وزارت نفت، اظهار کرد: آیین‌نامه و مصوبه هیأت دولت به تازگی به دست ما رسیده و به گونه‌ای است که امید و تلاش داریم که بتوانیم قراردادهای مربوطه را میان هلدینگ‌های پتروشیمی و شرکت ملی نفت تا اواسط سال منعقد شود و بدین صورت با سرمایه‌گذاری در حوزه بالادست و تأمین گاز طبیعی به رفع ناترازی‌های موجود در کشور کمک شود.

وی با اشاره به شعار سال جاری مبنی بر سرمایه‌گذاری برای تولید گفت: در شرکت ملی صنایع پتروشیمی تلاش می‌شود تا ظرفیت اسمی که به ۹۶ میلیون تن رسیده است را با ۱۰ میلیون تن افزایش، تا پایان سال جاری با راه‌اندازی چندین طرح در دست که دو طرح آن، نیروگاهی است، به ۱۰۶ میلیون تن برسانیم.

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه پتروشیمی شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته برای افزایش توان تولید و رساندن ظرفیت تولید به ظرفیت اسمی، خاطرنشان کرد: با وجود سرمایه گذاری‌های صورت گرفته، حدود ۲۵ درصد از ظرفیت اسمی بهره‌برداری نمی‌شود بنابراین مصمم هستیم تا نه تنها با سرمایه گذاری‌های هنگفت بلکه با افزایش تولید به رشد اقتصادی مناسبی در کشور برسیم.

علیمراد با اشاره به منویات مقام معظم رهبری بر لزوم سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی توسط عموم مردم، اظهار کرد: دنبال راهکاری برای درگیر کردن سرمایه‌های مردم در حوزه پتروشیمی هستیم تا بتوانیم چه بخش ارزی و چه بخش ریالی سرمایه‌های راکد مردم را در این صنعت جذب کنیم و از آن برای سرمایه‌گذاری و رشد تولید استفاده کنیم تا شاهد رشد اقتصادی در کشور باشیم.

سوق سرمایه‌های جدید به سمت صنایع پایین دست

وی با تأکید بر تلاش شرکت ملی صنایع پتروشیمی برای سوق سرمایه‌ها به سمت تکمیل زنجیره ارزش، اظهار کرد: تلاش می‌شود بیش از این سرمایه‌گذاری در بالادست برای تولید محصولاتی چون متانول و پلی اتیلن نداشته باشیم. به عنوان مثال دیگر سرمایه‌گذاری در حوزه پلی الفین‌ها به عنوان پلی اتیلن توجیه ندارد بلکه باید به دنبال محصولات پلیمرهای مهندسی باشیم چرا که در حوزه بالادست شاهد اشباع هستیم و اکنون نیاز به پلیمرهای مهندسی وجود دارد.

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه پتروشیمی شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر توجه به ادامه زنجیره متانول و توسعه پایین دست، گفت: تلاش می‌شود در زنجیره متانول به رشدی برسیم که از صادرات متانول جلوگیری کند.

علیمراد با تأکید بر لزوم افزایش همبستگی میان تولیدکنندگان متانول، خاطرنشان کرد: تولیدکنندگان متانول می‌توانند با هم‌افزایی بار دیگر در بازارهایی چون بازار چین، تعیین‌کننده قیمت باشند.

سعید باغبانی
مدیر کنترل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی

مدیر کنترل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی تأکید کرد

افزایش ۹ میلیون تنی ظرفیت تولید پتروشیمی

سعید باغبانی، مدیر کنترل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی با اشاره به اینکه ظرفیت اسمی صنعت پتروشیمی پارسال حدود ۲ میلیون تن افزایش یافت، اظهار کرد: در سال ۱۴۰۴ نیز روند افزایش ظرفیت تولید با ورود چند طرح به جمع تولیدکنندگان محصولات پتروشیمی ادامه می‌یابد.

وی افزود: تولید محصولات پتروشیمی در سال ۱۴۰۳ به ۷۴ میلیون و ۹۰۰ هزار تن از حدود ۹۶ میلیون تن ظرفیت اسمی صنعت رسید که تحقق ۹۲ درصد از برنامه تولید و ۷۸ درصد از ظرفیت اسمی را نشان می‌دهد.

مدیر کنترل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی ادامه داد: پتروشیمی‌های مهاباد، میاندوآب، پلیمر کرمانشاه، لرستان، نوری، بوعلی سینا، آریاساسول، غدیر و تخت جمشید پارس توانستند بیش از ظرفیت اسمی محصول تولید کنند.

باغبانی با بیان اینکه ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی ایران در سال ۱۴۰۴ حدود ۹ میلیون تن افزایش می‌یابد، گفت: با در نظر گرفتن نرخ تسعیر ارز ۶۶ هزار تومانی پیش‌بینی می‌شود که درآمد صنعت پتروشیمی به ۲۳ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار برسد.

وی با اشاره به اینکه امروز صنعت پتروشیمی از اهمیت و جایگاهی مهم در اقتصاد و صنعت کشور برخوردار است و به دلیل تنوع تولید انواع محصولات، تأمین‌کننده و پشتیبان دیگر صنایع به‌ویژه صنایع پایین‌دستی به شمار می‌رود، بیان کرد: براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده در سال جاری ۱۷ طرح به جمع پتروشیمی‌های کشور افزوده و سبد محصولات پتروشیمی متنوع‌تر می‌شود.

مدیر کنترل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی، رسالت این مدیریت در سال «سرمایه‌گذاری برای تولید» را افزایش کارآیی (سرمایه)، افزایش بهره‌وری و رشد تولید در صنعت دانست و اظهار کرد: رفع موانع تولید، پایداری تولید، تأمین منابع مختلف خوراک، مدیریت خوراک میان مجتمعی، بهینه‌سازی در فرآیندهای فن‌آوری و همکاری و همگرایی میان هلدینگ‌ها و شرکت‌های پتروشیمی با هدف تولید پایدار از دیگر هدف‌گذاری‌های سال ۱۴۰۴ به شمار می‌رود.

در گفت‌وگو با مدیرعامل شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج‌فارس مطرح شد

ثروت‌آفرینی با خاموشی گازهای مشعل

جوانشیر صادقی
مدیرعامل شرکت پالایش
گاز بیدبلند خلیج‌فارس

در سال‌های اخیر، تلاش‌های زیادی برای کاهش سوزاندن گاز در صنعت نفت کشور صورت گرفته است. با این حال، اکنون روزانه حدود ۴۵ میلیون مترمکعب از گازهای همراه نفت در ایران سوزانده می‌شود؛ رقمی که تقریباً معادل ۶۰ تا ۶۵ درصد از مصرف گاز واحدهای پتروشیمی کشور است. این حجم از اتلاف، نه‌تنها منجر به از بین رفتن یک منبع ارزشمند انرژی می‌شود، بلکه آثار زیست‌محیطی گسترده‌ای نیز به‌دنبال دارد؛ ازجمله افزایش گازهای گلخانه‌ای، آلودگی هوا و آسیب به زیست‌بوم‌های پیرامونی. در شرایطی که کشور با محدودیت‌هایی در تأمین خوراک گازی برای صنایع پایین‌دستی مواجه است، مهار و بازیافت این گازها می‌تواند نقش مؤثری در پایداری تولید، افزایش بهره‌وری و رشد اقتصادی ایفا کند. از همین‌رو، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های جمع‌آوری، پالایش و تزریق مجدد گازهای همراه، ضرورتی راهبردی برای صنعت نفت و اقتصاد کشور به‌شمار می‌آید. شرکت ملی نفت ایران برنامه‌های متعددی برای جمع‌آوری این گازها اجرا کرده است، یکی از دستاوردهای مهم در این زمینه، افتتاح پالایشگاه گاز هویزه خلیج‌فارس بوده است، که با ظرفیت فرآورش روزانه ۲۵۰ میلیون فوت‌مکعب گازهای همراه نفت، نقش مهمی در کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و بهره‌برداری از منابع گازی ایفا می‌کند. همچنین، طرح‌های جمع‌آوری گازهای مشعل در مناطق نفت‌خیز جنوب و شرق و غرب کارون با پیشرفت فیزیکی قابل‌توجهی همراه بوده‌اند که نشان‌دهنده تلاش‌های جدی وزارت نفت در این حوزه است. قرار است فرصتی طلایی برای جمع‌آوری یک میلیارد فوت‌مکعب در روز گازهای همراه نفت در قالب ۴ فرصت برای جمع‌آوری گاز شیرین و ۴۱ فرصت دیگر برای جمع‌آوری گاز ترش در رویداد تحول در سرمایه‌گذاری و توسعه در بالادست نفت و گاز ایران رونمایی شود، گویی گازهای مشعل، این خاکسترهای طلایی، حالا جایگاه خود را پیدا کرده‌اند. از سوی دیگر طرح «بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل» در شرق کارون با هدف بهبود محیط زیست و ثروت‌آفرینی از گازهای همراه نفت با تأمین خوراک مورد نیاز پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس با ۲۷ پروژه فرعی و ۶ پروژه برق‌رسانی در چهار حوزه مارون، آغاجاری، رگ‌سفید و گچساران در حال اجراست تا از سوختن روزانه ۶۷۰ میلیون فوت مکعب گاز جلوگیری شود. به گفته مدیرعامل شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج‌فارس با اجرای کامل این طرح ۵۹ مشعل با حجم‌های متفاوت خاموش می‌شود که تاکنون ۱۱ مشعل خاموش و حدود ۱۲۰ میلیون فوت مکعب به خوراک پالایشگاه اضافه شده است. صادقی با اشاره به اینکه تا پایان ۱۴۰۴ نیز ۱۰ مشعل دیگر خاموش می‌شود، اعلام کرد: کل طرح جمع‌آوری گازهای مشعل شرق کارون تا پایان سال ۱۴۰۵ تکمیل می‌شود، به همین دلیل برای بررسی بیشتر این موضوع به گفت‌وگو با ، مدیرعامل شرکت پالایش گاز بیدبلند خلیج‌فارس پرداخته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

■ نقش اجرای طرح «بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل» برای پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس در چیست؟

جمع‌آوری گازهای مشعل و خلق ثروت از آنها، تا پیش از بهره‌برداری از پالایشگاه گاز بیدبلند خلیج‌فارس آرزوی ۱۱۰ ساله وزارت نفت بود. گازهایی که در مشعل‌ها می‌سوزد از لحاظ کیفیت و شرایط عملیاتی قابل جمع‌آوری نبودند، اما با وجود پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس به‌عنوان بزرگترین پروژه زیست محیطی کشور توجیه اقتصادی پیدا کرده‌اند. از آن‌جا که بخش اعظمی از خوراک پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس با ۳.۴ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری باید از ان‌جی‌ال‌های ۹۰۰، ۱۰۰۰، ۱۲۰۰ و ۱۳۰۰ تأمین می‌شد و با توجه به اینکه اجرای این پالایشگاه با تأخیر بسیار زیادی مواجه بود و نزدیک ۱۷ سال در حالت رکود بود، فشار چاه‌های مخازنی که باید از آنها خوراک دریافت می‌کرد به شدت افت کرد به‌طوری که پالایشگاه در زمان افتتاح در سال ۱۳۹۹ با ۲۵ درصد خوراک فعالیت می‌کرد.

ظرفیت اسمی پالایشگاه روزانه بیش از ۲ میلیارد فوت مکعب گاز است که عدد بسیار بالایی است. ازاین‌رو حیات پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس برای تأمین خوراک پایدار به اجرای طرح «بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل» در شرق کارون وابسته است. ضمن اینکه پتروشیمی‌های پایین‌دست نیز به محصول تولیدی پالایشگاه به‌عنوان خوراک نیازمند هستند. پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس با بازسازی و تعمیرات اساسی ان‌جی‌ال‌های ۹۰۰، ۱۰۰۰، ۱۲۰۰ در نهایت با ۶۵ تا ۷۰ درصد ظرفیت طراحی تولید دارد. در نتیجه جمع‌آوری گازهای مشعل در اولویت این پالایشگاه برای تأمین پایدار خوراک قرار گرفت.

■ طرح جمع‌آوری گازهای مشعل شرق کارون بسیار گسترده است، این طرح شامل چند پروژه است؟

بله. جمع‌آوری گازهای مشعل، طرح بسیار طاقت‌فرسایی است؛ هم از لحاظ تأمین مالی در شرایط تحریمی قرار داریم و هم از لحاظ گستردگی اجرای پروژه‌ها، شعاع کاری کارگاهی بیدبلند خلیج‌فارس به شعاع یک‌ونیم میلیون کیلومترمربع در چهار استان است. افزون براین، مسائل قومی، قبیله‌ای و موقعیت جغرافیایی نیز باید به چالش‌های اجرای این پروژه‌ها اضافه کرد که بعضاً مشکلاتی به وجود آوردند. طرح جمع‌آوری گازهای مشعل شامل ۲۷ پروژه فرعی برای ۱۰ میدان نفتی تولیدی و ۶ پروژه برق‌رسانی است که با اجرای این طرح‌ها از سوختن روزانه ۶۷۰ میلیون فوت مکعب گاز جلوگیری می‌شود که بیش از ۳۵ درصد ظرفیت طراحی پالایشگاه است و رقم بسیار بالایی است.

■ چه تعداد مشعل با تکمیل این طرح خاموش می‌شود؟

این طرح شامل ۵۹ مشعل با حجم‌های متفاوت است. اما نکته حائز اهمیت این است که حجم گازی که در هر مشعل می‌سوزد برای ما اهمیت دارد نه تعداد مشعل‌ها.

■ هم‌اکنون طرح در چه وضعی است؟ و چند مشعل خاموش شده است؟

طرح جمع‌آوری گازهای همراه نفت شرق کارون در چهار حوزه مارون، آغاجاری، رگ‌سفید و گچساران انجام می‌شود؛ پروژه‌های احداث ایستگاه پیش‌تراکم ان‌جی‌ال ۹۰۰، احداث ایستگاه پیش‌تراکم ان‌جی‌ال ۱۰۰۰، احداث پست ۱۳۲/۴۰۰ کیلوولت ایثار، احداث ایستگاه تزریق گاز گچساران، جمع‌آوری گازهای مازاد مرحله دوم واحد بهره‌برداری گچساران ۱ و ۲، پروژه احداث پست ۱۳۲/۱۱ کیلوولت رگ سفید و احداث خط دومداره ۱۳۲ کیلوولت، جمع‌آوری گازهای کلاسترهای ۶گانه رگ سفید ۱ (راه‌اندازی زودهنگام)، پست‌های برق پیش‌تراکم ان‌جی‌ال ۹۰۰، پیش‌تراکم ان‌جی‌ال ۱۰۰۰ و ایستگاه بازگردانی پازنان، فاز اول جمع‌آوری گازهای همراه رگ سفید ۱ و احداث خط لوله مربوطه (راه‌اندازی زودهنگام) از مجموع پروژه‌های این طرح کاملاً عملیاتی شده و با خاموش شدن ۱۱ مشعل حدود ۱۲۰ میلیون فوت مکعب به خوراک پالایشگاه اضافه شده است. همچنین هم‌اکنون ۸۰ میلیون فوت مکعب گاز از پروژه جمع‌آوری گازهای رگ‌سفید دریافت می‌شود که در آینده به ۱۵۰ میلیون فوت مکعب می‌رسد. پروژه پیش‌تراکم پازنان نیز در آستانه راه‌اندازی است.

■ منابع اصلی خوراک پالایشگاه در کدام منطقه قرار دارد؟

۹ منبع اصلی دریافت گاز در طرح جمع‌آوری گازهای مشعل در رگ سفید۱، آغاجاری ۱ تا ۵، مارون ۳ و ۵ و رامشیر است. مابقی پروژه‌ها شامل بازسازی و بهسازی تأسیسات مناطق نفت‌خیز جنوب برای افزایش حجم گاز ارسالی به پالایشگاه است. از کل ۶۷۰ میلیون فوت مکعب گازی که در مجموع از طرح جمع‌آوری گازهای همراه نفت خوراک پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس می‌شود، ۴۷۰ میلیون فوت مکعب در روز به‌طور مستقیم از این ۹ منبع اصلی و مابقی به‌طور غیرمستقیم با انجام پروژه‌های بهسازی از ان‌جی‌ال‌های ۱۲۰۰ و ۱۳۰۰ دریافت می‌شود. البته تلاش می‌شود ۴۷۰ میلیون فوت مکعب گاز را به ۵۰۰ میلیون فوت مکعب در روز برای تأمین نیاز پالایشگاه افزایش دهیم.

■ از کل سرمایه ۱.۱ میلیارد دلار این طرح چه مقدار هزینه شده است؟

با توجه به چالش‌های موجود، پیش‌بینی می‌شود که این طرح با ۱.۴ میلیارد دلار تکمیل شود. تاکنون از مجموع سرمایه‌گذاری ارزی و ریالی ۸۷۰ میلیون یورو هزینه شده است. کل خطوط لوله طرح نیز که بیش از ۱۲۰۰ کیلومتر خط لوله است، اجرا و تکمیل شده است و با اتمام هر پروژه‌ای گاز به پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس ارسال می‌شود.

■ چه مقدار گاز از منطقه گچساران تاکنون جمع‌آوری شده است؟

دو پروژه در منطقه گچساران تکمیل و چهار مشعل خاموش شده است. گاز آنها به ان‌جی‌ال ۱۲۰۰ ارسال و پس از شیرین‌سازی به پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس ارسال می‌شود. همچنین در این منطقه یک پروژه تزریق گاز داریم که با راه‌اندازی آن در سال ۱۴۰۴، گاز خط ششم سراسری به چاه‌ها تزریق شده و فشار چاه‌ها افزایش می‌یابد که افزون بر افزایش روزانه ۱۵ هزار بشکه‌ای برداشت نفت، گاز مورد نیاز بیدبلند با ترکیبات سنگین اتان، پروپان، بوتان، پنتان پلاس نیز افزایش می‌یابد؛ اجرای این پروژه برد-برد است. ازسوی دیگر، گاز سبک دوباره در پالایشگاه تصفیه می‌شود و به همان خط ششم سراسری تزریق می‌شود.

پروژه‌های تزریق گاز ۳ و ۴ نیز از دیگر پروژه‌هایی است که در منطقه گچساران در حال انجام است. کمپرسورهای تزریق گاز میدان بی‌بی‌حکیمه در استان بوشهر نیز در حال نصب است که با تکمیل آن، گاز مورد نیاز به ان‌جی‌ال ۱۳۰۰ تزریق و بعد برداشت می‌شود.

■ هم‌اکنون از ان‌جی‌ال ۱۳۰۰ هم خوراک دریافت می‌کنید؟

حدود ۶۰ تا ۷۰ میلیون فوت مکعب در روز خوراک با نصب کمپرسورها در ان‌جی‌ال ۱۳۰۰ در سال ۱۴۰۴ از این محل برای پالایشگاه حاصل می‌شود. پروژه‌های افزایش ظرفیت دریافت گاز در ان‌جی‌ال ۱۲۰۰ نیز در دست اجراست که بتوانیم ظرفیت ۱۲۰ میلیون فوت مکعبی دریافت گاز را به ۱۷۰ میلیون فوت مکعب برسانیم.

■ پروژه‌های منطقه رگ‌سفید در چه وضعی هستند و چند مشعل جمع‌آوری شده است؟

هم‌اکنون از میدان نفتی رگ‌سفید ۱ و ۲ با

از میدان نفتی رگ‌سفید ۱ و ۲ با راه‌اندازی ۴ کمپرسور روزانه ۸۰ میلیون فوت مکعب گاز دریافت می‌شود. براساس طراحی می‌توان ۱۲۷ میلیون فوت مکعب از این محل دریافت گاز داشت اما براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده و اعمال تغییراتی و راه‌اندازی ۴ کمپرسور دیگر پیش‌بینی می‌شود که این رقم را به ۱۵۰ میلیون فوت مکعب بتوان افزایش داد

راه‌اندازی ۴ کمپرسور روزانه ۸۰ میلیون فوت مکعب گاز دریافت می‌شود. براساس طراحی می‌توان ۱۲۷ میلیون فوت مکعب از این محل دریافت گاز داشت اما براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده و اعمال تغییراتی و راه‌اندازی ۴ کمپرسور دیگر پیش‌بینی می‌شود که این رقم را به ۱۵۰ میلیون فوت مکعب بتوان افزایش داد. هم‌اکنون هفت مشعل از ۱۲ مشعل در منطقه رگ‌سفید خاموش شده است. پیش‌بینی می‌شود کل پروژه جمع‌آوری گازهای همراه نفت منطقه رگ‌سفید تا آخر خرداد ۱۴۰۴ به اتمام برسد و تمام گازی که قابل استحصال و جمع‌آوری است به پالایشگاه ارسال شود.

با توجه به طراحی سایت رگ‌سفید امکان جمع‌آوری دو یا سه مشعل که فشار بسیار پایینی دارند وجود ندارد، هرچند برای آن هم مطالعاتی در دست انجام است تا آنها نیز جمع‌آوری شود. پیش‌بینی می‌شود از کل پروژه‌های این منطقه ۲۴۰ تا ۲۵۰ میلیون فوت مکعب به ظرفیت پالایشگاه اضافه شود. هزینه ارزی انجام شده در منطقه رگ‌سفید تاکنون ۱۴۰ میلیون یورو است.

■ پروژه‌های منطقه آغاجاری را نیز تشریح بفرمایید.

پنج پروژه از ۲۷ پروژه کل طرح که بتوان از آنها گاز دریافت کرد نیز در منطقه آغاجاری است، البته پست‌های برق هر کدام جداگانه است. از آن جا که در میان پروژه‌های آغاجاری ۱ تا ۵، پیشرفت فیزیکی آغاجاری ۲ از همه بیشتر است ازاین‌رو این پروژه اولویت‌دار در ۱۴۰۴ تکمیل می‌شود.

هم‌اکنون ۸۰ میلیون فوت مکعب در آغاجاری ۲ در منطقه مسکونی گازسوزی می‌شود که گاز بسیار غنی است و درآمد بالایی خواهد داشت و تأثیر به‌سزایی در کاهش آلودگی منطقه دارد. دو پروژه دیگر نیز در این منطقه در اولویت قرار دارند، کار بسیار سختی است اما تلاش داریم با تکمیل این دو پروژه مقدار گاز دریافتی از منطقه آغاجاری را به ۱۲۰ میلیون فوت مکعب در روز برسانیم. تاکنون ۲۴۰ میلیون یورو منابع ارزی به منطقه آغاجاری اختصاص یافته است.

■ پروژه‌های مناطق مارون و رامشیر در چه مرحله‌ای هستند؟

مناطق مارون و رامشیر شامل سه پروژه مارون ۳، مارون ۵ و رامشیر با گاز بسیار غنی و هزینه ارزی حدود ۹۰ میلیون یورو است. عملیات پروژه

به دلیل چالش‌هایی که با پیمانکار پیش آمد، مقداری با تأخیر همراه شد اما با برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی به دنبال دریافت هرچه سریع‌تر خوراک از این منطقه هستیم.

■ هم‌اکنون پالایشگاه چه مقدار خوراک دریافت می‌کند؟

ظرفیت دریافت خوراک پالایشگاه روزانه ۲ میلیارد فوت مکعب است، هم‌اکنون ۷۰ درصد ظرفیت معادل یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون فوت مکعب خوراک دریافت می‌کند که با تغییراتی که در پالایشگاه انجام شده تا ۲.۲ میلیارد فوت مکعب می‌توان افزایش ظرفیت در پالایشگاه داشت.

■ چه مقدار خوراک در ۱۴۰۴ با اجرای پروژه‌های جمع‌آوری گازهای همراه به خوراک پالایشگاه بیدبلند افزوده می‌شود؟

پیش‌بینی می‌شود ۱۲۰ میلیون فوت مکعب در سال ۱۴۰۴ به خوراک پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس افزوده شود.

■ طرح جمع‌آوری گازهای مشعل شرق کارون چه زمانی به اتمام می‌رسد؟

پیش‌بینی می‌شود کل طرح جمع‌آوری گازهای مشعل شرق کارون تا پایان سال ۱۴۰۵ تکمیل شود.

■ چند درصد از این طرح از توان داخلی استفاده شده است؟

۱۰۶ کمپرسور در این طرح استفاده می‌شود که بیشتر از نصف آنها باهدف حمایت از ساخت داخل به شرکت‌های داخلی واگذار شده است. اما با توجه به حجم بزرگ پروژه، شرکت‌های داخلی توان پوشش و تحویل به موقع تجهیزات را ندارند ازاین‌رو پروژه با تأخیرات بسیار زیادی مواجهه شده و علت اصلی تأخیر طرح همین موضوع است. اما به جرأت می‌توانم بگویم بیش از ۸۰ درصد این طرح داخلی است اما تأمین تجهیزات دوار نظیر کمپرسور و پمپ، در داخل برای کل پروژه امکانپذیر نیست. ازاین‌رو تعدادی از کمپرسورها از خارج تأمین شده است.

■ چند مشعل از این طرح در سال ۱۴۰۴ خاموش می‌شود؟

۱۰ مشعل.

■ با توجه به شرایط دریافت خوراک، آیا برنامه تولید پالایشگاه برای سال ۱۴۰۳ محقق شده است؟

پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس باوجود تمام مشکلات تأمین خوراک، در سال ۱۴۰۲ معادل ۱۰۷ درصد و در سال ۱۴۰۳ نیز ۱۰۱ درصد برنامه تولید را محقق کرده است. برنامه تولید هر سال حدود ۱۰ درصد افزایش دارد ازاین‌رو تولید ۱۴۰۳ نسبت به پارسال ۲۰ درصد افزایش داشته و پالایشگاه با ۸۰ درصد ظرفیت اسمی فعالیت کرده است. در ۱۴۰۳ بیش از ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار تن سی‌توپلاس در پالایشگاه تولید و بیش از ۸ میلیون تن نیز گاز متان به شبکه سراسری تزریق شده است.

■ بیدبلند خلیج‌فارس در سال ۱۴۰۳ چه مقدار خوراک به پتروشیمی‌ها تحویل داده است؟

پالایشگاه حدود ۸۶۵ هزار تن در سال ۱۴۰۳ اتان تولید کرده و به پتروشیمی‌های گچساران، امیرکبیر، ماروون، فناوران و بندرامام تحویل شده است. همچنین در مجموع ۱۰۰ هزار تن خوراک مایع پنتان‌پلاس به پتروشیمی امیرکبیر و پتروشیمی ایلام و در بورس به فروش رفته است. بقیه محصولات پالایشگاه، پروپان، بوتان و پنتان‌پلاس صادراتی هستند. بوتان حدود ۴۴۰ هزار تن، پروپان حدود ۶۳۰ هزار تن و پنتان‌پلاس در حدود ۶۷۹ هزار تن در سال ۱۴۰۳ صادر شده است. فروش داخلی نیز در مجموع حدود ۴۰۰ هزار تن به ارزش بیش از ۱۰۰ میلیون دلار بوده است. در مجموع فروش صادراتی شرکت بیش از یک میلیون و ۱۰۰ هزار تن به ارزش حدود ۷۰۰ میلیون دلار و درآمد کل مجتمع در ۱۴۰۳ حدود ۸۰۰ میلیون دلار بوده است.

■ طرح‌های توسعه‌ای پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس در چه وضعی قرار دارند؟

امیدوارم در آینده نزدیک صادرات پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس صفر شود زیرا قسمت اعظم محصولات صادراتی ما برای تولید قطعات یدکی، خودروسازی و لوازم خانگی استفاده می‌شود و با چندین برابر قیمت به ایران برمی‌گردد. پیش‌بینی من این است که با توجه

ظرفیت دریافت خوراک پالایشگاه روزانه ۲ میلیارد فوت مکعب است، هم‌اکنون ۷۰ درصد ظرفیت معادل یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون فوت مکعب خوراک دریافت می‌کند که با تغییراتی که در پالایشگاه انجام شده تا ۲.۲ میلیارد فوت مکعب می‌توان افزایش ظرفیت در پالایشگاه داشت

به تمرکز پالایشگاه عظیم بیدبلند خلیج‌فارس بر تکمیل زنجیره ارزش، یک قطب سوم منطقه ویژه پتروشیمی در بهبهان شکل بگیرد. از این رو، اجرای پروژه PDH/PP را در دستور کار قرار دارد که سالانه یک میلیون تن پروپان در پالایشگاه تولید می‌شود و قرار است ۷۰۰ هزار تن آن در این پروژه به پروپیلن تبدیل شود و سپس دو واحد ۳۰۰ هزار تنی پلی‌پروپیلن احداث می‌شود. پیشرفت پروژه PDH/PP بالای ۱۵ درصد در فاز مهندسی است و بخشی از سفارش‌گذاری‌ها نیز انجام شده است.

■ **سرمایه مورد نیاز PDH/PP چقدر است؟**

پیش‌بینی می‌شود این پروژه ۱.۲ میلیارد دلار سرمایه لازم دارد.

■ **واحد HDS به چه منظور اجرا شده است؟**

طرح توسعه HDS برای محصول با ارزش پنتان‌پلاس در این شرکت اجرا شده است که گوگرد پنتان‌پلاس را به زیر یک PPM رسانده شد، این محصول در دنیای تجارت بسیار با ارزش شده است. پنتان‌پلاس شامل حدوداً ۶۰ درصد پنتان، ۳۰ درصد هگزان و مابقی هپتان‌پلاس است. ظرفیت این واحد یک میلیون و ۲۵۰ هزار تن در سال است که با سرمایه ۶۳ میلیون دلاری احداث شده و برگشت سرمایه این واحد کمتر از یک سال بوده است. از پنتان‌پلاس این طرح می‌توان بنزین سوپرجت یا حلال‌های صنعتی بسیار خالص تولید کرد. پنتان و هگزان نیز به شدت در صنایع پتروشیمی و واحدهای پلیمری مصرف می‌شوند و از هپتان‌پلاس نیز گازوئیل یورو ۵ تولید می‌شود. ضمن اینکه در آینده تصمیم داریم که زنجیره پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس را به طور کامل تکمیل کنیم.

■ **پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس به عنوان مشعل خاموش‌کن شناخته شده است، این مجتمع برای مشعل‌های داخل پالایشگاه چه اقدامی انجام داده است؟**

پالایشگاه بیدبلند خلیج‌فارس با سرمایه‌گذاری بالای ۲۷۲ میلیون دلار برای جلوگیری از گازسوزی گازهای اسیدی داخل خود پالایشگاه و حفظ محیط زیست هزینه کرده است. این گاز اسیدی که ارزشی ندارد با ۶ کمپرسور و خط لوله ۵۹ کیلومتری ۲۰ اینچ به چاه‌های نفت آغاجاری برای ازدیاد برداشت نفت تزریق می‌شود. از روزی که این گاز از بیدبلند به چاه‌های نفت آغاجاری که قدیمی‌تر از گچساران است تزریق شده (بیش از سه سال)، افت فشار ایجاد نشده و برداشت نفت کاهش نیافته است. سالانه بیش از ۹۳۰ هزار تن گاز از این محل به چاه‌ها تزریق می‌شود.

طرح «بهسازی و احداث تأسیسات جمع‌آوری گازهای مشعل» در شرق کارون

مدیر سرمایه‌گذاری شرکت پتروشیمی تأکید کرد:

صنعت پتروشیمی پشتیبان اقتصاد کشور

حمیدرضا عجمی
مدیر سرمایه‌گذاری شرکت پتروشیمی

مدیر سرمایه‌گذاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر نقش استراتژیک پتروشیمی در اقتصاد کشور گفت: این صنعت با مصرف تنها ۸ درصد از منابع کشور، نقش پررنگی در درآمدزایی دارد و بخش عمده‌ای از نیاز ارزی کشور را نیز تأمین می‌کند.

حمیدرضا عجمی، مدیر سرمایه‌گذاری شرکت پتروشیمی با اشاره به سرمایه‌گذاری‌های کلان انجام‌شده در این صنعت گفت: در سال‌های اخیر ده‌ها میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی انجام شده و در برنامه‌های توسعه‌ای آینده، نزدیک به ۱۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده است.

وی با تأکید بر نقش استراتژیک پتروشیمی در اقتصاد کشور تصریح کرد: این صنعت با مصرف تنها ۸ درصد از منابع کشور، نقش پررنگی در درآمدزایی دارد و نیمی از نیاز ارزی کشور را نیز تأمین می‌کند.

عجمی افزود: برای توسعه اقتصادی پایدار، باید با یک میثاق ملی، حدود ۲۰ درصد از بار توسعه کشور به صنعت پتروشیمی سپرده شود؛ موضوعی که نه‌تنها دور از دسترس نیست، بلکه تجربه سال‌های گذشته نشان داده علی‌رغم همه تحریم‌ها و چالش‌ها، این صنعت مسیر پیشرفت را با قدرت طی کرده است. وی با اشاره به نقش صنایع پایین‌دستی اظهار کرد: هر شغل ایجادشده در صنعت پتروشیمی منجر به شکل‌گیری ۳۰ شغل دیگر در صنایع پایین‌دستی می‌شود و در هر مرحله فرآوری نیز، حداقل صد درصد ارزش افزوده به محصولات افزوده خواهد شد. مدیرکل سرمایه‌گذاری شرکت پتروشیمی، با تأکید بر جایگاه این صنعت در زنجیره اقتصادی کشور خاطرنشان کرد: پتروشیمی نه‌تنها در تأمین ارز کشور نقش کلیدی دارد، بلکه از بالادست تا پایین‌دست، از مهندسی تا بازار صادرات، مجموعه‌ای منسجم از فرصت‌های ارزش‌آفرین اقتصادی فراهم کرده است.

ظرفیت تولید افزایش می‌یابد

عجمی در ادامه با بیان این که ایران با ۳۲.۲ تریلیون مترمکعب ذخایر گاز، معادل ۳۰ درصد کل ذخایر جهان را در اختیار دارد و این یک فرصت بزرگ برای توسعه صنعت پتروشیمی محسوب می‌شود افزود: «در حال حاضر ۷۲ مجتمع

پتروشیمی با ظرفیت ۹۲ میلیون تن در کشور فعال هستند و طبق برنامه توسعه، این تعداد تا پایان برنامه هفتم به ۱۴۱ مجتمع با ظرفیت ۱۴۱ میلیون تن خواهد رسید. همچنین هدف‌گذاری برای رسیدن به ۱۹۹ میلیون تن با ۱۷۹ مجتمع تا پایان برنامه هشت‌ساله آینده صورت گرفته است.

وی با اشاره به جایگاه ژئوپلیتیکی ایران و ظرفیت‌های ترانزیتی منطقه گفت: «گرجستان به‌عنوان نقطه اتصال آسیا و اروپا، نقش مهمی در مسیرهای صادراتی ما دارد. از طریق دریای سیاه، خلیج‌فارس و کریدورهای شمال-جنوب، ارتباطات لجستیکی متنوعی برای صادرات محصولات پتروشیمی برقرار شده است.

وی تصریح کرد: اکنون مناطق ماهشهر، پارس جنوبی و عسلویه به‌عنوان قطب‌های اصلی تولید پتروشیمی در کشور فعال هستند و مناطق ویژه جدیدی نیز برای توسعه آینده در نظر گرفته شده‌اند.

عجمی همچنین به آمارهای صادرات اشاره کرد و گفت: در حال حاضر حدود ۲۴ میلیارد دلار صادرات محصولات پتروشیمی صورت می‌گیرد که یک‌سوم آن از طریق گمرک ثبت می‌شود. البته بخشی از محصولات به‌صورت مشترک میان شرکت ملی گاز و پتروشیمی تولید می‌شود که در سامانه‌های گمرکی به شکل تجمیعی ثبت شده‌اند. مدیرکل سرمایه‌گذاری شرکت پتروشیمی خاطرنشان کرد: ترکیب منابع گازی و مایع، همراه با توسعه زیرساخت‌های لجستیکی و مناطق ویژه، می‌تواند آینده صنعت پتروشیمی ایران را به سمت رشد پایدار و ارزآور سوق دهد.

> گرجستان به‌عنوان نقطه اتصال آسیا و اروپا، نقش مهمی در مسیرهای صادراتی ما دارد. از طریق دریای سیاه، خلیج‌فارس، و کریدورهای شمال-جنوب، ارتباطات لجستیکی متنوعی برای صادرات محصولات پتروشیمی برقرار شده است

قطع خوراک پتروشیمی پیامدهای اقتصادی گسترده‌ای دارد

مدیرکل سرمایه‌گذاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر لزوم حمایت همه‌جانبه از این صنعت راهبردی گفت: در حالی که صنعت پتروشیمی نیمی از پایه‌های ارزی سالانه کشور را تأمین می‌کند، تنها ۸ درصد از منابع کربنی در اختیار آن قرار دارد که این نسبت، شایسته جایگاه حیاتی این صنعت نیست.

وی در ادامه سخنان خود با تأکید بر این که قطع یا اختلال در تأمین خوراک این صنعت، به‌دلیل ناترازی در بخش‌های دیگر، می‌تواند تبعات گسترده‌ای برای اقتصاد کشور به‌همراه داشته باشد تصریح کرد: کاهش تأمین خوراک، به افت درآمدزایی منجر می‌شود و این مسئله گردش مالی در کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ در نتیجه، کسب‌وکارهای کوچک آسیب می‌بینند، انگیزه کارکنان کاهش می‌یابد و حتی احتمال بروز تعدیل نیرو وجود دارد.

عجمی خواستار توجه بیشتر نهادهای حاکمیتی و نهادهای مرتبط به اهمیت صنعت پتروشیمی شد و افزود: انتظار داریم در نشست‌هایی مانند اتاق‌های مشترک ایران با دیگر کشورها، جایگاه این صنعت به‌درستی تبیین شود. وی به مشوق‌های موجود در این صنعت اشاره کرد و گفت: تخفیف‌هایی تا سقف ۳۰ درصد و همچنین معافیت‌های مالیاتی در مناطق ویژه اقتصادی، از جمله امتیازاتی است که می‌تواند برای سرمایه‌گذاران جذاب باشد. مدیرسرمایه‌گذاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی، با اشاره به سطح درآمد سرانه در ایران و تجربه طولانی کشور در این صنعت گفت: نیروی انسانی ماهر، سرمایه‌ای بی‌بدیل است و علی‌رغم سال‌ها تحریم، این صنعت توانسته با استانداردهای بالا به کار خود ادامه دهد. وی تأکید کرد: آنچه امروز در اختیار ما قراردارد، نتیجه زحمات مدیران و متخصصان پیشین است و ما نیز باید با اقدام‌های مؤثر، این مسیر توسعه را ادامه دهیم.

گرجستان می‌تواند سکوی صادرات پتروشیمی ایران به اروپا باشد

عجمی با اشاره به این که کل سرمایه‌گذاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی با تأکید بر لزوم برنامه‌ریزی راهبردی برای توسعه صادرات به اروپا از مسیر گرجستان گفت: تاکنون حدود ۳۰۰ تن محصولات پتروشیمی، عمدتاً از نوع پلیمر، به گرجستان صادر شده که ارزش آن نزدیک به ۱۰ میلیون دلار است.

وی خاطرنشان کرد: هرچند این رقم در ظاهر دستاورد قابل توجهی است، اما برای صنعتی که در مسیر برون‌گرایی و جهانی‌سازی قرار دارد، کافی نیست. وی افزود: ما گرجستان را هم به‌عنوان یک بازار هدف و هم به‌عنوان سکوی میانی برای اتصال به بازارهای اروپایی در نظر گرفته‌ایم.

وی با اشاره به تجربیات گسترده صنعت پتروشیمی درزمینه همکاری‌های بین‌المللی اظهار داشت: ورود به بازارهای جدید نیازمند تحلیل دقیق عوامل کلان سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است که در نهایت به شاخص‌های جزئی‌تری مانند مصرف داخلی، پیمان‌های تجاری و ساختار لجستیکی منتهی می‌شود. دکتر عجمی تصریح کرد: اطلاعات بازار باید به‌گونه‌ای تحلیل شود که مسیر سرمایه‌گذاری، صادرات یا مشارکت بین‌المللی به‌درستی مشخص باشد.

وی تأکید کرد: گرجستان، با برخورداری از نیروی انسانی جوان و موقعیت جغرافیایی راهبردی، می‌تواند نقش مهمی در پیوند ایران با بازار اروپا ایفا کند. وی با بیان این که باوجود روابط سیاسی مناسب ایران با ارمنستان، متأسفانه زیرساخت‌های کافی برای استفاده از این مسیر فراهم نیست افزود: یکی دیگر از فرصت‌های همکاری را مشارکت در ساخت مجتمع‌های پتروشیمی در خاک گرجستان عنوان کرد و گفت: صادرات کود شیمیایی، تجهیزات مهندسی، و حتی انتقال تجهیزات ساخت مجتمع‌ها می‌تواند در چارچوب همکاری‌های دوجانبه یا سه‌جانبه با کشورهای اروپایی دنبال شود.

رکوردشکنی تاریخی انتقال گاز در سرمای زیر صفر درجه

زمستان ۱۴۰۳ با چالش‌های بی‌سابقه‌ای برای صنعت گاز کشور همراه بود؛ سرمای زودهنگام و ماندگار، تغییرات مدیریتی در سطح کلان و افزایش تقاضای مصرف گاز خانگی شرایطی پیچیده را رقم زد، با وجود این شرکت انتقال گاز ایران با ثبت رکوردهای تازه، زمستان ۱۴۰۳ را بدون قطعی گاز پشت سر گذاشت. شرکت ملی انتقال گاز سال گذشته با تکیه بر تخصص و تعهد کارکنان خود، نقش حیاتی در تأمین پایدار انرژی ایفا کرد و زمستان سرد ۱۴۰۳ را بدون قطع گاز در هیچ خانه‌ای پشت سر گذاشت.

شرکت انتقال گاز ایران در نیمه نخست سال ۱۴۰۳ با برنامه‌ریزی دقیق و تلاش شبانه‌روزی کارکنان خود در ۱۰ منطقه عملیاتی، اقدام‌های گسترده‌ای را برای آمادگی در برابر فصل زمستان انجام داد؛ نگهداری، تعمیرات و پایش بیش از ۴۰ هزار کیلومتر خط لوله فشار قوی گاز از سوی ۶۲ مرکز بهره‌برداری، همراه با تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری از ۹۵ تأسیسات تقویت فشار گاز و ۳۵۰ دستگاه توربوکمپرسور گازی، کار ارزشمندی بود. ازجمله این فعالیت‌ها می‌توان به تعمیرات کامل ۴۸ دستگاه توربین گازی، ۵ هزار کیلومتر پیگرانی هوشمند و تمیزکننده، ۱۳۳ هزار مترمربع تعویض پوشش، عیب‌یابی، پایش و

تعمیرات ۱۱۰۰ نقطه از خطوط اصلی و سراسری و ۵۰۵۰۰ کیلومتر عملیات نشت‌یابی اشاره کرد. این اقدام‌های پیشگیرانه، نقش مهمی در افزایش آمادگی شرکت برای مقابله با چالش‌های زمستان داشت.

بیش از ۷۰ درصد گاز شیرین کشور در جنوب، به‌ویژه در مجتمع پالایشگاه گاز پارس جنوبی تولید می‌شود، در حالی که همین مقدار گاز، در نیمه شمالی کشور به مصرف می‌رسد. این آمار ساده نمایانگر پیچیدگی و اهمیت بی‌بدیل وظیفه‌ای است که بردوش کارکنان شرکت انتقال گاز ایران قرار دارد؛ انتقال حجم عظیمی از گاز از گرم‌ترین نقطه جنوبی به سردترین مناطق شمالی کشور نیازمند شبکه‌ای گسترده، تأسیساتی آماده و نیروهای متعهد و متخصص است. تلاش‌های بی‌وقفه این کارکنان، گرمای خانه‌های هم‌وطنان و حرکت چرخ‌های صنعت کشور را تضمین می‌کند.

رکوردهای پی‌درپی در انتقال گاز

سرمای زودهنگام سال ۱۴۰۳ از آبان آغاز شد که با ورود سامانه‌های پرفشار سرد و کاهش دما تا ۱۵ درجه سانتی‌گراد، مصرف گاز خانگی را در آذر به‌طور چشمگیری افزایش داد. در این شرایط، شرکت انتقال گاز ایران در ۱۷ آذر با ثبت انتقال روزانه ۸۶۲ میلیون مترمکعب گاز، نخستین رکورد انتقال گاز کشور در سال ۱۴۰۳ را شکست؛ رکوردی که سال ۱۴۰۲ دو ماه دیرتر در نهم بهمن و با حجم ۸۵۵ میلیون مترمکعب ثبت شد. این رکوردشکنی زودهنگام، تنها آغاز مسیر بود و تکرار پی‌درپی رکوردها عزم راسخ کارکنان انتقال گاز ایران را به‌خوبی نمایان کرد.

ثبت انتقال بیش از ۲۸۲ میلیارد مترمکعب گاز در سال ۱۴۰۳، رکورد ۸۸۰ میلیون مترمکعب در ۱۳ بهمن و دستیابی به هفت رکورد انتقال گاز کشور در روزهای سرد زمستان، افزایش حدود ۶ میلیارد مترمکعبی انتقال گاز ایران تا پایان سال نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲، راه‌اندازی هم‌زمان ۲۰۸ واحد توربوکمپرسور برای نخستین بار و بهره‌برداری هم‌زمان از ۲۰ تأسیسات تقویت فشار گاز بدون واحد یدک در این شرایط سخت و بحرانی، آن هم با وجود فرسودگی بخشی از تجهیزات، نشان از ریسک‌پذیری بالای کارکنان انتقال گاز دارد. تولید گاز نیز حدود ۳۰ میلیون مترمکعب در روز افزایش یافت تا بتوان ناترازی انرژی را در سرمای زودهنگام و ماندگار جبران کرد.

آماده‌باش شبانه‌روزی کارکنان در ۱۰ منطقه عملیاتی، بازدیدهای میدانی مدیرعامل از تأسیسات و خطوط لوله به‌ویژه در مناطق سردسیر و استقرار ۵۰ تیم عملیاتی در ایستگاه‌های شیربین راهی و ارتباطی در نقاط سخت‌گذر و بیابان‌های سرد و استخوان‌سوز نقش مهمی در تضمین انتقال گاز ایفا کرد، همچنین راه‌اندازی پویش مردمی «۲ درجه کمتر» برای مدیریت مصرف، مکمل این تلاش‌ها بود و مسیر را در انتقال پایدار گاز هموار کرد.

> شرکت انتقال گاز ایران در ۱۷ آذر با ثبت انتقال روزانه ۸۶۲ میلیون مترمکعب گاز، نخستین رکورد انتقال گاز کشور در سال ۱۴۰۳ را شکست؛ رکوردی که سال ۱۴۰۲ دو ماه دیرتر در نهم بهمن و با حجم ۸۵۵ میلیون مترمکعب ثبت شد. این رکوردشکنی زودهنگام، تنها آغاز مسیر بود و تکرار پی‌درپی رکوردها عزم راسخ کارکنان انتقال گاز ایران را به‌خوبی نمایان کرد

آمادگی کامل در بحران‌ها و سرمای شدید

شرکت انتقال گاز ایران در طول فصل زمستان با چند بحران فنی مواجه شد که با مدیریت صحیح و تلاش کارکنان، به‌سرعت برطرف شدند. ازجمله این موارد می‌توان به خارج شدن تأسیسات انتقال گاز شهید مصطفوی اهواز از مدار اشاره کرد که با حضور میدانی و به‌موقع مدیرعامل شرکت و تلاش بی‌وقفه کارکنان منطقه یک عملیات در کمتر از ۲۴ ساعت به مدار بازگشت و وقفه‌ای در انتقال پایدار گاز مصرف‌کنندگان استان خوزستان به‌وجود نیامد، همچنین مشکل فنی در تأسیسات رشت با اقدام سریع کارکنان منطقه ۹ عملیات رفع و کاهش افت فشار گاز در استان آذربایجان شرقی نیز با راه‌اندازی مجدد تأسیسات تقویت فشار گاز سراب در استان اردبیل، پس از سال‌ها غیرفعال بودن، توسط کارکنان منطقه ۸ عملیات، مدیریت شد. افزون بر این، تعمیرات اضطراری و جایگزینی توربین آسیب‌دیده از تأسیسات تقویت فشار گاز سراجه قم نیز نمونه‌ای دیگر از آمادگی شرکت در مواجهه با شرایط اضطراری بود. این مجموعه اقدام‌ها نشان‌دهنده توان بالای شرکت در مدیریت بحران‌ها و حفظ پایداری انتقال گاز است. بدون تردید اگر هریک از این اقدام‌های حیاتی انجام نمی‌شد، بخش‌هایی از کشور و مردم شریف ایران در روزهای سرد زمستان با چالش‌ها و بحران‌های جدی مواجه می‌شدند.

در بهمن سرمای بی‌سابقه سراسر کشور را دربرگرفت و دمای هوا در بسیاری از استان‌ها به زیر صفر کاهش یافت. افزایش ناگهانی مصرف گاز خانگی، فشار گاز را در انتهای خطوط لوله، به‌ویژه در استان‌های شمالی و شمال غربی، به‌شدت کاهش داد. در این میان استان اردبیل که در انتهای خط لوله قرار دارد، سرمای طاقت‌فرسا، بارش شدید برف و یخبندان، دمای منفی ۲۰ درجه را تجربه می‌کرد. در این شرایط دشوار، کارکنان منطقه ۸ عملیات انتقال گاز با اقدامی جهادی و تلاشی بی‌وقفه، موفق شدند تأسیسات سراب را که سال‌ها به دلیل نبود نیاز عملیاتی، غیرفعال بود، دوباره وارد مدار کنند. آنان به‌خوبی می‌دانستند که هر لحظه تأخیر می‌تواند زندگی هزاران نفر را تحت تأثیر قرار دهد؛ گویی نگهبانان گرمای خانه‌های مردم بودند.

زمستانی پرافتخار

موفقیت شرکت انتقال گاز ایران در زمستان ۱۴۰۳ و انتقال حدود ۲۸۲ میلیارد مترمکعب گاز در این سال ۳، مرهون تلاش شبانه‌روزی و تعهد بالای کارکنان این شرکت در واحدهای ستادی و مناطق عملیاتی است. مدیریت جهادی، آرایش مناسب تأسیسات تقویت فشار گاز و مدیریت و هماهنگی مناسب در مقدار انتقال گاز در خطوط لوله ازجمله عوامل کلیدی در این موفقیت بود.

پیمان خضرایی، مدیرعامل شرکت انتقال گاز ایران در یکی از بازدیدهای میدانی خود از مناطق عملیاتی و با مشاهده تلاش بی‌وقفه کارکنان در شرایط سخت گفت: «تلاش همکاران من در این شرایط ستودنی است. این تلاش‌ها فراتر از وظیفه است، آنها با تمام وجود برای تأمین رفاه و آسایش مردم تلاش می‌کنند.»

زمستان ۱۴۰۳، فصلی پرچالش اما پرافتخار برای شرکت انتقال گاز ایران بود. این شرکت با اتکا به توانمندی کارکنان خود موفق شد با عبور سربلند از این فصل سرد، نقشی حیاتی در تأمین انرژی پایدار کشور ایفا کند. ثبت رکوردهای متعدد مدیریت بحران‌های فنی و انتقال بدون وقفه گاز ازجمله دستاوردهای مهم در زمستان ۱۴۰۳ بود. همدلی، ایثار و تلاش شبانه‌روزی یکایک کارکنان شرکت انتقال گاز ایران در ستاد و ۱۰ منطقه عملیاتی زنجیروار این نعمت الهی را راهبری کرد تا میلیون‌ها خانواده در سراسر کشور، زمستانی گرم و آسوده را سپری کنند و چرخه اقتصادی کشور فعال بماند.

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران تصریح کرد

همدلی و نوآوری؛ دو بال پرواز شرکت ملی گاز ایران در زمستان سخت ۱۴۰۳

سعید توکلی
معاون وزیر نفت
و مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران

ساده و صمیمی پاسخ می‌دهد. آن‌چنان که باور نمی‌کنی معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران است که روبه‌رویت نشسته و به رغم کار و مشغله زیاد، با خوشرویی، پاسخ‌هایی درخور می‌دهد. از رکوردزنی تولید و انتقال در زمستان ۱۴۰۳ که با عشق و علاقه از آن به‌عنوان پروژه‌ای بی‌نظیر یاد می‌کند تا سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف این صنعت، صادرات به کشورهای همجوار، موانع و چالش‌های پیش روی پروژه‌های گازی و مرتفع ساختن آن‌ها به همت والای غیورمردان گازی و ... از همه چیز سخن می‌گوید تا باور قلبی خود را که گاز، این انرژی پاک، موهبتی الهی است و باید مصرف بهینه آن را به خوبی مدیریت کنیم تا نسل‌های آتی نیز از آن بهره مند گردد، به سینه سپید کاغذ بسپارد تا آیندگان نیز بدانند، آنچه را باید بدانند! گازی که این روزها نه در عرصه ملی که در عرصه بین‌المللی نیز بسیار خوش درخشیده و تلاش دارد تا حق خود را در تجارت جهانی بازستاند و شعار گاز پیشران توسعه که شعاری پرمغز است و نخبگان و کارشناسان همواره بر آن تأکید می‌کنند را به منصه ظهور برساند! نیم قرن از تولد گاز در کشور سپری شد و این صنعت ارزش‌آفرین در نیم قرن دوم حیات خویش قرار گرفته است. اما سؤال مهم این است که صنعت گاز در ۵۰ سال دوم عمر پیش رو، چه رویکردهایی را بایستی در صدر برنامه‌های خویش قرار دهد؟ آیا توسعه شبکه و توسعه گازرسانی همچنان الویت اول است یا تدبیرگران صنعت گاز، الویت‌های دیگری را در دستور کار دارند؟ این پرسش و پرسش‌های راهبردی دیگر، ما را مجاب کرد تا پای سخنان سعید توکلی، معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران بنشینیم؛ به‌ویژه که زمستان ۱۴۰۳ به‌دلیل سرمای شدید، افزایش مصرف و گستردگی سرما در کشور، سخت‌ترین زمستان سال‌های اخیر بود، تکمیل نشدن تعمیرات اساسی در پالایشگاه‌ها و خطوط لوله و تغییرات ناگهانی دما، تأمین گاز را برای وزارت نفت دولت چهاردهم که تازه سکان را به دست گرفته بود، پیچیده‌تر کرد. با این حال، وی بر این باور است که خوشبختانه با یکپارچگی وزارت نفت، تدابیر ویژه وزیر محترم نفت و همکاری و هماهنگی میان بخش‌ها و معاونت‌های مختلف، شرکت ملی گاز ایران موفق شد در سال ۱۴۰۳ نیز سربلند باشد و یک خانه هم قطعی گاز نداشته باشد و شبکه گاز پایدار باقی بماند.

■ به‌عنوان نخستین پرسش، آقای دکتر! شرکت ملی گاز ایران با چه شرایطی تحویل دولت چهاردهم شد؟

با سلام و عصر به خیر و آرزوی رسیدن به روزهای بهتر، قبل از هرچیز، دوست دارم بگویم که به همکارانم در صنعت گاز افتخار می‌کنم؛ چراکه مردانه پای کار بودند و واقعاً بی‌نظیر کار کردند. همگی مردان و زنان بزرگی هستند که با تلاش و محبت بی‌وقفه‌شان، سبب شده‌اند در شرایط سخت، سربلند باشیم. از صمیم قلب از همه آن‌ها تشکر می‌کنم.

شرکت ملی گاز ایران با استقرار دولت چهاردهم در سال ۱۴۰۳، شرایط ویژه و کم‌سابقه‌ای را در شهریور تجربه کرد و دولت از شهریور ناچار شد تدابیری سختگیرانه برای مدیریت تأمین گاز در زمستان اتخاذ کند. یکی از مصادیق این وضع خاص، تأخیر در پایان تعمیرات اساسی بود که برخلاف رویه معمول سال‌های گذشته، تا آبان ادامه یافت، همچنین یکی از چالش‌های اساسی، کاهش چشمگیر ذخایر نفت‌گاز نیروگاهی بود، به‌طوری که در ابتدای سال ۱۴۰۳، این ذخایر نسبت به سال ۱۴۰۲ نزدیک به ۸۵۰ میلیون لیتر کمتر بود.

از سوی دیگر، در حالی که پاییز ۱۴۰۲ گرم‌ترین پاییز ۵۰ سال اخیر کشور براساس اطلاعات سازمان هواشناسی کشور بود، در آبان ۱۴۰۳، پدیده هوای سرد اسکاندیناوی دمای ۱۱ استان شمالی را تا ۱۲ درجه سانتی‌گراد کاهش داد؛ سال ۱۴۰۳، سالی استثنایی بود، سرما نه‌تنها شدیدتر، بلکه طولانی‌تر و گسترده‌تر نیز بود و بالغ بر ۷۰ روز در سطح کشور ادامه یافت، در حالی که در سال‌های گذشته این دوره معمولاً ۱۴ تا ۱۵ روز بود.

■ شرکت ملی گاز ایران چگونه از زمستان سخت ۱۴۰۳ عبور کرد؟

این تحولات چالش‌های متعددی را برای

صنعت گاز کشور ایجاد کرد. نخستین و مهمترین اقدام، حفظ پایداری شبکه و افزایش اطمینان از تأمین گاز بود. خوشبختانه با تشکیل نشست‌های هماهنگی در وزارت نفت و برنامه‌ریزی دقیق، دولت موفق شد سرمای بی‌سابقه را مدیریت کند. اقدام‌های کلیدی برای مدیریت سرمای شدید شامل افزایش تولید گاز و مهم‌تر از همه، ایجاد هماهنگی گسترده میان دستگاه‌های اجرایی، یکپارچگی و هم‌صدایی در دولت بود که سبب شد علیرغم کاهش میانگین دمای کشور تا ۳.۷ درجه سانتی‌گراد نسبت به سال‌های گذشته و افزایش میانگین مصرف گاز نزدیک به ۷۵ میلیون مترمکعب در کشور، تأمین گاز در بخش‌های خانگی، تجاری و صنایع کوچک بدون قطعی انجام شود.

این موفقیت مرهون زحمات همکاران ماست؛ عملکرد توربین‌های گازی کشور ۲۱ درصد افزایش یافت، تمام واحدهای عملیاتی به بهترین نحو ممکن و با افزایش قابلیت اطمینان در سرویس قرار گرفتند و نزدیک به ۱۷ ایستگاه تقویت فشار برای مدت حدود سه ماه واحد یدک خود را نیز در سرویس داشتند. رکوردهای چشمگیری در بخش انتقال گاز ثبت شد؛ ازجمله ظرفیت اسمی خطوط و کریدورهای اصلی کشور ارتقا یافت و در کریدور شرق کشور، انتقال گاز از ۲۲۰ میلیون مترمکعب به حدود ۲۷۰ میلیون مترمکعب رسید. تولید گاز شیرین نیز به رکورد ۸۸۰ میلیون مترمکعب در روز رسید؛ مقداری که حتی پیش‌بینی آن برای کارشناسان حرفه‌ای دشوار بود، همچنین نزدیک به ۳۰ توربوکمپرسور کشور در شرایط عملیاتی حساسی به‌کار گرفته شدند که در کشور بی‌سابقه بود. انتقال گاز از جنوب به شمال کشور نزدیک به ۵۰ میلیون مترمکعب افزایش یافت که نشان‌دهنده این بود همه گاز خام تولیدشده در شرکت ملی نفت ایران، بدون این‌که حتی یک مترمکعب آن در جنوب کشور حبس شود، به شمال کشور منتقل شد و ...

■ ... و همه این‌ها در حالی است که تأمین گاز مورد نیاز نیروگاه‌ها در زمستان نیز چالش بزرگی به‌شمار می‌آمد و ...

بله دقیقاً. یکی از تفاوت‌های مهم زمستان ۱۴۰۳ نسبت به ۱۴۰۲، تأمین گاز نیروگاه‌ها بود. سال ۱۴۰۲ به‌دلیل شرایط خاص، نیروگاه‌ها بیشترین حجم گاز را در سال‌های اخیر دریافت کردند و بر همین اساس، خود را با آن سال مقایسه می‌کردند. با این حال شرکت ملی گاز ایران در این بخش نیز موفق به رکوردشکنی شد و میانگین میزان گاز تحویلی به نیروگاه‌ها در زمستان ۱۴۰۳ نسبت به میانگین زمستان ۱۴۰۲ افزایش داشت.

■ تعمیرات اساسی (اورهال) تأسیسات چه کمکی به مدیریت تأمین پایدار گاز کشور کرد؟

رکوردهای چشمگیری در بخش انتقال گاز ثبت شد؛ ازجمله ظرفیت اسمی خطوط و کریدورهای اصلی کشور ارتقا یافت و در کریدور شرق کشور، انتقال گاز از ۲۲۰ میلیون مترمکعب به حدود ۲۷۰ میلیون مترمکعب رسید. تولید گاز شیرین نیز به رکورد ۸۸۰ میلیون مترمکعب در روز رسید

زمان تحویل مدیریت شرکت ملی گاز، هرچند زحمات بسیاری در دوره قبل کشیده شده بود، اما آمادگی کامل برای ورود به فصل سرما مشابه سال‌های گذشته وجود نداشت. دلیل آن هم باقی ماندن بخش قابل توجهی از تعمیرات اساسی پالایشگاه‌ها، خطوط لوله فشار قوی و سایر تأسیسات بود. برخی از خروجی پالایشگاه‌ها آماده سرویس‌دهی نبودند و برخی تعمیرات خطوط لوله نیز باید به‌صورت اضطراری انجام می‌شد.

برای جلوگیری از اختلال در شبکه، برنامه‌ریزی جدید و کارشناسی انجام شد که شامل تغییر در آرایش خطوط، کاهش زمان تعمیرات، به‌کارگیری روش‌های نوین تعمیراتی و به تعویق انداختن برخی تعمیرات غیرضروری پالایشگاه‌ها با ارزیابی ریسک بود. برای مثال زمان اتصال فاز جدید پالایشگاه گاز ایلام از ۶۵ روز به ۳۰ روز کاهش یافت و تعمیرات اضطراری در شبکه نیز در حداقل زمان ممکن انجام شد، همچنین تعمیرات خط لوله هشتم سراسری که در ۱۲ نقطه سرجوش کشور نیازمند تعمیر بود، با روش‌های جدید و بدون تأثیر بر پایداری شبکه صورت گرفت.

در واقع، زمستان ۱۴۰۳ به‌دلیل سرمای زودهنگام، طولانی‌تر و شدیدتر از سال‌های گذشته، یکی از چالش‌برانگیزترین فصول برای صنعت گاز کشور بود. این چالش‌ها به فرصتی برای تقویت آمادگی شبکه و تمرین و مانورهای عملیاتی کارکنان تبدیل شد.

همه نگاه‌ها به دولت چهاردهم بود که چگونه می‌تواند این شرایط سخت را مدیریت کند. خوشبختانه با یکپارچگی وزارت نفت، تدابیر ویژه وزیر نفت و همکاری و هماهنگی میان بخش‌ها و معاونت‌های مختلف، شرکت ملی گاز ایران موفق شد در سال ۱۴۰۳ نیز سربلند باشد و یک خانه هم، قطعی گاز نداشته و شبکه گاز پایدار باشد. هرچند قطعی‌های فنی در همه سال‌ها حتی در فصل گرم سال نیز اجتناب‌ناپذیر است، اما تمام این موارد در کوتاه‌ترین زمان ممکن از سوی تیم‌های عملیاتی برطرف می‌شود.

همه این دستاوردها نتیجه استقرار تیم یکپارچه، هماهنگ و هم‌دل در وزارت نفت و تلاش تمامی همکارانم در شرکت ملی گاز ایران اعم از پالایشگاه‌ها، ایستگاه‌های تقویت فشار، خطوط لوله انتقال فشار قوی، شبکه گازرسانی در توزیع و مدیریت‌های عملیاتی و ستادی برای گذر از زمستان سخت ۱۴۰۳ بود که توانستند پایداری شبکه گاز را حفظ کنند و رکوردهای ماندگاری را به ثبت برسانند.

این در حالی بود که کشور با سرمای بی‌سابقه، افزایش مصرف‌کنندگان و تداوم ۷۰ روزه سرما مواجه بود، شرایطی که در سال‌های گذشته حداکثر ۱۵ روز پایداری سرما تجربه

تغییر آرایش به‌موقع و درست در پالایشگاه‌ها و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود سبب شد در برخی پالایشگاه‌ها ازجمله خانگیران در شمال شرقی‌ترین نقطه کشور حتی برای یک بار هم توقف تولید نداشته باشیم و به قابلیت اطمینان صددرصد برسیم. این اقدام‌ها سبب شد شبکه گاز بدون کوچک‌ترین اختلالی در اوج مصرف، زمستانی عمل کند

شده بود! به‌رغم همه این شرایط، وزارت نفت با همکاری گسترده و هماهنگی بالا در چهار شرکت زیرمجموعه از زمستان ۱۴۰۳ سربلند عبور کرد. بسیاری از مسائل درباره سال ۱۴۰۳ قابل بازگویی نیست، اما همکاران بنده خودشان قضاوت می‌کنند که امسال به دلایل متعددی که وزیر نفت در بخش‌های مختلف عنوان کرده‌اند، یک سال استثنایی بود.

■ خب آقای دکتر! با وجود این شرایط سخت در سال ۱۴۰۳، چگونه رکورد تولید گاز شیرین چندین و چند بار به شیرینی شکست؟

بله! سؤال بسیار جالبی است! برای رکوردزنی تولید در زمستان ۱۴۰۳، تجهیزات جدیدی به پالایشگاه‌ها اضافه نشده بود، با وجود برنامه‌ریزی وزارت نفت که حداکثر تولید روزانه ۸۵۰ میلیون مترمکعب در اوج مصرف پیش‌بینی شده بود، ۸۸۰ میلیون مترمکعب تولید شد.

این دستاورد حاصل تلاش‌های مستمر و برنامه‌ریزی دقیق در پالایشگاه‌ها بود. در برخی پالایشگاه‌ها مانند فاز اول پالایشگاه عسلویه، طبق استاندارد باید ۲۵ میلیون مترمکعب گاز خشک تولید می‌شد اما این رقم به ۳۹ میلیون مترمکعب رسید که نشان‌دهنده همت کارکنان در افزایش تولید بود.

تغییر آرایش به‌موقع و درست در پالایشگاه‌ها و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود سبب شد در برخی پالایشگاه‌ها ازجمله خانگیران در شمال شرقی‌ترین نقطه کشور حتی برای یک بار هم توقف تولید نداشته باشیم و به قابلیت اطمینان صددرصد برسیم. این اقدام‌ها سبب شد شبکه گاز بدون کوچک‌ترین اختلالی در اوج مصرف، زمستانی عمل کند.

در بخش انتقال گاز، همکاری و هماهنگی تیم‌های مستقر در ۵۰ نقطه کشور در شرایط سخت زمستان نیز نقش مهمی در پایدار نگاه داشتن شبکه داشت که با مدیریت به‌موقع ولوهای کنترلی و با پذیرفتن ریسک‌های لازم، شبکه به‌طور پایدار حفظ شد.

افزون بر این، در برخی خطوط مانند خط ۴۸ اینچ پارچین-سمنان-آرادان، تلاش‌ها برای افزایش قابلیت اطمینان نیز موجب موفقیت در تأمین پایدار گاز شد.

تمام این اقدام‌های مشترک در مدیریت دیسپچینگ و همکاری تیم‌های مختلف سبب شد رکورد تولید گاز در زمستان ۱۴۰۳ شکسته شود و شبکه گاز کشور بدون قطعی در بخش خانگی و تجاری فعالیت کند.

■ پویش ۲ درجه کمتر چقدر به مدیریت مصرف گاز در زمستان کمک کرد؟

امسال یک اتفاق استثنایی رخ داد؛ پویش «۲ درجه کمتر» از سوی بالاترین مقام اجرایی کشور آغاز شد و نزدیک به ۷۰۰ چهره سرشناس یا به‌اصطلاح سلبریتی این پویش را ادامه دادند.

تأثیر این مهم، آن بود که در ۲۶ آذر ۱۴۰۳، پیش‌بینی مصرف گاز در بخش خانگی، تجاری و صنایع جزء با توجه به میانگین دمای وزنی که قرار بود اتفاق بیفتد، ۷۱۵ میلیون مترمکعب بود، اما با توجه به پویش و تعطیلی‌هایی که به‌دلیل آلودگی هوا و برودت در شمال کشور و نقاط پرمصرف اتفاق افتاد، مقدار مصرف گاز حدود ۴۴ میلیون مترمکعب کاهش یافت. طبیعتاً همین کاهش مصرف گاز به کاهش مصرف برق نیز منجر شد.

■ آقای دکتر! لطفاً توضیح دهید بهینه‌سازی مصرف گاز چه‌مقدار به پایداری شبکه گازرسانی کشور کمک می‌کند؟

بحث بهینه‌سازی مصرف گاز در کشور، موضوعی بسیار گسترده با ابعاد مختلف است که خوشبختانه از سال ۱۴۰۳، به‌ویژه با توجه به موضوع ناترازی، به‌عنوان یکی از اولویت‌های اصلی در تمام بخش‌های حاکمیت قرار گرفت. نشست‌های متعددی در ارتباط با راهکارهای قیمتی و غیرقیمتی در سطح ارکان بالادستی برگزار شد.

می‌توانم اطمینان دهم بخش‌هایی که به بحث غیرقیمتی مربوط می‌شوند، مانند مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان، ماده ۲۶ و ماده ۵۷ قانون اصلاح الگوی مصرف، استانداردهای مرتبط با مصرف و حتی تجهیزات، همگی مورد توجه قرار گرفته و این حساسیت به قدری در بخش‌های صنعتی ایجاد شده که به این جمع‌بندی رسیده‌اند که خرید تجهیزات چه در خطوط تولید و چه برای مصارف گرمایشی باید حتماً با برچسب انرژی و

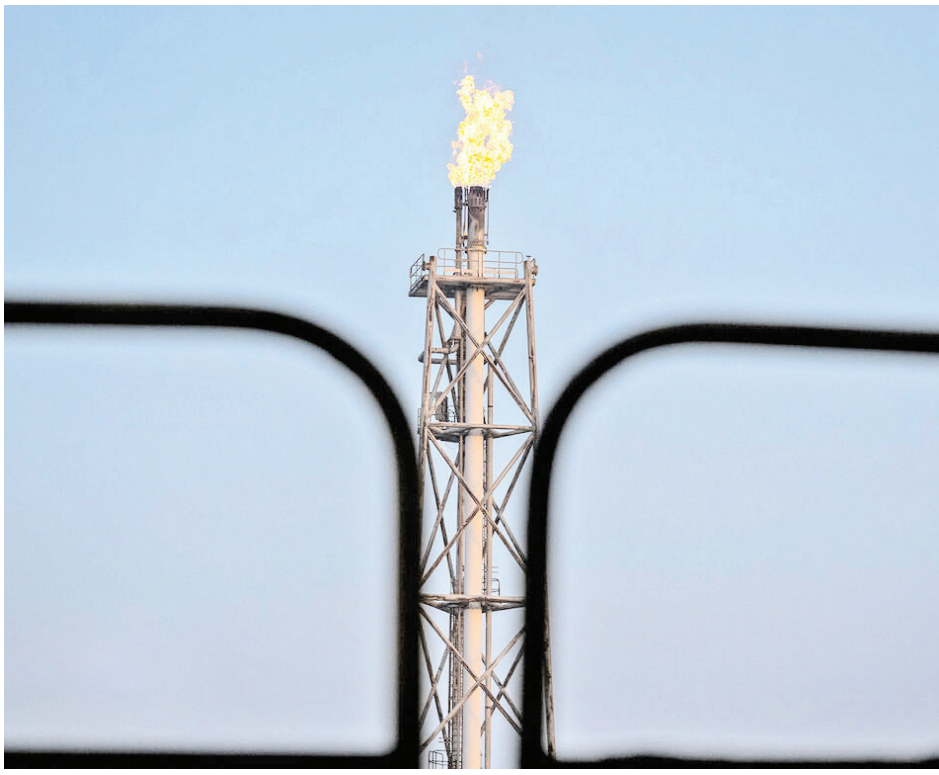

خوشبختانه ازجمله دستاوردهای صنعت گاز در دولت چهاردهم نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲، افزایش گاز تحویلی به خط سراسری به مقدار میانگین ۱۸ میلیون مترمکعب در روز است، همچنین امضای قرارداد سوآپ گاز از ترکمنستان به ترکیه از مسیر ایران نیز از دیگر دستاوردها بود که به مقدار ۲ میلیارد مترمکعب در سال از مارس ۱۴۰۳ انجام شد

راندمان بالا باشد که این موضوع در واقع، به زیرساخت‌ها ارتباط دارد.

اما بحث‌های رفتاری و فرهنگی نیز اهمیت زیادی دارد. نیاز است که افزایش اعتماد (سرمایه) اجتماعی صورت گیرد و مردم به‌طور دقیق و صادقانه قانع شوند که اگر ما یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گاز در جهان هستیم، اما ازجمله بدمصرف‌ترین کشورهای دنیا نیز به‌شمار می‌آییم! طبیعتاً هرچقدر هم که تولید افزایش یابد، اگر مدیریت مصرف نداشته باشیم، هیچ‌گاه بالانس مناسب در شبکه ایجاد نمی‌شود، بنابراین راهکار اساسی، کم‌هزینه‌تر، قابل استحصال‌تر و مردمی‌تر، مدیریت مصرف انرژی و بهینه‌سازی است.

در حقیقت، باید این مهم را سرلوحه کارهای خود قرار دهیم که برای مقابله با ناترازی انرژی که با عدم مدیریت مصرف طی سال‌ها به دست آمده، باید دو بال «بهینه‌سازی مصرف» و «سرمایه‌گذاری برای افزایش تولید» در راستای شعار سال که از طرف رهبر فرزانه‌ی انقلاب با ظرافت به این شعار نام‌گذاری گردیده است را در کنار هم در نظر گرفت.

■ **به نظر شما، مهمترین دستاوردهای شرکت ملی گاز ایران در سال ۱۴۰۳ چیست؟**

ما اگر بخواهیم دستاوردهای شرکت به‌طور کلی را در نظر بگیریم، نمی‌توانیم به برآیند گذشته و آینده آن نگاه نکنیم. شرکت ملی گاز شرکتی است که با توجه به ذات خدماتی بودنش، جریان کار در آن استمرار دارد.

اما برای سال گذشته، همه دستاوردهای شرکت ملی گاز ایران در سال ۱۴۰۳ مهم بودند، ولی یکی از مهمترین دستاوردها در این شرکت، ساختار همدلی و هم‌افزایی در میان بخش‌های مختلف بود که وزیر نفت نیز به آن اشاره کرد و این موضوع یکی از دلایل موفقیت‌های شرکت ملی گاز ایران در سال ۱۴۰۳ بود.

شرکت ملی گاز ایران به‌دلیل صنعت اصطلاحاً شاخه‌ای، پراکنده و غیرمتمرکز با تعداد بالای مشتری‌هایی که ۹۵ درصد جمعیت کشور را شامل می‌شود و ۳۱ میلیون و ۵۰۰ هزار واحد اشتراکی، مسؤولیت سنگینی برعهده دارد. تمام این مشتری‌ها در فصل زمستان انتظار دارند به بهترین نحو ممکن خدمات دریافت کنند؛ رضایت مشتری بسیار سخت است، مشتری که باید برای آن اطلاع‌رسانی و اعتمادسازی انجام شود.

خوشبختانه ازجمله دستاوردهای صنعت گاز در دولت چهاردهم نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲، افزایش گاز تحویلی به خط سراسری به مقدار میانگین ۱۸ میلیون مترمکعب در روز است، همچنین امضای قرارداد سوآپ گاز از ترکمنستان به ترکیه از مسیر ایران نیز از دیگر دستاوردها بود که به مقدار ۲ میلیارد مترمکعب در سال از مارس ۱۴۰۳ انجام شد. تزریق گازطبیعی به مخازن ذخیره‌سازی نیز در سال ۱۴۰۳ به مقدار ۲ میلیون مترمکعب افزایش داشت.

■ **عملکرد شرکت ملی گاز ایران درزمینه گازرسانی در سال ۱۴۰۳ چگونه بود؟**

گازرسانی به ۲ شهر و حدود ۴۰۰ روستا، ۲ هزار و ۸۶۵ صنعت جزء و بیش از ۸۰۰ صنعت عمده و گازرسانی به ۳ نیروگاه جدید که عمدتاً در بخش‌هایی است که کمتر برخوردارند، در سال ۱۴۰۳ محقق شد؛ ضمن این که بهره‌برداری‌های متعددی از خطوط لوله نیز انجام شد که یکی از مهمترین آن‌ها، آغاز عملیات اجرایی خط انتقال ۵۶ اینچ تیران-دهق به طول ۵۰ کیلومتر است که اجرای این پروژه به پایداری شبکه گاز کمک بسیاری می‌کند.

از دیگر اقدام‌های مهم، ابلاغ اجرای احداث ادامه خط لوله نهم سراسری است که تا مرند به طول ۲۶۰ کیلومتر ادامه خواهد یافت. این پروژه در قطرهای ۴۸ و ۵۶ اینچ اجرا می‌شود و به افزایش پایداری شبکه گاز در غرب و شمال غرب کشور کمک می‌کند. همچنین عملیات اجرایی خط گاز نهبندان به سربیشه نیز در ۱۴۰۳ آغاز شد که امید داریم سال ۱۴۰۴ بخشی از آن به بهره‌برداری برسد.

رشد بیش از ۲۱ درصدی کارکرد توربین‌های تقویت فشار گاز هم‌زمان با افزایش قابلیت اطمینان آن یکی از دستاوردهای بی‌سابقه است که در سال ۱۴۰۳ تحقق یافت. همچنین کاهش زمان تعمیرات پالایشگاه‌ها و ایستگاه‌های تقویت فشار گاز، به‌روزرسانی و بازآوری سیستم جدید دیسپچینگ شرکت ملی

گاز ایران، اصلاح سیاست‌های قیمتی برای مشتریان بسیار بدمصرف در پله‌های ۱۱ و ۱۲، صدور ۱.۲ هزار میلیارد تومان حواله سوخت صرفه‌جویی در نیروگاه‌های تجدیدپذیر و بازپرداخت سرمایه‌گذاری ۴.۲ هزار میلیارد تومانی در طرح‌های بهینه‌سازی براساس ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر، توسعه بازار بهینه‌سازی انرژی، محیط زیست و معاملات گواهی‌نامه‌های انرژی، افزایش ۱۰ میلیون مترمکعبی گاز در شبکه گاز کشور با راه‌اندازی خط لوله رشت - چلوند، از دیگر اقدام‌های مهمی بود که در سال ۱۴۰۳ انجام شد.

■ در راستای بهینه‌سازی مصرف گاز، دولت چهاردهم چه اقدام‌ها انجام داده است؟

یکی از مباحث مهم در این زمینه، تهیه اطلس بهینه‌سازی کشور است که با هدف شناسایی و معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بازارهای بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست ضروری بود و خوشبختانه در همین چند ماه گذشته تدوین شد، همچنین احیای مواد ۲۶ و ۵۷ قانون اصلاح الگوی مصرف با هدف هدایت صنایع به رعایت معیار مصرف انرژی استاندارد انجام گرفت؛ چراکه صنایع بخش بزرگی از گاز مصرفی کشور را استفاده می‌کنند و به‌طور طبیعی باید مصرف خود را براساس استانداردهای تعیین‌شده انجام دهند.

اجرای پویش ۱۰ درصدی کاهش مصرف گاز با مشارکت صنایع و با هدف بهره‌مندی بیشتر صنایع از گازطبیعی، تجربه‌ای بسیار موفق بود که در آن برخی صنایع خودشان وارد عمل شدند و در کاهش مصرف گاز همکاری کردند. مقدار کاهشی که این صنایع اعمال می‌کردند، در شرایط سخت زمستانی به خود آن صنعت تحویل داده می‌شد. در عین حال هم‌زمان با این موضوع، تفاهم‌نامه و قراردادی بین شرکت ملی گاز ایران و شرکت ملی صنایع پتروشیمی امضا شد که در آن برخی شرکت‌های پتروشیمی با کاهش ۱۰ درصدی مصرف خود، می‌توانستند از مابه‌التفاوت گاز صرفه‌جویی‌شده استفاده کنند.

طرح ملی آموزش «همیار گاز» در ۳۱ استان با حضور بیش از ۲۰۰ هزار دانش‌آموز و معلم برای نخستین بار در کشور، با همکاری وزارت آموزش و پرورش و شرکت ملی گاز اجرا شد، همچنین نشست‌های تخصصی با حضور خبرگان حوزه انرژی و نمایندگان انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد برگزار شد تا از طریق آن‌ها بتوانیم برای سال ۱۴۰۴ از پیشنهادها و راهکارهای این عزیزان بهره‌برداری کنیم. در کنار این، اقدام‌های متعدد فرهنگ‌سازی و انتشار اخبار در صداوسیما انجام شد؛ به‌ویژه پویش «۲ درجه کمتر» که با مشارکت نزدیک

> **یکی از اقدام‌های مهم برای مدیریت ناترازی گازطبیعی، ذخیره‌سازی به‌صورت روزمینی و زیرزمینی است**
> **خوشبختانه این موضوع در برنامه هفتم پیشرفت به‌عنوان تکلیفی مهم در نظر گرفته شده که باید به‌طور جدی پیگیری شود**
> **سال ۱۴۰۳ پروژه‌های در دست اقدام در این زمینه پیشرفت مطلوبی داشته‌اند، به‌ویژه پروژه «سراجه» که خوشبختانه پیشرفت مناسبی دارد و امید داریم در نیمه اول سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری برسد**

به ۷۰۰ چهره سرشناس و سلبریتی ازجمله شخص رئیس جمهوری و سایر افراد مطرح به موفقیت رسید.

بخاری‌های راندمان پایین نیز از بخش‌های بسیار انرژی‌بر در کشور است که تعداد آن‌ها نزدیک به ۲۰ میلیون است. یکی از طرح‌هایی که از قبل سند آن تهیه شده بود، اما سال ۱۴۰۳ عملیاتی شد، طرح بخاری‌های با راندمان بالا است که از سوی شرکت ملی گاز ایران و بخش خصوصی در حال اجرا است. امیدواریم این بخاری‌ها در سال ۱۴۰۴ به چرخه استفاده وارد شوند.

■ بر اساس آمار و گزارش‌ها، ذخیره‌سازی گاز نیز کمک مناسبی به ناترازی انرژی در فصل زمستان می‌کند، در این زمینه چه اقدام‌هایی انجام شده است؟

یکی از اقدام‌های مهم برای مدیریت ناترازی گازطبیعی، ذخیره‌سازی به‌صورت روزمینی و زیرزمینی است. خوشبختانه این موضوع در برنامه هفتم پیشرفت به‌عنوان تکلیفی مهم در نظر گرفته شده که باید به‌طور جدی پیگیری شود. سال ۱۴۰۳ پروژه‌های در دست اقدام در این زمینه پیشرفت مطلوبی داشته‌اند، به‌ویژه پروژه «سراجه» که خوشبختانه پیشرفت مناسبی دارد و امید داریم در نیمه اول سال ۱۴۰۴ به بهره‌برداری برسد، همچنین پروژه شوریجه D مشکلاتی داشت که خوشبختانه موانع آن رفع شده است.

افزون بر این، همسو با برنامه هفتم پیشرفت، صدور مجوز برای ایجاد ۵ واحد ذخیره‌سازی روزمینی از سوی بخش خصوصی برای نخستین بار (LNG و MiniLNG) نیز از دستاوردهای مهم است که برخی از آن‌ها پیشرفت فیزیکی خوبی دارند و امیدواریم این پروژه‌ها در آینده به بهبود مدیریت ناترازی گاز کمک کنند.

صدور مجوز و ابلاغ اجرایی طرح توسعه ذخیره‌سازی گازطبیعی در مخزن گنبد نمکی نیز از مهمترین دستاوردهایی است که برای نخستین بار در کشور رقم خورده است. این پروژه برای نخستین بار از گنبد نمکی و مخزن آن در نقطه مناسبی از شبکه استفاده می‌شود که می‌تواند در زمستان کمک بزرگی به پایداری شبکه گاز کند.

■ آقای دکتر! کمی برای ما از برنامه شرکت ملی گاز ایران درخصوص افزایش ظرفیت تولید گاز شیرین بگویید.

همکارانم در بخش‌های مختلف آمادگی لازم برای افزایش تولید گاز شیرین از گاز خام دریافتی از شرکت ملی نفت ایران را فراهم کرده‌اند. پیش‌بینی‌ها برای سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد با تغییر در آرایش پالایشگاه‌ها و

اقدام‌های اصلاحی، امکان افزایش تولید گاز شیرین وجود دارد و هیچ مشکلی در این زمینه نخواهیم داشت، اما یکی از نکات بسیار مهم پس از تولید، انتقال گاز به شبکه است که یکی از چالش‌های سال ۱۴۰۳ بود.

خوشبختانه اقدام‌های لازم برای رفع این چالش‌ها در دستور کار قرار گرفته و برای سال ۱۴۰۴ پیش‌بینی کرده‌ایم خطوط لوله راهبردی را تا قبل از زمستان در سرویس داشته باشیم و این موضوع کمک می‌کند بتوانیم افزایش انتقال گاز از جنوب به شمال کشور را محقق سازیم.

■ چه سیاستی را در حوزه توسعه صادرات گاز دنبال می‌کنید؟

یکی از مهمترین محورهای مورد تأکید در دولت چهاردهم و برنامه هفتم پیشرفت، موضوع تجارت گاز به‌ویژه با کشورهای همسایه است. طبیعتاً در این مسیر درصدد هستیم قراردادهای پیشین را تمدید کنیم و قرارداد سوآپ موجود نیز استمرار یابد.

درخصوص صادرات گاز به کشورهای مختلف، هدف ما این است که این روند را ادامه دهیم و با تلاش مستمر اتفاق‌های مثبتی رقم بزنیم. این اقدام‌ها جزو برنامه‌های دقیق و عملیاتی ماست که به‌منظور تبدیل آنها به قراردادهای رسمی، پیش‌بینی شده‌اند. مذاکرات بسیار هدفمندی با روسیه، آذربایجان، ترکیه و ترکمنستان به‌منظور صادرات، واردات یا سوآپ داشتیم، خوشبختانه یکی از این دستاوردها، سوآپ گاز ترکمنستان از مسیر ایران به ترکیه بود که عملیاتی شد.

■ به‌عنوان پرسش پایانی؛ آیا خاطره‌ای از زمستان ۱۴۰۳ برای شما ماندگار شده است؟

یک خاطره از چالش حفظ پایداری شبکه گاز در کلاردشت دارم که در زمستان ۱۴۰۳ بسیار خاطره‌انگیز شد. شدت و وسعت سرما در روزهای ۲۲ و ۲۳ بهمن به‌ویژه در شمال کشور زیاد بود. در مرکز دیسپچینگ شرکت ملی گاز ایران حاضر شدم، تنها چیزی که در چهره یکی از همکارانم که همیشه در آرامش بود، دیدم، خستگی و ناامیدی بود.

در آن روز برای حفظ پایداری شبکه، مجبور شدیم ۱۶ بار تغییر آرایش شبکه بدهیم که یکی از تغییر آرایش‌ها اگر اتفاق نمی‌افتاد، شبکه شمال به‌صورت دومینویی حتماً از دست می‌رفت و آن این بود که باید یکی از ایستگاه‌ها بعد از چند سال به حالت معکوس درمی‌آمد تا از افت شبکه جلوگیری می‌شد. خوشبختانه با این تدابیر، شرایط به بهترین شکل مدیریت شد و شبکه شمال به‌طور کامل از افت فشار نجات یافت. این خاطره‌ای است که همیشه در ذهن من و همکارانم باقی خواهد ماند.

> **درخصوص صادرات گاز به کشورهای مختلف، هدف ما این است که این روند را ادامه دهیم و با تلاش مستمر اتفاق‌های مثبتی رقم بزنیم. این اقدام‌ها جزو برنامه‌های دقیق و عملیاتی ماست که به‌منظور تبدیل آنها به قراردادهای رسمی، پیش‌بینی شده‌اند. مذاکرات بسیار هدفمندی با روسیه، آذربایجان، ترکیه و ترکمنستان به‌منظور صادرات، واردات یا سوآپ داشتیم، خوشبختانه یکی از این دستاوردها، سوآپ گاز ترکمنستان از مسیر ایران به ترکیه بود که عملیاتی شد**

واقعاً به همکارانم در صنعت گاز افتخار می‌کنم و تشکر ویژه از آن‌ها دارم که مردانه پای کار بودند؛ واقعا بی‌نظیر کار کردند. همگی مردان و زنان بزرگی هستند که با تلاش و محبت بی‌وقفه‌شان، سبب شده‌اند در شرایط سخت، سربلند باشیم. از صمیم قلب از همه آن‌ها تشکر می‌کنم که در این مدت پرفشار، همچنان پشتیبان من و صنعت گاز بودند. بدون شک بخشی از تلاش‌های شان به خاطر این بود که من شرمنده نشوم و به همین دلیل، تلاش‌شان تحسین‌برانگیز است.

■ کلام آخر

مدت‌هاست که می‌شنویم وابستگی به صنعت نفت به‌عنوان یکی از مشخصه‌های مهم اقتصاد کشور، مورد نقد مسؤولین قرار می‌گیرد، با این حال، این صنعت و به‌ویژه، صنعت گاز همچنان و به درستی، موتور محرک اقتصاد ایران است و جایگاهی ویژه در تحقق اهداف کلان اقتصاد ملی دارد.

بنابراین بدون شک شناخت کاستی‌ها، موانع و مشکلات موجود در این صنعت و آگاهی از تجربیات موفق جهانی، برنامه‌ریزی هوشمندانه و اقدام مؤثر و خستگی‌ناپذیر با مدیریت باورمند به ضرورت عاجل توسعه ملی از طریق درمان‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت، ازجمله ضروریاتی است که باید با همفکری و کارشناسی مستمر و با سرعت و قاطعیت و متعهدانه و به دور از حواشی، به آن پرداخت. به باور نگارنده، صنعت نفت و گاز از جمله حوزه‌های حیاتی اقتصادی کشورها به شمار می‌آید که تأثیر بسیاری بر رونق اقتصادی و توسعه پایدار دارد. ایران به‌عنوان یکی از کشورهای دارای ذخایر مهم نفت و گاز در منطقه و جهان، این منابع غنی را بهره‌برداری کرده و بهره‌وری در تولید و بهینه‌سازی فرآوری آن‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

تلاش برای افزایش بهره‌وری و بهینه‌سازی در تولید و مصرف گاز در ایران، نه تنها به افزایش درآمدهای ملی کمک می‌کند، بلکه به توسعه پایدار، ایجاد اشتغال، تحقق توازن در توسعه مناطق مختلف کشور و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی نیز کمک می‌کند.

بر این باوریم که فهم دقیق از عوامل مؤثر در بهره‌وری و بهینه‌سازی در صنعت نفت و گاز امری بسیار حیاتی است. از این رو، تحلیل و پژوهش درزمینه بهره‌وری از تجهیزات و تکنولوژی‌های پیشرفته، بهینه‌سازی فرآیندها، مدیریت منابع انسانی، بهره‌گیری از مدل‌های پیش‌بینی و شبیه‌سازی و توسعه فن‌آوری‌های نوین می‌تواند به دستیابی به اهداف مطلوب کمک شایانی کند؛ ان‌شاءالله

مدیرعامل شرکت انتقال گاز ایران خبر داد

ثبت ۷ رکورد انتقال گاز در کشور

پیمان خضرایی
مدیرعامل شرکت انتقال گاز ایران

سال ۱۴۰۳ برای شرکت انتقال گاز ایران سالی سرنوشت‌ساز بود؛ سرمای کم‌سابقه و افزایش ناگهانی مصرف گاز در بخش خانگی و تجاری چالش‌های بزرگی را پیش‌روی این مجموعه قرار داد. با این حال مدیریت هوشمندانه و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌ها، نه‌تنها مانع افت فشار و اختلال در گازرسانی نشد، بلکه منجر به ثبت ۷ رکورد جدید در انتقال گاز در کشور شد. پیمان خضرایی، مدیرعامل شرکت انتقال گاز ایران از جزئیات این موفقیت‌ها، اقدام‌های انجام‌شده و برنامه‌های پیش‌رو می‌گوید و بر اهمیت همکاری گروهی و تصمیمات راهبردی در عبور از این بحران‌ها تأکید می‌کند.

■ سال ۱۴۰۳ را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا به اهداف تعیین‌شده دست یافتید؟

سال ۱۴۰۳ برای شرکت انتقال گاز ایران خاص و بی‌نظیر بود. دو موج طولانی سرما؛ یکی توده هوای اسکاندیناوی در دی که سبب کاهش دمای ناگهانی در ۲۶ استان کشور شد، شمال شرق، شمال غرب تا مرکز کشور را حتی تا ۸ درجه هم تحت تأثیر قرار داد. دیگری در اواخر بهمن و اواسط اسفند، به‌دلیل نفوذ چاله سرد قطبی، که شرایط دشواری برای گازرسانی ایجاد کرد. همچنین، تأثیر عدم ذخیره‌سازی مناسب منابع سوخت مایع برای مصرف نیروگاه‌ها در نیمه اول سال در نیمه دوم سال کاملاً مشهود بود و بار اضافه‌ای را ایجاد کرد. اما خوشبختانه با تلاش، هم‌افزایی و درک مشترک در سطح کشور، به‌ویژه با مدیریت آقای توکلی و همکاران خوبم در شرکت انتقال گاز ایران، توانستیم در سال ۱۴۰۳ به موفقیت‌های چشمگیری دست یابیم و سبب شد هیچ‌یک از هم‌وطنان از نعمت گاز محروم نشوند.

برنامه‌های پیش‌بینی‌شده در سال ۱۴۰۳ در دو بخش عمده طراحی شده بود. یکی در حوزه تعمیر و نگهداری و دیگری در بخش تکالیف نهادهای بالادستی که باید انجام می‌شد. طبق تکالیف نهادهای بالادستی، در آذر باید ۸۴۵ میلیون مترمکعب گاز روزانه به شبکه گاز کشور تحویل می‌شد و در دی و بهمن این عدد به ۸۵۰ میلیون مترمکعب می‌رسید، اما آنچه در عمل اتفاق افتاد این بود که به‌دلیل افزایش مصرف ناگهانی و تغییرات غیرمنتظره در مصارف، در آذر به جای ۸۴۵ میلیون مترمکعب، ۸۵۰ میلیون مترمکعب گاز در روز تحویل شد. در دی و بهمن، این مقدار به ۸۶۳ میلیون و ۸۷۰ میلیون مترمکعب به‌طور متوسط و حتی در برخی روزها به ۸۸۰ میلیون مترمکعب هم رسید. این مقدار تحویل گاز به شبکه، فراتر از برنامه‌های پیش‌بینی‌شده و تکالیف نهادهای بالادستی بود.

این تغییرات به‌دلیل افزایش مصرف گاز بخش خانگی و تجاری در مقایسه با پیش‌بینی‌ها بود. برای مثال در آذر پیش‌بینی می‌شد مصرف خانگی و تجاری حدود ۴۶۸ میلیون مترمکعب در روز باشد، اما در عمل مصرف به ۵۶۱ میلیون مترمکعب رسید، همچنین در دی این مقدار به ۶۱۴ میلیون مترمکعب و در بهمن به ۶۳۶ میلیون مترمکعب در روز افزایش یافت. این تغییرات سبب ایجاد فشار مضاعفی در تأمین گاز شد، اما با تلاش‌های مستمر و مدیریت دقیق توانستیم پاسخگوی این نیازهای غیرمنتظره باشیم.

■ مهمترین دستاوردهای شرکت انتقال گاز ایران در سال ۱۴۰۳ چه بوده است؟

یکی از مهمترین دستاوردها ثبت رکوردهای متعدد در انتقال گاز بود، از آذر تا اسفند، هفت بار رکورد جدید ثبت شد و در نهایت به ۸۸۰ میلیون مترمکعب در روز رسید. افزون بر این، کمترین مقدار توقف‌های ناخواسته در ایستگاه‌های تقویت فشار و خطوط انتقال گاز صورت گرفت. از نظر عملیاتی، بهره‌برداری از خط نهبندان - سربیشه و اتصال آن به شبکه شمال شرق کشور سبب شد گازرسانی به استان‌های خراسان شمالی، جنوبی و رضوی پایدارتر شود و هیچ‌گونه افت فشار ناخواسته در شرق کشور نداشتیم.

افزایش انتقال گاز تا بهمن در سال ۱۴۰۳ به مقدار ۱.۸۶ درصد، معادل ۴.۷ میلیارد مترمکعب نسبت به سال ۱۴۰۲، نشان‌دهنده موفقیت‌های بیشتر در افزایش تولید و انتقال گاز طبیعی بود. در نهایت به‌طور کلی توانستیم ۲۵۵ کیلومتر به خطوط لوله انتقال اضافه کنیم که درمجموع به ۴۰ هزار و ۲۲۲ کیلومتر با ۹۵ ایستگاه تقویت فشار گاز رسید. همچنین ۱۰ دستگاه توربوکمپرسور به ایستگاه‌های تقویت فشار جدید اضافه شد، به‌طوری که تعداد کمپرسورها در شبکه انتقال گاز به ۳۵۰ دستگاه رسید. این تغییرات و تقویت‌ها سبب شد رکوردهای متعدد در انتقال گاز به ثبت برسد و توانایی انتقال گاز بهینه‌تر شود.

■ چه اقدام‌هایی سبب ثبت ۷ رکورد انتقال گاز در روزهای سرد ۱۴۰۳ شد؟

گاز تولیدی باید به‌سرعت منتقل شود تا از افت فشار و هدررفت انرژی جلوگیری کنیم. این افزایش در انتقال گاز به‌واسطه افزایش تولید گاز و بهبود ظرفیت شبکه انتقال بوده که در نهایت سبب ثبت این رکوردهای جدید شده است. در دی ۱۴۰۲، با ۱۹۴ توربوکمپرسور در سرویس، به‌طور میانگین حدود ۸۳۹ میلیون مترمکعب گاز منتقل شد، اما در دی ۱۴۰۳، با استفاده از ۲۰۴ توربوکمپرسور، توانستیم شرایط انتقال گاز را به‌گونه‌ای فراهم کنیم که روزانه به‌طور میانگین حدود ۸۷۶ میلیون مترمکعب گاز منتقل شد، یعنی حدود ۳۷ میلیون مترمکعب افزایش در انتقال گاز روزانه محقق شد.

انتقال گاز در بهمن ۱۴۰۲، با ۱۷۹ توربوکمپرسور انجام شد، اما سال ۱۴۰۳ با ۲۰۷ توربوکمپرسور، حجم انتقال به طرز قابل توجهی افزایش یافت. همین‌طور در اسفند ۱۴۰۳، با وجود سرمای شدید و شرایط خاص، انتقال گاز با ۲۰۸ توربوکمپرسور انجام شد که در اسفند ۱۴۰۲، انتقال گاز با ۱۸۶ واحد انجام شده بود. این موفقیت‌ها بخشی از اقدام‌هایی است که سبب ثبت این رکوردها شد.

■ با چه چالش‌هایی در سال ۱۴۰۳ مواجه شدید و چگونه بر آنها غلبه کردید؟

یکی از چالش‌های اساسی در این سال، تغییرات ناگهانی دما و سرمای شدید بود که منجر به افزایش مصرف گاز در مناطق شمالی کشور شد. ۹۲ تا ۹۳ درصد گاز کشور در جنوب تولید می‌شود و حدود ۷۵ درصد در نیمه شمالی مصرف می‌شود. با افزایش ناگهانی هوا، نیاز به انتقال سریع گاز از جنوب به شمال کشور داریم. برای عبور از این چالش، با حداکثر توان انتقال در ایستگاه‌های

تمایل داریم که در حوزه انتقال فن‌آوری پیگ‌های هوشمند سرمایه‌گذاری کنیم تا این فن‌آوری را در کشور توسعه دهیم، همچنین برای توانمندسازی تولیدکنندگان داخلی درزمینه تأمین قطعات و انجام تعمیرات اساسی توربوکمپرسورها، فضایی ایجاد کنیم تا شرکت‌های توانمند، اما بدون دسترسی به زیرساخت‌های مناسب، بتوانند وارد این عرصه شوند

تقویت فشار و خطوط لوله، توانستیم گاز را به شمال کشور منتقل کنیم.

بر همین اساس، به‌دلیل نیازی که دیسپچینگ اعلام کرده بود و ضرورت انتقال سریع گاز از جنوب کشور به شمال به‌منظور جلوگیری از افت فشار، ۲۰ ایستگاه تقویت فشار را با تمامی ظرفیت‌هایشان وارد سرویس کردیم. به‌طور معمول، هر ایستگاه تقویت فشار دارای سه دستگاه توربین فعال و یک دستگاه توربین یدک است که برای شرایط اضطراری یا تعمیرات در نظر گرفته می‌شود (مدل طراحی ۳+۱ یا ۴+۱)، اما در این شرایط، به‌دلیل افزایش ناگهانی مصرف و لزوم انتقال فوری گاز، تمامی توربین‌های یدک را نیز به مدار بهره‌برداری وارد کردیم. البته این اقدام خود چالشی جدی برای ما ایجاد کرد، چراکه ریسک عملیاتی را بالا برد و پایداری شبکه را تحت تأثیر قرار داد. در این شرایط، اگر یکی از واحدهای یدک دچار افت فشار می‌شد، نگرانی اصلی این بود که دیگر توربین یدکی در دسترس نبود و هرگونه اختلال می‌توانست چالش‌های جدی‌تری ایجاد کند.

با این حال، برای افزایش ظرفیت انتقال، اقدام‌های مطلوبی انجام شد. برای مثال در ایستگاه‌های جنوب کشور مانند خاوران یا خیرگو که به‌طور استاندارد ظرفیت انتقال ۱۱۰ میلیون مترمکعب در روز داشتند (در مدل طراحی ۳+۱)، این مقدار را تا ۱۵۷ میلیون مترمکعب افزایش دادیم. افزون بر این، در ۵۰ نقطه مهم و راهبردی از شبکه انتقال گاز، به‌ویژه در مناطق سخت‌گذر، تیم‌های عملیاتی را به‌صورت ۲۴ ساعته مستقر کردیم تا بتوانند هرگونه تغییر آرایش در شبکه را بلافاصله با هماهنگی دیسپچینگ انجام دهند و گاز را به‌صورت مستمر و پایدار در سراسر شبکه انتقال دهند، همچنین تیم تعمیر و نگهداری ما به‌صورت دائم در تأسیسات حضور داشتند تا درصورت بروز کوچک‌ترین مشکل در ایستگاه‌های تقویت فشار، در سریع‌ترین زمان ممکن وارد عمل شوند و شرایط را به وضع پایدار بازگردانند.

درزمینه تأمین انرژی، برای مقابله با قطع برق احتمالی، تمام ژنراتورهای برق اضطراری را فعال کردیم تا درصورت قطع شبکه سراسری، ایستگاه‌های تقویت فشار همچنان به کار خود ادامه دهند، همچنین برای مقابله با نوسانات قیمت و مشکلات مالی، با استفاده از اعتبارات شرکت ملی گاز، توانستیم نقدینگی لازم برای تأمین پیمانکاران را فراهم کنیم.

■ چه برنامه‌ها و اهدافی برای سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته‌اید؟

برنامه‌های مهمی برای سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است. نخستین بخش این برنامه‌ها شامل توسعه زیرساخت‌ها و بهبود سیستم‌های تعمیر و نگهداری است. قصد داریم نظام مدیریت تعمیرات و نگهداری فیزیکی را به‌طور کامل جاری کنیم و سامانه‌های اطلاعات مدیریتی و داشبورد مدیریتی خود را با استفاده از هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها به‌روز کنیم.

در بخش عملیاتی، تعمیرات خطوط سراسری اول، سوم، چهارم و هشتم و بعضی از خطوط صادراتی و فرعی، در دستور کار قرار دارد که حدود ۱۳۰۰ نقطه تعمیراتی است، همچنین حدود ۶۰ کیلومتر پوشش خطوط سراسری تعویض می‌شود. افزون بر این، برنامه‌های این شرکت شامل توسعه شبکه هوشمند و بهره‌برداری از ۷۸۰ کیلومتر خطوط لوله جدید برای پایداری انتقال گاز در سال ۱۴۰۴ است.

در بخش تجهیزات، تعمیرات اساسی ۹۸ دستگاه توربوکمپرسور، الکتروموتور و انجین‌های گازی در دستور کار است، همچنین دو ایستگاه تقویت فشار جدید دهشیر ۸ و اردستان هشتم به بهره‌برداری می‌رسد که تأثیر بسیاری بر افزایش ظرفیت انتقال گاز خواهد داشت. فاز توسعه تأسیسات ذخیره‌سازی سراجه قم نیز به بهره‌برداری می‌رسد. یکی دیگر از اهداف مهم کاهش حجم گازهای محاسبه‌نشده است که در پی آن بهینه‌سازی فرآیندها و کاهش هزینه‌ها در دستور کار قرار دارد.

■ برنامه‌ای برای افزایش بهره‌وری و بهینه‌سازی فرآیندها در سال آینده دارید؟

برای افزایش راندمان، از تکنیک‌های نوین مبتنی بر فن‌آوری‌های دیجیتال و هوش مصنوعی استفاده خواهیم کرد. افزون بر این، برای بهبود چابکی سازمان، به بازنگری در فرآیندهای مدیریتی پرداخته‌ایم و در نظر داریم همکاری‌های گسترده‌ای با شرکت‌های دانش‌بنیان برای پروژه‌های جدید و استفاده از تحلیل داده‌ها انجام دهیم.

■ آیا در سال ۱۴۰۴ آغاز پروژه‌های جدیدی را در دستور کار دارید؟

تمایل داریم که در حوزه انتقال فن‌آوری پیگ‌های هوشمند سرمایه‌گذاری کنیم تا این فن‌آوری را در کشور توسعه دهیم، همچنین برای توانمندسازی تولیدکنندگان داخلی درزمینه تأمین قطعات و انجام تعمیرات اساسی توربوکمپرسورها، فضایی ایجاد کنیم تا شرکت‌های توانمند، اما بدون دسترسی به زیرساخت‌های مناسب، بتوانند وارد این عرصه شوند. هدف ما این است که با حمایت از این شرکت‌ها، توان داخلی را افزایش دهیم و نیازمندی‌های اورهال ۹۸ دستگاه توربوکمپرسور در سال ۱۴۰۴ را با تکیه بر ظرفیت‌های داخلی برطرف کنیم.

با توجه به تکالیف تعیین‌شده در برنامه هفتم توسعه، از یک سو توسعه ناوگان انتقال گاز و از سوی دیگر مدیریت چالش‌های ناترازی گاز که در سال ۱۴۰۴ و سال‌های آینده هم وجود دارد، باید برنامه‌های دقیق‌تر و منسجم‌تری تدوین کنیم تا بتوانیم همچون امسال، با موفقیت و سربلندی گاز را به بهترین شکل به مصرف‌کنندگان برسانیم.

■ سال ۱۴۰۳ را در یک جمله چگونه خلاصه می‌کنید؟

سال ۱۴۰۳، سالی پر از چالش‌های گوناگون بود، اما با تلاش، همدلی و خرد جمعی در مدیریت کشور توانستیم آن را با موفقیت پشت سر بگذاریم. در اینجا لازم می‌دانم از تمام همکاران خود در شرکت انتقال گاز که شبانه‌روزی تلاش کردند و سبب افتخار و سربلندی کشور شدند، قدردانی ویژه داشته باشم، همچنین از همسران و خانواده‌های این عزیزان که با حمایت‌های خود در شرایط سخت کاری همراه‌شان بودند، صمیمانه تشکر می‌کنم. این همدلی و مشارکت ارزشمند است و امیدوارم در فرهنگ سازمانی کل مجموعه دولتی نهادینه شود، همچنین بازدید وزیر نفت از تأسیسات تقویت فشار در اوج سرمای زمستان و تقدیر ویژه ایشان از زحمات کارکنان شرکت انتقال گاز، نشان‌دهنده جایگاه مهم این شرکت در مجموعه وزارت نفت است.

مدیر هماهنگی و نظارت بر تولید شرکت ملی گاز ایران:

حتی یک مترمکعب گاز در زمستان ۱۴۰۳ از دست نرفت

مدیر هماهنگی و نظارت بر تولید شرکت ملی گاز ایران با اشاره به سرمای شدید سال گذشته و مصرف بالای گاز گفت: مجموعه صنعت گاز با ایثارگری و روحیه جهادی کارکنان، پایداری شبکه گاز را در سراسر کشور حفظ کرد و حتی یک مترمکعب گاز نیز از دست نرفت.

محمدرضا جولایی اظهار کرد: زمستان پارسال، زمستان بسیار سختی برای صنعت گاز بود اما با همت، تلاش و روحیه جهادی تمامی کارکنان در اقصی نقاط کشور، پیروزمندانه و سربلند از آن عبور کردیم.

وی با اشاره به اقدام‌های مدیریت هماهنگی و نظارت بر تولید در سال گذشته، گفت: برای تأمین انرژی در کشور اقدام‌های بسیار مطلوبی در پالایشگاه‌ها انجام شد. همکاران ما در صنعت پالایش، همگام با سایر بخش‌های شرکت ملی گاز ایران، تمام تلاش خود را به کار بستند تا تولید حداکثری و پایدار را به ارمغان آورند.

مدیر هماهنگی و نظارت بر تولید شرکت ملی گاز ایران با بیان اینکه در این میان، برخی اتفاقات رخ داد که ممکن است دوستان از آن‌ها مطلع نباشند، اظهار کرد: واقعاً برخی اقدام‌هایی که در پالایشگاه‌هایی مانند پارس جنوبی، شهید هاشمی‌نژاد، فجرجم و سرخون انجام شد با ریسک بسیار بالا همراه بود، اما همین اقدام‌ها سبب شد حتی یک مترمکعب گاز نیز از دست نرود.

هماهنگی بی‌نظیر در بخش‌های مختلف گاز

جولایی با اشاره به اینکه پالایشگاه‌ها روزانه بیش از یک میلیارد مترمکعب گاز را تصفیه می‌کردند که این مقدار ۴۰ میلیون مترمکعب بیشتر از برنامه پیش‌بینی شده بود، تصریح کرد: از این مقدار، ۸۸۰ میلیون مترمکعب گاز وارد خطوط انتقال می‌شد و از سوی دیگر، مجموعه شرکت انتقال گاز نیز این حجم را به خوبی جابه‌جا می‌کرد. این امر نشان‌دهنده تلاش بی‌وقفه همکاران است تا در شرایط بحرانی، شرمنده کشور و مردم نشویم.

وی با بیان اینکه دوستان در بخش توزیع با وجود محدودیت با هماهنگی‌های مستمر، فشارها را مدیریت کردند، گفت: دیسپچینگ شرکت ملی گاز ایران نیز با تمام توان تلاش می‌کرد و سعی کردیم هماهنگی صددرصدی با آن‌ها داشته باشیم.

مدیر هماهنگی و نظارت بر تولید شرکت ملی گاز ایران، یکی از نکات مهم امسال را هماهنگی بی‌نظیر بین بخش‌ها دانست و افزود: این هماهنگی میان پالایشگاه‌ها و انتقال، پالایشگاه‌ها و مهندسی و توسعه و دیگر همکاران به گونه‌ای بود که نیرو و تجهیزات به‌صورت تلفنی و فوری، بدون نیاز به مکاتبه رسمی، اعزام می‌شدند. این روند سبب صرفه‌جویی قابل توجهی در زمان انجام کارها شد و نشان‌دهنده تلاش مستمر و هماهنگی دقیق در کل فرآیند شرکت ملی گاز ایران است.

تلاش برای رفع کاستی‌ها

جولایی با بیان اینکه کاستی‌هایی وجود دارد و تلاش می‌کنیم این کاستی‌ها را برطرف کنیم، اظهار کرد: در سال جاری در سه بخش مهم، به‌ویژه تحقیق و توسعه، سرمایه‌گذاری خواهیم کرد.

همچنین در زنجیره تأمین کالاها، فرآیندها را بازنگری می‌کنیم تا بهبود یابند. این اقدام‌ها به‌منظور ارتقای کیفیت و بهره‌وری صنعت گاز انجام می‌شود.

وی با اشاره به ضرورت اصلاح فرآیندها، از تمامی بخش‌های شرکت ملی گاز ایران خواست تا بازنگری‌ها و اصلاحات لازم را انجام دهند و افزود: این هماهنگی‌ها که بین دو واحد عملیاتی بزرگ، یعنی پالایشگاه و انتقال، صورت گرفته، باید در سایر بخش‌ها نیز اجرا شود، به‌ویژه در مدیریت‌های ستادی. این اقدام سبب بهبود کارآیی و هم‌افزایی بیشتر در کل سازمان می‌شود.

مدیر هماهنگی و نظارت بر تولید شرکت ملی گاز ایران با تأکید بر اینکه کار در شرکت ملی گاز سخت است، اما همه سختی‌ها هدفمند هستند، یادآور شد: این سختی‌ها برای رشد و رسیدن به تعالی است. این دشواری‌ها را تحمل می‌کنیم تا به پیشرفت دست یابیم و در این مسیر از هیچ تلاش و کوششی دریغ نخواهیم کرد.

سرمایه گذاری از نان شب واجب تر است

رقابت پرگاز ایران و قطر بر سر پارس جنوبی

اواخر سال ۱۴۰۲ بود که جواد اوجی، وزیر سابق نفت در دولت سیزدهم خبر از امضای قرارداد طرح توسعه فشارافزایی میدان گازی و نفتی عظیم پارس جنوبی با ۴ شرکت ایرانی شامل او یک، مپنا، قرارگاه خاتم الانبیا و پتروپارس داد، سپس مسؤولین نفتی دولت چهاردهم در سال گذشته این موضوع را رد کرده و در زمستان اعلام کردند که این قراردادها آماده امضا است. با این حال چندی پیش محسن پاکنژاد، وزیر نفت اعلام کرد که کشورمان از قطری ها درزمینه فشارافزایی میدان گازی پارس جنوبی عقب افتاده و باید هرچه سریع تر عملیات فشار افزایی با همکاری وزارت نفت و چند شرکت خصوصی سرمایه گذار در این طرح انجام شود.

البته وزیر نفت در رویداد تحول در سرمایه گذاری و توسعه بالادست صنعت نفت و گاز ایران از امضای قرارداد فشارافزایی میدان مشترک پارس جنوبی با سرمایه گذاری حدود ۱۷ میلیارد دلار به عنوان بزرگ ترین پروژه اخیر یاد کرد و گفت: امیدواریم این قرارداد نیز به زودی تنفیذ شود و اجرای آن با مشارکت پیمانکاران بزرگ داخلی آغاز شود. طبق اعلام وزارت نفت، اجرای طرح افزایش فشار در مخزن پارس جنوبی به ۱۷ تا ۲۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری نیاز دارد و میزان برداشت گاز به ۹۰ تریلیون فوت مکعب و میعانات گازی به ۲ میلیارد بشکه افزایش خواهد یافت که حدود ۹۰۰ میلیارد دلار برای کشور درآمدزایی خواهد داشت.

بد نیست بدانیم قطر در حال حاضر مقدمات فشارافزایی از این میدان را آماده کرده و طبیعتاً در آینده ای نزدیک بیشتر از کشورمان از میدان گازی عایدی خواهد داشت، این در حالی است که با ورود بخش خصوصی به طرح فشار افزایی پارس جنوبی ایران حداقل تا یک سال دیگر بهره ای از افزایش تولید گاز نخواهد داشت.

از این رو کارشناسان معتقدند با توجه به سهم ۷۰ درصدی پارس جنوبی از تأمین انرژی و سهم ۸۰ درصدی آن در تولید گاز کشورمان، فشارافزایی پارس جنوبی از نان شب برای کشورمان با اهمیت تر است. این در حالی است که مهمترین دلیل عقب افتادن این امر به مباحث مالی برمی گردد، در حالی که چندی قبل وزیر نفت به هماهنگی های انجام شده شرکت ملی نفت ایران با صندوق توسعه ملی برای تأمین منابع مالی این پروژه اشاره کرد و افزود: این موضوع تا حدودی نهایی شده و این نهایی شدن تا رسیدن به مرحله اجرا مقداری زمان بر است که این مورد به زودی حل می شود. فشار افزایی پارس جنوبی علاوه بر درآمدزایی برای کشورمان به ناترازی مصرف و تولید گاز در زمستان و تأمین برق تابستان پایان خواهد بخشید، هرچند که نباید طرح های مربوط به بهینه سازی مصرف نادیده گرفته شود.

همچنین افت فشار مداوم و در نتیجه عقب ماندن از برنامه تولید اعلام شده، در کنار عدم توسعه منابع جایگزین تولید برق، باعث شده است که ۸۰ درصد برق کشور از نیروگاه های گازی تأمین شود. علاوه بر این، ایران اکنون به واردکننده گاز تبدیل شده است و تداوم افت فشار و کاهش تولید گاز می تواند در آینده نزدیک عامل اصلی بحران و تنش بین استان های کشور مانند منابع آب باشد. از سوی دیگر مطابق اهداف کمی تعیین شده در برنامه هفتم پیشرفت قرار است که در پایان برنامه، تولید گاز خام کشور به یک میلیارد و ۳۴۰ میلیون متر مکعب برسد. از جمله الزام های تحقق این هدف توسعه میادین گازی است و هم زمان با افزایش تولید می بایست طرح های نگهداشت توان تولید هم اجرا شود تا از افت تولید جلوگیری شود. طی ۳ دهه اخیر ایران و قطر میزان گاز زیادی را از میدان گازی پارس جنوبی استخراج کرده اند به همین دلیل افت فشار تولید گاز امری طبیعی است که طی سالیان اخیر در این میدان صورت گرفته است.

اما قطری ها از همان زمان تاکنون به سمت سفارش گذاری برای تهیه سکوهای مورد نیاز برای فشار افزایی و توربوکمپرسورهایی که مورد نیاز است، رفته اند که به نظر نمی رسد بتواند مشکل فشار افزایی را حل کند.

البته این امر برای کشورمان تبعاتی به همراه خواهد داشت به طوری که طبیعتاً با افزایش فشار گاز در گنبد شمالی که در سمت قطر نامگذاری شده افزایش می یابد و میزان تولید آنها بالا می رود بخشی از گازی که در بخش ایرانی هست هم به دلیل اختلاف فشاری که ایجاد می کند به سمت قطر خواهد رفت.

در همین خصوص علی کاردر مدیرعامل اسبق شرکت ملی نفت ایران گفت: پارس جنوبی میدان مشترک است و کشور قطر نیز در حال فشار افزایی است و به دلیل اینکه وسعت سرزمینی در این میدان برای آنها بیشتر از ما است؛ آنها چاه های جدیدی حفر می کنند و برداشتشان را از میدان افزایش می دهند و با در نظر گرفتن این مساله که قطری ها هم پروژه فشار افزایی را دارند هر کشوری که فشار افزایی را زودتر انجام دهد از سهم کشور دیگر هم برداشت می کند.

گفتنی است طرح فشار افزایی شامل ۷ هاب یا مرکز است که هر کدام شامل ۴ سکو است و هر سکو شامل یک سکوی تولید برق، یک سکوی اقامتی و دو سکو برای استقرار کمپرسورهای فشار افزایی است که برآورد هزینه اجرای هر هاب حدود ۲.۵ میلیارد دلار است.

نقش کلیدی پارس جنوبی در شکوفایی اقتصاد؛ از تأمین گاز تا تأمین بنزین

مدیرعامل شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی نقش این مجتمع را در شکوفایی اقتصاد ایران بسیار ارزشمند دانست و گفت: این مجتمع در سال ۱۴۰۳ بیش از ۲۴۳ میلیون بشکه میعانات گازی، بیش از ۶۰۶ هزار تن گوگرد دانه‌بندی‌شده، بیش از ۲.۵ میلیون تن بوتان، حدود ۳.۷ میلیون تن پروپان و بیش از ۱.۸ میلیون تن اتان تولید کرده و با ارسال ۱۳۵ میلیون بشکه میعانات گازی به ستاره خلیج‌فارس نقش بی‌بدیلی در تولید بنزین داشته است. شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی، به‌عنوان بزرگ‌ترین قطب تولید گاز کشور، در ۲۶ سال گذشته نقش کلیدی در تأمین انرژی ایران ایفا کرده است. مدیرعامل این شرکت از افزایش تولید و ثبت رکوردهای جدید در تحویل گاز طبیعی به شبکه سراسری خبر می‌دهد و اعلام می‌کند: در سرمای شدید سال ۱۴۰۳، با تلاش بی‌وقفه متخصصان و کارکنان جهادگر این مجموعه بزرگ گازی کشور نزدیک به ۶۱۰ میلیون مترمکعب گاز شیرین در ۱۵ بهمن به شبکه سراسری ارسال شد که یک رکورد بی‌سابقه در تاریخ مجتمع پارس جنوبی است، به همین دلیل و برای بررسی بیشتر موضوع به سراغ غلامعباس حسینی، مدیرعامل شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی رفته که در ادامه می‌خوانید.

غلامعباس حسینی
مدیرعامل شرکت مجتمع
گاز پارس جنوبی

به‌عنوان نخستین سؤال روند افزایش تولید گاز در پالایشگاه‌های پارس جنوبی طی ۲۶ سال گذشته چه تأثیری بر تأمین انرژی کشور داشته است؟

نخستین تولید و شیرین‌سازی رسمی گاز طبیعی از پالایشگاه دوم پارس جنوبی (فازهای ۲ و ۳) در سال ۱۳۸۰ آغاز شد. در آن زمان خوراک دریافتی از سکوهای میدان مشترک پارس جنوبی روزانه ۵۰ میلیون مترمکعب بود و ۴۰ میلیون مترمکعب در روز گاز طبیعی تولید و شیرین‌سازی می‌شد که این حجم اکنون با روند توسعه صنعت و پیاده‌سازی دقیق مسائل ایمنی، استفاده از خلاقیت نوآورانه و شاخص کارکنان این مجموعه به تولید روزانه ۵۸۰ تا ۶۰۰ میلیون مترمکعب گاز طبیعی در پالایشگاه‌های سیزده‌گانه مجتمع رسیده است. از زمان تأسیس این مجتمع (۲۶ سال پیش تاکنون)، ۲ هزار و ۱۲۶ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی در پالایشگاه‌های پارس جنوبی شیرین‌سازی و به خطوط سراسری تزریق شده است.

این مجتمع چه نقشی در تأمین گاز طبیعی مورد نیاز کشور در سال ۱۴۰۳ داشته است؟

مجتمع گاز پارس جنوبی نقش بسیار مهم و کلیدی در تأمین گاز مورد نیاز کشور در ماه‌های سرد سال دارد. ۷۳ درصد از تولید گاز سبد انرژی کشور مربوط به مجتمع گاز پارس جنوبی است که از ۱۳ پالایشگاه موجود این مجتمع انجام می‌شود. در سال ۱۴۰۳ به پشتوانه تلاش و دانش متخصصان و کارکنان سراسر پالایشگاه‌های پارس جنوبی بیش از ۱۹۶ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی به شبکه سراسری تزریق شد که در مقایسه با سال ۱۴۰۲ با رقم ۱۹۰ میلیارد مترمکعب بیش از ۶ میلیارد مترمکعب افزایش داشته است. ضمن اینکه در سرمای شدید سال ۱۴۰۳، با تلاش بی‌وقفه متخصصان و کارکنان جهادگر این مجموعه بزرگ گازی کشور نزدیک به ۶۱۰ میلیون مترمکعب گاز شیرین در ۱۵ بهمن ۱۴۰۳ به شبکه سراسری ارسال شد که یک رکورد بی‌سابقه در تاریخ مجتمع پارس جنوبی است.

چه اقدام‌هایی برای تأمین پایدار گاز در پالایشگاه‌های پارس جنوبی با توجه به افزایش مصرف گاز در فصل سرد انجام شد؟

پالایشگاه‌های نخست مجتمع گاز پارس جنوبی با عمر بالای ۲۵ سال نیازمند نوسازی قطعات و تجهیزات راهبردی است و انجام این اقدام ارزشمند سبب پایداری در تولید گاز و محصولات جانبی در سراسر پالایشگاه‌های پارس جنوبی می‌شود. با توجه به وجود مسائل متعدد، عملیات تعمیرات حیاتی در پمپ‌ها و توربوکمپرسورهای پالایشگاهی در دستور کار قرار گرفت.

افزون بر این، سال ۱۴۰۲ با تکیه بر توان و دانش خلاقانه و بهره‌مندی از کالاهای داخلی، مشعل‌سوزی در پالایشگاه‌های پارس جنوبی به ۸.۷ میلیون مترمکعب و در ۱۴۰۳ به ۵.۶ میلیون مترمکعب کاهش رسید. امید داریم با پیاده‌سازی دقیق، منظم، همچنین تأمین تجهیزات و کالاهای مورد نیاز پروژه در پایان ۱۴۰۴، مشعل‌سوزی در سراسر پالایشگاه‌های مجتمع گاز پارس جنوبی به ۳ میلیون مترمکعب برسد.

زمان زیادی برای تعمیرات اساسی تأسیسات در تابستان نداریم. در عملیات تعمیرات اساسی پاییز ۱۴۰۳ بیشتر تعمیرات پالایشگاه‌ها با تلاش کارکنان در دمای طاقت‌فرسا از بازه زمانی ۴۵ روز به ۲۰ تا ۲۵ روز کاهش یافت. با برنامه‌ریزی دقیق و منظم، زمان آغاز تعمیرات اساسی پیش رو را در اسفند ۱۴۰۳ کلید زدیم تا با آمادگی کامل‌تر و ضریب اطمینان بیشتر برای فراورش گاز در روزهای گرم سال و تأمین خوراک نیروگاه‌های برقی کشور گام برداریم.

با توجه به شرایط خاص کشور در حوزه انرژی، بهینه‌سازی زمان و روش‌های اجرایی تعمیرات اساسی، به‌منظور حفظ شرایط تولید و تراز گاز انجام شده است. اجرای تعمیرات اساسی پالایشگاه‌ها بر مبنای برنامه کلی تعمیرات اساسی ۱۴۰۴ مجتمع گاز پارس جنوبی از پالایشگاه نهم در فروردین کلید خورد و آخرین ایستگاه تعمیرات اساسی در انتهای مهر با پالایشگاه دوازدهم و سیزدهم پارس جنوبی پایان می‌یابد.

■ تولیدات مجتمع پارس جنوبی چه نقشی در اقتصاد کشور دارند؟

مجتمع پارس جنوبی با فرآورش گاز برداشت‌شده از میدان مشترک پارس جنوبی افزون بر تأمین بیش از ۷۳ درصد از نیاز کشور به گاز در بخش خانگی و صنعتی، حجمی بالا از میعانات گازی و دیگر فرآورده‌های گازی را نیز تولید می‌کند که ضمن تأمین خوراک مورد نیاز صنایع کشور، صادرات و ارزآوری شایسته و قابل توجهی در رشد و چرخش اقتصادی کشور دارد. روزانه هر پالایشگاه ۵۰ میلیون مترمکعب گاز شبکه، ۴۰۰ تن گوگرد، ۷۷ هزار بشکه میعانات گازی، یک هزار و ۸۰۰ تن بوتان، یک هزار و ۱۰۰ تن پروپان، ۲ هزار و ۷۵۰ تن اتان و درمجموع محصولاتی به ارزش ۱۰ میلیون دلار در روز معادل ۳.۵ میلیارد دلار در سال تولید می‌کند که این مقدار درآمد سهم بسیار ارزشمندی در شکوفایی اقتصاد کشور دارد.

در پالایشگاه‌های مجتمع گاز پارس جنوبی در سال ۱۴۰۳ بیش از ۲۴۳ میلیون بشکه میعانات گازی، بیش از ۶۰۶ هزار تن گوگرد دانه‌بندی‌شده، بیش از ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تن بوتان، حدود ۳ میلیون و ۷۰۰ هزار تن پروپان و بیش از یک میلیون و ۸۰۰ هزار تن اتان تولید شده است.

روزانه حدود ۷۱۰ هزار بشکه میعانات گازی در پالایشگاه‌های مجتمع تولید می‌شود، این مجموعه گازی به‌عنوان قطب تولید گاز و به‌دنبال آن میعانات گازی در ایران، با تأمین روزانه بیش از ۴۵۰ هزار بشکه میعانات گازی خوراک مورد نیاز پالایشگاه ستاره خلیج‌فارس به‌عنوان بزرگ‌ترین پالایشگاه میعانات گازی دنیا، نقش بی‌بدیلی در تولید بنزین و خودکفایی کشور در تأمین این انرژی راهبردی ایفا می‌کند. بر همین اساس، پارسال ۱۳۵ میلیون بشکه میعانات گازی به ستاره خلیج‌فارس و ۴ میلیون بشکه میعانات گازی به پتروشیمی نوری ارسال شده است.

واحد تولید ماده بودارکننده در پالایشگاه اول پارس جنوبی تنهاترین واحد در سطح کشور، خاورمیانه و از معدود واحدهای تولید ماده بودارکننده گاز در سطح جهان است که با تکیه بر توان، دانش نوآورانه و به‌روز متخصصان داخلی از مرداد سال ۹۷ بهره‌برداری می‌شود و در سال ۱۴۰۳، بیش از ۲۵۰۰ تن ماده واحد ماده بودارکننده گاز تولید و به شرکت‌های گاز استانی تحویل شده است. تلاش شبانه‌روزی متخصصان و کارکنان پالایشگاه اول پارس جنوبی برای تولید ماده بودارکننده گاز طبیعی جهت مصرف در خطوط گازرسانی منجر به شکسته شدن انحصار تولید این ماده راهبردی ازسوی کشورهای خارجی شد تا از خروج مبالغ قابل‌توجهی ارز به خارج از کشور جلوگیری شود.

■ اهمیت و حمایت از ساخت داخل در مجتمع گاز پارس جنوبی چه جایگاهی دارد؟

مدیران این مجموعه استفاده از توان و ظرفیت شرکت‌های دانش‌بنیان، شرکت‌ها و سازندگان داخلی را در اولویت نخست خود قرار داده و اکنون ۱۱ هزار و ۵۸۹ کالا و تجهیزات کلیدی مورد نیاز پالایشگاه‌های این مجتمع بزرگ گازی داخلی‌سازی و انحصار کشورهای خارجی در تأمین این کالاها شکسته شده است. این مجتمع سال ۱۴۰۳ با تکیه بر توان و دانش جوانان ایرانی، قرارداد ساخت ۱۶۰ قلم کالا و تجهیزات راهبردی را در دست اجرا قرار داد. تعداد اقلام در قرارداد ساخت بار اول مصوبه‌های معاونت علمی، فن‌آوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری در مجتمع گاز پارس جنوبی با سازندگان داخلی از سال ۹۹ تاکنون بیش از ۲۷۱ قلم کالا است.

قطعات کمپرسورهای رفت و برگشتی، پمپ‌های صنعتی و گریز از مرکز، کمپرسور هوای ابزار دقیق، کنترل‌ولوها، الکتروموتورهای ضد انفجار، هیترهای صنعتی ضدانفجار، قطعات UPS صنعتی، کنترل دور موتور، سیستم‌های تنظیم‌کننده

اتوماتیک ولتاژ (AVR)، سیستم‌های کنترل توربین، انواع آشکارساز شعله و گاز، آنالایزرهای گازی، سیستم تشخیص نفوذ، سیستم ارتعاش‌سنج، اتصالات ابزار دقیق، ملکولارسیو، آنتی‌فوم، کاتالیست، روغن توربین و کمپرسور از اقلام حیاتی ساخت داخل و مورد استفاده در پالایشگاه‌های مجتمع گاز پارس جنوبی است.

■ اعتماد به داخلی‌ها چه مقدار صرفه‌جویی ارزی به همراه داشت؟

بیش از ۱۱ هزار و ۵۸۹ قلم از کل کالاهایی که در مجتمع استفاده می‌شود، کد ۲ یعنی ساخت داخل شده و از انحصار شرکت‌های خارجی بیرون آمده، همانند یکی از توربین‌های ارسال گاز که شرکت ایرانی با موفقیت آن را داخلی‌سازی کرده است. افزون بر این ۲ هزار و ۴۰۰ میلیارد تومانی که در سال ۱۴۰۳ از داخل کشور کالا و تجهیزات مورد نیاز پالایشگاه‌های پارس جنوبی خرید کرده‌ایم، موجب شده از خروج ارز جلوگیری شود. این رقم تقریباً از ابتدای سال ۱۴۰۳، ۴.۸ میلیون یورو صرفه‌جویی ارزی برای کشور به ثبت رساند. از این رو، براساس سیستم انبارداری، ذخیره‌سازی قطعات و تجهیزات مورد نیاز تعمیرات اساسی در انبارهای سراسر پالایشگاه‌های پارس جنوبی از وضعی مطلوب برخوردار است. بیش از ۱۱ هزار قطعات تجهیزاتی کلیدی در شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی بومی‌سازی و شعار «خروج از انحصار با انقلاب خودکفایی» به عمل تبدیل شد.

■ آیا تحریم‌ها تأثیری بر روند تولید و تأمین تجهیزات پالایشگاه‌های پارس جنوبی گذاشته است؟

تحریم‌ها نتوانسته است چرخش و شکوفایی اقتصاد را در مجتمع گاز پارس جنوبی متوقف کند. در سیستم انبارداری برحسب بیشترین و کمترین مصارف مورد نیاز پالایشگاه‌های پارس جنوبی تعداد کالا تعریف و در بخش کنترل انبار، موجودی انبارها همواره رصد می‌شود که قطعات جایگزین در انبارها موجود باشد و بر همین اساس ذخیره‌سازی قطعات و تجهیزات مورد نیاز عملیات تعمیرات اساسی پیش‌رو در انبارهای پالایشگاه‌های پارس جنوبی از وضع مطلوب برخوردار است.

پیش‌بینی‌های لازم برای تأمین قطعات و تجهیزات برای دو سال آینده نیز انجام شده تا اگر فرآیند تأمین کالا به هر دلیل طولانی شود، مشکلی در تولید به وجود نیاید. راه‌اندازی کمیته امکان‌سنجی ساخت داخل (بررسی تقاضاهای خرید)، بازنگری نظام‌نامه مدیریت خودکفایی مجتمع، توسعه مشارکت و هم‌پوشانی فعالیت‌های ساخت داخل در پالایشگاه‌ها، انعقاد تفاهم‌نامه با سازندگان داخلی در قالب شناسایی، یکسان‌سازی و تجمیع، انعقاد قرارداد با سازندگان داخلی از جمله برنامه‌های راهبردی برای تأمین کالا از شرکت‌های ایرانی توانمند به شمار می‌آید.

بیش از ۱۱ هزار و ۵۸۹ قلم از کل کالاهایی که در مجتمع استفاده می‌شود، کد ۲ یعنی ساخت داخل شده و از انحصار شرکت‌های خارجی بیرون آمده، همانند یکی از توربین‌های ارسال گاز که شرکت ایرانی با موفقیت آن را داخلی‌سازی کرده است.